

Διπλωματική Εργασία

Η προστασία του Δικαιοδόχου (Λήπτη) σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της σύμβασης δικαιόχρησης (franchising)

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια : **Αθηνά Π. Στρούζα**

Επιβλέπων : **Αθανάσιος Μπασαγιάννης**, Λέκτορας

Αθήνα

Απρίλιος 2009

**Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΟΥ (FRANCHISEE)
ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΩΜΑΛΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ (FRANCHISING)**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
---------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ.....	5
2. ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ.....	7
3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ.....	11
α. Η Οικονομική Διάσταση της δικαιόχρησης.....	11
β. Η Νομική Διάσταση της δικαιόχρησης.....	13
4. ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ.....	16
α. Ο προηγούμενος Κανονισμός 4087/88.....	16
β. Ο νέος Κανονισμός 2790/99.....	17
γ. Οι Κώδικες Δεοντολογίας για τη σύμβαση δικαιόχρησης.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

1. ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ.....	26
α. Η αρχή της αποκάλυψης.....	26
β. Η αρχή της εμπιστευτικότητας.....	27
2. Η ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗ.....	28
α. Ο έγγραφος τύπος της σύμβασης.....	28
β. Η διάρκεια της σύμβασης δικαιόχρησης.....	28
γ. Κύριες υποχρεώσεις του δικαιοπάροχου.....	29
δ. Κύριες Υποχρεώσεις του δικαιοδόχου.....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΩΜΑΛΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

1. Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.....	32
α. Λύση λόγω αδυναμίας ή υπερημερίας παροχής.....	32
β. Λύση λόγω απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών.....	34
γ. Αυτόματη λύση της σύμβασης.....	35
δ. Καταγγελία.....	35
2. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.....	40
α. Υποχρέωση απόδοσης.....	40
β. Υποχρέωση παράλειψης.....	41

γ. Υποχρέωση ανάληψης των αδιάθετων αποθεμάτων.....	41
δ. Η τύχη των εκκρεμών συμβάσεων.....	43
3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΟΥ.....	45
α. Σε περίπτωση άκυρης ή άκαιρης καταγγελίας.....	46
β. Αποζημίωση πελατείας και υπεραξίας.....	50
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	55
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Κανονισμός (ΕΚ) 2790/1999 της Επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1999 για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ της 29.12.1999, L 336, σελ. 21).....	58
Κανονισμός (ΕΟΚ) 4087/1988 της Επιτροπής της 30ης Νοεμβρίου 1988 για την εφαρμογή του άρθρου 85 παρ.3 της Συνθήκης σε κατηγορίες franchise (ΕΕ της 28.12.1988, 1359, σελ. 46).....	66
Νόμος 703/1977 περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.....	74
Π.Δ. 219/1991 για τους εμπορικούς αντιπροσώπους.....	110
The European Code Of Ethics of the European Franchise Federation (E.F.F.), Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για το Franchising της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Franchise.....	115
Ο Ελληνικός Κώδικας Δεοντολογίας για το franchising του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας.....	119
 ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	 125

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Κ.	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
απόφ.	απόφαση
αρ.	αριθμός
Αρμ.	Αρμενόπουλος
βλ.	βλέπε
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταιριών
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
εδ.	εδάφιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Εκδ.	Εκδόσεις
ΕΕΝ	Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
επ	επόμενα
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
Εφ (Αθ/Θεσ/Κρ/Αιγ)	Εφετείο (Αθηνών/Θεσσαλονίκης/Κρήτης/Αιγαίου)
Κεφ.	Κεφάλαιο
κλπ	και λοιπά
Κ.Πολ.Δ.	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
λ.χ.	λόγου χάρη
ΜΠρΑθ	Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
Ν.	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΝομΕπιθ	Νομική Επιθεώρηση
Ο.Β.Ι.	Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας
Ο.Κ.Ε.	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ό.π.	όπως παραπάνω
παρ.	παράγραφος
περ.	περίπτωση
ΠΠρΑθ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
π.χ.	παραδείγματος χάριν
σελ.	σελίδα
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
στοιχ.	στοιχείο

Συλλ.Νομολ.

ΣυνθΕΚ

τευχ.

τομ.

υπόθ.

Φ.Ε.Κ.

ΧρΙΔ

Συλλογή Νομολογίας

Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

τεύχος

τόμος

υπόθεση

Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως της
Ελληνικής Δημοκρατίας

Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «*Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση*» (Κατεύθυνση Ιδιωτικού Δικαίου) του Γενικού Τμήματος Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου. Στα πλαίσια αυτής εξετάζεται η προστασία του δικαιοδόχου όταν η σύμβαση δικαιόχρησης δεν εξελίσσεται ομαλά, με αποτέλεσμα, πολλές φορές, να οδηγείται στη λύση της.

Οι μεγάλες χρηματοοικονομικές αλλαγές που συντελούνται τα τελευταία χρόνια διεθνώς, έχουν ωθήσει τις επιχειρήσεις στην αναζήτηση λύσεων για την ανάπτυξη, την αύξηση του μεριδίου στην αγορά ή τη διεξόδυσή τους σε ξένες αγορές. Λύση αποτέλεσε και η δημιουργία της μεθόδου της δικαιόχρησης (franchising), μέθοδος η οποία επιτρέπει αφενός σε μια επιχείρηση να δημιουργήσει σε σχετικά σύντομο διάστημα ένα μεγάλο αριθμό σημείων πώλησης, μέσω των οποίων διαθέτει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της και αφετέρου σε συνδεδεμένους επιχειρηματίες να αποκομίσουν κέρδη από την εμπορική φήμη και τεχνογνωσία της επιχείρησης, στο σύστημα της οποίας έχουν ενταχθεί. Η πρακτική κατάφερε να αφομοιώσει δημιουργικά όλα τα στοιχεία εκείνα που επιτάσσει η σύγχρονη δυναμική οικονομία, ιδίως ενώπιον της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου και της συνεχούς μεγαλύτερης διεθνοποίησης των συναλλαγών, για συνεργασία επιχειρήσεων που αποβλέπουν στην αμοιβαία στήριξή τους και την εξοικονόμηση κεφαλαίων και δαπανών. Δημιουργήθηκε έτσι ένα σύστημα προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών, στην κορυφή του οποίου βρίσκεται η εμπορική επιχείρηση (ο δικαιοπάροχος), από την οποία προέρχονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες και η οποία αποτελεί τον εμπνευστή και θεματοφύλακα της οργανωτικής δομής, της στρατηγικής και των μεθόδων πωλήσεων, που οι συνεργάτες της επιχείρησης υποχρεούνται (οι δικαιοδόχοι) να ακολουθήσουν και στη βάση του οποίου στήνεται ένα σύστημα ή δίκτυο διανομής, που πλαισιώνουν νομικά και οικονομικά αυτόνομες επιχειρηματικές μονάδες.

Το franchising εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις Η.Π.Α. το 1863, από την εταιρεία ραπτομηχανών SINGER. Στη συνέχεια, υιοθετήθηκε ως μέθοδος επιχειρηματικής ανάπτυξης από τις βιομηχανίες αυτοκινήτων, μη αλκοολούχων ποτών, φαρμακείων και εταιρειών πετρελαιοειδών. Αμέσως μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου, η ανάπτυξη της δικαιόχρησης ήταν ραγδαία στις Η.Π.Α.¹ Στην

¹ Πρέπει να αναφερθεί ότι η σύμβαση δικαιόχρησης διακρίνεται σε (α) Σύμβαση Δικαιόχρησης Πρώτης Γενιάς που αναπτύχθηκε αρχικά πάρα πολύ στις Η.Π.Α και αφορά είτε το Βιομηχανικό Franchising ή Franchising Παραγωγής (π.χ. η εμφιάλωση και διανομή μη αλκοολούχων ποτών), είτε το Franchising Επωνυμίας ή Σήματος (π.χ. η διανομή αυτοκινήτων και τα πρατήρια βενζίνης) και (β) στη Σύμβαση Δικαιόχρησης Δεύτερης Γενιάς ή στο λεγόμενο

Ευρώπη το franchising εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Γαλλία, τη δεκαετία του 1950. Η ευρεία όμως είσοδο του franchising στην Ευρώπη χρονολογείται στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Στην Ελλάδα, η πρώτη ελληνική επιχείρηση που εφάρμοσε τη μέθοδο της δικαιόχρησης ήταν η εταιρεία GOODY'S το 1976.

Από τη δεκαετία του 1980 η μέθοδος δικαιόχρησης παρουσιάζει αλματώδη ανάπτυξη διεθνώς. Ηγετικό ρόλο συνεχίζουν να διαδραματίζουν οι Η.Π.Α., που μάλιστα αποτελούν και το μεγαλύτερο εξαγωγέα συστημάτων δικαιόχρησης. Στην Ευρώπη, παρά την αρχική διστακτικότητα, εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη, ειδικότερα δε μετά την κατάργηση των τελωνειακών συνόρων και τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς, καθώς και ύστερα από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Franchising, η οποία συνέταξε τον Κώδικα Ευρωπαϊκής Δεοντολογίας του Franchising. Όπως σε όλες τις χώρες έτσι και στην Ελλάδα, η οποία συνιστά κατά κανόνα χώρα δικαιοδόχων, η μέθοδος δικαιόχρησης είχε εντυπωσιακή διάδοση. Η χρήση του συστήματος δικαιόχρησης από τις ελληνικές επιχειρήσεις επέφερε θετικά και επωφελή αποτελέσματα, όπως την ανάπτυξη της περιφέρειας, την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων, που αποτελούν εξάλλου τη μεγάλη πλειοψηφία της εγχώριας επιχειρηματικής κοινωνίας, οι οποίες μέσα στο σύστημα δικαιόχρησης που εξασφαλίζει δυνατά δίκτυα διανομής, ενιαία διοίκηση και συγκεκριμένη πολιτική, πολλές φορές μάλιστα και ικανοποιητικά αυτοχρηματοδοτούμενα κεφάλαια, καθίστανται πιο ανταγωνιστικές τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό².

"Business Format Franchising". Στην Ευρώπη η σχετική νομοθεσία, νομολογία και θεωρία αφορούν το Business Format Franchising, όπως εξάλλου και ο Κανονισμός 4087/88 (Ε.Ο.Κ) της Επιτροπής αλλά και ο σήμερα ισχύων Κανονισμός 2790/1999 (ΕΚ). Σύμφωνα με τον ορισμό του Υπουργείου Εμπορίου των Η.Π.Α ο όρος "business format of franchising" περιγράφεται ως: "χαρακτηριζόμενος από μία διαρκή επιχειρηματική σχέση μεταξύ του Franchisor και του Franchisee η οποία περιλαμβάνει όχι μόνο το προϊόν, την υπηρεσία και το σήμα αλλά ολόκληρο το επιχειρηματικό σύστημα - μία στρατηγική και ένα σχέδιο μάρκετινγκ εγχειρίδια λειτουργίας και κανόνες, έλεγχος ποιότητας και διαρκή αμφίδρομη επικοινωνία". Η Διεθνής Ένωση του Franchise η οποία είναι η Ένωση των Franchisors (Δικαιοπαρόχων) στις Η.Π.Α, όρισε επίσης το Business Format Franchising με τον ακόλουθο τρόπο. "Η λειτουργία του Franchise είναι μία συμβατική σχέση μεταξύ του δικαιοπάροχου (Franchisor) και του δικαιοδόχου (Franchisee) στην οποία ο δικαιοπάροχος παρέχει ή είναι υποχρεωμένος να διατηρεί ένα διαρκές ενδιαφέρον για την επιχείρηση του δικαιοδόχου σε τομείς όπως η τεχνογνωσία και η εκπαίδευση, στην οποία σχέση ο δικαιοδόχος λειτουργεί κάτω από ένα κοινό εμπορικό σήμα, σύστημα ή διαδικασία που ανήκουν ή ελέγχονται από το δικαιοπάροχο, όπου ο δικαιοδόχος έχει ήδη πραγματοποιήσει ή θα πραγματοποιήσει ουσιαστικές κεφαλαιουχικές επενδύσεις στην επιχείρηση του προερχόμενες από δικές του πηγές". Βλ. *Κωστάκη*, Franchising Νομική και Επιχειρηματική Διάσταση, Β' έκδοση, 2002, σελ. 34 επ.

² Βλ. *Αλεπάκο*, Νομική Φύση και Ιδιαιτερότητες της Σύμβασης Δικαιόχρησης (Franchising), ΝοΒ 1995, σελ. 937 επ· *Βούλαρη*, Οι συμβάσεις δικαιόχρησης (franchise agreements) όπως προκύπτουν από τη διεθνή νομική πρακτική και λειτουργούν στις διεθνείς συναλλαγές ΝοΒ 46/1998, σελ. 899 επ· *Γεωργιάδη*, Νέες Μορφές Συμβάσεων της Σύγχρονης Οικονομίας, Ε' έκδοση, 2008, σελ 211 επ· *Γιαννακάκη*, Νομικό Καθεστώς και Πρακτική της Σύμβασης Δικαιόχρησης (Franchising) στην Ελλάδα, ΔΕΕ 11/1997, σελ 1049 επ· *Κωστάκη* όπ.π., σελ. 57 επ· *Παπαγεωργίου/Παπαχριστοπούλου*, Αξίωση αποζημίωσης του franchisee σε περίπτωση

Η ανάπτυξη αυτής της μορφής συνεργασίας οφείλεται στα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις, τόσο του δικαιοπάροχου όσο και του δικαιοδόχου ενός συστήματος franchising. Ως προς τη ρύθμιση των συμβάσεων δικαιόχρησης ανακύπτουν διάφορα νομικά ζητήματα. Τα προβλήματα αυτά, όπως θα εξετάσουμε στην παρούσα εργασία, είναι αρκετά περίπλοκα. Στην Ελλάδα, δεν υπάρχει ειδική νομοθετική ρύθμιση για τη σύμβαση δικαιόχρησης, με αποτέλεσμα τα περισσότερα από αυτά τα προβλήματα να αντιμετωπίζονται στην πράξη από τις υπάρχουσες διατάξεις, οι οποίες εφαρμόζονται αναλογικά. Μεγάλο μέρος της θεωρίας υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να υπάρξει ειδική νομοθετική ρύθμιση για τη σύμβαση δικαιόχρησης, έτσι ώστε να μην περιορίζεται η ελευθερία κινήσεων των μερών, κρίνει δε ότι τα εκάστοτε νομικά ζητήματα που ανακύπτουν αντιμετωπίζονται επαρκώς και ικανοποιητικώς από το ισχύον ελληνικό δίκαιο. Ωστόσο, η σύμβαση δικαιόχρησης λόγω της ιδιαίτερης φύσης της και χαρακτηριστικών της, αφού πρόκειται για μια σύμβαση μεικτού χαρακτήρα, η οποία δεν μπορεί να υπαχθεί ολοσχερώς σε κανένα από τους ρητά προβλεπόμενους από το ελληνικό δίκαιο τύπους συμβάσεων, σε συνδυασμό με τη μεγάλη οικονομική σημασία που έχει αποκτήσει, διαπιστώνεται αναπόφευκτα η ανάγκη ύπαρξης ενός ιδιαίτερου νομικού πλαισίου για τη ρύθμιση της εν λόγω σύμβασης. Ειδικά δε το ζήτημα της προστασίας του δικαιοδόχου ενός συστήματος franchising, ο οποίος τις περισσότερες φορές αποτελεί το αδύναμο μέρος, διαπραγματευτικά και οικονομικά, ήδη από το στάδιο των διαπραγματεύσεων.

Η παρούσα εργασία, πέραν των τμημάτων της Εισαγωγής και των Συμπερασμάτων, χωρίζεται σε τρία κύρια κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο (Α') παρατίθενται η έννοια της σύμβασης δικαιόχρησης, οι μορφές με τις οποίες εμφανίζεται στις σύγχρονες συναλλαγές, η οικονομική και νομική της διάσταση και στην τελευταία ενότητα του κεφαλαίου γίνεται αναφορά στο νομικό καθεστώς που υπάρχει για το franchising.

Στο δεύτερο κεφάλαιο (Β') εξετάζονται τα κύρια ζητήματα της σύμβασης δικαιόχρησης για την κατάρτισή της. Αρχικά, εξετάζεται η συμπεριφορά των μερών κατά το προσυμβατικό στάδιο και, συγκεκριμένα, ποιες υποχρεώσεις γεννώνται ήδη από τις διαπραγματεύσεις για το δικαιοπάροχο και το δικαιοδόχο. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στον τύπο που πρέπει να έχει μια τέτοια σύμβαση, στη διάρκειά της καθώς και στις κύριες υποχρεώσεις των μερών που προβλέπονται κατά κανόνα στη σύμβαση δικαιόχρησης.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο (Γ') αναπτύσσεται η προβληματική της προστασίας του δικαιοδόχου σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της σύμβασης δικαιόχρησης. Κατά πρώτον, αναφέρονται οι λόγοι που μπορούν να οδηγήσουν στη λύση της σύμβασης και οι συνέπειές της και στη συνέχεια οι συνέπειες που επέρχονται από τη λύση της σύμβασης. Στην τελευταία ενότητα του εν λόγω κεφαλαίου γίνεται ειδική αναφορά στην αξίωση αποζημίωσης του δικαιοδόχου που αποκτά σε ορισμένες περιπτώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

Η εννοιολογική προσέγγιση της σύμβασης δικαιόχρησης παρουσιάζει μεγάλες και σημαντικές δυσκολίες, λόγω των πολλών και διαφορετικών ορισμών που έχουν διατυπωθεί διεθνώς^{3,4}, γεγονός το οποίο οφείλεται στις ποικίλες σχέσεις που δημιουργούνται κάτω από τον όρο δικαιόχρηση, όπως λ.χ. η παραχώρηση άδειας χρήσης και εκμετάλλευσης δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, η

³ Τους σημαντικότερους και περισσότερο αντιπροσωπευτικούς νομικούς αλλά και οικονομικούς ορισμούς της δικαιόχρησης αποτελούν : α. Ο ορισμός που δίνεται από τον Κανονισμό 4087/88 της Επιτροπής (ΕΕ L 359 της 28.12.1988, σ. 46 έως 52) *“franchise είναι το σύνολο δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν εμπορικά σήματα και επωνυμίες, πινακίδες καταστημάτων, πρότυπα χρήσεως, σχέδια, δικαιώματα αντιγραφής, τεχνογνωσίες ή διπλώματα ευρεσιτεχνίας προς εκμετάλλευση για τη μεταπώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες”*, β. Ο ορισμός που δίνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για τους Κάθετους Περιορισμούς (ΕΕ C 291 της 13.10.2000, σ. 42 και 199) *“οι συμφωνίες δικαιόχρησης (franchise) είναι εκείνες οι συμφωνίες που περιλαμβάνουν άδειες εκμετάλλευσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, που αφορούν, πιο συγκεκριμένα, εμπορικά σήματα ή διακριτικούς τίτλους και τεχνογνωσία για τη χρήση και τη διανομή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών. Εκτός από τις άδειες εκμετάλλευσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ο δικαιοπάροχος παρέχει συνήθως στο δικαιοδόχο, καθόλη τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας, εμπορική ή τεχνική συνδρομή, όπως υπηρεσίες εφοδιασμού, επιμόρφωση, συμβουλές σχετικές με τα ακίνητα, χρηματοοικονομικό προγραμματισμό, κ.λ.π. Η άδεια εκμετάλλευσης και η παροχή συνδρομής είναι συστατικά στοιχεία της επιχειρηματικής μεθόδου, η οποία αποτελεί αντικείμενο της δικαιόχρησης και μεταβιβάζεται στο δικαιοδόχο. Ο δικαιοπάροχος εισπράττει εν γένει από το δικαιοδόχο αμοιβή για τη χρήση από τον τελευταίο της συγκεκριμένης επιχειρηματικής μεθόδου.”* γ. Ο ορισμός που δίνεται από τον Κανόνα για το Franchise της Ομοσπονδιακής Επιτροπής Εμπορίου των Η.Π.Α. (Federal Commission Franchise Rule) (Franchise Law Journal, Vol.17, Nr.2/1997, σελ. 40 επ.), η οποία κρίνεται περιοριστική αφού σύμφωνα με την οποία μια εμπορική συμβατική σχέση προκειμένου να χαρακτηριστεί ως σύμβαση δικαιόχρησης πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνει τα εξής έξι συστατικά στοιχεία του franchising : 1. Μια διαρκή εμπορική σχέση η οποία θεμελιώνεται σε μία σύμβαση. 2. Η απόκτηση από το δικαιοδόχο του δικαιώματος να πωλεί τα επώνυμα προϊόντα του δικαιοπαρόχου. 3. Η απόκτηση από το δικαιοδόχο του δικαιώματος να λειτουργεί την επιχείρησή του κάτω από την εμπορική επωνυμία του δικαιοπαρόχου. 4. Η άσκηση σημαντικού βαθμού ελέγχου από το δικαιοπάροχο πάνω στον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης του δικαιοδόχου. 5. Η παροχή σημαντικής βοήθειας από το δικαιοπάροχο στο δικαιοδόχο. 6. Η καταβολή από το δικαιοδόχο χρηματικών ποσών στο δικαιοπάροχο. δ. Ο ορισμός που δίνεται από την Πολιτεία της Καλιφόρνιας *“franchise σημαίνει μια σύμβαση ή συμφωνία, είτε ρητή είτε υπονοούμενη, είτε έγγραφη είτε προφορική, μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων με την οποία : 1. Παρέχεται στο δικαιοδόχο να ασχοληθεί με μια επιχείρηση προσφοράς, πώλησης ή διανομής προϊόντων και υπηρεσιών, κάτω από ένα σχεδιασμό ή σύστημα μάρκετινγκ, προσδιορισμένο στα ουσιαστικά του σημεία από το δικαιοπάροχο. 2. Η λειτουργία της επιχείρησης του δικαιοδόχου, σύμφωνα με το σχεδιασμό ή σύστημα του δικαιοπαρόχου, είναι ουσιαστικά συνδεδεμένη με το εμπορικό σήμα, το σήμα υπηρεσιών, την εμπορική επωνυμία, το λογότυπο και τα διαφημιστικά ή άλλα εμπορικά σύμβολα που προσδιορίζουν το δικαιοπάροχο ή τα συνδεδεμένα με αυτόν πρόσωπα και 3. Ο δικαιοδόχος πρέπει να καταβάλει, είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο, ένα χρηματικό ποσό.”* και ε. Ο ορισμός που δίνεται από το Εφετείο του Παρισιού (H. Bensoussan Le Droit de Franchise, CA Paris 28.4.1978, σελ. 12), *“To franchise είναι μια μέθοδος συνεργασίας μεταξύ δύο ή περισσότερων εμπορικών επιχειρήσεων, από τις οποίες η μία είναι ή δικαιοπάροχος και η άλλη είναι ο δικαιοδόχος. Ο δικαιοπάροχος είναι κύριος μια γνωστής εμπορικής επωνυμίας, σημείων, συμβόλων, εμπορικών σημάτων προϊόντων ή υπηρεσιών, όπως επίσης και μιας ιδιαίτερης τεχνογνωσίας, των οποίων το δικαίωμα χρήσης παρέχει στο δικαιοδόχο, διαμέσου της καταβολής από αυτόν χρηματικών ποσών, με σκοπό να τα εκμεταλλεύεται για τη διάθεση*

παραχώρηση τεχνογνωσίας, η δημιουργία δικτύου διανομής, η πώληση προϊόντων ή η παροχή υπηρεσιών κ.α.

Ο ορισμός της σύμβασης δικαιόχρησης που γίνεται δεκτός σε κοινοτικό επίπεδο⁵ και επικρατεί στη ελληνική θεωρία⁶ και νομολογία⁷, είναι αυτός που την ορίζει ως **σύμβαση συνεργασίας μεταξύ δύο επιχειρήσεων, βάσει της οποίας η μία επιχείρηση, ο δικαιοπάροχος (franchisor), παραχωρεί στο δικαιοδόχο (franchisee), ο οποίος πρέπει να είναι νομικά και οικονομικά ανεξάρτητη επιχείρηση, έναντι άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του πακέτου franchising, δηλαδή ενός συνόλου δικαιωμάτων βιομηχανικής ή/και πνευματικής ιδιοκτησίας, που αφορούν εμπορικά σήματα ή επωνυμίες, διακριτικά γνωρίσματα (πινακίδες) καταστημάτων, πρότυπα χρήσης, σχέδια, υποδείγματα, ευρεσιτεχνία προς εκμετάλλευση με σκοπό την εμπορία συγκεκριμένων τύπων προϊόντων ή/και υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες.**

Για την πληρέστερη εννοιολογική προσέγγιση της σύμβασης δικαιόχρησης κρίνεται εύλογη η διάκριση της έννοιας από νομική και οικονομική άποψη.

Έτσι, νομικά, η σύμβαση δικαιόχρησης ορίζεται ως μια διαρκή εμπορική συνεργασία μεταξύ δύο νομικά και οικονομικά ανεξάρτητων επιχειρήσεων, του δικαιοπάροχου και του δικαιοδόχου, η οποία θεμελιώνεται σε μία σύμβαση, η οποία

μιας σειράς προϊόντων ή υπηρεσιών, πρωτότυπων ή εξειδικευμένων.”, ε. Ο ορισμός που δίνεται στον Κώδικα Δεοντολογίας της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Franchise (European Code of Ethics for Franchising, www.eff-franchise.com) “*To franchising είναι ένα σύστημα μάρκετινγκ αγαθών ή/και υπηρεσιών ή/και τεχνολογίας, το οποίο βασίζεται σε μια στενή και διαρκή συνεργασία, μεταξύ νομικά και οικονομικά ανεξάρτητων επιχειρήσεων, του δικαιοπαρόχου και του δικαιοδόχου, όπου ο δικαιοπάροχος παραχωρεί στο δικαιοδόχο του το δικαίωμα και επιβάλλει την υποχρέωση να ασκεί μια επιχείρηση σύμφωνα με το δικό του σύστημα. Το δικαίωμα αυτό νομιμοποιεί και υποχρεώνει το δικαιοδόχο, αντί ενός άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος, να χρησιμοποιεί την εμπορική επωνυμία του δικαιοπαρόχου ή/και το εμπορικό του σήμα ή/και το σήμα υπηρεσιών του, την τεχνογνωσία του, τις επιχειρηματικές και τεχνικές μεθόδους του, το διαδικαστικό του σύστημα και άλλα βιομηχανική ή/και πνευματικά του δικαιώματα, υποστηριζόμενος από το δικαιοπάροχο, με τη συνεχή παροχή εμπορικής και τεχνικής βοήθειας, μέσα στο πλαίσιο και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί ή έγγραφη σύμβαση franchising που έχει συναφθεί μεταξύ των μερών για αυτό το σκοπό.*” Βλ.. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 34.

⁴ Πρέπει να σημειωθεί ότι ο νέος Κανονισμός 2790/1999 της Επιτροπής (ΕΕ L 336 της 29.12.1999, σελ. 21) δεν περιλαμβάνει ορισμό της δικαιόχρησης.

⁵ Βλ. ΔΕΚ, Υπόθεση Pronuntia, Συλλογή 1986, σελ. 353 επ.

⁶ Βλ., μεταξύ άλλων, Αλεπάκο, όπ.π., σελ. 933 Αυγητίδη, Η Αποζημίωση Πελατείας στη Σύμβαση Franchising, ΕπισκεΔ Β/1998, σελ. 348 Γεωργιάδη, όπ.π., σελ. 209 Γιαννακάκη, όπ.π., σελ. 1047 Σουφλερό, Οι Συμβάσεις Franchising στο Ελληνικό Δίκαιο και στο Κοινοτικό Δίκαιο Ανταγωνισμού, ανατύπωση, 1995, σελ. 4.

⁷ Βλ. χαρακτηριστικά ΣτΕ 4490/2005, ΕφΑθ 2817/2007, ΔΕΕ 8-9/2007, σελ. 972, ΕφΑθ 8572/2006, ΔΕΕ 5/2007, σελ. 609, ΕφΑθ 5916/2006, ΔΕΕ 2/2007, σελ. 221, ΠΠρΑθ 6173/2007, ΔΕΕ 3/2008, σελ.352, ΠΠρΑθ 940/2001, ΧρΙΔ 1/2001, ΜΠρΑθ 1733/2000, ΔΕΕ 7/2000, σελ. 746, Επιτροπή Ανταγωνισμού 252/9.5.1995, ΔΕΕ 5/1995, σελ.396.

περιλαμβάνει (οπωσδήποτε): α. την παραχώρηση από το δικαιοπάροχο στο δικαιοδόχο της άδειας χρήσης και εκμετάλλευσης του πακέτου δικαιόχρησης, στο οποίο περιέχονται αφενός μεν απόλυτα δικαιώματα τόσο βιομηχανικής όσο και πνευματικής ιδιοκτησίας, αφετέρου δε ένα σύνολο πρωτότυπων εμπορικών, οργανωτικών και επικοινωνιακών μεθόδων, με αντικειμενικό σκοπό τη διάθεση προϊόντων ή/και την παροχή υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες, β. την ένταξη του δικαιοδόχου στο σύστημα δικαιόχρησης του δικαιοπάροχου, γ. τη συνεχή υποστήριξη του δικαιοδόχου, δ. τη λειτουργία της επιχείρησης του δικαιοδόχου κάτω από το Σύστημα Δικαιόχρησης και τα εμπορικά διακριτικά γνωρίσματα του δικαιοπάροχου και ε. την καταβολή από το δικαιοδόχο στο δικαιοπάροχο άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος.

Από οικονομική άποψη, η σύμβαση δικαιόχρησης ορίζεται ως μια μέθοδος μάρκετινγκ και συγχρόνως μια επιχειρηματική στρατηγική η οποία δίδει τη δυνατότητα της δημιουργίας και ανάπτυξης ενός Εμπορικού Δικτύου στους τομείς της διανομής προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών.

Η σύμβαση δικαιόχρησης στηρίζεται στη διαρκή συνεργασία μεταξύ δύο ανεξάρτητα νομικά και οικονομικά επιχειρήσεων, του δικαιοπάροχου και του δικαιοδόχου και προϋποθέτει τόσο την παροχή άδειας χρήσης και εκμετάλλευσης δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά και τεχνογνωσίας από το δικαιοπάροχο στο δικαιοδόχο, έναντι άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος, όσο και την ένταξη και λειτουργία της επιχείρησης του δικαιοδόχου κάτω από το Σύστημα Δικαιόχρησης που έχει δημιουργήσει ο δικαιοπάροχος, με αντικειμενικό σκοπό τη δημιουργία κερδών και για τα δύο μέρη⁸.

2. ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ⁹

Το franchising εμφανίζεται με διάφορες μορφές στη σύγχρονη οικονομική ζωή, γεγονός το οποίο οφείλεται στις ποικίλες σχέσεις που μπορεί να ρυθμίζει. Έτσι, η μορφή συνεργασίας υπό τη μορφή της δικαιόχρησης μπορεί να εμφανίζεται ως ακολούθως:

Α. Με βάση το αντικείμενο της δικαιόχρησης, δηλαδή ανάλογα με τη μορφή της ασκούμενης επιχειρηματικής δραστηριότητας, διακρίνεται σε (α)

⁸ Βλ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 40 και 43.

⁹ Βλ. Αλεπάκο, όπ.π. σελ. 933 επ Βούλγαρη, όπ.π., σελ. 899 επ Γεωργιάδη, όπ.π. σελ 213 επ Γιαννακάκη, όπ.π. σελ 1047 επ Κωστάκη, όπ.π. σελ. 45 επ Σουφλερό, όπ.π., σελ. 13 επ.

franchising διανομής, (β) franchising υπηρεσιών, (γ) franchising παραγωγής ή βιομηχανικό και (δ) μεικτό franchising¹⁰.

α. Το **franchising διανομής** αποτελεί την πιο συνηθισμένη μορφή franchising, σύμφωνα με την οποία ο δικαιοδόχος πωλεί σε τελικούς καταναλωτές, δηλαδή λιανικά, ένα ή περισσότερα προϊόντα ορισμένης κατηγορίας, μέσα σε κατάστημα που φέρει το διακριτικό γνώρισμα του δικαιοπάροχου. Στην περίπτωση αυτή ο δικαιοπάροχος είναι παραγωγός ή μεγαλέμπορος, ο οποίος με την εν λόγω συνεργασία αποβλέπει στην ίδρυση ενός εκτεταμένου δικτύου διανομής του προϊόντος που παράγει ή εμπορεύεται¹¹.

β. Στο **franchising υπηρεσιών** ο δικαιοδόχος, χρησιμοποιώντας το διακριτικό γνώρισμα ή ακόμη και το σήμα του δικαιοπάροχου, παρέχει υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες σύμφωνα με τις οδηγίες που παίρνει από αυτόν¹².

¹⁰ Μεγάλος μέρος της θεωρίας αναγνωρίζει και άλλες μορφές franchising, οι οποίες ωστόσο δεν αποτελούν συνήθεις μορφές franchising. Αυτές είναι : (α) το *χρηματοδοτικό ή διαχειριστικό franchising*, κατά το οποίο ο δικαιοπάροχος είναι κεφαλαιούχος ο οποίος χρηματοδοτεί τον δικαιοδόχο και του αναθέτει εξ ολοκλήρου τη διαχείριση μιας συγκεκριμένης επιχείρησης franchising του δικτύου, (β) το *μερικό franchising* (ή *franchising corner ή stand*), με το οποίο ο δικαιοπάροχος χρησιμοποιεί ένα συγκεκριμένο χώρο κάποιου καταστήματος τρίτου προσώπου, το οποίο (κατάστημα) δεν ανήκει σε κανένα δίκτυο franchising, για τη διάθεση μέσα από αυτό των προϊόντων της επιχείρησης του franchising σύμφωνα με τη δική του μέθοδο πωλήσεων (πρόκειται για το λεγόμενο *shop in shop*), (γ) το *συνεταιριστικό franchising*, με το οποίο ο δικαιοπάροχος συμμετέχει με ένα ποσοστό, συνήθως μέχρι 50% στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων των ληπτών του, (δ) το *franchising συνδυασμού (combination franchise)*, με το οποίο δύο, τρεις ή και περισσότεροι δότες αποφασίζουν να συνεργασθούν συστεγαζόμενοι σε έναν ενιαίο χώρο και διαθέτοντας τα προϊόντα ή παρέχοντας ο καθένας τις δικές του υπηρεσίες μέσα απ' αυτόν, (ε) το *franchising μετατροπής (conversion franchising)*, με το οποίο ο δικαιοδόχος λειτουργεί ήδη, πριν από την ένταξή του στο δίκτυο franchising, τη δική του επιχείρηση της οποίας το αντικείμενο είναι όμοιο με αυτό της επιχείρησης franchising του δικαιοπάροχου, (στ) το *πολλαπλό franchising (multiple franchise units)*, σύμφωνα με το οποίο όταν ένας δικαιοδόχος έχει επιτυχημένη επιχειρηματική δραστηριότητα μέσα στους κόλπους του δικτύου franchising, ο δικαιοπάροχος του δίδει την άδεια να ανοίξει και λειτουργήσει και άλλα καταστήματα είτε στην ίδια περιοχή με το αρχικό, είτε, συνήθως, σε άλλη και (ζ) το *franchising περισσότερων επωνυμιών ή σημάτων (co-branding franchising)*, με το οποίο ένας δικαιοδόχος ανήκει ταυτόχρονα σε περισσότερα από ένα δίκτυα franchising, έχοντας συνάψει σχετικές συμβάσεις με περισσότερους δότες, με αποτέλεσμα να διαθέτει προϊόντα ή/και να παρέχει υπηρεσίες διαφορετικών επωνυμιών και εμπορικών σημάτων κάτω από την ίδια επαγγελματική στέγη.

¹¹ Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π. σελ. 45 επ, όπου διακρίνει το franchising διανομής, ανάλογα με την ιδιότητα του δικαιοπάροχου σε (α) *franchising Παραγωγού – δικαιοπάροχου*, όταν ο δικαιοδόχος πουλά τα προϊόντα που κατασκευάζει ο ίδιος ο δικαιοπάροχος και (β) *franchising Διανομέα – δικαιοπάροχου*, όταν ο δικαιοπάροχος προμηθεύει τους λήπτες του δικτύου franchising με προϊόντα τα οποία είτε επιλέγει ο ίδιος και στη συνέχεια αναθέτει σε τρίτους παραγωγούς να τα κατασκευάσουν για λογαριασμό του σύμφωνα με τις δικές του προδιαγραφές, είτε τα προμηθεύεται ο ίδιος απευθείας από τον παραγωγό με βάση μια ιδιαίτερη εμπορική συμφωνία που έχει κάνει μαζί του, είτε, τέλος, ορίζει συγκεκριμένους τρίτους προμηθευτές από τους οποίους οι λήπτες αγοράζουν τα προς πώληση προϊόντα. Αναφέρεται, επίσης, ότι σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχει συνδυασμός των δύο παραπάνω υποκατηγοριών.

¹² Στο franchising υπηρεσιών είναι δυνατό οι υπηρεσίες να παρέχονται εκτός καταστήματος, όπου γίνεται λόγος για *κινητό franchising (mobile franchising)*.

γ. Το **franchising παραγωγής ή βιομηχανικό franchising** υπάρχει όταν ο δικαιοπάροχος παρέχει στο δικαιοδόχου την άδεια να παράγει ή να μεταποιεί ορισμένα προϊόντα, σύμφωνα με τις οδηγίες του και στη συνέχεια να τα πωλεί ή μεταπωλεί με το σήμα του δικαιοδόχου¹³. Μια τέτοια σύμβαση συνήθως περιλαμβάνει ρήτρες μεταφοράς τεχνογνωσίας, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, άδειας εκμετάλλευσης σήματος.

δ. Το **μεικτό franchising** αποτελεί συμφωνία μεταξύ δικαιοπάροχου και δικαιοδόχου που περιέχει στοιχεία franchising διανομής και franchising υπηρεσιών, δηλαδή συνδυάζει πώληση προϊόντων με παροχή σχετικών υπηρεσιών.

Β. Με βάση τον τρόπο ενσωμάτωσης των δικαιοδόχων στο σύστημα franchising, δηλαδή ανάλογα με το βαθμό εξάρτησής τους από το δικαιοπάροχο, διακρίνεται σε (α) franchising υπαγωγής και (β) franchising ισοτιμίας.

α. Το **franchising υπαγωγής** υπάρχει όταν ο δικαιοπάροχος, ο οποίος ως επικεφαλής του δικτύου και δημιουργός του συστήματος, διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο, όχι απλώς χαράζοντας κατευθυντήριες γραμμές αλλά και καθορίζοντας ουσιαστικά την επιχειρηματική πολιτική και των ληπτών. Βασικό χαρακτηριστικό αυτής της μορφής franchising είναι ότι ο δικαιοπάροχος αποτελεί το μοναδικό κέντρο εξουσίας μέσα στο δίκτυο, κατέχοντας δεσπόζουσα και κυρίαρχη θέση, ενώ οι λήπτες αποτελούν απλά εκτελεστικά όργανα.

β. Το **franchising ισοτιμίας** αποτελεί μορφή franchising σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει κυρίαρχη θέση αλλά, αντιθέτως, δεσπάζει η αρχή της ισότητας συνεργασίας μεταξύ του δικαιοπάροχου και του δικαιοδόχου. Βασικό χαρακτηριστικό αυτής της κατηγορίας αποτελεί η αλληλοβοήθεια, η συνεργασία, η συναδελφικότητα και η αλληλεγγύη μεταξύ του δικαιοπάροχου και του δικαιοδόχου, με σκοπό την προώθηση των πωλήσεων και την επιτυχία του συστήματος ως συνόλου.

Γ. Τέλος, το διεθνές franchising, στην περίπτωση δηλαδή που το σύστημα franchising χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων σε διαφορετικές χώρες, διακρίνεται σε (α) άμεσο franchising, (β) κύρια συμφωνία franchising (master franchising agreement) και (γ) συμφωνία για δραστηριότητα κοινής επιχείρησης (joint venture).

α. Το **άμεσο franchising** αποτελεί την πιο απλή και συνήθη μορφή franchising, με την οποία δημιουργείται μια κατευθείαν σχέση του δικαιοπάροχου και

¹³ Ο τύπος αυτός του franchising ορίστηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά την εκδίκαση της υπόθεσης Pronuntia, Συλλογή 1986, σελ. 353 επ.

του δικαιοδόχου που βρίσκεται σε ξένη χώρα, χωρίς την παρεμβολή τρίτου. Αυτή η μορφή franchising μπορεί να εμφανισθεί είτε (i) ως παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης του πακέτου franchise από το δικαιοπάροχο, κατευθείαν από τη χώρα του, κατά τον ίδιο τρόπο που θα το παραχωρούσε μέσα στην ίδια του τη χώρα, παρότι ο δικαιοδόχος και το σημείο πώλησης βρίσκονται σε διαφορετική χώρα, είτε (ii) με την ίδρυση υποκαταστήματος ή θυγατρικής εταιρείας, είτε (iii) ως συμφωνία ανάπτυξης μιας περιοχής (area development agreement), όπου ο δικαιοδόχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να λειτουργήσει μια σειρά από καταστήματα του δικτύου σε μια ορισμένη ξένη χώρα βάσει συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.

β. Η **κύρια συμφωνία franchising (master franchising agreement)** αποτελεί συνεργασία διεθνούς χαρακτήρα μεταξύ του δικαιοπαρόχου και του κύριου δικαιοδόχου (master franchisee) σύμφωνα με την οποία ο κύριος δικαιοδόχος έχει δικαίωμα να συμβάλλεται με άλλους δικαιοδόχους (sub-franchisees) μέσα στη γεωγραφική περιοχή που του έχει συμβατικά παραχωρηθεί -συνήθως πρόκειται για ολόκληρη χώρα- συνομολογώντας μαζί τους συμβάσεις δικαιόχρησης, με τις οποίες αυτοί αποκτούν το δικαίωμα χρήσης του πακέτου franchising κάτω από το σύστημα του δικαιοπαρόχου. Βασικό χαρακτηριστικό της μορφής αυτής είναι ότι ο master franchisee είναι ταυτόχρονα δικαιοδόχος (διεθνής) και δικαιοπάροχος (τοπικός).

γ. Με τη **συμφωνία για δραστηριότητα κοινής επιχείρησης (joint venture)** ιδρύεται μια κοινή επιχείρηση-εταιρεία που υπόκειται στον κοινό έλεγχο δυο ή περισσοτέρων, οικονομικά ανεξάρτητων, επιχειρήσεων. Με το σύστημα αυτό, δηλαδή, ο δικαιοπάροχος από κοινού με τον joint venture συνέταιρό του, που είναι συνήθως κάτοικος της ξένης χώρας, συνιστά μια εταιρεία joint venture σ'αυτήν την ξένη χώρα. Η εταιρεία joint venture στη συνέχεια συνάπτει με το δικαιοπάροχο είτε συμφωνία ανάπτυξης μιας περιοχής, είτε κύρια συμφωνία franchising. Βασικό χαρακτηριστικό αυτής της μορφής franchising είναι ότι ο δικαιοδόχος δεν είναι πλέον μόνο αντισυμβαλλόμενος του δικαιοδόχου αλλά και συνέταιρός του¹⁴.

¹⁴ Βλ. και Σπυριδωνος, Η Εταιρική Μορφή Λειτουργίας του Franchising στο Διεθνή Χώρο, 17^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΛΟΓΩΝ «Το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου», Χανιά 2007, όπου αναλύονται ειδικότερα οι σχέσεις των μερών στην περίπτωση διεθνούς franchising, εξετάζεται αν είναι επιθυμητή και ενδεδειγμένη η οργάνωση όλων των εμπλεκόμενων μερών, αλλά και των εταιρειών παροχής υπηρεσιών σχετικώς με το franchising, με τη νομική μορφή franchising ως μέσου οργάνωσης πολυεθνικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στην ελεύθερη οικονομία.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

α. Η Οικονομική Διάσταση της δικαιόχρησης

Η μέθοδος δικαιόχρησης αποτελεί, παγκοσμίως, μια μορφή συνεργασίας η οποία επιφέρει οικονομικά και εμπορικά οφέλη στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις που εντάσσονται στο σύστημα franchising, κάθε μία χωριστά αλλά και από κοινού ως σύνολο, λειτουργούν με βάση τον κοινό απώτερο σκοπό της συνεργασίας (λ.χ. πώληση προϊόντων, παροχή υπηρεσιών κ.α.), η επίτευξη του οποίου επωφελεί όλο το δίκτυο δικαιόχρησης. Έτσι, το franchising, από οικονομική και εμπορική άποψη συνιστά μέθοδο marketing, μορφή διαχείρισης και σύστημα προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών στην καταναλωτική αγορά, το οποίο βασίζεται σε διαρκή και ομοιόμορφη συνεργασία ανεξαρτήτων αλλά συνεργαζόμενων επιχειρήσεων.

Η ορθή αξιοποίηση του θεσμού του franchising παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα για τις συνεργαζόμενες υπό το καθεστώς δικαιόχρησης επιχειρήσεις, η οποία, πρέπει να σημειωθεί, παρέχει ουσιώδη πλεονεκτήματα και για τον ίδιο τον καταναλωτή.

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα για το δικαιοπάροχο συνίστανται σε (α) ταχεία ανάπτυξη της εμπορικής του φήμης και πελατείας με άμεσο αποτέλεσμα την καθιέρωσή του στην αγορά, (β) διεύρυνση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, απευθυνόμενος παράλληλα σε περισσότερες αγορές, (γ) επέκταση του δικτύου διάθεσης των προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών με μειωμένες δαπάνες (από αυτές που θα επέφερε λ.χ. η ίδρυση θυγατρικών εταιρειών ή υποκαταστημάτων), (δ) βελτίωση της ανταγωνιστικής του θέσης στην αγορά (τοπική ή διεθνή), (ε) δυνατότητα άμεσου ελέγχου της διανομής των προϊόντων ή της παροχής υπηρεσιών και (στ) δημιουργία ενός ευέλικτου επιχειρηματικού οργανισμού, ο οποίος είναι σε θέση, ύστερα από τη συνεχή συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις τάσεις και συνθήκες μιας αγοράς, να χαράζει σωστή εμπορική πολιτική, βασισμένη στα δεδομένα της αγοράς.

Παράλληλα, το franchising παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα και για το δικαιοδόχο, από τα οποία τα σημαντικότερα είναι (α) η ένταξή του σε ένα σύστημα συνεργασίας από το οποίο επωφελείται άμεσα την εμπορική του φήμη και πελατεία, αποκτώντας, έτσι, ήδη από την σύστασή του, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην εν λόγω αγορά, (β) η συνεχή υποστήριξή του από τον δικαιοπάροχο σε όλους τους τομείς της επαγγελματικής του δραστηριότητας, (γ) η επίτευξη οικονομιών κλίμακας

σε πολλές κατηγορίες εξόδων, όπως λ.χ. δαπάνες διαφήμισης, αποθήκευσης αποθεμάτων, σχεδιασμός επιχειρηματικού σχεδίου και γενικά προμήθειες προϊόντων ή/και υπηρεσιών π.χ. λογιστικών, μηχανογραφήσεως, μάρκετινγκ κ.α., (δ) η βελτίωση της εικόνας του όσο αφορά τη φερεγγυότητά του και την πιστοληπτική του ικανότητα και (ε) η διατήρηση της νομικής ανεξαρτησίας της επιχείρησής του.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η λειτουργία του συστήματος franchising στην αγορά παρουσιάζει ουσιώδη πλεονεκτήματα και για τον καταναλωτή. Ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να αγοράζει προϊόντα ή να απολαμβάνει υπηρεσίες είτε στον τόπο διαμονής του είτε οπουδήποτε αλλού βρίσκεται, που γνωρίζει και μάλιστα, συνήθως, στις ίδιες τιμές. Επίσης, ο καταναλωτής επωφελείται από τον έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων, που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των τιμών αλλά και τη βελτίωση της ποιότητας.

Εντούτοις, το σύστημα franchising παρουσιάζει και μειονεκτήματα για όλα τα παραπάνω πρόσωπα. Ωστόσο, πρόκειται για επουσιώδη μειονεκτήματα τα οποία δεν δύναται να εμποδίσουν την ταχεία εξάπλωση του θεσμού και την προτίμησή του από τους επιχειρηματίες αλλά και καταναλωτές.

Ως μειονέκτημα για το δικαιοπάροχο ενός franchise θα μπορούσε να θεωρηθεί η χρονοβόρα και δύσκολη διαδικασία επιλογής των ληπτών, η οποία κρίνεται καθοριστική για τη μετέπειτα επιτυχημένη συνεργασία τους, όπως επίσης και το μειωμένο κέρδος του δικαιοπάροχου σε σχέση με τα κέρδη ενός συγκεκριμένου δικαιοδόχου του εν λόγω δικτύου franchising, στην περιοχή που δραστηριοποιείται ο δικαιοδόχος.

Αντιστοίχως, η υπαγωγή ενός επιχειρηματία στο σύστημα του franchising με την ιδιότητα του δικαιοδόχου παρουσιάζει μειονέκτημα που συνίστανται, συνήθως, στην έντονη εξάρτηση της επιχειρηματικής του πορείας από την επιχειρηματική πολιτική του δικαιοπάροχου, με αποτέλεσμα τυχόν λανθασμένες ή ατυχείς αποφάσεις του δικαιοπάροχου να έχουν αρνητικές συνέπειες και για το δικαιοπάροχο, καθώς και στη δυνατότητα που έχει ο δικαιοπάροχος, λόγω της κυρίαρχης θέσης που κατέχει στο σύστημα franchising, να επιβάλλει όρους, πολλές φορές σκληρούς αλλά και καταχρηστικούς, για τη διασφάλιση των δικών του συμφερόντων.

Το μοναδικό μειονέκτημα που θα μπορούσε να παρουσιάσει ένα σύστημα franchising για τον καταναλωτή είναι η περίπτωση όπου τα δίκτυα εφαρμόζουν πολιτικές περιοριστικές του ελεύθερου ανταγωνισμού που αποβαίνουν σε βάρος των τελικών χρηστών. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί και η περίπτωση εφαρμογής σε

ολόκληρο το δίκτυο ενιαίας τιμής, με επιβολή από τον δικαιοπάροχο καθορισμένων τιμών^{15,16}.

β. Η Νομική Διάσταση της δικαιόχρησης

Από το πλήθος των ορισμών που έχουν διατυπωθεί για την έννοια της δικαιόχρησης, τις διάφορες μορφές που μπορεί να έχει μια σύμβαση δικαιόχρησης καθώς και τα οικονομικά χαρακτηριστικά μιας τέτοιας συνεργασίας, είναι εμφανές ότι καθίσταται δύσκολος ο νομικός προσδιορισμός της και η ένταξή της σε έναν από τους συμβατικούς τύπους του ενοχικού δικαίου. Για το λόγο αυτό, οι απόψεις που έχουν διατυπωθεί στη θεωρία συγκλίνουν ως προς τα βασικά νομικά χαρακτηριστικά που έχει, κατά κανόνα, μια σύμβαση franchising.

ι. Μεικτή σύμβαση

Η σύμβαση δικαιόχρησης χαρακτηρίζεται ως ιδιόμορφη *sui generis* σύμβαση, ανώνυμη ή μη ρυθμισμένη από το νόμο, δημιούργημα της αρχής της ελευθερίας των συναλλαγών και προϊόν των επιταγών της σύγχρονης δυναμικής και παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, στην οποία απαντώνται, ταυτόχρονα, ουσιώδη στοιχεία περισσότερων επώνυμων συμβατικών τύπων, όπως μίσθωση προσοδοφόρου δικαιώματος, σύμβαση εντολής, σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών, σύμβαση δανείου, σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης σήματος, εκμετάλλευσης δικαιώματος ευρεσιτεχνίας, δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας^{17,18}.

¹⁵ Τέτοιου είδους πρακτικές απαγορεύονται ρητά από τον Κανονισμό 2790/1999 της Επιτροπής (άρθρα 4 και 7 σε συνδυασμό με τις παραγράφους 47,49,73 και 103 των Κατευθυντηρίων Γραμμών του εν λόγω Κανονισμού).

¹⁶ Βλ. και Γεωργιάδη, όπ.π. σελ. 217 επ. του *ιδίου*, Η Σύμβαση Franchising, ΝοΒ 39/1991, σελ. 195 επ. Γιανακκάκη, όπ.π., σελ.1051 επ. Κωστάκη, όπ.π., σελ.71 επ.

¹⁷ Γίνεται, ορθώς, δεκτό ότι μια σύμβαση δικαιόχρησης δεν δύναται να περιέχει στοιχεία σύμβασης αστικής εταιρείας, σύμβασης έργου, σύμβασης εξαρτημένης εργασίας και σύμβασης πώλησης. Βλ. και Γεωργιάδη, Νέες μορφές..., σελ. 228, όπου γίνεται αναλυτική αναφορά στα σημεία διαφοροποίησης των ανωτέρω και Κωστάκη, όπ.π., σελ. 317. Σουφλερό, όπ.π., σελ. 77 επ.

¹⁸ Η ελληνική νομολογία δέχεται ότι σε μια σύμβαση δικαιόχρησης πρέπει να αναζητείται ο χαρακτήρας ο οποίος προέχει στην όλη συμβατική σχέση, οι κανόνες του οποίου εφαρμόζονται πρωτευόντως, ενώ κανόνες που διέπουν τα υπόλοιπα τμήματα της συμβατικής σχέσης εφαρμόζονται συμπληρωματικά. Βλ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 316, καθώς και την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού 252/9-5-1995. Επιπλέον, ΕφΑθ 2817/2007, ΔΕΕ 8-9/2007, σελ.973, ΕφΑθ 8572/2006, ΔΕΕ 5/2007, σελ. 610, ΠΠρΑθ 6173/2007, ΔΕΕ 3/2008, σελ.352.

ii. Διαρκής σύμβαση

Η σύμβαση δικαιόχρησης ανήκει στην κατηγορία των διαρκών συμβάσεων, με την έννοια ότι δεν εξαντλείται σε συγκεκριμένες μεμονωμένες παροχές ή σποραδικές ενέργειες αλλά απαιτεί συνεχή και συστηματική προσπάθεια, ενέργεια, δραστηριότητα και συμπεριφορά προκειμένου να εκπληρωθεί και να επιτευχθεί ο σκοπός της. Χαρακτηριστικό της είναι η διάρκεια στην ενοχή, ως σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων με χρονική προοπτική¹⁹.

iii. Σύμβαση – πλαίσιο

Κύριο χαρακτηριστικό μιας σύμβασης δικαιόχρησης αποτελεί και ο χαρακτήρας της ως σύμβασης πλαισίου ή σύμβασης σχεδιασμού, υπό την έννοια ότι συνάπτεται κατά την έναρξη της εμπορικής συνεργασίας και ρυθμίζει μόνο τα βασικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, για την ολοκλήρωση της οποίας απαιτείται η σύναψη ειδικότερων (εκτελεστικών) συμβάσεων, όπως λ.χ. σύναψη σε τακτά χρονικά διαστήματα συμβάσεων πώλησης προϊόντων στην περίπτωση franchising διανομής²⁰.

iv. Σύμβαση προσχώρησης και Γενικοί Όροι Συναλλαγών

Στην Ελλάδα, κατά την κρατούσα άποψη²¹, μια σύμβαση δικαιόχρησης θεωρείται σύμβαση προσχώρησης, αφού οι όροι της καθορίζονται κυριαρχικά από το δικαιοπάροχο και δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τους δικαιοδόχους. Γεννάται, έτσι, η ανάγκη προστασίας του δικαιοδόχου, ως του ασθενεστέρου διαπραγματευτικά μέρους, έχοντας ως μόνη επιλογή την προσχώρηση ή όχι στη σύμβαση δικαιόχρησης (πρόκειται για το λεγόμενο “*take it or leave it*”). Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που παρουσιάζει η σύμβαση δικαιόχρησης ως σύμβαση προσχώρησης είναι ότι ο δικαιοδόχος δεσμεύεται, εκτός από τους αρχικούς όρους της σύμβασης, να ακολουθεί, δίχως δικαίωμα άρνησης, όλες τις μεταγενέστερες αποφάσεις και την εν γένει εμπορική πολιτική του δικαιοπάροχου.

¹⁹ Βλ. Αλεπάκο, όπ.π., σελ. 943 Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 254 επ και Κωστάκη, όπ.π., σελ. 315 επ.

²⁰ Οι εκτελεστικές συμβάσεις πρέπει να διακρίνονται από τις λεγόμενες πρόσθετες ή συνοδευτικές συμβάσεις, οι οποίες, μολονότι συντάσσονται σε διαφορετική χρονική περίοδο και σε ξεχωριστά κείμενα από τη σύμβαση-πλαίσιο, αποτελούν, στην πραγματικότητα, αναπόσπαστα μέρη της τελευταίας. τέτοιες συμβάσεις είναι π.χ. η σύμβαση εγγύησης, η σύμβαση αγοράς εξοπλισμού κ.α. Βλ. και Αλεπάκο, όπ.π., σελ. 944 Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 220 επ Κωστάκη, όπ.π., σελ. 317 επ.

²¹ Βλ., μεταξύ άλλων, Αλεπάκο, όπ.π., σελ. 944 επ Γεωργιάδη, Νέες μορφές..., σελ. 240 επ Σουφλερό, όπ.π. σελ. 58 επ.

Μια σημαντική μερίδα της θεωρίας έχει διατυπώσει αντίθετη ως προς τα ανωτέρω άποψη, με δυνατά, μάλιστα, αντεπιχειρήματα²². Το σύνολο αυτό της θεωρίας υποστηρίζει ότι η προδιατύπωση και το απαράδεκτο της διαπραγμάτευσης των όρων μιας σύμβασης δικαιόχρησης, δεν οφείλεται στην κυρίαρχη θέση του δικαιοπάροχου αλλά στην αρχή της ομοιομορφίας, της τυποποίησης και της ίσης μεταχείρισης των ληπτών, που χαρακτηρίζει ένα σύστημα franchising. Ενισχύει, μάλιστα, την άποψη αυτή, υποστηρίζοντας ότι δεν είναι η οικονομική κατάσταση του δικαιοπάροχου, που πολλές φορές μπορεί να είναι όμοια ή και χειρότερη από αυτή του δικαιοδόχου, που δίνει σε αυτόν την κυρίαρχη θέση, αλλά η επιχειρηματική του εμπειρία, καθώς και η ευθύνη για την επιτυχία του συστήματος, που έχει ως σκοπό το αμοιβαίο κέρδος²³.

Ωστόσο, γίνεται, ορθώς, δεκτό από το σύνολο της θεωρίας, ότι μια τέτοια σύμβαση περιέχει Γενικούς Όρους Συναλλαγών, οι οποίοι πρέπει να ελέγχονται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 174, 178, 179, 281, 371 και 372 του Α.Κ., όπως επίσης και από τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/1994 *“Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού”*.

Στο ερώτημα αν ο ν. 2251/1994 για την προστασία του καταναλωτή²⁴ εφαρμόζεται άμεσα στις σχέσεις μεταξύ δικαιοπάροχου και δικαιοδόχου, πρέπει να αναφερθεί ότι, μολονότι η πρόσφατη τροποποίηση του νόμου εισάγει μια ευρύτερη έννοια του “καταναλωτή”, στην οποία πια περιλαμβάνονται και οι επαγγελματίες υπό την προϋπόθεση ότι αφενός είναι οι τελικοί αποδέκτες του προϊόντος ή των υπηρεσιών, αφετέρου τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες, που αποτελούν αντικείμενο της επίδικης συμβάσεως, προσφέρονται στην αγορά, δεν είναι δυνατή, ακριβώς γιατί τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσφέρει ο δικαιοπάροχος δεν προσφέρονται στην αγορά, αλλά σε ορισμένο και επιλεγμένο κύκλο προσώπων²⁵.

ν. Σύμβαση προσωπικού και εμπιστευτικού χαρακτήρα

Για τη σύναψη μιας σύμβασης δικαιόχρησης, πρωταρχικό ρόλο διαδραματίζει το πρόσωπο τόσο του δικαιοπάροχου όσο και του δικαιοδόχου. Το γεγονός αυτό φαίνεται δικαιολογημένο εφόσον η επιλογή του δικαιοπάροχου για το πρόσωπο του

²² Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 318 επ.

²³ Η συγκεκριμένη άποψη τείνει να επικρατήσει τα τελευταία χρόνια από τη θεωρία και νομολογία των Η.Π.Α. Βλ. και *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 320 επ. όπου παραπέμπει σε αποφάσεις των δικαστηρίων των Η.Π.Α.

²⁴ Όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 3587/2007.

²⁵ Βλ. *Γεωργιάδη*, *Νέες μορφές.....*, σελ. 241.

δικαιοδόχου κρίνεται καθοριστική για την επιτυχία και ανάπτυξη του δικτύου, και, ομοίως, η επιλογή του δικαιοδόχου για το πρόσωπο του δικαιοπάροχου είναι σημαντική αφού πάνω σε αυτό θα στηρίξει τις οικονομικές του προσδοκίες²⁶. Παράλληλα, το σύστημα δικαιόχρησης για να επιφέρει τα προσδοκώμενα οφέλη επιτάσσει τη δημιουργία μεταξύ των μερών μιας ισχυρής σχέσης εμπιστοσύνης, η οποία θα εκδηλώνεται με τη μορφή αφενός για το δικαιοπάροχο της συνεχούς υποστήριξης του δικαιοδόχου, αφετέρου για το δικαιοδόχο της υποχρέωσης προστασίας των συμφερόντων του δικαιοπάροχου, της υποχρέωσης παράλειψης πράξεων ανταγωνισμού κ.λπ.²⁷

4. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

α. Ο προηγούμενος Κανονισμός 4087/88

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αντιμέτωπη με την απουσία ρύθμισης του franchising ως συστήματος διανομής προϊόντων και υπηρεσιών και την αναγνώριση των σημαντικών του ιδιαιτεροτήτων αναφορικά με τα πιο παραδοσιακά αντίστοιχα συστήματα, ειδικότερα δε της ανάγκης προστασίας των συμφερόντων των επιχειρηματιών που επιθυμούσαν να ενταχθούν ή ήδη είχαν ενταχθεί σε ένα σύστημα franchising, εξέδωσε στις 31.11.1988 τον Κανονισμό 4087/88²⁸, προσφέροντας, παράλληλα, στα μέρη μιας σύμβασης δικαιόχρησης, ένα “χρήσιμο οδηγό”.

Ο εν λόγω Κανονισμός περιείχε ορισμό της σύμβασης δικαιόχρησης²⁹ και προέβλεπε (α) τις προϋποθέσεις απαλλαγής ορισμένων κατηγοριών από την εφαρμογή του απαγορευτικού κανόνα του άρθρου 85 (σημερινό 81) παρ. 1 ΣυνΕΚ³⁰,

²⁶ Το χαρακτήρα αυτόν της σύμβασης δικαιόχρησης ενίσχυσε και η απόφαση Pronuntia που εξέδωσε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²⁷ Βλ. Αλεπάκο, όπ.π., σελ.943 επ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 119 επ.

²⁸ Επίσημη Εφημερίδα L 359/28.12.1988, σελ. 46-52. Ο συγκεκριμένος Κανονισμός αποτέλεσε ήδη, από την 1.2.1989, εσωτερικό ελληνικό δίκαιο. Ίσχυε μέχρι την 31.12.1999 (άρθρο 9), όμως σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 12, παράγρ. 1 του νέου Κανονισμού 2790/1999 εξακολούθησε να εφαρμόζεται μέχρι την 31.5.2000.

²⁹ Άρθρο 3, παράγρ. 1, στοιχ. α και β του Κανονισμού : “α. *franchise*, το σύνολο δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν εμπορικά σήματα και επωνυμίες, πινακίδες καταστημάτων, πρότυπα χρήσεως, σχέδια, δικαιώματα αντιγραφής, τεχνογνωσίες ή διπλώματα ευρεσιτεχνίας, προς εκμετάλλευση για τη μεταπώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες – β. συμφωνία *franchise*, η συμφωνία με την οποία μια επιχείρηση, ο δικαιοπάροχος, παραχωρεί στην άλλη, τον δικαιοδόχο, έναντι άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του *franchise* με σκοπό την εμπορία συγκεκριμένων τύπων προϊόντων ή/και υπηρεσιών”.

³⁰ Για να εξαιρείται μια σύμβαση franchising από τον απαγορευτικό κανόνα του άρθρου 85 (σημερινό 81) παράγρ. 1 ΣυνΕΚ, θα έπρεπε απαραίτητα να πρόκειται για σύμβαση δικαιόχρησης όπως αυτή οριζόταν από το άρθρο 1, παράγρ. 3, στοιχ. α, β και γ του Κανονισμού, να πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 4 του Κανονισμού και να μην περιείχε οποιαδήποτε από τις υποχρεώσεις ή τους περιοριστικούς όρους του άρθρου 5 του

(β) τις ρήτρες περιοριστικές του ανταγωνισμού μπορούσαν να περιλαμβάνονται στη σύμβαση δικαιόχρησης³¹, (γ) τις ρήτρες οι οποίες δεν εθεωρούντο περιοριστικές του ανταγωνισμού, εφόσον ήταν αναγκαίες για την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιοπάροχου λη για τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και φήμης του δικτύου³² και (δ) τις ρήτρες που δεν εθεωρούντο περιοριστικές του ανταγωνισμού³³.

Ο Κανονισμός 4087/88 δεν κάλυπτε τις συμφωνίες βιομηχανικού franchising³⁴, τις συμφωνίες franchising χονδρικής πώλησης προϊόντων³⁵ και τις συμφωνίες franchising μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρήσεων (οριζόντιες συμφωνίες franchising)³⁶.

β. Ο νέος Κανονισμός 2790/99

Τον προηγούμενο Κανονισμό 4087/88 αντικατέστησε ο ισχύων Κανονισμός 2790/99, που εξέδωσε η Επιτροπή τις 22.12.1999 (Κανονισμός Ομαδικής Απαλλαγής)^{37,38}. Ο νέος αυτός Κανονισμός παρουσιάζει μια περισσότερο οικονομική

Κανονισμού.

³¹ Άρθρο 2 του Κανονισμού.

³² Άρθρο 3, παράγρ. 1 και 11η αιτιολογική σκέψη Προοιμίου του Κανονισμού.

³³ Άρθρο 3, παράγρ. 2 και 11η αιτιολογική σκέψη Προοιμίου του Κανονισμού.

³⁴ 4η αιτιολογική σκέψη Προοιμίου Κανονισμού : *“Οι συμφωνίες βιομηχανικού franchise δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό. Οι συμφωνίες αυτές, που συνήθως αφορούν τις σχέσεις μεταξύ παραγωγών, παρουσιάζουν χαρακτηριστικά διαφορετικά από τους άλλους τύπους franchise, αφορούν δηλαδή άδειες κατασκευής που βασίζονται σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή/και τεχνογνωσίας, σε συνδυασμό με άδειες εκμετάλλευσης σημάτων . Ορισμένες από αυτές μπορεί να τύχουν άλλων εξαιρέσεων κατά κατηγορίες, εφόσον πληρούν τους αναγκαίους όρους”*.

³⁵ 5η αιτιολογική σκέψη Προοιμίου Κανονισμού : *“... δεν καλύπτει όμως συμφωνίες franchise για τη χονδρική πώληση προϊόντων, λόγω της έλλειψης εμπειρίας της Επιτροπής στο πεδίο αυτό”*.

³⁶ Άρθρο 5, στοιχ. α του Κανονισμού.

³⁷ Επίσημη Εφημερίδα L 336/29.12.1999, σελ. 21.

³⁸ Ο νέος Κανονισμός, πλην του προηγούμενου Κανονισμού 4087/88 για τη σύμβαση δικαιόχρησης, αντικατέστησε ακόμη δύο Κανονισμούς που είχε εξεδώσει η Επιτροπή, (α) τον Κανονισμό 1215/1999 (Επίσημη Εφημερίδα L148/15.6.1999, σελ.1) με τον οποίο η Επιτροπή διέκρινε το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, παράγρ. 1 του Κανονισμού 19/65, έτσι ώστε να καλύψει όλες τις κατηγορίες κάθετων συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών franchising και (β) τον Κανονισμό 1216/1999 Επίσημη Εφημερίδα L148/15.6.1999, σελ. 5), με τον οποίο η Επιτροπή διέκρινε το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγρ. 2 του Κανονισμού 17/62 για όλες τις κάθετες συμφωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των συμφωνιών franchising. Η Επιτροπή ενόψει της θέσπισης του νέου αυτού Κανονισμού είχε προετοιμάσει το έδαφος με την έκδοση της Πράσινης Βίβλου (Green Paper on Vertical Restraints, EC Competition Policy, Com (96) 721 τελικό της 22.1.1997) αναφορικά με την πολιτική του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τους περιορισμούς των κάθετων συμφωνιών και με την κυκλοφορία στα κράτη μέλη ενός Σχεδίου Ανακοίνωσης (COM (98) 544 τελικό και COM (98) 546 τελικό, Επίσημη Εφημερίδα C 365/ 26.11.1998, σελ. 3), ως συνέχεια

προσέγγιση στην εκτίμηση των κάθετων συμφωνιών, συγκλίνοντας έτσι περισσότερο στο αμερικανικό δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού. Η Επιτροπή αποσκοπώντας στην πλήρη κατανόηση των διατάξεων του Κανονισμού, εξέδωσε στις 31.10.2000 το κείμενο των Κατευθυντηρίων Γραμμών της Επιτροπής για τους Κάθετους Περιορισμούς (Guidelines on Vertical Restraints)³⁹.

ι. Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού

Ο νέος Κανονισμός εφαρμόζεται στις περιπτώσεις κάθετων συμφωνιών που ορίζονται στο άρθρο 2 και πρόκειται για *“συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που συνάπτονται μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, κάθε μία εκ των οποίων δραστηριοποιείται, για το σκοπό της συμφωνίας, σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής και που αφορούν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη μπορούν να προμηθεύονται, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες”*.

Από τον παραπάνω ορισμό προκύπτει ότι οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ τελικών καταναλωτών που δεν λειτουργούν ως επιχείρηση δεν καλύπτονται από τον Κανονισμό⁴⁰. Ομοίως, δεν καλύπτονται από το νέο Κανονισμό οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων⁴¹, δηλαδή μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες είναι εν ενεργεία ή εν δυνάμει προμηθευτές του συμβατικού προϊόντος ή της υπηρεσίας ή προϊόντων ή υπηρεσιών που αποτελούν υποκατάστατα του συμβατικού προϊόντος ή της υπηρεσίας^{42,43}. Ο νέος Κανονισμός, σε αντίθεση με τον προηγούμενο Κανονισμό, καλύπτει και τις κάθετες συμφωνίες σχετικά με την προμήθεια ή την αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών που προορίζονται για μεταποίηση ή ενσωμάτωση⁴⁴. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγρ. 3 του νέου Κανονισμού, στο πεδίο εφαρμογής του εμπίπτουν και οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ μιας ένωσης επιχειρήσεων και των

της Πράσινης Βίβλου, με την οποία προσδιόριζε τον τρόπο με τον οποίο προτίθετο να προχωρήσει στην αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό της πολιτικής της για την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στους περιορισμούς των κάθετων συμπράξεων.

³⁹ Επίσημη Εφημερίδα C 291/13.10.2000 (COM 2000/C/291/01)

⁴⁰ Παράγραφος 24 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁴¹ Σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχ. α του Κανονισμού ως ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις ορίζονται “οι πραγματικοί ή δυνητικοί προμηθευτές στην ίδια αγορά προϊόντων”, ανεξάρτητα από το αν είναι ή όχι ανταγωνιστές στην ίδια γεωγραφική αγορά.

⁴² Παράγραφος 26 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁴³ Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων που συνάπτουν μη αμοιβαίες κάθετες συμφωνίες και υπό την προϋπόθεση να πληρούται τουλάχιστον ένας από τους τρεις όρους του άρθρου 2, παράγρ. 4, στοιχ. α, β και γ του Κανονισμού.

⁴⁴ Πρέπει να επισημανθεί ότι ο τομέας των αυτοκινήτων δεν καλύπτεται από τον Κανονισμό αφού η Επιτροπή έχει θεσπίσει ειδικό Κανονισμό για την συγκεκριμένη περίπτωση (Κανονισμός 1475/1995, Επίσημη Εφημερίδα L 145/29.6.1995, σελ.25).

μελών της ή μεταξύ μιας ένωσης επιχειρήσεων και των προμηθευτών της, υπό την προϋπόθεση ότι όλα τα μέλη της ένωσης είναι λιανοπωλητές αγαθών και κανένα από αυτά μαζί με τις συνδεδεμένες του επιχειρήσεις δεν έχει συνολικό κύκλο εργασιών που υπερβαίνει τα 50.000.000 Ευρώ. Τέλος, οι κάθετες συμφωνίες που περιέχουν διατάξεις σχετικά με τη μεταβίβαση στον αγοραστή ή την άσκηση από αυτόν δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας⁴⁵, καλύπτονται από τον Κανονισμό υπό την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις αυτές δεν αποτελούν πρωταρχικό αντικείμενο των συγκεκριμένων συμφωνιών και συνδέονται άμεσα με τη χρήση, πώληση ή μεταπώληση των αγαθών ή υπηρεσιών από τον αγοραστή στους πελάτες του⁴⁶.

Ο νέος Κανονισμός δημιουργεί ένα τεκμήριο νομιμότητας και, συγκεκριμένα, τεκμαίρεται ότι πρόκειται για κάθετες συμφωνίες που τυγχάνουν του ευεργετήματος της απαλλαγής με βάση τον εν λόγω Κανονισμό και, συνεπώς, δεν απαιτείται να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή οι συμφωνίες εκείνες στις οποίες το μερίδιο αγοράς που διαθέτει ο προμηθευτής δεν υπερβαίνει το 30 % της σχετικής αγοράς στην οποία πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση. Ωστόσο, το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό και ανατρέπεται στην περίπτωση συμφωνιών που περιέχουν κάποια ρήτρα του άρθρου 4 του Κανονισμού (Μαύρη Λίστα του Κανονισμού)⁴⁷.

ii. Η Μαύρη Λίστα του Κανονισμού

Η λεγόμενη Μαύρη Λίστα του Κανονισμού 2790/99 περιέχει έναν κατάλογο αυστηρών αντιανταγωνιστικών κάθετων περιορισμών, οι οποίοι σε περίπτωση που υπάρχουν σε μια συμφωνία οδηγούν στην απώλεια του ευεργετήματος της ομαδικής απαλλαγής για το σύνολο της συγκεκριμένης συμφωνίας^{48,49}.

⁴⁵ Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας αφορούν εμπορικά σήματα, δικαιώματα αντιγραφής και τεχνογνωσία, παράγραφος 37 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής

⁴⁶ Χαρακτηριστικότερη περίπτωση τέτοιας κάθετης συμφωνίας αποτελεί η σύμβαση δικαιόχρησης, με εξαίρεση το βιομηχανικό franchising, παράγραφος 42 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής. Μάλιστα, όσο μεγαλύτερη σπουδαιότητα έχει η μεταβίβαση της τεχνογνωσίας τόσο πιθανότερο είναι οι κάθετοι περιορισμοί, που περιέχονται εν προκειμένω στη σύμβαση franchising, να πληρούν τις προϋποθέσεις απαλλαγής, καθόσον θα είναι απαραίτητοι για την προστασία της μεταβιβαζόμενης τεχνογνωσίας, παράγραφος 119, αριθμ. 8 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς.

⁴⁷ Η Επιτροπή, στην παράγραφο 95 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς, κάνει ιδιαίτερη μνεία στον τρόπο υπολογισμού του μεριδίου αγοράς στις συμβάσεις franchising. Το τεκμήριο νομιμότητας, καθώς και η απαλλαγή των επιχειρήσεων για προληπτική κοινοποίηση στην Επιτροπή, οδηγεί αναμφισβήτητα στη δημιουργία ενός κλίματος ασφάλειας δικαίου.

⁴⁸ Παράγραφος 46 και 66 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁴⁹ Ο νέος Κανονισμός, σε αντίθεση με τον προηγούμενο, δεν περιέχει “λευκή λίστα”, δηλαδή δεν απαριθμεί, έστω ενδεικτικά, περιπτώσεις ρητρών που απαλλάσσονται.

Ειδικότερα, οι κάθετες συμφωνίες δεν επιτρέπεται να περιέχουν τις ακόλουθες ρήτρες:

1. Ρήτρες που απαγορεύουν στον αγοραστή να καθορίζει τις τιμές πώλησης ή ρήτρες που επιβάλουν στον αγοραστή πάγια ή ελάχιστη τιμή πώλησης. Ωστόσο, δεν απαγορεύονται οι ρήτρες που επιτρέπουν στον πωλητή να επιβάλλει μέγιστη τιμή ή να συνιστά τιμή πώλησης, υπό τον όρο ότι αυτές δεν ισοδυναμούν με πάγια ή ελάχιστη τιμή πώλησης συνεπεία πιέσεων οποιουδήποτε μέρους στη σύμβαση ή κινήτρων που προσφέρονται από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος⁵⁰.

2. Ρήτρες που επιβάλουν στον αγοραστή την πώληση των συμβατικών προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, κατά αποκλειστικότητα, σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή σε συγκεκριμένους πελάτες⁵¹. Εντούτοις, δεν πρόκειται για πελατειακό και γεωγραφικό περιορισμό που επιβάλλεται στον αγοραστή και, συνεπώς, επιτρέπεται να περιέχεται σε μια κάθετη συμφωνία, η περίπτωση της επιβολής στον αγοραστή της απαγόρευσης διενέργειας πωλήσεων σε περιοχές ή σε ομάδες πελατών που έχει παραχωρήσει κατ'αποκλειστικότητα σε άλλους αγοραστές ή έχει διατηρήσει για τον εαυτό του ο πωλητής⁵². Ομοίως, αποτελεί εξαίρεση των ρητρών γεωγραφικών και πελατειακών περιορισμών που εμπίπτουν στη μαύρη λίστα του νέου Κανονισμού, η περίπτωση επιβολής από τον πωλητή στον αγοραστή της απαγόρευσης να πωλεί εξαρτήματα, που προορίζονται για ενσωμάτωση σε άλλα αγαθά, σε πελάτες που θα τα χρησιμοποιήσουν για την παραγωγή ίδιου τύπου αγαθών⁵³.

3. Ρήτρες που επιβάλουν τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται στο επίπεδο λιανικής πωλήσεως, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα απαγόρευσης πωλήσεων ενός μέλους του δικτύου από μη εγκεκριμένο σημείο εγκατάστασης⁵⁴.

4. Ρήτρες που επιβάλουν την απαγόρευση αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ

⁵⁰ Άρθρο 4, στοιχ. α του Κανονισμού και παράγραφος 47 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁵¹ Άρθρο 4, στοιχ. β του Κανονισμού και παράγραφος 49 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁵² Παράγραφος 50 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής. Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι Κατευθυντήριες Γραμμές διακρίνουν τις ενεργητικές πωλήσεις από τις παθητικές, τις οποίες τελευταίες δεν μπορεί να απαγορεύσει ο πωλητής στον αγοραστή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πώληση μέσω διαδικτύου (ηλεκτρονικό εμπόριο), βλ. Σχετικά Γκοτσοπούλου, Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Δικαιόχρηση (Franchising), ΔΕΕ 3/2002, σελ. 254 επ Κωστάκη, όπ.π. σελ. 382.

⁵³ Παράγραφος 52 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁵⁴ Άρθρο 4, στοιχ. γ του Κανονισμού και παράγραφος 53-54 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

διανομέων στο πλαίσιο ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ αυτών των διανομέων που ενεργούν σε διαφορετικά επίπεδα εμπορίου⁵⁵.

5. Τέλος, ρήτρες συμφωνούνται μεταξύ προμηθευτού εξαρτημάτων και ενός αγοραστή αυτών προς ενσωμάτωση στα δικά του προϊόντα, οι οποίες περιορίζουν τον προμηθευτή να πωλεί τα εξαρτήματα ως ανταλλακτικά σε τελικούς χρήστες ή σε επισκευαστές ή σε άλλους παρέχοντες υπηρεσίες στους οποίους δεν ανέθεσε ο αγοραστής την επισκευή ή τη συντήρηση των προϊόντων του⁵⁶.

iii. Ρήτρες που δεν εμπίπτουν στον Κανονισμό

Ο νέος Κανονισμός στο άρθρο 5 απαριθμεί μια σειρά από υποχρεώσεις, οι που συνήθως συναντώνται σε μια κάθετη συμφωνία, για τις οποίες, όμως, δεν εφαρμόζεται η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2. Ειδικότερα, πρόκειται για:

1. κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού⁵⁷, η διάρκεια της οποίας είναι απεριόριστη ή υπερβαίνει τα πέντε έτη⁵⁸. Υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού σιωπηρώς ανανεώσιμη πέραν της πενταετίας λογίζεται ότι συνάπτεται για απεριόριστο χρόνο. Ωστόσο, ο χρονικός περιορισμός πέντε ετών δεν ισχύει, εφόσον τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που αφορά η σύμβαση πωλούνται από τον αγοραστή σε χώρους και οικόπεδα που είτε ανήκουν στον προμηθευτή είτε σε τρίτα μέρη μη συνδεδεμένα με τον αγοραστή και τα οποία μισθώνονται από τον προμηθευτή, υπό την προϋπόθεση ότι η διάρκεια της υποχρέωσης μη ανταγωνισμού δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα κατοχής των χώρων και οικοπέδων από τον αγοραστή⁵⁹.

⁵⁵ Άρθρο 4, στοιχ. δ του Κανονισμού και παράγραφος 55 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁵⁶ Άρθρο 4, στοιχ. ε του Κανονισμού και παράγραφος 56 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁵⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχ. β του Κανονισμού "υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού" είναι : "κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση δυνάμει της οποίας ο αγοραστής δεν μπορεί να παράγει, να αγοράζει, να πωλεί ή να μεταπωλεί αγαθά ή υπηρεσίες που είναι ανταγωνιστικά προς τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση, ή οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση υποχρέωση του αγοραστή να αγοράζει από τον προμηθευτή ή από άλλη επιχείρηση την οποία υπέδειξε ο προμηθευτής ή πάνω από το 80 % των συνολικών προμηθειών του σε αγαθά ή υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση και των υποκατάστατών τους στη σχετική αγορά, του ποσοστού αυτού υπολογιζόμενου με βάση την αξία των προμηθειών του αγοραστή κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος".

⁵⁸ Παράγραφος 58 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁵⁹ Παράγραφος 59 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

2. οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση υποχρέωση δυνάμει της οποίας ο αγοραστής, μετά τη λύση της συμφωνίας, δεν μπορεί να παράγει, να αγοράζει, να πωλεί ή μεταπωλεί αγαθά ή υπηρεσίες⁶⁰, εκτός αν η εν λόγω υποχρέωση:

- αφορά αγαθά ή υπηρεσίες που ανταγωνίζονται τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση και

- περιορίζεται στους χώρους και στα οικόπεδα στα οποία ο αγοραστής είχε δραστηριοποιηθεί κατά τη διάρκεια της σύμβασης και

- είναι απαραίτητη για την προστασία της τεχνογνωσίας που μεταβιβάζει ο προμηθευτής στον αγοραστή και υπό τον όρο ότι η διάρκεια της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού περιορίζεται σε ένα έτος μετά τη λύση της συμφωνίας. Η υποχρέωση αυτή ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας να επιβληθεί περιορισμός αόριστης διάρκειας στη χρήση και την κοινοποίηση της τεχνογνωσίας που δεν έχει περιέλθει σε δημόσια χρήση.

3.κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση που έχει ως αποτέλεσμα τα μέλη ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής να μην πωλούν σήματα συγκεκριμένων ανταγωνιζομένων προμηθευτών⁶¹.

iv. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής για τη σύμβαση δικαιόχρησης.

Ο νέος Κανονισμός, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δεν κάνει ειδική αναφορά στις συμβάσεις δικαιόχρησης, είναι μάλιστα, χαρακτηριστικό ότι ο όρος “δικαιόχρηση” ή “franchising” δεν συναντάται πουθενά σε ολόκληρο το κείμενο του Κανονισμού. Αντιθέτως, στις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, η Επιτροπή, αναγνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητές της, περιέλαβε ειδικές προβλέψεις για αυτήν την κατηγορία κάθετων συμφωνιών.

Ειδικότερα, η Επιτροπή, στην παράγραφο 199 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς, δίνει τον ορισμό του franchising. Συγκεκριμένα, ως συμβάσεις δικαιόχρησης νοούνται οι συμφωνίες εκείνες που *“περιλαμβάνουν άδειες εκμετάλλευσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που αφορούν πιο συγκεκριμένα εμπορικά σήματα ή διακριτικούς τίτλους και τεχνογνωσία για την χρήση και τη διανομή*

⁶⁰ Πρόκειται για τη λεγόμενη “ρήτρα υποχρέωσης μη άσκησης μετασυμβατικού ανταγωνισμού”. Βλ. και παράγραφος 60 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

⁶¹ Παράγραφος 61 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής.

αγαθών ή υπηρεσιών. Πέρα από τις άδειες εκμετάλλευσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ο δικαιοπάροχος παρέχει συνήθως στο δικαιοδόχο κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας εμπορική ή τεχνική συνδρομή. Η άδεια και η συνδρομή είναι συστατικά στοιχεία της επιχειρηματικής μεθόδου που μεταβιβάζεται στον δικαιοδόχο. Ο δικαιοπάροχος εισπράττει εν γένει από το δικαιοδόχο αμοιβή για τη χρήση από τον τελευταίο της συγκεκριμένης επιχειρηματικής μεθόδου. Η δικαιόχρηση παρέχει στο δικαιοπάροχο τη δυνατότητα να δημιουργήσει με περιορισμένες επενδύσεις ένα ομοιόμορφο δίκτυο για τη διανομή των προϊόντων του. Πέρα από την πρόβλεψη για την επιχειρηματική μέθοδο, οι συμφωνίες δικαιόχρησης περιέχουν συνήθως ένα συνδυασμό διαφόρων κάθετων περιορισμών αναφορικά με τα προϊόντα που διανέμονται, πιο συγκεκριμένα συνδυασμό επιλεκτικής διανομής ή/και υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού ή/και αποκλειστικής διανομής ή ηπιότερων μορφών της⁶².

Παράλληλα, η Επιτροπή, στην παράγραφο 44 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς, απαριθμεί μια σειρά από υποχρεώσεις που είναι αναγκαίες για την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του δικαιοπάροχου και καλύπτονται επίσης από τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορίες, αν οι υποχρεώσεις αυτές εμπίπτουν στο άρθρο 81 παρ. 1⁶². Αυτές είναι :

- α) υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην αναλάβει, άμεσα ή έμμεσα, την άσκηση οποιασδήποτε ομοειδούς δραστηριότητας·
- β) υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην αποκτήσει στο κεφάλαιο ανταγωνίστριας επιχείρησης χρηματοοικονομική συμμετοχή τέτοιου είδους που θα του παρείχε τη δυνατότητα να επηρεάσει την οικονομική συμπεριφορά της εν λόγω ανταγωνίστριας επιχείρησης·
- γ) υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην αποκαλύπτει σε τρίτους τη χορηγηθείσα από το δικαιοπάροχο τεχνογνωσία για όσο διάστημα η εν λόγω τεχνογνωσία δεν έχει περιέλθει σε δημόσια χρήση·
- δ) υποχρέωση του δικαιοδόχου να γνωστοποιεί στο δικαιοπάροχο κάθε εμπειρία αποκτηθείσα κατά την εκμετάλλευση της συμφωνίας δικαιόχρησης και να χορηγεί στο δικαιοπάροχο, καθώς και σε άλλους δικαιοδόχους, άδεια μη αποκλειστικής εκμετάλλευσης της τεχνογνωσίας που προκύπτει από αυτή την εμπειρία·

⁶² Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή περιέλαβε στο κείμενο των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς τη λεγόμενη “λευκή λίστα”, η οποία υπάρχει στον προηγούμενο Κανονισμό 4087/88 για τις συμβάσεις δικαιόχρησης.

ε) υποχρέωση του δικαιοδόχου να ενημερώνει το δικαιοπάροχο για τις προσβολές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που αποτελούν το αντικείμενο της άδειας εκμετάλλευσης, να ασκεί αγωγές κατά των προβολέων ή να παράσχει βοήθεια στο δικαιοπάροχο σε κάθε αγωγή κατά των προσβολέων·

στ) υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην χρησιμοποιεί τεχνογνωσία παραχωρηθείσα από το δικαιοπάροχο βάσει άδειας εκμετάλλευσης, για σκοπούς άλλους από την εκμετάλλευση της δικαιόχρησης·

ζ) υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην παραχωρεί τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προβλέπει η συμφωνία δικαιόχρησης χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιοπαρόχου.

Περαιτέρω, στις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, περιλαμβάνεται ένα παράδειγμα δικαιόχρησης, από το οποίο συνάγονται επιπλέον συνθήκες υποχρεώσεις σε μια σύμβαση franchising, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παρ. 1 της Συνθήκης, οι οποίες ακόμα και αν εμπίπτουν στο συγκεκριμένο άρθρο, δύναται πιθανό να πληρούν τους όρους για τη χορήγηση απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παρ.3 της Συνθήκης.⁶³

Αναφορικά με την απαγόρευση άσκησης ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της συμβατικής σχέσης, που προβλέπεται από το άρθρο 5, στοιχ.α του Κανονισμού⁶⁴, η Επιτροπή, στην παράγραφο 200, στοιχ.2 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς, αναφέρει ότι η εν λόγω υποχρέωση όσον αφορά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αγοράζονται από το δικαιοδόχο δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παρ.1 όταν η υποχρέωση είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη της κοινής ταυτότητας και της φήμης του δικτύου δικαιόχρησης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η διάρκεια της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού δεν αποτελεί ουσιώδη παράγοντα σύμφωνα με το άρθρο 81, παρ.1, εφόσον δεν υπερβαίνει τη διάρκεια της ίδιας της συμφωνίας δικαιόχρησης.

⁶³ Όπως και οι υποχρεώσεις της παραγράφου 44 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς, έτσι και οι εν λόγω υποχρεώσεις απαλλάσσονταν και από τον προηγούμενο Κανονισμό.

⁶⁴ Σύμφωνα με το οποίο δεν απαλλάσσεται κατά το άρθρο 2 του Κανονισμού “κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού, η διάρκεια της οποίας είναι απεριόριστη ή υπερβαίνει τα πέντε έτη. Υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού σιωπηρώς ανανεώσιμη πέραν της πενταετίας λογίζεται ότι συνάπτεται για απεριόριστο χρόνο. Ωστόσο, ο χρονικός περιορισμός πέντε ετών δεν ισχύει, εφόσον τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που αφορά η σύμβαση πωλούνται από τον αγοραστή σε χώρους και οικοπέδα που είτε ανήκουν στον προμηθευτή είτε σε τρίτα μέρη μη συνδεδεμένα με τον αγοραστή και τα οποία μισθώνονται από τον προμηθευτή, υπό την προϋπόθεση ότι η διάρκεια της υποχρέωσης μη ανταγωνισμού δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα κατοχής των χώρων και οικοπέδων από τον αγοραστή”.

γ. Οι Κώδικες Δεοντολογίας για τη σύμβαση δικαιόχρησης

Οι κώδικες δεοντολογίας διαμορφώνονται και γίνονται αποδεκτοί από τα μέλη μιας επαγγελματικής ένωσης, ειδικότερα δε όταν δεν υπάρχει ρητή νομοθετική ρύθμιση από το δίκαιο του κράτους. Αυτή, ακριβώς, η απουσία ειδικού νομοθετήματος στην Ελλάδα οδήγησε στη θέσπιση του Ελληνικού Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising από τον Σύνδεσμο Franchise της Ελλάδας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το 1999⁶⁵.

Ο ελληνικός Κώδικας Δεοντολογίας αποτελεί στην πραγματικότητα ένα κείμενο - πυξίδα για το θεσμό του franchising, περιέχοντας καθοδηγήσεις και συμβουλές για τα μέρη μιας σύμβασης δικαιόχρησης, παρέχοντας, με τον τρόπο αυτό, προστασία τόσο στο δικαιοδόχο όσο και στο δικαιοπάροχο (αφού εντοπίζει και περιγράφει συνοπτικά αλλά συγχρόνως και περιεκτικά τις κατ'ιδίαν υποχρεώσεις του δικαιοδόχου). Το κείμενο του Κώδικα Δεοντολογίας αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος περιέχεται αυτούσιος ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για το franchising, τον οποίο εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Franchise σε συνεργασία με την Επιτροπή. Το δεύτερο μέρος περιέχει την Προσθήκη και Ερμηνεία του Ευρωπαϊκού Κώδικα Δεοντολογίας για το franchising, η οποία έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως κάθε κώδικας δεοντολογίας έτσι και ο Κώδικας Δεοντολογίας για το Franchising, αποτελεί το λεγόμενο “μαλακό ή ήπιο δίκαιο (soft law)”, το οποίο, εκ φύσεως, δεν περιέχει εξαναγκαστικούς κανόνες. Ωστόσο, ο Κώδικας Δεοντολογίας αποτελεί δεσμευτικό κείμενο για τα μέλη του συνδέσμου franchising (εν προκειμένω του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδος), επιτρέποντας, έτσι, την επιβολή από τον σύνδεσμο πειθαρχικών κυρώσεων (όπως π.χ. αποβολή του μέλους⁶⁶, επίπληξη κ.α.) στους παραβάτες-μέλη του συνδέσμου.

Αξιοσημείωτο είναι ότι τα δικαστήρια, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους κατά την κρίση μιας υπόθεσης τους αντίστοιχους κώδικες δεοντολογίας, πολλώ μάλλον, όταν στη κρινόμενη σύμβαση franchising γίνεται αναφορά στις διατάξεις των κωδίκων δεοντολογίας.

⁶⁵ Τα μοναδικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν ειδικούς νόμους για τη σύμβαση franchising είναι η Γαλλία και η Ισπανία. Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 179 επ.

⁶⁶ Η αποβολή ενός μέλους από τον σύνδεσμο franchise αποτελεί σοβαρή πειθαρχική ποινή, αφού κάτι τέτοιο οδηγεί στην απώλεια εμπιστοσύνης από τους υποψήφιους λήπτες για το πρόσωπο του συγκεκριμένου δικαιοπάροχου και αντιστρόφως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

1. ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η εξασφάλιση της κατάρτισης μιας “επιτυχημένης” σύμβασης δικαιόχρησης αποτελεί ένα εγχείρημα δύσκολο. Αυτό οφείλεται, αφενός στον έντονα προσωπικό χαρακτήρα αυτής της μορφής συνεργασίας, που απαιτεί την εφαρμογή, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, της αρχής της αμοιβαίας υποχρέωσης πίστης (αρχή της εμπιστοσύνης) και από τα δύο μέρη, αφετέρου στο πλήθος πληροφοριών που πρέπει να συλλέξει και αξιολογήσουν τα μέρη και, κυρίως, ο δικαιοδόχος, προκειμένου να αποφασίσουν ορθά αν θα προχωρήσουν στη σύναψη της σύμβασης franchising.

Για τους λόγους αυτούς, στον Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την αρχή της αμοιβαίας υποχρέωσης πίστης που πρέπει να διέπει τη συμπεριφορά των μερών καθόλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων⁶⁷. Από την ως άνω αρχή απορρέουν δύο επιμέρους αρχές, ήτοι η αρχή της αποκάλυψης και η αρχή της εμπιστευτικότητας⁶⁸.

α. Η αρχή της αποκάλυψης

Η αρχή της αποκάλυψης απαιτεί την παροχή πληροφόρησης, τόσο από τη μεριά του δικαιοπάροχου όσο και από τη μεριά του δικαιοδόχου, σχετικά με όλα εκείνα τα απαραίτητα στοιχεία της επαγγελματικής αλλά και προσωπικής τους υπόστασης που θα διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο για λήψη της οριστικής απόφασης περί συνεργασίας⁶⁹.

Η βαρύνουσα σημασία της αρχής της αποκάλυψης αναγνωρίζεται διεθνώς, τόσο από τη θεωρία όσο και από την πρακτική. Μάλιστα, στις χώρες που έχουν θεσπιστεί ειδικοί νόμοι για το franchising, υπάρχει ρητή πρόβλεψη γι’αυτή στο κείμενο τους. Στις Η.Π.Α. η Επιτροπή Ομοσπονδιακού Εμπορίου επέβαλε την υποχρέωση σύνταξης από τον δικαιοπάροχο ενός εντύπου που θα περιλαμβάνει συγκεκριμένες αναγκαίες πληροφορίες, καθώς και ενός σχεδίου της σύμβασης

⁶⁷ Κεφάλαιο 3 του Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising.

⁶⁸ Είναι ευνόητο ότι οι αρχές αυτές εφαρμόζονται και καθόλη τη διάρκεια της συνεργασίας αλλά και μετά τη λήξη αυτής, για τις ρήτρες περί μετασυμβατικής απαγόρευσης ανταγωνισμού που εμπεριέχονται στη σύμβαση δικαιόχρησης.

⁶⁹ Βλ. Γεωργιάδη, όπ.π., σελ. 221 επ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 169 επ.

franchising, τα οποία θα παραδίνονται στον υποψήφιο δικαιοδόχο⁷⁰. Στη Γαλλία και την Ισπανία, όπου έχει θεσπιστεί ειδικός νόμος για το franchise, υπάρχει όμοια πρόβλεψη που συνίσταται στην παράδοση από το δικαιοπάροχο στο δικαιοδόχο ενός πληροφοριακού εγγράφου και ενός σχεδίου σύμβασης, τουλάχιστον είκοσι ημέρες πριν από τη σύναψη σύμβασης ή πριν από την καταβολή οποιουδήποτε ποσού από τον δικαιοδόχο στον δικαιοπάροχο⁷¹.

β. Η αρχή της εμπιστευτικότητας

Η δεύτερη αρχή που απορρέει από την υποχρέωση αμοιβαίας πίστης είναι αυτή της εμπιστοσύνης, που, μάλιστα, υφίσταται ακόμα και αν δεν προβλέπεται ρητά σε κάποιο δεσμευτικό έγγραφο. Σύμφωνα, λοιπόν, με την αρχή της εμπιστοσύνης, τα μέρη υποχρεούνται να μην αποκαλύψουν σε τρίτους εμπιστευτικές πληροφορίες που αντάλλαξαν κατά το προσυμβατικό στάδιο, ανεξάρτητα αν κατέληξαν σε σύναψη οριστικής σύμβασης ή όχι. Η ύπαρξη μιας τέτοιας υποχρέωσης είναι εύλογη, εφόσον οι πληροφορίες που επιτάσσει η προαναφερθείσα αρχή της αποκάλυψης να γνωστοποιηθούν από το ένα μέρος στο άλλο είναι σημαντικές και εντάσσονται στη σφαίρα του εμπορικού απορρήτου μιας επιχείρησης.

Απαραίτητο να αναφερθεί είναι ότι κατά το προσυμβατικό στάδιο εφαρμόζονται οι διατάξεις του Α.Κ. και, συγκεκριμένα, τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις περί ευθύνης από τις διαπραγματεύσεις (Α.Κ. 197-198), οι οποίες προβλέπουν την υποχρέωση μερών, κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων, να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, καθώς και την αξίωση προς αποζημίωση για το μέρος που υπέστη ζημία από υπαιτιότητα του άλλου, ανεξάρτητα της σύναψης ή όχι της οριστικής σύμβασης. Ομοίως, τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις περί αδικοπρακτικής ευθύνης (Α.Κ. 914 και 919), οι διατάξεις περί ακυρώσεως μιας σύμβασης λόγω πλάνης ή απάτης (Α.Κ. 142 επ. και 147 επ.) και οι διατάξεις περί καταδίκης σε δήλωση βουλήσεως (ΚΠολΔ 949 και άρθρο 2 του ν. 703/1977)⁷².

⁷⁰ Τα δικαστήρια των Η.Π.Α. έχουν εκδώσει πληθώρα αποφάσεων κατά δοτών που έχουν παραβιάσει την εν λόγω υποχρέωση. Χαρακτηριστικές είναι οι αποφάσεις : α. Η.Π.Α. κατά “Jani-King Int’l Inc”, β. Η.Π.Α. κατά “The Building Inspector of America Inc” και γ. “Cox” κατά “Doctor’s Associates Inc”. Βλ. αναλυτικότερα *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 173 επ.

⁷¹ Βλ. αναλυτικότερα *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 173 επ.

⁷² Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 185 επ.

2. Η ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗ

α. Ο έγγραφος τύπος της σύμβασης

Διχασμένη είναι η θεωρία σχετικά με τον τύπο που πρέπει να ακολουθείται στις συμβάσεις δικαιόχρησης. Συγκεκριμένα, μερίδα της θεωρίας υποστηρίζει ότι η σύμβαση δικαιόχρησης ανήκει στις λεγόμενες “άτυπες” συμβάσεις για τις οποίες δεν απαιτείται η έγγραφη διατύπωσή του, ως συστατικός τύπος. Ωστόσο, η κρατούσα άποψη⁷³ και η νομολογία αποδοκιμάζουν τη στάση αυτή, απαριθμώντας μια σειρά λόγων που οδηγούν στον απόλυτα απαραίτητο έγγραφο τύπο της σύμβασης δικαιόχρησης. Οι σημαντικότεροι λόγοι που μπορούμε να διακρίνουμε είναι (α) η δυνατότητα ελέγχου από τις αρμόδιες αρχές, όπως λ.χ. από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, του περιεχομένου των συμφωνιών που περιέχουν ρήτρες μεταφοράς τεχνολογίας, αδειών εκμετάλλευσης ευρεσιτεχνίας κ.λπ., που ενδεχομένως θίγουν αρνητικά τον ανταγωνισμό, (β) η δυνατότητα ελέγχου του περιεχομένου αυτών των συμφωνιών από τα δικαστήρια, (γ) η δυνατότητα υποβολής της σύμβασης στον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, αν στη σύμβαση υπάρχει ρήτρα μεταφοράς τεχνολογίας, (δ) το άρθρο 5.2 του Κώδικα Δεοντολογίας που αναφέρει ρητά ότι “Όλες οι συμφωνίες και συμβατικές ρυθμίσεις οι σχετικές με τη σχέση *franchise* θα πρέπει να είναι έγγραφες...”, και, τέλος, (ε) το άρθρο 14 του ν.2121/1993 για την πνευματική ιδιοκτησία που απαιτεί την έγγραφη κατάρτιση συμφωνιών, που αφορούν την παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

β. η διάρκεια της σύμβασης δικαιόχρησης

Η έλλειψη ειδικής νομοθετικής ρύθμισης για τη σύμβαση δικαιόχρησης για καθορισμό ελάχιστης και ανώτατης διάρκειας αυτών των συμβάσεων παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα, που, πολλές φορές, δεν μπορούν να επιλυθούν με τη συμβατική πρόβλεψη της διάρκειας από τη μεριά των μερών⁷⁴.

α. Σχετικά με την κατώτατη διάρκεια που πρέπει να έχει μια σύμβαση δικαιόχρησης, αυτή πρέπει να διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη τις δαπάνες επένδυσης στις οποίες προέβη ο δικαιοδόχος, προκειμένου να ενταχθεί στο σύστημα franchising και τον χρόνο που απαιτείται για την απόσβεσή τους, καθώς και τις ιδιαιτερότητες της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης (όπως π.χ. το είδος της

⁷³ Βλ. Βούλγαρη, όπ.π., σελ. 905 Γεωργιάδη, Νέες μορφές..., σελ. 238 Γιαννακάκη, όπ.π., σελ. 1052 επ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 196 επ.

⁷⁴ Αυτό συμβαίνει γιατί ο χρόνος που καθορίζεται συμβατικά από τα μέρη θα κριθεί με βάση τις διατάξεις των άρθρων Α.Κ. 178-179 (χρηστά ήθη) και Α.Κ. 371-372.

δραστηριότητας, ο οικονομικός κλάδος, η επιχειρηματική πολιτική του δικαιιοπάροχου κ.α.)⁷⁵.

Τα μοναδικά κείμενα που περιέχουν πρόβλεψη για την κατώτατη διάρκεια μιας σύμβασης δικαιόχρησης, που όμως δεν έχουν ισχύ νόμου και άρα δεσμευτικό χαρακτήρα, είναι (α) οι Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς της Επιτροπής (άρθρο 201), όπου αναφέρεται ότι οι η κατωτάτη διάρκεια πρέπει να είναι δέκα έτη και (β) ο Κώδικας Δεοντολογίας (άρθρο 5.4), όπου χωρίς να προβλέπει συγκεκριμένη χρονική περίοδο, αναφέρει ρητά ότι η κατώτατη διάρκεια πρέπει να είναι τόση ώστε να επιτρέπει στον δικαιοδόχο να αποσβέσει την αρχική του επένδυση.

β. Η ανώτατη διάρκεια που πρέπει να έχει μια σύμβαση δικαιόχρησης, πρέπει να διαμορφώνεται με τρόπο που να αποφεύγεται ο υπέρμετρος περιορισμός της οικονομικής ελευθερίας των μερών. Κρίνεται επιβεβλημένο και στην περίπτωση αυτή η *ad hoc* αντιμετώπιση της εκάστοτε περίπτωσης.

Ωστόσο, φαίνεται δικαιολογημένη η στάση της νομολογίας να κρίνει τις ρήτρες μεγάλης χρονικής διάρκειας σε μία σύμβαση δικαιόχρησης επιεικέστερα, αφού καταρχήν η μακρά διάρκεια λειτουργεί προς όφελος του δικαιοδόχου προς απόσβεση των επενδυτικών του δαπανών⁷⁶.

γ. Οι κυριότερες υποχρεώσεις του δικαιιοπάροχου⁷⁷

Ο δικαιιοπάροχος κατά την κατάρτιση μιας σύμβασης δικαιόχρησης αναλαμβάνει μια γενικότερη υποχρέωση, αυτή της **μέριμνας για την οργανωτική και τεχνολογική ένταξη και συνεχή υποστήριξη του δικαιοδόχου στο σύστημα franchising**. Από τη γενική αυτή υποχρέωση απορρέουν οι παρακάτω επιμέρους υποχρεώσεις:

1. Η παραχώρηση στο δικαιοδόχο της άδειας χρήσης και εκμετάλλευσης του “πακέτου franchising”, του οποίου το περιεχόμενο προσδιορίζεται επακριβώς στο κύριο μέρος της σύμβασης. Η υποχρέωση αυτή συγκεκριμενοποιείται ανάλογα με το περιεχόμενο του “πακέτου franchising” σε παραχώρηση άδειας χρήσης σήματος,

⁷⁵ Απόφαση Επιτροπής Ανταγωνισμού 252/1995, η οποία έκρινε ότι η πενταετής διάρκεια που είχε καθορισθεί συμβατικά από τα μέρη θεωρείται εύλογη.

⁷⁶ Σε μια άλλη απόφασή της η Επιτροπή Ανταγωνισμού (15/1995) έκρινε ότι τα 25 έτη που είχαν ορισθεί συμβατικά ως χρόνος διάρκειας της σύμβασης αποτελεί περιορισμό του ελεύθερου ανταγωνισμού (άρθρο 1, παρ. 1 του ν. 703/77).

⁷⁷ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 223 επ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 199 επ. και 202 επ.

επωνυμίας ή διακριτικού τίτλου, στην παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τεχνογνωσίας κ.λπ.

2. Η ένταξη του δικαιοδόχου στο σύστημα με την παροχή σ'αυτόν κυρίως της απαιτούμενης τεχνικής και οργανωτικής υποδομής και της ανάλογης εκπαίδευσής του. Η γενική αυτή υποχρέωση συγκεκριμενοποιείται σε μία σειρά από μέτρα και παροχές στις οποίες πρέπει να προβεί ο δικαιοπάροχος μέχρι την ημέρα που ο δικαιοδόχος θα ανοίξει το κατάστημά του και θα αρχίσει να συναλλάσσεται με το κοινό, ως μέλος του συστήματος. Οι παροχές μπορούν να περιλαμβάνουν ανάμεσα σε άλλα π.χ. την εσωτερική διαμόρφωση και τον εξοπλισμό του καταστήματος, την παράδοση του εγχειριδίου ("manual") με τις οδηγίες, την αποκάλυψη εμπορικών ή/και βιομηχανικών μυστικών, την εκπαίδευση του προσωπικού του δικαιοδόχου κ.λπ.

3. Η συνεχής υποστήριξη του δικαιοδόχου όσο θα διαρκεί σύμβαση. Η υποχρέωση αυτή συγκεκριμενοποιείται, επίσης, σε μία σειρά επιμέρους υποχρεώσεων του δικαιοπάροχου, που αφορούν το στάδιο μετά την ένταξή του στο σύστημα. Περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη διαρκή παροχή συμβουλών σε οργανωτικά, τεχνικά, χρηματοδοτικά ή άλλα θέματα, την αποστολή διαφημιστικού υλικού, υλικών συσκευασίας, την οργάνωση προγραμμάτων ενημέρωσης και εκπαίδευσης, τη λογιστική οργάνωση, τη συντήρηση των ειδικών μηχανημάτων και του ειδικού εξοπλισμού του καταστήματος του δικαιοδόχου κ.λπ.

4. Ο προσδιορισμός της γεωγραφικής περιοχής μέσα στην οποία ο δικαιοδόχος θα διενεργεί τις πωλήσεις με το δικό του όνομα και για δικό του λογαριασμό.

5. Ο εφοδιασμός του δικαιοδόχου με πρώτες ύλες, με ημιέτοιμα ή έτοιμα εμπορεύματα, ιδίως όταν τα προϊόντα του συστήματος παράγονται από τον ίδιο τον δικαιοπάροχο.

δ. Οι κυριότερες υποχρεώσεις του δικαιοδόχου⁷⁸

Οι συνηθέστερες υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο δικαιοδόχος μέσα από μια σύμβαση δικαιόχρησης και φαίνονται δικαιολογημένες σύμφωνα με τον οικονομικό σκοπό των συγκεκριμένων συνεργασιών. Αυτές είναι οι εξής:

1. Την καταβολή ενός εφάπαξ ποσού ως δικαίωμα εισόδου (το λεγόμενο "Entry Fee" ή "Initial Franchise Fee") στο δικαιοπάροχο και περιοδικές καταβολές ενός

⁷⁸ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές..., σελ. 226 επ. Κωστάκη, ό.π., σελ. 200 επ. και 202 επ.

ορισμένου ποσοστού επί του κύκλου εργασιών (τα λεγόμενα “Royalties”) μετά την αφαίρεση των φόρων, ή σπανιότερα ενός ορισμένου ποσοστού συμμετοχής στα κέρδη από τις πωλήσεις⁷⁹.

2. Την ενεργό προώθηση των πωλήσεων του προϊόντος του συστήματος, σύμφωνα με τη μέθοδο μάρκετινγκ του δικαιοπάροχου, εξυπηρετώντας και προστατεύοντας έτσι τα συμφέροντα όλου του συστήματος (δικτύου). Η γενική αυτή υποχρέωση συγκεκριμενοποιείται σε επιμέρους υποχρεώσεις που επίσης περιέχονται κατά κανόνα στη σύμβαση franchise και αφορούν, μεταξύ άλλων, την αυστηρή τήρηση των οδηγιών για τη διαμόρφωση του καταστήματος, τη διαφήμιση, τον τρόπο διεξαγωγής των πωλήσεων ή παροχής των υπηρεσιών κ.λπ., ώστε να διασφαλίζεται ταυτόχρονα η ταυτότητα και η φήμη του δικτύου.

3. Τη συμμόρφωσή του στις οργανωτικές αρχές του συστήματος και, ιδίως, το σεβασμό της αρχής της ομοιομορφίας, σύμφωνα με την οποία η σύνθεση, η παρασκευή, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και γενικά η εικόνα των προϊόντων του συστήματος πρέπει να είναι πάντα ενιαία, ανεξάρτητα από τον τόπο ή την αγορά στην οποία γίνεται η διάθεσή τους.

4. Την υποχρέωση να συμμορφώνεται με τα πρότυπα που έχει καθορίσει ο δικαιοπάροχος αναφορικά με τον εξοπλισμό και την εμφάνιση των υπαγόμενων στη σύμβαση χώρων ή/και μεταφορικών μέσων.

5. Την υποχρέωση να επιτρέπει στο δικαιοπάροχο τη διενέργεια ελέγχων των υπαγομένων στη σύμβαση χώρων ή/και μεταφορικών μέσων, των πωλουμένων προϊόντων και των παρεχομένων υπηρεσιών, καθώς επίσης να επιτρέπει στον δικαιοπάροχο να έχει πρόσβαση στις οικονομικές του καταστάσεις⁸⁰.

6. Την υποχρέωση να μην μεταβιβάζει, χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιοπάροχου, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση franchising.

⁷⁹ Το ποσοστό αυτό μπορεί να ποικίλλει και εξαρτάται μεταξύ άλλων από την έκταση των παροχών του δικαιοπάροχου, από τη φήμη του συστήματος και των διακριτικών γνωρισμάτων της επιχείρησής του, από το μέγεθος των ιδίων επενδύσεων του δικαιοδόχου κ.λ.π. Υπάρχει επίσης περίπτωση να συμφωνηθεί αντίστροφη προς το ποσό των εισπράξεων προοδευτικότητα, έτσι ώστε να δοθεί στον δικαιοδόχο ένα παραπάνω κίνητρο για να αυξήσει τις πωλήσεις του. Εξαρτάται, επίσης, από τη διαπραγματευτική ικανότητα των μερών, η οποία, με τη σειρά της, εξαρτάται από την πραγματική ανάγκη και το μέγεθος αυτής, καθώς και τις εναλλακτικές λύσεις που έχει κάθε μέρος για τη συγκεκριμένη συνεργασία.

⁸⁰ ΜΠρΑΘ 1733/2000 ΔΕΕ 6/2000, σελ. 746.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΩΜΑΛΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ

Η νομική φύση της σύμβασης, ιδίως, η πολυπλοκότητα των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που δημιουργεί και η ύπαρξη περισσότερων συμβατικών τύπων που περιέχει, καθώς και η έλλειψη, πολλές φορές, εξειδικευμένων γνώσεων⁸¹ για την ορθή αξιολόγηση μεγάλου αριθμού και σημαντικών κριτηρίων και από τα δύο μέρη για τη δημιουργία ενός επιτυχημένου δικτύου που θα επιφέρει αμοιβαία κέρδη, αποτελούν λόγους που οδηγούν στην ανώμαλη εξέλιξη της σύμβασης, με σοβαρές, μάλιστα, οικονομικές συνέπειες.

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει αναφορά σε θέματα που αφορούν στους τρόπους με τους οποίους μπορεί να λυθεί μια σύμβαση δικαιόχρησης (1) στις συνέπειες που επέρχονται με τη λύση αυτής (2), υπό το πρίσμα της προστασίας του δικαιοδόχου, δηλαδή αναφορικά με τα όπλα που έχει στη διάθεσή του ο δικαιοδόχος για να προστατεύσει τα συμφέροντά του και, τέλος, θα εξεταστούν κάποιες περιπτώσεις αποζημίωσης που έχουν απασχολήσει τη θεωρία και τη νομολογία (3).

1. Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

α. Λύση λόγω αδυναμίας ή υπερημερίας παροχής

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων Α.Κ. 382 επ., σε περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης της παροχής υφίσταται δικαίωμα υπαναχώρησης. Η θεμελίωση του δικαιώματος υπαναχώρησης στην περίπτωση του franchising φαίνεται αρκετά δύσκολη, λόγω της αναδρομικής της ενέργειας (*ex tunc*). Για το λόγο αυτό, στη σύμβαση δικαιόχρησης, όπως και σε όλες τις διαρκείς ενοχές, αντί του δικαιώματος υπαναχώρησης, υπάρχει το δικαίωμα καταγγελίας⁸².

⁸¹ Γνώσεις που απαιτούνται τόσο για την σωστή επιλογή του προσώπου του αντισυμβαλλομένου (δικαιοπάροχου ή δικαιοδόχου) και του “πακέτου franchising” (οικονομική προσέγγιση) όσο και για την κατανόηση (περισσότερο από τη μεριά του δικαιοδόχου) της αυξημένης δέσμευσης που συνεπάγεται η σύναψη μιας σύμβασης δικαιόχρησης (νομική προσέγγιση).

⁸² Στις διαρκείς συμβάσεις, που εισήλθαν ήδη στο στάδιο της εκτελέσεως, οπότε η απόδοση των ληφθέντων, συνήθως, δεν είναι οικονομικά σκόπιμη, αλλά ούτε και ανταποκρίνεται στη βούληση των μερών, πρόσφορος τύπος διαπλαστικού δικαιώματος, που οδηγεί στη ρήξη του συμβατικού δεσμού, είναι, αντί της υπαναχώρησης, η καταγγελία, με την οποία λύεται η σύμβαση για το μέλλον, ενώ παραμένει ισχυρή για το μέχρι την καταγγελία διάστημα. Βλ. *Καράκωστα*, Αστικός Κώδικας, Ερμηνεία-Σχόλια-Νομολογία, Τόμος Τρίτος, Γενικό Ενοχικό, άρθρα 287-495, 2006, σελ. 480, 542. ΑΠ 32/2001 ΕλλΔνη 2001, σελ. 935, ΕφΚρ 508/2002, ΔΕΕ 2003, σελ. 663.

Παραταύτα, θα μπορούσε να θεμελιωθεί δικαίωμα υπαναχώρησης υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, η υπαναχώρηση είναι δυνατή στην περίπτωση που η σύμβαση δικαιόχρησης δεν έχει αρχίσει να παράγει αποτελέσματα, δηλαδή πριν την έναρξη εκτέλεσής της από τα μέρη. Μετά την έναρξη εκτέλεσης της σύμβασης, η υπαναχώρηση είναι δυνατή μόνο αν η οφειλόμενη παροχή είναι τέτοιας φύσης, ώστε να μπορεί να θεωρηθεί αυτοτελής υποχρέωση, η πλημμελής εκπλήρωση της οποίας δεν ανατρέπει το σύνολο της ενοχικής σχέσης⁸³. Στην πραγματικότητα, και στην περίπτωση αυτή, είναι αδύνατη η υπαναχώρηση μόνο ως προς μία αυτοτελή υποχρέωση, λόγω ακριβώς του διαρκή χαρακτήρα των παροχών. Για παράδειγμα, η υποχρέωση του δικαιοπάροχου για συνεχή παροχή υπηρεσιών υποστήριξης προς το δικαιοπάροχο ή της ίσης μεταχείρισης όλων των ληπτών του δικτύου πρέπει υφίσταται καθόλη τη διάρκεια της σύμβασης, η απουσία της οποίας κάνει ανέφικτη τη συνέχιση της συνεργασίας.

Έστω και αν ο δανειστής στερείται του δικαιώματος της υπαναχώρησης, όπως προαναφέρθηκε, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων 382-383 Α.Κ., η αδυναμία ή η υπερημερία εκπλήρωσης της παροχής θα συνιστούν πάντα σπουδαίο λόγο για καταγγελία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι για την εφαρμογή των άρθρων Α.Κ. 382-383 απαιτείται η πλημμελής εκπλήρωση κύριας υποχρέωσης, διαφορετικά θα τύχει εφαρμογής η διάταξη του άρθρου Α.Κ. 386 για τις διαδοχικές τμηματικές παροχές⁸⁴. Επομένως, σε περίπτωση που ο οφειλέτης περιήλθε σε υπαίτια αδυναμία ή σε υπερημερία ως προς μια τμηματική παροχή, ο δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση ή να υπαναχωρήσει ως προς μόνη την παροχή αυτή. Ως προς τις υπόλοιπες παροχές ο δανειστής έχει τα δικαιώματα αποζημίωσης ή υπαναχώρησης μόνο αν η καθυστέρηση ή αδυναμία είναι τόσο ουσιώδης, ώστε ο δανειστής δεν έχει πια συμφέρον για το υπόλοιπο μέρος της συμβάσεως ή αν υπάρχει βάσιμος φόβος ότι δεν θα εκπληρωθούν οι υπολειπόμενες παροχές⁸⁵.

⁸³ ΜΠρΑθ 6289/2004.

⁸⁴ Σύμφωνα με την οποία: “Αν η σύμβαση είναι εκτελεστέα κατά διαδοχικές τμηματικές παροχές και ο οφειλέτης περιήλθε σε υπερημερία ή υπαίτια αδυναμία ως προς την τμηματική παροχή, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση ή να υπαναχωρήσει ως προς μόνη την παροχή αυτή, τα ίδια δικαιώματα έχει ως προς τις υπολειπόμενες παροχές μόνο αν η καθυστέρηση ή η αδυναμία ως προς την τμηματική παροχή είναι τόσο ουσιώδης, ώστε ο δανειστής δεν έχει πια συμφέρον για το υπόλοιπο μέρος της σύμβασης ή αν υπάρχει βάσιμος φόβος ότι δεν θα εκπληρωθούν οι υπολειπόμενες παροχές. Με τους όρους αυτούς, το δικαίωμα του δανειστή για αποζημίωση ή υπαναχώρηση εκτείνεται και στο μέρος της σύμβασης που εκτελέστηκε ήδη”. Βλ. Καράκωστα, όπ.π., σελ. 501-503.

⁸⁵ ΑΠ 1053/1975 ΝοΒ 23, σελ. 389.

β. Λύση λόγω απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών, που υπήρχαν κατά την κατάρτιση της σύμβασης, καθιστά την εκπλήρωση της παροχής του ενός μέρους υπέρμετρα επαχθή, σε τέτοιο, δηλαδή, βαθμό, ώστε να μην είναι πλέον αξιώσιμη, κατά την καλή πίστη, η εμμονή του άλλου μέρους στο αρχικό περιεχόμενο της σύμβασης. Για το λόγο αυτό, ο νόμος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου Α.Κ. 388⁸⁶, δίδει στο συμβαλλόμενο, του οποίου η παροχή κατέστη υπέρμετρα επαχθής, υπό προϋποθέσεις, το διαπλαστικό δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο τη λύση ή την αναπροσαρμογή της σύμβασης στο προσήκον μέτρο⁸⁷. Κατά την κρατούσα, μάλιστα, γνώμη, τόσο στη νομολογία⁸⁸ όσο και στη θεωρία⁸⁹, η διάταξη του άρθρου Α.Κ. 388, θέτει κανόνα αναγκαστικού δικαίου διότι αποτελεί ειδική εκδήλωση της, κατά το άρθρο Α.Κ. 288, αρχής της καλής πίστης. Συνεπώς, η εκ των προτέρων παραίτηση από την προστασία που παρέχει η Α.Κ. 388 είναι άκυρη (Α.Κ.3,174). Αντιθέτως, παραίτηση χωρεί ελεύθερα μετά τη γένεση του δικαιώματος, δηλαδή μετά την επέλευση της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών.

Σχετικά με τη λύση ολόκληρης της συμβατικής σχέσης, λόγω απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών που κατέστησαν την εκτέλεση της σύμβασης υπέρμετρα επαχθή, ισχύουν τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω υπό α. Έτσι, η απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών, δύναται να αποτελέσει σπουδαίο λόγο για την άσκηση του δικαιώματος έκτακτης καταγγελίας.

Ωστόσο, φαίνεται ορθή η άποψη που έχει διατυπωθεί στη θεωρία, ότι, παρά το διαρκή χαρακτήρα της σύμβασης δικαιόχρησης, δύναται να εφαρμοστεί, ως προς το μέρος της προσαρμογής της παροχής που προβλέπει η συγκεκριμένη διάταξη⁹⁰.

Ειδικότερα, η διάταξη του άρθρου Α.Κ. 388, παρ.1, που προβλέπει τη δυνατότητα του δικαστηρίου να αποφασίσει, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου

⁸⁶ Α.Κ. 388 “Αν τα περιστατικά στα οποία κυρίως, ενόψει της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, τα μέρη στήριξαν τη σύναψη αμφοτεροβαρούς σύμβασης, μεταβλήθηκαν ύστερα, από λόγους που ήταν έκτακτοι και δεν μπορούσαν να προβλεφθούν, και από τη μεταβολή αυτή η παροχή του οφειλέτη, ενόψει και της αντιπαροχής, έγινε υπέρμετρα επαχθής, το δικαστήριο μπορεί, κατά την κρίση του, με αίτηση του οφειλέτη, να την αναγάγει στο μέτρο που αρμόζει και να αποφασίσει τη λύση της σύμβασης εξολοκλήρου ή κατά το μέρος που δεν εκτελέστηκε ακόμα. Αν αποφασιστεί η λύση της σύμβασης, επέρχεται απόσβεση των υποχρεώσεων παροχής που πηγάζουν από αυτήν και οι συμβαλλόμενοι έχουν αμοιβαία υποχρέωση να αποδώσουν τις παροχές που έλαβαν κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό”.

⁸⁷ Βλ. Καράκωστα, όπ.π., σελ. 514.

⁸⁸ ΑΠ Ολ 350/1985, ΕλλΔνη 1985, σελ. 468.

⁸⁹ Μεταξύ άλλων, βλ. Καράκωστα, όπ.π., σελ. 530 επ. Σταθόπουλο, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, Τρίτη Έκδοση, 1998, σελ. 516.

⁹⁰ Βλ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 298 επ. και αντίθετη άποψη Σουφλερό, όπ.π., σελ. 169.

μέρους, την αναπροσαρμογή της παροχής που δεν μπόρεσε να εκτελεσθεί επειδή κατέστη υπέρμετρα απεχθής, βρίσκει πρόσφορο έδαφος εφαρμογής στη σύμβαση δικαιόχρησης, ακριβώς γιατί η συνεχής εξέλιξη και προσαρμογή των συστημάτων franchising στις συνθήκες της σύγχρονης δυναμική οικονομίας, έχουν σαν αποτέλεσμα, πολλές φορές, την απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών⁹¹.

γ. Αυτόματη λύση της σύμβασης

Η αυτόματη λύση μιας σύμβασης δικαιόχρησης επέρχεται με την πάροδο του συμβατικού χρόνου διάρκειάς της. Ακόμα, λόγω του έντονα προσωπικού χαρακτήρα που έχει μια τέτοια σύμβαση, θα μπορούσε να θεωρηθούν ως λόγοι αυτόματης λύσης, υπό την προϋπόθεση ότι προβλέπονται συμβατικά ως τέτοιοι, ο θάνατος του δικαιοδόχου, η πτώχευση, η διάλυση, η ειδική εκκαθάριση ή η αναγκαστική διαχείριση του νομικού προσώπου του δικαιοπάροχου ή του δικαιοδόχου. Σε περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στη σύμβαση, η αυτόματη λύση της σύμβασης, μόνο και μόνο, επειδή πρόκειται για προσωποπαγή σχέση, πιθανόν να αντιβαίνει στη βούληση των μερών. Για το λόγο αυτό, κρίνεται ορθότερο οι παραπάνω λόγοι να συνιστούν σπουδαίο λόγο για την άσκηση του δικαιώματος έκτακτης καταγγελίας, και όχι λόγο αυτόματης λύσης της σύμβασης.

δ. Καταγγελία

Ο συνηθέστερος τρόπος λύσης μιας διαρκούς συμβάσεως, που εξελίσσεται ανώμαλα για τα μέρη, είναι αυτός της καταγγελίας. Η καταγγελία διακρίνεται σε τακτική (i) και έκτακτη (ii).

i. Τακτική καταγγελία

Η τακτική καταγγελία είναι δυνατή σε συμβάσεις που είτε συνολομολογήθηκαν από την αρχή είτε μετατράπηκαν στη συνέχεια σε συμβάσεις αορίστου χρόνου. Αποτελεί δε διαπλαστικό δικαίωμα και ασκείται με δήλωση βουλήσεως, απευθυντέα στον αντισυμβαλλόμενο που παράγει τα αποτελέσματά της αφότου περιέλθει σ' αυτόν⁹². Ο νόμος δεν ορίζει την τήρηση τύπου για την καταγγελία, αν όμως τα μέρη

⁹¹ Η δυνατότητα εφαρμογής του Α.Κ. 388 ως προς την δικαστική προσαρμογή της παροχής, ενισχύεται από την κρατούσα άποψη της θεωρίας που αναγνωρίζει ότι η λύση πολλές φορές μιας σύμβασης δικαιόχρησης φαίνεται αρκετά ανεπιεικής, κυρίως ενόψει των σημαντικών κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί για την επίτευξη ενός κερδοφόρου συστήματος franchising.

έχουν ορίσει συμβατικά τον τύπο της καταγγελίας, η μη τήρηση αυτού συνεπάγεται την ακυρότητα της καταγγελίας⁹³.

Ελλείψη ειδικής νομοθετικής ρύθμισης για την προθεσμία εντός της οποίας μπορεί να ασκηθεί το δικαίωμα καταγγελίας στη σύμβαση δικαιόχρησης, κρίνεται απαραίτητο να μεριμνήσουν τα μέρη ώστε να υπάρχει σχετική συμβατική πρόβλεψη. Ο λόγος που καθιστά την προθεσμία της τακτικής καταγγελίας σε σημαντικό ζήτημα είναι να δοθεί στα μέρη η δυνατότητα εξεύρεσης νέας ισοδύναμης εναλλακτικής λύσης καθώς και απαραίτητης αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεών τους προκειμένου να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Στην περίπτωση που λείπει και σχετική συμβατική πρόβλεψη, γεννάται ζήτημα για τις διατάξεις που μπορούν να τύχουν εφαρμογής.

Αρχικά, πρόσφορη φαίνεται η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων Α.Κ. 609-610⁹⁴ (σε συνδυασμό με Α.Κ. 638, 620⁹⁵) για την προθεσμία της καταγγελίας της μίσθωσης⁹⁶. Ειδικότερα, το εδάφιο ε' του άρθρου Α.Κ. 609 (εφόσον οι συμβάσεις

⁹² Α.Κ. 167: “Δήλωση που απευθύνεται σε άλλον. Η δήλωση της βούλησης έχει νομική ενέργεια μόνο αφότου περιέλθει στο πρόσωπο στο οποίο απαιτείται να απευθυνθεί”.

⁹³ Α.Κ. 158: “Τύπος δικαιοπραξίας. Η τήρηση τύπου για τη δικαιοπραξία απαιτείται μόνο όπου το ορίζει ο νόμος”. Α.Κ. 159: “Δικαιοπραξία για την οποία δεν τηρήθηκε ο τύπος που απαιτεί ο νόμος, εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, είναι άκυρη. Σε περίπτωση αμφιβολίας είναι επίσης άκυρη η δικαιοπραξία, αν δεν τηρήθηκε ο τύπος που είχαν καθορίσει τα μέρη. Αλλά η εκπλήρωση της δικαιοπραξίας με επίγνωση της έλλειψης του τύπου, θεραπεύει την έλλειψη αυτή”.

⁹⁴ Α.Κ. 609: “Λήξη σε περίπτωση αόριστης διάρκειας. Στη μίσθωση με αόριστη διάρκεια η καταγγελία του προηγούμενου άρθρου (Α.Κ. 608: Λήξη της μίσθωσης ορισμένου χρόνου), εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, γίνεται: Αν πρόκειται για μίσθωμα κινητού η ακινήτου που έχει ορισθεί με την ημέρα, πριν από μια τουλάχιστον ημέρα. Αν πρόκειται για μίσθωμα κινητού πράγματος που έχει ορισθεί κατά εβδομάδα ή κατά μακρότερα διαστήματα, τουλάχιστον πριν από τρεις ημέρες. Αν πρόκειται για μίσθωμα ακινήτου που έχει ορισθεί κατά εβδομάδα, τουλάχιστον πριν από πέντε ημέρες και ισχύει για το τέλος της εβδομάδας. Αν πρόκειται για μίσθωμα ακινήτου που έχει ορισθεί κατά μήνα, τουλάχιστον πριν από δεκαπέντε ημέρες και ισχύει για το τέλος του ημερολογιακού μηνός. Αν πρόκειται για μίσθωμα ακινήτου που έχει ορισθεί κατά διαστήματα μακρότερα από ένα μήνα, τουλάχιστον πριν από τρεις μήνες και ισχύει για το τέλος του Μαρτίου ή του Ιουνίου ή του Σεπτεμβρίου ή του Δεκεμβρίου κάθε έτους”. Α.Κ. 610: “Στη μίσθωση που συνολογήθηκε για χρόνο μακρότερο από μια τριακονταετία ή για όλη τη ζωή του εκμισθωτή ή του μισθωτή, κάθε συμβαλλόμενος μπορεί, όταν περάσουν τριάντα χρόνια, να λύσει τη μίσθωση με καταγγελία, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη μίσθωση αόριστης διάρκειας”.

⁹⁵ Α.Κ. 638: “Μίσθωση άλλων προσοδοφόρων. Οι διατάξεις που ισχύουν για τη μίσθωση αγροτικού κτήματος, έχουν, με εξαίρεση τα άρθρα 632 έως 637, ανάλογη εφαρμογή και σε μισθώσεις όπου, με αντάλλαγμα την καταβολή μισθώματος, παραχωρείται η χρήση άλλου πράγματος ή δικαιώματος και η κάρπωσή του κατά του κανόνες της τακτικής εκμετάλλευσης”. Α.Κ. 620: “Στη μίσθωση αγροτικού κτήματος εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τη μίσθωση πράγματος, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στα άρθρα 621 έως 637”.

⁹⁶ Γίνεται δεκτό ότι οι διατάξεις για τη μίσθωση προσοδοφόρου αντικείμενου τυγχάνουν εφαρμογής επειδή η εκμετάλλευση του “πακέτου franchising” που περιέχει προσοδοφόρα δικαιώματα με την ευρεία έννοια, όπως είναι τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας και η τεχνογνωσία, έχει έντονο χαρακτήρα στις συμβάσεις δικαιόχρησης. Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές..., σελ. 230 επ.

δικαιόχρησης συνάπτονται καταρχήν σε ετήσια βάση) εισάγει τρίμηνη προθεσμία τακτικής καταγγελίας.

Παράλληλα, πρόσφορη δείχνει και η προσφυγή στις διατάξεις του άρθρου Α.Κ. 670, σύμφωνα με την οποία οι συμβάσεις εργασίας που συνάπτονται για διάρκεια άνω των πέντε ετών ή για ολόκληρη τη ζωή ενός από τους συμβαλλομένους, μπορούν να καταγγελθούν από τον εργαζόμενο μετά την πάροδο της πενταετίας, οποτεδήποτε, αφού τηρηθεί εξάμηνη προθεσμία.⁹⁷

Την αναλογική εφαρμογή της εν λόγω διάταξης στη σύμβαση δικαιόχρησης, δικαιολογεί ο χαρακτήρας της τελευταίας ως μεικτής σύμβασης, η οποία φέρει τα χαρακτηριστικά τόσο της σύμβασης επιμέλειας υποθέσεων όσο και της σύμβασης παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Στα πλαίσια της σύμβασης επιμέλειας υποθέσεων, ως “εργαζόμενος”, υπό την έννοια του άρθρου, θεωρείται ο δικαιοδόχος, ενώ στα πλαίσια της σύμβασης παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών, τη θέση του “εργαζομένου” επέχει ο δικαιοπάροχος^{98,99}.

Πέρα από τις διατάξεις του Α.Κ., φαίνεται σκοπιμότερη η λύση του ζητήματος με αναγωγή στις διατάξεις του Π.Δ. 219/1991 για τους εμπορικούς αντιπροσώπους¹⁰⁰, εφόσον η ανάγκη προστασίας του δικαιοδόχου σε μια σύμβαση δικαιόχρησης είναι μεγαλύτερη από την ανάγκη προστασίας του εμπορικού αντιπροσώπου¹⁰¹. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 8, παρ. 3-7 του Π.Δ 219/1991¹⁰² προβλέπεται προθεσμία καταγγελίας ενός μηνός για το πρώτο έτος της σύμβασης,

⁹⁷ Η αναλογική εφαρμογή της ως άνω διάταξης, ωστόσο, αφορά μόνο τις συμβάσεις που έχουν διάρκεια μεγαλύτερη των πέντε ετών. Η διάταξη του άρθρου Α.Κ. 669, παραγρ. 2, που προβλέπει ως δεκαπενθήμερη προθεσμία καταγγελίας, κρίνεται ως υπερβολικά μικρή για τις συμβάσεις με μικρότερη των πέντε ετών διάρκεια.

⁹⁸ Η θεωρία της α π ο ρ ρ ό η σ η ς των ενοχών που θα όριζε την εφαρμογή, εν προκειμένω, μόνο των διατάξεων για τη σύμβαση επιμέλειας υποθέσεων και, συνεπώς, στην τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας για την καταγγελία μόνο εκ μέρους του δικαιοδόχου δεν πρέπει να τυγχάνει εφαρμογής γιατί θα οδηγούσε σε καταφανώς ανεπιεική αποτελέσματα για τα μέρη και παράβαση της αρχής της ισοδύναμης προστασίας των μερών. Βλ. Σουφλερό, όπ.π., σελ. 135 επ.

⁹⁹ Μεγάλο μέρος της θεωρίας διατυπώνει αντίθετη άποψη ως προς την αναλογική εφαρμογή της εν λόγω διάταξης στις συμβάσεις δικαιόχρησης. Έτσι, όπως Γεωργιάδης, Νέες μορφές....., σελ. 261 επ, “Η ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου Α.Κ. 670 θεωρείται αδύνατη όχι μόνο για τον λόγο ότι η σύμβαση *franchising* δεν περιέχει στοιχεία σύμβασης εργασίας ή ομοιάζουσας προς αυτή σχέσης, αλλά και επειδή η διάταξη αυτή προστατεύει μονομερώς το συμφέρον του εργαζομένου, μη λαμβάνοντας υπόψη και το πιθανό συμφέρον του εργοδικοπάροχου για λύση της σύμβασης. Άλλωστε, η εφαρμογή σε όλες τις περιπτώσεις της καθοριζόμενης από την Α.Κ. 670 ανώτατης πενταετούς διάρκειας κρίνεται μη αρμόζουσα στις επιμέρους συμφωνίες *franchising* συνεργασίας”.

¹⁰⁰ Όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14, παραγρ. 4 του ν. 3357/2007, που ορίζει ότι οι διατάξεις του Π.Δ. 219/1991 εφαρμόζονται αναλόγως αφενός στις συμβάσεις αντιπροσωπείας, οι οποίες αφορούν παροχή υπηρεσιών, αφετέρου στις συμβάσεις αποκλειστικής διανομής, εφόσον ο διανομέας ενεργεί ως τμήμα της εμπορικής οργάνωσης του προμηθευτή.

δύο μηνών από την αρχή του δεύτερου έτους, τριών μηνών από την αρχή του πέμπτου έτους και έξι μηνών από την αρχή του έκτου και των επόμενων μηνών. Τα μέρη δύναται να τροποποιήσουν τις παραπάνω προθεσμίες, ορίζοντας συμβατικά μόνο μεγαλύτερες (όχι μικρότερες), υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία καταγγελίας είναι ίδια και για τα δύο μέρη¹⁰³.

Ανεξάρτητα από τις παραπάνω περιπτώσεις αναλογικής εφαρμογής, η προθεσμία καταγγελίας σε μια σύμβαση δικαιόχρησης θα πρέπει να κρίνεται πάντα *in concreto*, ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις. Όπως η κατώτατη και ανώτατη διάρκεια της σύμβασης δικαιόχρησης, έτσι και η προθεσμία καταγγελίας μιας τέτοιας σύμβασης, πρέπει να προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε συνεργασίας και πάντα λαμβανομένης υπόψη της απόσβεσης των επενδυτικών δαπανών για την ένταξη στο σύστημα του δικαιοδόχου.

ii. Έκτακτη καταγγελία

Το δικαίωμα της έκτακτης καταγγελίας υφίσταται στις συμβάσεις που έχουν είτε αόριστη είτε ορισμένη διάρκεια. Ειδικότερα, οι συμβάσεις δικαιόχρησης ορισμένου χρόνου μπορούν να καταγγελθούν με έκτακτη καταγγελία οποτεδήποτε, με την επίκληση σπουδαίου λόγου που δικαιολογεί τη λύση της συνεργασίας του δικαιιοπάροχου με τον δικαιοδόχο. Σε αντίθεση με την τακτική καταγγελία, ο σπουδαίος λόγος που θεμελιώνει το δικαίωμα έκτακτης καταγγελίας πρέπει να αναφέρεται ρητά και με σαφήνεια στη δήλωση του καταγγέλλοντος, ο οποίος σε περίπτωση αμφιβολίας φέρει το βάρος αποδείξεώς του¹⁰⁴.

¹⁰¹ Βλ. Γεωργιάδη, όπ.π., σελ. 264 με αναφορά στην απόφαση ΑΠ 139/2006, Αρμ 60, σελ.1034.

¹⁰² Π.Δ. 219/1991, άρθρο 8, παρ. 3-7: “3. Όταν η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας είναι αορίστου χρόνου, κάθε ένας από τους συμβαλλόμενους μπορεί να την καταγγείλει, με τήρηση ορισμένης προθεσμίας. 4. Η προθεσμία καταγγελίας είναι ένας μήνας για το πρώτο έτος της σύμβασης, δύο μήνες από την αρχή του δεύτερου έτους, τρεις μήνες από την αρχή του τρίτου έτους, τέσσερις μήνες από την αρχή του τέταρτου έτους, πέντε μήνες από την αρχή του πέμπτου έτους και έξι μήνες από την αρχή του έκτου έτους και τα επόμενα έτη. Δεν είναι όμως δυνατό να οριστούν μικρότερες προθεσμίες, με συμφωνία των συμβαλλομένων (όπως η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Π.Δ. 88/1994 σε συμμόρφωση με την Οδηγία 86/653/ΕΟΚ). 5. Αν τα μέρη ορίσουν μεγαλύτερες προθεσμίες καταγγελίας από εκείνες που προβλέπονται από την παρ. 4, η προθεσμία καταγγελίας την οποία πρέπει να τηρήσει ο αντιπροσωπευόμενος δεν μπορεί να είναι μικρότερη από εκείνη που ισχύει για τον εμπορικό αντιπρόσωπο. 6. Εφόσον τα μέρη δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά, η λήξη της προθεσμίας καταγγελίας πρέπει να συμπίπτει με το τέλος του ημερολογιακού μηνός. 7. Οι διατάξεις των παρ. 3,4,5 και 6 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται όταν μια σύμβαση ορισμένου χρόνου μετατρέπεται σε σύμβαση αορίστου χρόνου κατ’εφαρμογή της παρ.2 του άρθρου αυτού. Στην περίπτωση αυτή, για τον καθορισμό της προθεσμίας καταγγελίας συνυπολογίζεται και ο προηγούμενος ορισμένος χρόνος”.

¹⁰³ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 262 επ.

¹⁰⁴ ΜΠρΑθ 3375/1999, ΔΕΕ 12/2000, σελ. 1231

Σε μια σύμβαση δικαιόχρησης δύναται να απαριθμούνται περιστατικά ικανά να αποτελέσουν σπουδαίο λόγο για το δικαίωμα της έκτακτης καταγγελίας, αλλά σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η απαρίθμηση αυτή να είναι εξαντλητική, διαφορετικά θα πρόκειται αναμφισβήτητα για περιορισμό του εν λόγω δικαιώματος που καθιστά άκυρη μια τέτοια ρήτρα. Ωστόσο, ένα περιστατικό δεν πρέπει να θεωρείται *de facto* σπουδαίος λόγος για έκτακτη καταγγελία, με μόνο το γεγονός ότι συμπεριλαμβάνεται στην ως άνω λίστα, αλλά θα πρέπει να διαπιστωθεί δικαστικά¹⁰⁵.

Ως σπουδαίος λόγος νοούνται “όλα εκείνα τα περιστατικά τα οποία, λαμβανομένης υπόψη της φύσης, των σκοπών και των λειτουργιών της σύμβασης, καθιστούν επαχθή, με βάση την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, τη συνέχιση της συμβατικής σχέσης για τον καταγγέλλοντα, μέχρι το χρόνο που επιτρέπεται η τακτική καταγγελία ή μέχρι τη συμβατικά προβλεπόμενη λήξη της”.

Ο σπουδαίος λόγος μπορεί να έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, όπως π.χ. ο θάνατος ή η πτώχευση ενός από τα μέρη, η καταστροφή της επιχείρησης εξ οιαδήποτε λόγου, η αφαίρεση της απαραίτητης για τη λειτουργία της επιχείρησης εγκριτικής άδειας από τις αρμόδιες αρχές κ.α., ή να οφείλεται σε υπαιτιότητα ενός από τα μέρη, π.χ. παρεμπόδιση της άσκησης ελέγχου εκ μέρους του δικαιοπάροχου, ουσιαστική συμμετοχή του δικαιοδόχου σε ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, άρνηση καταβολής των διαρκών δικαιωμάτων (*royalties*) από τον δικαιοδόχο, πράξεις του δικαιοδόχου ικανές να βλάψουν τη φήμη του δικαιοπάροχου κ.α.

Προβληματισμό δημιουργεί η περίπτωση αναίτιας έκτακτης καταγγελίας. Συγκεκριμένα, έχει, εντόνως, απασχολήσει τη νομολογία και τη θεωρία, η τύχη της σύμβασης μέχρι την έκδοση δικαστικής απόφασης περί μη ύπαρξης σπουδαίου λόγου, αλλά και ύστερα από την έκδοση μιας τέτοιας απόφασης.

Η κρατούσα άποψη, τόσο της νομολογίας¹⁰⁶ όσο και της θεωρίας¹⁰⁷, δέχεται ότι, ειδικά στις συμβάσεις δικαιόχρησης, ο αναιτίως καταγγέλων συνεχίζει να δεσμεύεται από τη σύμβαση και υποχρεούται να εκτελεί τις συμβατικές του υποχρεώσεις, ευθυνόμενος συνάμα για τις ζημίες που προκαλεί με τις αντισυμβατικές του πράξεις. Η επικράτηση αντίθετης άποψης θα είχε ως ανεπιθύμητο αποτέλεσμα τη μετατροπή της έκτακτης καταγγελίας σε τακτική, με μόνο αντιστάθμισμα την καταβολή αποζημίωσης. Η τυχόν ευθύνη του αναιτίως καταγγέλλοντος, προς αποκατάσταση

¹⁰⁵ Η απαρίθμηση σε μια σύμβαση περιστατικών που δύναται να αποτελέσουν σπουδαίο λόγο έχει, βεβαίως, πρακτική σημασία για την ερμηνεία της βούλησης των μερών αλλά και τη συνολική εκτίμηση που πρέπει να γίνει από το δικαστήριο.

¹⁰⁶ ΕφΑθ 8572/2006, ΔΕΕ 5/2007, σελ. 609, ΜπρΑθ 3207/2001, ΔΕΕ 7/2001, σελ. 717.

¹⁰⁷ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 264 επ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 296.

της επελθούσας στον αντισυμβαλλόμενο του ζημίας, δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να επιτρέψει τον τερματισμό της συμβατικής σχέσης των μερών, καθώς το δίκαιο δεν επιτρέπει σε κανέναν να απαλλάσσεται μονομερώς από τις υποχρεώσεις του, απλώς με τη δικαιολογία ότι αναλαμβάνει να καλύψει την προκαλούμενη ζημία¹⁰⁸.

Υποστηρίζεται, τέλος, ότι η έκτακτη καταγγελία χωρίς σπουδαίο λόγο μπορεί να αποτελέσει σπουδαίο λόγο καταγγελίας της σύμβασης από τον αντισυμβαλλόμενο, επειδή αποτελεί, αναμφισβήτητα, περιστατικό ικανό να διαταράξει σοβαρά τη σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης¹⁰⁹.

2. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Η λύση της σύμβασης δικαιόχρησης επιφέρει έννομα αποτελέσματα που συνίστανται σε υποχρεώσεις και για τα δύο μέρη. Οι βασικές υποχρεώσεις είναι οι ακόλουθες τέσσερις (α) η υποχρέωση απόδοσης από τον δικαιοδόχο, (β) η υποχρέωση παράλειψης από τον δικαιοδόχο, (γ) η υποχρέωση ανάληψης από τον δικαιοπάροχο των αδιάθετων αποθεμάτων και (δ) τα αποτελέσματα της λύσης ως προς τις εκκρεμείς συμβάσεις (η υποχρέωση αποζημίωσης, η οποία, επίσης, αποτελεί βασική έννομη συνέπεια της λύσης της σύμβασης, εξετάζεται στο επόμενο τμήμα).

α. Υποχρέωση απόδοσης

Η υποχρέωση απόδοσης του δικαιοδόχου συνεπάγεται την απόδοση στον δικαιοπάροχο, ταυτόχρονα με τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης, όλων των αντικειμένων που έλαβε από αυτόν προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει για την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας¹¹⁰.

Έτσι, με τη λήξη της συμβατικής σχέσης, ο δικαιοπάροχος έχει αξίωση κατά του δικαιοδόχου για απόδοση κάθε είδους εγγράφων, τιμοκαταλόγων, διαφημιστικών φυλλαδίων, επιστολόχαρτων, πινακίδων, υλικών συσκευασίας και γενικά κάθε είδους υλικό το οποίο είχε τεθεί στη διάθεση του δικαιοδόχου για την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας στα πλαίσια του συστήματος franchising.

¹⁰⁸ ΠΠρΑθ 940/2001, ΧρΙΔ 1, σελ. 259, ΜπρΑθ 1047/2003, ΔΕΕ 9/2003, σελ. 554.

¹⁰⁹ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 267-268· Κωστάκη, όπ.π., σελ. 296· Σουφλερό, όπ.π., σελ. 168.

¹¹⁰ Πρόκειται για αναλογική εφαρμογή του άρθρου Α.Κ. 719 "Ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα καθετί που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεσή της."

Η υποχρέωση αυτή δικαιολογείται για να αποκλειστεί η πιθανότητα της χρησιμοποίησης από τον πρώην δικαιοδόχο ή από κάποιον τρίτο αυτού του υλικού, αφενός γιατί αυτό το υλικό πολλές φορές εμπεριέχεται στη σφαίρα του επιχειρηματικού απορρήτου του δικαιοπάροχου, αφετέρου για να μην δημιουργηθεί στο καταναλωτικό κοινό η εσφαλμένη εντύπωση ότι ο πρώην δικαιοδόχος εξακολουθεί να αποτελεί μέλος του συγκεκριμένου δικτύου franchising. Για το λόγο αυτό απαγορεύεται στο δικαιοδόχο η οποιαδήποτε φύσης αντιγραφή του παραπάνω υλικού¹¹¹.

β. Υποχρέωση παράλειψης

Μια ακόμη βασική υποχρέωση που γεννάται μετά τη λύση της συμβατικής σχέσης είναι αυτή της παράλειψης από τη μεριά του δικαιοδόχου της χρήσης και εκμετάλλευσης τόσο των δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιοπάροχου όσο και της τεχνογνωσίας του και γενικότερα του “πακέτου franchise”, του οποίου η άδεια χρήσης και εκμετάλλευσης του είχε παραχωρηθεί με βάση τη σύμβαση δικαιόχρησης¹¹².

Με βάση την εν λόγω υποχρέωση, ο δικαιοδόχος υποχρεούται να προχωρήσει σε διαγραφή των καταχωρήσεων της επιχείρησής του από τους τηλεφωνικούς και επιχειρηματικούς καταλόγους αλλά και το διαδίκτυο και γενικά να προβεί σε απόσυρση κάθε είδους εντύπου, πινακίδων και διαφημίσεων που δύναται να δημιουργήσει εσφαλμένη εντύπωση στο καταναλωτικό κοινό ότι ο πρώην δικαιοδόχος εξακολουθεί να συνεργάζεται υπό το καθεστώς franchising με τον δικαιοπάροχο.

γ. Υποχρέωση ανάληψης των αδιάθετων αποθεμάτων

Μια από τις συμβατικές υποχρεώσεις του δικαιοδόχου είναι αυτή να διατηρεί, καθόλη τη διάρκεια της σύμβασης δικαιόχρησης, ένα ελάχιστο απόθεμα των

¹¹¹ ΜΠρΑθ 6787/1998 (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων) όπου το δικαστήριο απέρριψε αίτημα του δικαιοπάροχου για απόδοση σε αυτόν των αντικειμένων που είχε παραδώσει στο δικαιοδόχο για την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, στα πλαίσια της δικαιόχρησης -το σχετικό αίτημα υποβλήθηκε ύστερα από έκτακτη καταγγελία της σύμβασης δικαιόχρησης από το δικαιοδόχο, για υπαίτιο σπουδαίο λόγο που εκείνος θεωρούσε ότι συνέτρεχε στο πρόσωπο του δικαιοπάροχου- κρίνοντας ότι το ζητούμενο ασφαλιστικό μέτρο οδηγεί σε πλήρη ικανοποίηση του σχετικού δικαιώματος.. Βλ. και *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 307.

¹¹² Όπως και η υποχρέωση απόδοσης, έτσι και η υποχρέωση παράλειψης του δικαιοδόχου θεμελιώνεται στην αναλογική εφαρμογή του Α.Κ. 719.

προϊόντων στο κατάστημα¹¹³. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, μετά τη λήξη της συμβατικής σχέσης, να έχουν παραμείνει στο κατάστημα αδιάθετα προϊόντα, τα οποία ο δικαιοδόχος δεν μπορεί να διαθέσει στην αγορά αφού πια είναι εκτός του δικτύου του συγκεκριμένου franchising¹¹⁴.

Για το λόγο αυτό γίνεται δεκτό ότι, μετά τη λύση της σύμβασης, ο δικαιοπάροχος υποχρεούται να αναλάβει τα αδιάθετα προϊόντα¹¹⁵, καταβάλλοντας, μάλιστα, στον δικαιοπάροχο χρηματικό ποσό ίσο με την κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή αγοραία αξία τους¹¹⁶. Ο δικαιοπάροχος δύναται να απαλλαχθεί από τη συγκεκριμένη υποχρέωση αν παράσχει στον δικαιοδόχο κάθε δυνατή βοήθεια (όπως χρόνο, πρόσθετα προωθητικά μέσα κ.α.) για τη διάθεση των υπαρχόντων αποθεμάτων στην τοπική αγορά¹¹⁷.

Στο σύνολο της θεωρίας γίνεται δεκτό ότι στην ως άνω υποχρέωση πρέπει να υπάρχουν κάποια όρια. Συγκεκριμένα, γίνεται δεκτό ότι ο δικαιοπάροχος δεν υποχρεούται σε ανάληψη των αδιάθετων προϊόντων αν ο δικαιοδόχος είχε κάνει, λόγω λανθασμένων επιχειρηματικών αποφάσεων, μεγάλες παραγγελίες, με αποτέλεσμα να μην καταφέρει τη διάθεσή τους στο καταναλωτικό κοινό μέχρι τη λύση της σύμβασης. Ως επιχείρημα για την υποστήριξη της ως άνω άποψης, αναφέρεται η φύση της σύμβασης δικαιόχρησης ως σύμβασης ριψοκίνδυνου χαρακτήρα, αφού ο δικαιοδόχος είναι ανεξάρτητος επιχειρηματίας και συνεπώς υπεύθυνος για τις επιχειρηματικές του αποφάσεις και την ανάληψη του αντίστοιχου επιχειρηματικού κινδύνου.

¹¹³ Η υποχρέωση διατήρησης ενός ελάχιστου αποθέματος προϊόντων από τον δικαιοδόχο στο κατάστημά του καθόλη τη διάρκεια της σύμβασης δεν αποτελεί ρήτρα που εμπίπτει στη “μαύρη λίστα” του Κανονισμού 2790/1999 που περιέχει τις απαγορευμένες ρήτρες περιορισμού του ανταγωνισμού. Παρ’όλο που ο εν λόγω Κανονισμός δεν περιέχει “λευκή λίστα” ρητρών, δηλαδή δεν απαριθμεί τις ρήτρες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγρ. 1 της ΣυνΘΕΚ, αυτό γίνεται δεκτό αφενός μεν γιατί ο προηγούμενος Κανονισμός για το franchising συγκατέλεγε τη συγκεκριμένη ρήτρα στη “λευκή λίστα” που περιείχε (άρθρο 3, παράγρ. 1, στοιχ. στ. του Κανονισμού 4087/88 “...να διαθέτει προς πώληση μια ελάχιστη σειρά προϊόντων...”) εφόσον τη θεωρούσε αναγκαία για την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιοπάροχου ή για τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και φήμης του δικτύου franchise, αφετέρου δε γιατί σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας του franchising (άρθρο 2.3) μια από τις κύριες υποχρεώσεις του δικαιοδόχου είναι η καταβολή απ’αυτόν κάθε δυνατής προσπάθειας για την ανάπτυξη της επιχείρησής του, η οποία μπορεί να επιτευχθεί και μέσω διατήρησης στο κατάστημα ενός ελάχιστου αποθέματος προϊόντων ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες του καταναλωτικού κοινού ανά πάσα στιγμή.

¹¹⁴ Βλ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 279, 239 και του ιδίου ΔΕΕ 7/2000

¹¹⁵ Στη σφαίρα των “προϊόντων” εντάσσονται τόσο τα ανταλλακτικά όσο και τα εξαρτήματα των προϊόντων.

¹¹⁶ ΑΠ 812/1991

¹¹⁷ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές..., σελ. 269 και Κωστάκη, όπ.π., σελ. 310.

Κατά την προσωπική μου άποψη, η παραπάνω στάση του συνόλου της θεωρίας αντικρούεται από όσα αναφέρθηκαν ως τώρα. Συγκεκριμένα, η παραπάνω άποψη είναι αντίθετη με το σκοπό της σύμβασης δικαιόχρησης που δεν είναι άλλος από την ομαλή συνεργασία που οδηγεί σε αμοιβαία κέρδη, θεμέλιο της οποίας είναι η σχέση εμπιστοσύνης που πρέπει να αναπτυχθεί μεταξύ των μελών (δικαιοπάροχου και δικαιοδόχου) και, ταυτόχρονα, αντίθετη με την κύρια υποχρέωση του δικαιοπάροχου για συνεχή παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών υποστήριξης στον δικαιοπάροχο. Συνεπώς, όταν ο δικαιοδόχος, λόγω εσφαλμένης επιχειρηματικής κρίσης, αποστέλλει μεγάλη παραγγελία προϊόντων στον δικαιοπάροχο και ο τελευταίος, αν και γνωρίζει ότι η συγκεκριμένη ποσότητα δεν θα μπορέσει να απορροφηθεί από το καταναλωτικό κοινό, την εκτελεί δίχως, έστω, να προειδοποιήσει τον δικαιοδόχο, παραβαίνει τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω¹¹⁸.

Τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, ενισχύονται ακόμα περισσότερο στην περίπτωση κατά την οποία η λύση της σύμβασης επέρχεται με τακτική καταγγελία από τη μεριά του δικαιοπάροχου ή ο δικαιοδόχος εύλογα πίστευε ότι η σύμβαση θα ανανεωθεί και για το λόγο αυτό προχώρησε σε αυτού του μεγέθους την παραγγελία.

Τέλος, σημαντικό επιχείρημα για την παραπάνω άποψη αποτελεί το γεγονός ότι η ζημία που θα υποστεί ο δικαιοδόχος, αν ο δικαιοπάροχος αρνηθεί να αναλάβει τα προϊόντα, αφού ο ίδιος δεν θα μπορεί να διαθέσει τα προϊόντα στην αγορά, θα είναι δυσανάλογα πιο μεγάλη από αυτή που θα υποστεί ο δικαιοπάροχος, ο οποίος μπορεί εύκολα να διαθέσει τη συγκεκριμένη ποσότητα μέσα στο δίκτυο.

δ. Η τύχη των εκκρεμών συμβάσεων

Κρίσιμο είναι το θέμα της τύχης των ειδικότερων (εκτελεστικών) συμβάσεων που συνάπτονται στα πλαίσια της συνεργασίας franchising. Πρόκειται για συμβάσεις πώλησης, με τις οποίες ο δικαιοδόχος αγοράζει τα προϊόντα από τον δικαιοπάροχο, προκειμένου να τα πωλήσει στο δικό του όνομα και για λογαριασμό του στο καταναλωτικό κοινό. Πρέπει να επισημανθεί ότι αποτελούν νομικά αυτόνομες συμβάσεις έναντι της σύμβασης-πλαίσιο δικαιόχρησης.

Θεωρώ, ότι οι περιπτώσεις αυτές, πρέπει να εξετάζονται *ad hoc*, αντισταθμίζοντας τα συμφέροντα των μερών, που συνίστανται αφενός για τον

¹¹⁸ Περαιτέρω, η ως άνω αντισυμβατική και αντίθετη προς την αρχή της εμπιστοσύνης στάση του δικαιοπάροχου, θα μπορούσε να αποτελέσει λόγο καταγγελίας που, μάλιστα, μπορεί θεμελιώσει αξίωση αποζημίωσης για τον δικαιοδόχο (λ.χ. τα αδιάθετα προϊόντα έληξαν πριν τη διάθεσή τους στο καταναλωτικό κοινό).

δικαιοπάροχου στη διαφύλαξη της διατήρησης της ταυτότητας και της φήμης του δικτύου, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος πώλησης με τρόπο (π.χ. τιμές, τόπος πώλησης κ.α.) που μπορεί να βλάψει τη φήμη και τα συμφέροντα του δικαιοπάροχου και αφετέρου για τον δικαιοδόχο η ανάγκη εκπλήρωσης των συμβάσεων πώλησης που ανέλαβε έναντι πελατών του, όχι μόνο για να αποκομίσει το σχετικό κέρδος αλλά και για να αποφύγει ενδεχόμενες αξιώσεις αποζημίωσης εκ μέρους των τελευταίων.

Έτσι, πρέπει να γίνει η παρακάτω διάκριση περιπτώσεων:

i. Στην περίπτωση κατά την οποία ο δικαιοδόχος επιθυμεί την εκτέλεση της εκκρεμούς σύμβασης πώλησης, προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πώλησης που ανέλαβε έναντι πελατών του, ο δικαιοδόχος υποχρεούται να προχωρήσει στην εκτέλεση αυτής της σύμβασης, ακόμη και μετά τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης, αν ο δικαιοπάροχος αποδέχθηκε την παραγγελία πριν τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης.

Ωστόσο, ο δικαιοπάροχος δύναται να απαλλαχθεί από την υποχρέωση εκτέλεσης της εκκρεμούς σύμβασης πώλησης προς τον δικαιοδόχο, αν αναλάβει να εκτελέσει ο ίδιος ή άλλος δικαιοδόχος, ύστερα από τη σχετική συναίνεση του δικαιοπάροχου, τη συγκεκριμένη εκκρεμή σύμβαση, επιστρέφοντας στον πρώην δικαιοδόχο το ποσοστό κέρδους από το τίμημα πώλησης προς τον πελάτη. Πρόσφορη φαίνεται η εφαρμογή του άρθρου Α.Κ. 383 επ.¹¹⁹, στην περίπτωση που ο δικαιοπάροχος αρνηθεί τα παραπάνω, δηλαδή να εκτελέσει την εκκρεμή σύμβαση πώλησης προς τον δικαιοδόχο και την εκτέλεση από τον ίδιο ή άλλο δικαιοδόχο της σύμβασης πώλησης προς τον πελάτη.

ii. Αντίθετα, αν ο δικαιοδόχος επιθυμεί την εκτέλεση της εκκρεμούς σύμβασης πώλησης, δίχως όμως να υπάρχουν εκκρεμείς συμβάσεις πώλησης προς πελάτες, ο

¹¹⁹ Σύμφωνα με τα οποία: (Α.Κ. 383) “Αν ένας από τους συμβαλλομένους (εν προκειμένω ο δικαιοπάροχος) βρίσκεται σε υπερημερία ως προς την παροχή που οφείλει, έχει δικαίωμα ο άλλος (εν προκειμένω ο δικαιοδόχος) να του τάξει εύλογη προθεσμία για εκπλήρωση, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδό της αποκρούει την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, ο τελευταίος έχει δικαίωμα ή να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση ή να αποχωρήσει από τη σύμβαση (εν προκειμένω από τη σύμβαση πώλησης), όχι όμως να απαιτήσει την παροχή” (Α.Κ. 384) “Αν μέσα στην προθεσμία που έχει ταχθεί, η παροχή εκπληρώθηκε κατά ένα μόνο μέρος και ο δανειστής (εν προκειμένω ο δικαιοδόχος) δεν έχει συμφέρον στη μερική εκπλήρωση, έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση για την όλη παροχή ή να υπαναχωρήσει από όλη τη σύμβαση” (Α.Κ. 385) “Δεν απαιτείται να ταχθεί στον υπερήμερο οφειλέτη (εν προκειμένω στον δικαιοπάροχο) προθεσμία για την εκπλήρωση της παροχής : 1. αν από την όλη στάση του προκύπτει ότι το μέτρο αυτό θα ήταν άσκοπο και 2. αν ο δανειστής (εν προκειμένω ο δικαιοδόχος) εξαιτίας της υπερημερίας δεν έχει συμφέρον στην εκτέλεση της σύμβασης (για παράδειγμα οι πελάτες έχουν καταγγείλει τη σύμβαση πώλησης προς αυτούς)”.

δικαιοπάροχος μπορεί νόμιμα να αρνηθεί την εκτέλεση της παραγγελίας για να διαφυλάξει την ταυτότητα και τη φήμη του δικτύου.

iii. Βεβαίως, σε όλες τις περιπτώσεις αν η παραγγελία του δικαιοδόχου δεν είχε περιέλθει στο δικαιοπάροχο έως τη λύση της σύμβασης, ο δικαιοπάροχος δεν υποχρεούται σε εκτέλεσή της, αφού σε μια τέτοια περίπτωση δεν έχει καταρτιστεί η σύμβαση πώλησης μεταξύ του δικαιοπάροχου και του δικαιοδόχου¹²⁰.

iv. Γίνεται δεκτό ότι ο δικαιοδόχος απαλλάσσεται νόμιμα από την υποχρέωση να παραλάβει τα παραγγελθέντα και να πληρώσει το σχετικό τίμημα αν δεν επιθυμεί την εκτέλεση της σύμβασης πώλησης από το δικαιοπάροχο. Ο δικαιοπάροχος δεν δικαιούται να ασκήσει τα απορρέοντα από την εκκρεμή εν λόγω σύμβαση σύμφωνα με τις επιταγές της καλής πίστης.

v. Αν η εκκρεμής σύμβαση έχει καταρτιστεί μεταξύ δικαιοδόχου και τρίτου, η οποία όμως έγινε σε εκτέλεση της σύμβασης δικαιόχρησης¹²¹, ο τρίτος δεν δεσμεύεται από τη σύμβαση δικαιόχρησης και μπορεί να ασκήσει νόμιμα όλα τα δικαιώματά του που απορρέουν από την εκκρεμή σύμβαση. Για το λόγο αυτό, κρίνεται απαραίτητο να προβλέπεται στη σύμβαση δικαιόχρησης ή από επιμέρους συμβάσεις και, βεβαίως, αν το επιτρέπουν οι περιστάσεις, η υποχρέωση εκτέλεσης της εκκρεμούς σύμβασης από το δικαιοδόχο.

vi. Τέλος, σε κάθε περίπτωση δεν ισχύουν τα παραπάνω αν η λύση της σύμβασης έχει επέλθει με έκτακτη καταγγελία λόγω σπουδαίου λόγου που θεμελιώνεται σε αντισυμβατική συμπεριφορά του άλλου.

3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΟΥ

Η αξίωση αποζημίωσης δύναται να γεννηθεί είτε μετά τη λήξη της συμβατικής σχέσης, π.χ. αποζημίωση πελατείας και υπεραξίας, είτε κατά τη διάρκεια της σύμβασης, χωρίς δηλαδή να λυθεί η σύμβαση δικαιόχρησης, π.χ. αποζημίωση λόγω άκυρης καταγγελίας.

¹²⁰ Α.Κ. 167 “Η δήλωση της βούλησης έχει νομική ενέργεια μόνο αφότου περιέλθει στο πρόσωπο στο οποίο απαιτείται να απευθυνθεί”

¹²¹ Για παράδειγμα μια σύμβαση αγοράς προϊόντων, όπως λ.χ. αγορά υλικών συσκευασίας από μια τρίτη εταιρεία ή μια σύμβαση παροχής υπηρεσιών, όπως λ.χ. σύμβαση με μια τρίτη εταιρεία για παροχή υπηρεσιών για τη τυποποίηση των προϊόντων ή μια σύμβαση έργου, όπως λ.χ. σύμβαση με τρίτη εταιρεία για παραγωγή διαφημιστικών εντύπων ή μια σύμβαση επαγγελματικής μίσθωσης, όπως λ.χ. μίσθωση καταστήματος ή αποθήκης ή διαφημιστικών χώρων κ.ο.κ.

α. Αποζημίωση λόγω άκυρης ή άκαιρης καταγγελίας

Άκυρη τακτική καταγγελία λογίζεται αυτή που ασκείται αντίθετα προς συγκεκριμένη διάταξη νόμου ή αντίθετα προς την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη¹²².

Άκαιρη ή άδικη καταγγελία θεωρείται αυτή που γίνεται σε σύμβαση δικαιόχρησης αορίστου χρόνου πριν επέλθει η απόσβεση των κεφαλαίων που επένδυσε ο δικαιοδόχος για την ένταξή του στο σύστημα franchising.

Επομένως, για να προστατευθούν τα συμφέροντα του δικαιοδόχου, γίνεται δεκτό από τη θεωρία ότι το δικαίωμα της καταγγελίας πρέπει να υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς.

Οι περιορισμοί αυτοί, μπορούν να θεμελιώνονται είτε στις διατάξεις του άρθρου Α.Κ. 281, εφόσον η άσκηση της τακτικής καταγγελίας από τον δικαιοπάροχο θεωρείται καταχρηστική, είτε στις διατάξεις του άρθρου Α.Κ. 288, εφόσον η τακτική καταγγελία θεωρείται μεν ως δικαίωμα του δικαιοπάροχου που πηγάζει από τη φύση της σύμβασης, ασκείται δε αντίθετα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη¹²³ είτε σε άλλες ειδικές διατάξεις.

ι. Η καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος τακτικής καταγγελίας

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου Α.Κ. 281, η άσκηση του δικαιώματος τακτικής καταγγελίας, εφόσον είναι καταχρηστική, επειδή υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός και οικονομικός σκοπός του δικαιώματος, είναι άκυρη, κατά τη διάταξη Α.Κ. 174¹²⁴.

Ωστόσο, η ακυρότητα της τακτικής καταγγελίας του δικαιοπάροχου έχει σαν αποτέλεσμα η σύμβαση να παράγει τις έννομες συνέπειές της μέχρι την απόσβεση των επενδυτικών κεφαλαίων του δικαιοδόχου. Εξάλλου, η διηνεκής δέσμευση του δικαιοπάροχου για συνέχιση της συμβατικής σχέσης είναι εξίσου ανήθικη όσο και η

¹²² Α.Κ. 174 “Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη νόμου, αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, είναι άκυρη”.

¹²³ Οι περιορισμοί αυτοί θεωρούνται απαραίτητοι και για έναν ακόμη λόγο. Στο ελληνικό δίκαιο για τον ελεύθερο ανταγωνισμό (ν. 703/77) δεν προβλέπεται, σε αντίθεση προς άλλες νομοθεσίες, όπως η γερμανική και η γαλλική, απαγόρευση της καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης από μια επιχείρηση που δεν κατέχει “απόλυτη” δεσπόζουσα θέση στην αγορά, όπως μπορεί να συμβαίνει, κατ’εξοχήν, στα πλαίσια της σύμβασης δικαιόχρησης υπαγωγής. Αυτή η καταχρηστική εκμετάλλευση μπορεί να συνίσταται όχι μόνο στη διακριτική μεταχείριση αλλά και στην αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων εφόσον η οικονομικά εξαρτημένη επιχείρηση δεν διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση. Ακριβώς το κενό αυτό πρέπει να καλύψουν οι διατάξεις του Α.Κ.

¹²⁴ Α.Κ. 174: “Δικαιοπραξία απαγορευμένη. Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη νόμου, αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, είναι άκυρη”.

εναντίον των χρηστών ηθών ή η καταχρηστική καταγγελία. Για το λόγο αυτό, ακόμα και αν η τακτική καταγγελία κριθεί άκυρη ως καταχρηστική, αυτό δεν σημαίνει ότι αίρεται μόνιμα το σχετικό δικαίωμα του δικαιιοπάροχου αλλά ότι περιορίζεται μόνο προσωρινά μέχρι την απόσβεση των επενδύσεων του δικαιοδόχου και αμέσως μετά αναβιώνει¹²⁵.

ii. Άσκηση δικαιώματος τακτικής καταγγελίας αντίθετη προς την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη.

Η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου Α.Κ. 288 προϋποθέτει καταρχήν χαρακτηρισμό του δικαιώματος καταγγελίας ως μέρους των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη σύμβαση, εφόσον η συγκεκριμένη διάταξη αναφέρει ρητά ότι λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος εκπλήρωσης της παροχής. Η εφαρμογή της διάταξης αυτής μπορεί να καλύψει και τις περιπτώσεις εκείνες όπου η αντίθεση προς την καλή πίστη δεν είναι “προφανής” και κατά συνέπεια δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κατάχρηση δικαιώματος που επιφέρει την απόλυτη ακυρότητα της άσκησης καταγγελίας. Η άκαιρη άσκηση του δικαιώματος τακτικής καταγγελίας μιας αορίστου διάρκειας σύμβασης δικαιόχρησης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Συνεπώς, μολονότι η αντίθετη προς την καλή πίστη καταγγελία είναι, καταρχήν, άκυρη, η εφαρμογή του άρθρου Α.Κ. 288, λόγω της ιδιαίτερης ελαστικότητας που τη χαρακτηρίζει, δίνει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να στηρίξει σ’αυτήν, με την κατάλληλη ερμηνεία, και την αντίθετη από αυτή του άρθρου Α.Κ. 281 λύση, δηλαδή να θεωρήσει την άκαιρη τακτική καταγγελία του δικαιιοπάροχου ως έγκυρη, επιδικάζοντας όμως στον δικαιοδόχο αποζημίωση για τις μη αποσβεσθείσες επενδύσεις του.

Αν θεωρηθεί ότι η διάταξη του άρθρου Α.Κ. 288 δεν μπορεί να δικαιολογήσει την απαγόρευση ακυρότητας της καταγγελίας, κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή ειδικότερων διατάξεων του Α.Κ. που θα συνεπικουρήσουν σε όσα εκτέθηκαν παραπάνω.

Έτσι, κρίνεται σκόπιμη η εφαρμογή του άρθρου Α.Κ. 676¹²⁶, σύμφωνα με την οποία σε μια σύμβαση εμπιστευτικών εργασιών, ο “εργαζόμενος” υποχρεούται σε καταβολή αποζημίωσης σε περίπτωση που καταγγείλει άκαιρα τη εν λόγω σύμβαση.

¹²⁵ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 260 Κωστάκη, όπ.π., σελ. 292 Σουφλερό, όπ.π., σελ. 139.

¹²⁶ Α.Κ. 676: “Εμπιστευτικές εργασίες. Σύμβαση εμπιστευτικών ελευθέρων εργασιών, στην οποία ο εργαζόμενος δεν τελεί σε διαρκή σχέση με πάγιο μισθό, μπορεί να καταγγελλεί από τον εργοδότη και χωρίς σπουδαίο λόγο. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο εργαζόμενος, που όμως ευθύνεται σε αποζημίωση, αν καταγγείλει άκαιρα τη σύμβαση”.

Στην προκειμένη περίπτωση, τη θέση του “εργαζομένου” επέχει ο δικαιοπάροχος, αφού στη σύμβαση παροχής υπηρεσιών που αποτελεί μέρος του μεικτού χαρακτήρα της σύμβασης δικαιόχρησης, ο δικαιοπάροχος είναι αυτός που πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες και άρα ο “εργαζόμενος” υπό την έννοια του συγκεκριμένου άρθρου. Συνεπώς, αν ο δικαιοπάροχος καταγγείλει άκαιρα τη σύμβαση δικαιόχρησης, καταγγέλλει, ταυτοχρόνως, και τη σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων εμπιστευτικών υπηρεσιών, στα πλαίσια της οποίας επέχει θέση “εργαζομένου” και άρα υποχρεούται σε καταβολή αποζημίωσης¹²⁷.

Σκόπιμη κρίνεται, επίσης, και η εφαρμογή του άρθρου Α.Κ. 722, σύμφωνα με το οποίο “Ο εντολέας οφείλει να αποδώσει στον εντολοδόχο οτιδήποτε αυτός δαπάνησε για την κανονική εκτέλεση της εντολής”. Μολονότι ο εντολοδόχος ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό του εντολέα, σε αντίθεση με τον δικαιοδόχο, ο οποίος ως ανεξάρτητος επιχειρηματίας, ενεργεί στο δικό του όνομα και για δικό του λογαριασμό, οι διατάξεις του Α.Κ. για την εντολή είναι οι πιο πρόσφορες για αναλογική εφαρμογή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα κεφάλαια που επένδυσε ο δικαιοδόχος για την ένταξή του στο σύστημα franchising, καθώς και οι επιπλέον δαπάνες που έκανε ο δικαιοδόχος, έγιναν σε εκτέλεση οδηγιών του δικαιοπάροχου ή σχετικών συμβατικών προβλέψεων, οι οποίες είναι δεσμευτικές για τον δικαιοδόχο¹²⁸.

Παράλληλα, η αναλογική εφαρμογή του άρθρου Α.Κ. 725, παράγρ. 2¹²⁹, φαίνεται πρόσφορη, αφενός λόγω της φύσης της σύμβασης δικαιόχρησης, που δικαιολογεί την εφαρμογή των διατάξεων του Α.Κ. περί εντολής, αφετέρου για την προστασία του δικαιοδόχου σε περίπτωση έκτακτης καταγγελίας από το δικαιοπάροχο χωρίς τη συνδρομή σπουδαίου λόγου^{130,131}.

Σχετικά με το ύψος της αποζημίωσης που πρέπει να επιδικαστεί από το δικαστήριο, λόγω καταγγελίας της σύμβασης δικαιόχρησης από τον δικαιοπάροχο πριν από την απόσβεση των επενδυτικών κεφαλαίων του δικαιοδόχου, εφαρμόζεται το άρθρο Α.Κ. 298, σύμφωνα με το οποίο “Η αποζημίωση περιλαμβάνει τη μείωση της υπάρχουσας περιουσίας του δανειστή (εν προκειμένω του δικαιοδόχου) (θετική ζημία), καθώς και το διαφυγόν κέρδος. Τέτοιο κέρδος λογίζεται εκείνο που προσδοκά κανείς με πιθανότητα σύμφωνα με τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων ή τις

¹²⁷ Βλ. Σουφλερό, όπ.π., σελ. 149 επ.

¹²⁸ Βλ. Σουφλερό, όπ.π., σελ. 154 επ.

¹²⁹ Η οποία ορίζει ότι “Αν η καταγγελία έγινε άκαιρα χωρίς σπουδαίο λόγο, ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που η καταγγελία προξένησε στον εντολέα”

ειδικές περιστάσεις και ιδίως τα προπαρασκευαστικά μέτρα που έχουν ληφθεί". Η αποζημίωση, επομένως, του δικαιοδόχου σε μια τέτοια περίπτωση θα είναι πλήρης.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, δηλαδή η άκυρη ή άκαιρη καταγγελία από τον δικαιοπάροχο, με αποτέλεσμα τη συνέχιση της σύμβασης τουλάχιστον μέχρι την απόσβεση των επενδύσεων του δικαιοδόχου, δύναται να αποτελέσει σπουδαίο λόγο καταγγελίας από τον δικαιοδόχο, αφού η συγκεκριμένη συμπεριφορά του δικαιοπάροχου συνιστά περιστατικό ικανό να διαταράξει σοβαρά τη σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Τέλος, ευθύνη για αποζημίωση, μετά τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης, μπορεί επίσης να δημιουργηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις Α.Κ. 197, 198, 914 και 919¹³².

Ειδικότερα, κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της σύμβασης δικαιόχρησης, γεννάται μια ιδιαίτερη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών, μια "οιονεί" συμβατική σχέση, η οποία υποχρεώνει τα μέρη να τηρούν υπεύθυνη και ειλικρινή συναλλακτική συμπεριφορά. Από τη σχέση της εμπιστοσύνης, δημιουργείται η υποχρέωση αποκάλυψης, που επιτάσσει σε κάθε μέρος, να παρέχει στον αντιδιαπραγματευόμενο, πληροφορίες και διευκρινήσεις σχετικά με τους όρους της υπό διαπραγμάτευση σύμβασης (*αναλυτικότερα βλ. παραπάνω Κεφ. Γ, Τμήμα 1. Το Προσυμβατικό Στάδιο*).

Ομοίως, ευθύνη από τις διαπραγματεύσεις θεμελιώνεται και στην περίπτωση αυθαίρετης ματαίωσης της κατάρτισης της σύμβασης, κατά το στάδιο που είχαν ολοκληρωθεί οι διαπραγματεύσεις και απέμενε μόνο η τυπική υπογραφή, για την οποία, μάλιστα, ο υπαίτιος της ματαίωσης, είχε παράσχει σαφείς διαβεβαιώσεις στον αντιδιαπραγματευόμενό του ότι θα πρέπει να τη θεωρεί ως βέβαιη. Η έκταση της

¹³⁰ Ο δικαιοδόχος προκειμένου να διασφαλίσει τη συνέχιση της σύμβασης μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αγωγής σχετικά με την ακυρότητα της καταγγελίας, μπορεί να καταφύγει στη σύντομη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ζητώντας την προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης, σύμφωνα με τα άρθρα Κ.Πολ.Δ. 731 "Το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την ενέργεια, παράλειψη ή ανοχή ορισμένης πράξης από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση" και Κ.Πολ.Δ. 732 "Το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο και κάθε μέτρο που κατά τις περιστάσεις είναι κατά την κρίση του πρόσφορο για την εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση της κατάστασης".

¹³¹ Βλ. Σουφλερό, όπ.π., σελ. 156.

¹³² Α.Κ. 197: "Ευθύνη από τις διαπραγματεύσεις. Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης, τα μέρη οφείλουν, αμοιβαία, να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη". Α.Κ. 198: "Όποιος, κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης, προξενήσει, υπαίτια, στον άλλο ζημία, είναι υποχρεωμένος να την ανορθώσει, ακόμη και αν η σύμβαση δεν καταρτίστηκε". Α.Κ. 914: "Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια, έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει". Α.Κ. 919: "Όποιος με πρόθεση ζημιώσει άλλον, κατά τρόπο αντίθετο προς τα χρηστά ήθη, έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει".

αποζημίωσης προσδιορίζεται από τη γενική διάταξη του άρθρου Α.Κ. 298 και περιλαμβάνει τόσο τη θετική ζημία (δαπάνες του ζημιωθέντα) όσο και το διαφυγόν κέρδος, όπως π.χ. σύναψη άλλης σύμβασης, υπό τους ίδιους ή παραπλήσιους συγκριτικά όρους με εκείνους της ματαιωθείσας, εφόσον, όμως, υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της επικαλούμενης ζημίας και της αντίθετης προς την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη συμπεριφοράς^{133 134}.

β. Αποζημίωση πελατείας και υπεραξίας (good-will)

Μια από τις βασικές υποχρεώσεις του δικαιοδόχου κατά την εκτέλεση της σύμβασης δικαιόχρησης είναι η καταβολή κάθε δυνατής προσπάθειας για την προώθηση των πωλήσεων του προϊόντος ή των υπηρεσιών του συστήματος, εξυπηρετώντας και προστατεύοντας έτσι τα συμφέροντα του τελευταίου. Η γενική αυτή υποχρέωση συγκεκριμενοποιείται στην επιμέρους υποχρέωση της διεύρυνσης της πελατείας για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες αυτές.

Ως πελατεία μιας επιχείρησης νοείται το σύνολο προσώπων που συνδέεται οικονομικά και ηθικά με την επιχείρηση του δικαιοδόχου, με την οποία έρχεται σε συναλλακτική επαφή και από την οποία προμηθεύεται το προϊόν ή παρέχεται η υπηρεσία. Για την αξίωση αποζημίωσης πελατείας του δικαιοδόχου, λαμβάνεται υπόψη η πραγματική πελατεία, δηλαδή η πελατεία που είναι *“συνδεομένη ή αισθητοποιημένη ή εξαρτωμένη εκ των διαφόρων εξωτερικών παραγόντων και μη προσωπικών αντικειμενικών φορέων, ως π.χ. εκ της θέσεως καταστήματος, του σήματος, των μεθόδων οργανώσεως και διαφέρει από την προσωπική πελατεία, η οποία είναι εξαρτημένη εκ των προσωπικών ιδιοτήτων και ικανοτήτων ενός ατόμου, όπερ και θεωρείται φορέας αυτής”*¹³⁵.

Κατά τη διάρκεια της σύμβασης, ο δικαιοδόχος καρπώνεται τη δημιουργία, τη στερέωση και την επαύξηση της πελατείας μέσα από το επιχειρηματικό κέρδος που αποκομίζει από τη διάθεση προϊόντων ή υπηρεσιών του συστήματος, το οποίο

¹³³ ΑΠ 309/96 ΕΛΛΔνη 38, σελ. 83, ΑΠ 1505/88 ΝοΒ 1990, σελ. 62. Για το λεγόμενο “διαφέρον εμπιστοσύνης”, δηλαδή κάθε τι το οποίο ζημιώθηκε ο διαπραγματευόμενος, κατά τις διαπραγματεύσεις, επειδή πίστεψε στην κατάρτιση της σύμβασης και με το οποίο σκοπείται η αποκατάσταση της ζημίας και δεν αποτελεί διαφυγόν κέρδος από τη μη πραγματοποίηση της σύμβασης, επειδή, ακριβώς, δημιουργείται από τη διάψευση της εμπιστοσύνης περί κατάρτισης της σύμβασης και όχι από την ύπαρξη υποχρέωσης προς κατάρτιση σύμβασης, βλ. ΕφΑθ 6504/95 ΕΛΛΔνη 38, σελ. 885, ΕφΘεσ 491/2000 ΔΕΕ 5/2001, σελ. 513, όμως και αντίθετη ΕφΑιγ 282/1989 ΕΕΝ 56, σελ. 637.

¹³⁴ Βλ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 188 επ.

¹³⁵ Βλ. Κοτσίρη, *Η πελατεία, Ένταξιν Πραγματικής Προσδοκίας εις το Σύστημα του Δικαίου*, 1971, σελ. 111 επ.

αποτελεί αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που παρέχει στον δικαιοπάροχο. Μετά τη λύση της σύμβασης, ωστόσο, δημιουργείται η προβληματική της αποζημίωσης του δικαιοδόχου για την επαύξηση της πελατείας του συστήματος που οφείλεται στη δική του προσπάθεια. Πράγματι, η πραγματική πελατεία παραμένει στο σύστημα, έτσι από τη μία πλευρά, ο δικαιοδόχος αποξενώνεται πλήρως από αυτήν και χάνει τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί οικονομικά προς όφελός του την επαύξηση της πελατείας που ο ίδιος δημιούργησε και, από την άλλη πλευρά, ο δικαιοπάροχος επωφελείται από την παραπάνω επαύξηση είτε μέσω του επιχειρηματικού κέρδους από τις συναλλαγές με την εν λόγω επαυξημένη πελατεία, είτε μέσω επιβολής υψηλότερων entry fees ή royalties στην περίπτωση ένταξης στο σύστημα franchising νέων δικαιοπαρόχων¹³⁶.

Ορθώς, γίνεται δεκτό από το σύνολο της θεωρίας και νομολογίας¹³⁷, ότι ελλείπει ειδικής νομοθετικής ρύθμισης για τις συμβάσεις δικαιόχρησης, εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 9 του Π.Δ. 219/1991^{138 139}, αφού αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι, δεν διαφέρει από την εμπορική αντιπροσωπεία, η αποκλειστική μέριμνα του δικαιοδόχου για την εγκαθίδρυση και ανάπτυξη του δικτύου franchising του δικαιοπαρόχου σε μια τοπική αγορά, δημιουργεί άμεση πελατεία για το δικαιοπάροχο και του παρέχει τη δυνατότητα να εξακολουθήσει την πώληση των προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στη συγκεκριμένη περιοχή, διαμέσου κάποιου άλλου δικαιοδόχου ή υποκαταστήματος, χωρίς να χρειάζεται να υποβληθεί σε νέες δαπάνες αλλά και χωρίς να χάσει πολύτιμο χρόνο.

Περαιτέρω, την ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 9 του Π.Δ. 219/1991, επιβάλει το γεγονός ότι η ανάγκη προστασίας του δικαιοδόχου, μετά τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης, είναι σαφώς μεγαλύτερη από αυτή της προστασίας του εμπορικού αντιπροσώπου, σε ανάλογη περίπτωση. Αυτό οφείλεται, καταρχάς, ότι ο δικαιοδόχος συμβάλλεται με έναν μόνο αντισυμβαλλόμενο, εν προκειμένω το δικαιοπάροχο, ενώ,

¹³⁶ Βλ. *Αυγητίδη*, όπ.π., ΕπισκΕΔ Β/1998, σελ. 344 επ *Αυγητίδη*, Συστήματα διανομής και αποζημίωση πελατείας, ΧρΙΔ Α/2001, σελ. 590 επ *Γεωργακοπούλου*, Αξίωση αποζημίωσης πελατείας διανομέα και καταχρηστική καταγγελία σύμβασης διανομής (άρθρο 2α Ν. 703/1977), ΔΕΕ 2/1998, σελ. 112 επ *Γεωργιάδη*, Νέες μορφές....., σελ. 270 επ *Κωστάκη*, όπ.π., 301 επ *Παπαγεωργίου/Παπαχριστοπούλου*, όπ.π., σελ. 48 επ *Σουφλερό*, όπ.π. 170 επ.

¹³⁷ ΕφΑθ 8316/1999, ΕπισκΕΔ Δ/2000, σελ. 1035 επ. (σχολιασμένη).

¹³⁸ Με το άρθρο 9 του Π.Δ. 219/1991 εναρμονίστηκε το ελληνικό δίκαιο με την Οδηγία 86/653 της Ευρωπαϊκής Ένωσης *“Για το συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους”*, άρθρα 17, 18 και 19. Το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε και συμπληρώθηκε με τα Π.Δ. 88/1994 και 312/1995.

¹³⁹ Σε κάθε περίπτωση, βεβαίως, η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 9 του Π.Δ. 219/1991 στη σύμβαση δικαιόχρησης θα πρέπει να γίνεται με τρόπο ώστε να μη θίγονται οι ιδιορρυθμίες της εν λόγω σύμβασης που τη διαφοροποιούν από τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας.

αντίθετα, ο εμπορικός αντιπρόσωπος μπορεί να συνάπτει συμβάσεις εμπορικής αντιπροσωπείας με περισσότερους αντιπροσωπευόμενους. Επιπλέον, οι επενδύσεις, στις οποίες έχει προβεί ο δικαιοδόχος, δεν είναι, εύκολα, επιδεκτικές αξιοποίησης στα πλαίσια άλλου συστήματος, επειδή αποβλέπουν, συνήθως, στην ολοκληρωτική ένταξη και προσαρμογή της επιχείρησής του στις απαιτήσεις του συγκεκριμένου συστήματος franchising, ενώ, παράλληλα, ο δικαιοδόχος φέρει, στο ακέραιο, τον επιχειρηματικό κίνδυνο¹⁴⁰.

Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Π.Δ. 219/1991, ο δικαιοδόχος δικαιούται μετά τη λύση της σύμβασης, αποζημίωση αν και εφόσον, κατά τη διάρκειά της έφερε νέους πελάτες ή προήγαγε σημαντικά τις υποθέσεις με τους υπάρχοντες πελάτες και ο δικαιοπάροχος διατηρεί ουσιαστικά οφέλη από αυτούς. Από το δικαίωμα αυτό, μάλιστα, ο δικαιοδόχος δεν μπορεί να παραιτηθεί πριν τη λύση της σύμβασης¹⁴¹.

Σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ. 2, του Π.Δ. 219/1991, ο δικαιοδόχος χάνει την αξίωση αποζημίωσης ή ανόρθωσης ζημίας, εάν δεν γνωστοποιήσει προς το δικαιοπάροχο, εντός έτους από τη λύση της σύμβασης, ότι προτίθεται να ασκήσει το δικαίωμά του. Παράλληλα, κρίνεται σωστό, ο δικαιοδόχος να μην δικαιούται ανάλογης αποζημίωσης σε περίπτωση που είτε (α) η καταγγελία στην οποία προέβη ο δικαιοπάροχος οφείλεται σε υπαίτιο σπουδαίο λόγο από αντισυμβατική συμπεριφορά του δικαιοδόχου, είτε (β) η καταγγελία έγινε από το δικαιοδόχο, εκτός αν αυτή οφείλεται σε λόγους ηλικίας, σωματικής αδυναμίας ή ασθένειας του δικαιοδόχου, οι οποίοι καθιστούν αδύνατη την εξακολούθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητά του¹⁴², είτε (γ) όταν ο δικαιοδόχος, ύστερα από σχετική συμφωνία με το δικαιοπάροχο, εκχωρεί σε τρίτο τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει δυνάμει της σύμβασης δικαιόχρησης¹⁴³.

Πάντως, η ύπαρξη στη σύμβαση δικαιόχρησης ρήτρας που προβλέπει την εφάπαξ καταβολή ενός χρηματικού ποσού στο δικαιοδόχο, στην περίπτωση λύσης της σύμβασης με καταγγελία, δεν θα πρέπει να αποκλείει την άσκηση του δικαιώματος του δικαιοδόχου για αποζημίωση πελατείας ή/και υπεραξίας. Σε μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει να υπολογιστεί το ποσό που θα εδικοιούτο ο δικαιοδόχος βάση των παραπάνω διατάξεων, το οποίο αν δεν καλύπτεται από το

¹⁴⁰ Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 303 και *Σουφλερό*, όπ.π., σελ. 170 επ.

¹⁴¹ Όπως ορίζει η παρ. 4 του άρθρου 9 του Π.Δ. 219/1991

¹⁴² Θα πρέπει να αναφερθεί ότι το Γερμανικό Ακυρωτικό έχει κάνει δεκτή την αξίωση αποζημίωσης του δικαιοδόχου για πελατεία ή/και υπεραξία ακόμα και σε περίπτωση που η καταγγελία, που ασκήθηκε από τον ίδιο, οφείλεται σε αντικειμενικό (ανυπαίτιο) σπουδαίο λόγο, όπως π.χ. περιορισμό της παραγωγής του. Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 304.

¹⁴³ Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 304.

ύψος του ποσού που καταβάλλεται εφάπαξ συμβατικά, ο δικαιοδόχος μπορεί να στραφεί κατά του δικαιοπαρόχου για το επιπλέον. Επίσης, το γεγονός ότι ο δικαιοδόχος δεν προμηθεύεται τα εμπορεύματα από το δικαιοπάροχο, αλλά από άλλη επιχείρηση, δεν πρέπει να επιδράσει κατ'ανάγκη μειωτικά στο ύψος της αποζημίωσης ή ακόμα να αποκλείσει τη σχετική απαίτηση¹⁴⁴.

Σύμφωνα με το άρθρο 9, παρ. 1, στοιχ. α' και β' του Π.Δ. 219/1991, η έκταση της αποζημίωσης πελατείας που δικαιούται ο δικαιοδόχος εξαρτάται από το ποσό των ωφελειών που αναμένεται να διατηρήσει ο δικαιοπάροχος μετά τη λύση της σύμβασης χάρη στη δραστηριότητα του δικαιοδόχου και από το ποσό εκείνο στο οποίο πρέπει, με γνώμονα την αρχή της επιείκειας, αυτή να ανέρχεται προκειμένου να είναι δίκαιη. Ως ανώτατο όριο τίθεται ο μέσος όρος των αμοιβών που εισέπραξε ο δικαιοδόχος κατά τα πέντε τελευταία έτη ή κατά το τυχόν συντομότερο χρονικό διάστημα διάρκειας της σύμβασης.

Ωστόσο, ο υπολογισμός της ωφέλειας του δικαιοπάροχου και της αντίστοιχης απώλειας εσόδων του δικαιοδόχου, εξαιτίας της λύσης της σύμβασης, και ο υπολογισμός του ετήσιου μέσου όρου κερδών του δικαιοδόχου κατά την τελευταία πενταετία ή κατά το τυχόν συντομότερο χρονικό διάστημα διάρκειας της σύμβασης δημιουργεί προβληματική. Συγκεκριμένα, τα κέρδη του δικαιοδόχου ενδέχεται να μην προκύπτουν ευθέως από τις συναλλαγές του με το δικαιοπάροχο ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι στα κέρδη αυτά συμπεριλαμβάνεται και αμοιβή που προσομοιάζει με την προμήθεια του εμπορικού αντιπροσώπου. Συνεπώς, για τον τελικό προσδιορισμό του ύψους της αποζημίωσης του δικαιοδόχου θα πρέπει να συνεκτιμηθεί η συνολικότερη συνεισφορά του στην επαύξηση της πελατείας του συστήματος και, συγκεκριμένα, κατά το γράμμα του Π.Δ. 219/1991, η διατήρηση εκ μέρους της επιχείρησης ουσιαστικών πλεονεκτημάτων από υποθέσεις με νέους πελάτες που έφερε στο σύστημα ο δικαιοδόχος. Πρέπει, επίσης, να συνυπολογισθούν η συμβολή του δικαιοδόχου στη διαφημιστική προβολή και στην ενδυνάμωση της φήμης του συστήματος, καθώς και κάθε άλλο περιστατικό το οποίο είναι κρίσιμο, έτσι ώστε η καταβαλλόμενη αποζημίωση να είναι δίκαιη και να ανταποκρίνεται στην καλή πίστη¹⁴⁵.

Ως προς τη νομική φύση της αποζημίωσης πελατείας και υπεραξίας, θεωρείται ότι αυτή δεν αποτελεί αποκατάσταση της ζημίας του δικαιοδόχου, αλλά αντάλλαγμα (αντιπαροχή) για την ωφέλεια που αποκόμισε ο δικαιοπάροχος, επειδή ο δικαιοδόχος, προωθώντας τις πωλήσεις των προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών

¹⁴⁴ Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 304 και *Σουφλερό*, όπ.π., σελ. 172-173.

¹⁴⁵ Βλ. *Κωστάκη*, όπ.π., σελ. 305 και *Σουφλερό*, όπ.π., σελ. 172 επ.

του δικτύου franchising στην τοπική αγορά, δημιούργησε κύκλο πελατών, ο οποίος, μετά τη λύση της σύμβασης, ανήκει στο δικαιοπάροχο¹⁴⁶.

Η προσπάθεια θεμελίωσης του δικαιώματος αποζημίωσης πελατείας και υπεραξίας με προσφυγή στις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού¹⁴⁷, ειδικά ύστερα από την κοινή αποδοχή της αναλογικής εφαρμογής του άρθρο 9 του Π.Δ. 219/1991 στις συμβάσεις δικαιόχρησης, έχει πλέον εγκαταλειφθεί. Αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού, με βάση τις διατάξεις του Α.Κ. 904, δεν μπορεί να δημιουργείται μετά τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης, ακριβώς, διότι η λυθείσα σύμβαση αποτελεί νόμιμο λόγο πλουτισμού του δικαιοπαρόχου. Συγκεκριμένα, κατά την Α.Κ. 904, η αιτία της παροχής λήγει για λόγους που δεν είναι δυνατό να επηρεάσει ή να προβλέψει ο δανειστής, ενώ, αντίθετα, η λύση της σύμβασης δικαιόχρησης μπορεί να επέλθει από λόγους που δεν αποτελούν περιστατικά απρόβλεπτα από το δικαιοδόχο. Εξάλλου, ακόμα και αν συντρέχει λόγος έκτακτης καταγγελίας, με τη λύση της σύμβασης δικαιόχρησης, πραγματοποιείται ένας κίνδυνος, ο οποίος υπάγεται αποκλειστικά στις ρυθμίσεις του συμβατικού δικαίου, χωρίς να δικαιολογείται η προσφυγή στο δίκαιο των εξωδικαιοπρακτικών ενοχών¹⁴⁸.

¹⁴⁶ Βλ. Κωστάκη, όπ.π., σελ. 306.

¹⁴⁷ Α.Κ. 904: *“Όποιος έγινε πλουσιότερος, χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου, έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια. Η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως σε περίπτωση παροχής αχρεώστητης ή παροχής για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη”*.

¹⁴⁸ Βλ. Γεωργιάδη, Νέες μορφές....., σελ. 270 επ Κωστάκη, όπ.π., σελ. 306 Σουφλερό, όπ.π., σελ. 174 επ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία αναζητήθηκε και εξετάστηκε ο τρόπος προστασίας του δικαιοδόχου, τόσο κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων μιας σύμβασης δικαιόχρησης, όσο και καθόλη τη διάρκεια της σύμβασης αλλά και μετά τη λύση αυτής. Περαιτέρω, αντικείμενο της παρούσας αποτέλεσε και η δυνατότητα αποζημίωσης του δικαιοδόχου, σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της σύμβασης δικαιόχρησης.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, παρά το γεγονός ότι ο δικαιοδόχος θεωρείται, συνήθως, το ασθενέστερο διαπραγματευτικά μέρος της σύμβασης, γεγονός το οποίο κρίνεται ορθό, η έρευνα των παραπάνω ζητημάτων έγινε λαμβάνοντας υπόψη και την ιδιότητα του δικαιοδόχου ως επιχείρηση που έχει προσδοκία, συνήθως, σε υψηλά κέρδη μέσα από τη σχετική συνεργασία και όχι ως ανυποψίαστου προσώπου, το οποίο χρήζει αυξημένης προστασίας, όμοιας, ίσως, αυτής του καταναλωτή με βάση τις διατάξεις του Ν. 2251/1994. Την αντιμετώπιση αυτή, επιπλέον επιβάλλει η αρχή της εμπιστευτικότητας που διέπει τη δικαιόχρηση, καθώς και η πληθώρα επιλογών για συνεργασίες franchising που υπάρχουν στην αγορά.

Η προσπάθεια αντιμετώπισης της προβληματικής, στην παρούσα εργασία, για την προστασία του δικαιοδόχου, η οποία οδήγησε στην παράθεση τόσο μεγάλου αριθμού νομοθετημάτων, έδειξε, ολοφάνερα, ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη θέσπισης ενός ειδικού νόμου για το franchising. Η αναλογική εφαρμογή διατάξεων άλλων νομοθετημάτων στο franchising καθιστά δύσκολη έως, πολλές φορές, αδιανόγη τη δυνατότητα των συμβαλλομένων να γνωρίζουν από την αρχή τις υποχρεώσεις που δημιουργεί η συγκεκριμένη συμβατική σχέση, ήδη από το στάδιο των διαπραγματεύσεων, καθώς και τους κίνδυνους που ενέχει μια τέτοια συνεργασία εμφάνισης μελλοντικών δυσεπίλυτων προβλημάτων.

Επιλέον, η θέσπιση ενός ειδικού νομοθετήματος για το franchising, λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη οικονομική σημασία που έχει αποκτήσει σήμερα, αναμφισβήτητα, θα οδηγούσε και στην εξασφάλιση της ασφάλειας των συναλλαγών, της εμπορικής πίστης αλλά και της ίδιας της οικονομικής εξέλιξης. Πέραν αυτών, σημαντικό λόγο θέσπισης αυτού του ειδικού νομοθετήματος αποτελούν και οι θετικές συνέπειες που θα είχε για τους καταναλωτές, όπως αναφέρθηκε στην παρούσα.

Η θέσπιση του Ελληνικού Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising από τον Σύνδεσμο Franchise της Ελλάδας, σίγουρα αποτελεί ένα κείμενο - πυξίδα για το θεσμό του franchising, αφού περιέχει καθοδηγήσεις και συμβουλές για τα μέρη μιας

σύμβασης δικαιόχρησης, παρέχοντας, με τον τρόπο αυτό, προστασία στα μέρη. Μολονότι τα δικαστήρια, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους κατά την κρίση μιας υπόθεσης τους αντίστοιχους κώδικες δεοντολογίας, το γεγονός αυτό δεν πρέπει να μας εφησυχάζει. Οι σχετικοί κώδικες αποτελούν το λεγόμενο “μαλακό ή ήπιο δίκαιο” (soft law), το οποίο, εκ φύσεως, δεν περιέχει εξαναγκαστικούς κανόνες.

Επομένως, για όλους τους παραπάνω λόγους, ένα μελλοντικό ιδιαίτερο νομοθέτημα για τη δικαιόχρηση, κρίνεται σκόπιμο να περιέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες προβλέψεις:

1. Να δίδει ένα σαφή ορισμό της σύμβασης δικαιόχρησης και των κυριότερων όρων που απαντώνται σε αυτήν, ο οποίος δεν θα άφηνε περιθώρια καταστρατήγησης του θεσμού. Με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθεί ο κίνδυνος που δημιουργείται, πολλές φορές, να συγχέεται η σύμβαση δικαιόχρησης με άλλες κάθετες συμφωνίες (π.χ. διανομής, εμπορικής αντιπροσωπείας κ.α.). Η σύγχυση, μάλιστα, αυτή, μερικές φορές, είναι εκούσια από τους φερόμενους δικαιοπαρόχους, οι οποίοι επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν τα δικαιώματα εισόδου (entry fee) που δίδονται με την υπογραφή της σύμβασης, η οποία στην πραγματικότητα δεν συνιστά σύμβαση δικαιόχρησης.

2. Να ρυθμίζει εξαντλητικά τις προσυμβατικές σχέσεις των μερών. Πραγματικά, στο προσυμβατικό στάδιο εντοπίζεται, συνήθως, η πηγή δημιουργίας των κατά το συμβατικό στάδιο εμφανιζομένων προβλημάτων, με γεννεσιουργό αιτία την ελάχιστη ή ελλιπή ενημέρωση του ενός μέρους προς το άλλο και, ιδίως, του δικαιοπαρόχου προς το δικαιοδόχο. Επομένως, μια σχετική νομοθετική πρόβλεψη, η παραβίαση της οποίας επιφέρει νομικές κυρώσεις, θα μπορέσει να εξασφαλίσει επαρκή προστασία, κυρίως του δικαιοδόχου, αλλά και του δικαιοπάροχου, κατά τις διαπραγματεύσεις.

3. Να περιέχει διατάξεις για τη διάρκεια και την ανανέωση της σύμβασης δικαιόχρησης. Αυτό θα οδηγήσει στον αποκλεισμό της λύσης της σύμβασης, είτε συμβατικά είτε ύστερα από καταγγελία, πριν προλάβει ο δικαιοδόχος να αποσβέσει τα κεφάλαια που επένδυσε για να ενταχθεί στο συγκεκριμένο σύστημα δικαιόχρησης, καθώς και στη δυνατότητα ανανέωσης της σύμβασης, υπό προϋποθέσεις, που θα αποβαίνει συμφέρουσα και για τα δύο μέρη.

4. Να ορίζει τις ελάχιστες βασικές προϋποθέσεις που είναι απαραίτητο να πληροί μια επιχείρηση προκειμένου να δημιουργήσει δίκτυο franchising.

5. Να προβλέπει τον υποχρεωτικό έγγραφο τύπο (συστατικό) για τις συμβάσεις δικαιόχρησης αλλά και για κάθε σχετική ιδιαίτερη συμφωνία.

6. Να αναφέρει τις ελάχιστες αμοιβαίες υποχρεώσεις των μερών που πρέπει να περιέχονται στη σύμβαση, αλλά και τις υποχρεώσεις που δημιουργούνται από το νόμο, χωρίς να έχουν προβλεφθεί συμβατικά.

7. Να ρυθμίζει τα σχετικά με τη λύση της σύμβασης ζητήματα, όπως λ.χ. καταγγελία, μετασυμβατικές υποχρεώσεις των μερών κ.α.

8. Να αναφέρει τις βασικές αρχές που διέπουν τη συμβατική σχέση του franchising.

9. Να ορίζει ποιες από τις διατάξεις του είναι αναγκαστικού δικαίου, για τις οποίες δεν χωρεί παραίτηση.

10. Να προβλέπει διατυπώσεις δημοσιότητας της σύμβασης, καθώς επίσης και τις προϋποθέσεις τήρησής τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 2790/1999 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 22ας Δεκεμβρίου 1999

για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 19/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Μαρτίου 1965, περί εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών(1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1215/1999(2), και ιδίως το άρθρο 1,

Μετά από δημοσίευση σχεδίου του παρόντος κανονισμού(3),

Μετά από διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή περιοριστικών πρακτικών και δεσποζουσών θέσεων,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) ο κανονισμός αριθ. 19/65/ΕΟΚ εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να εφαρμόζει το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης (πρώην άρθρο 85 παράγραφος 3) με έκδοση κανονισμού σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και αντίστοιχων εναρμονισμένων πρακτικών που εμπίπτουν στο άρθρο 81 παράγραφος 1·

(2) από τη μέχρι σήμερα εμπειρία είναι δυνατόν να οριστεί μια κατηγορία κάθετων συμφωνιών οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ότι κατά κανόνα πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 81 παράγραφος 3·

(3) αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει τις κάθετες συμφωνίες προμήθειας ή πώλησης αγαθών ή υπηρεσιών που συνάπτονται μεταξύ μη ανταγωνιζομένων επιχειρήσεων, μεταξύ ορισμένων ανταγωνιζομένων επιχειρήσεων ή από ορισμένες ενώσεις λιανοπωλητών αγαθών· περιλαμβάνει επίσης κάθετες συμφωνίες με δευτερεύουσες ρήτρες σχετικά με την κτήση ή την άσκηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας· για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ο όρος κάθετες συμφωνίες περιλαμβάνει πάντοτε τις αντίστοιχες εναρμονισμένες πρακτικές·

(4) για την εφαρμογή, με έκδοση κανονισμού, του άρθρου 81 παράγραφος 3, δεν είναι αναγκαίο να οριστούν ρητά εκείνες οι κάθετες συμφωνίες που δύναται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1· κατά την ατομική αξιολόγηση των συμφωνιών σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 1, πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράμετροι, και ιδιαίτερα η δομή της αγοράς από την πλευρά της διάθεσης και της προμήθειας·

(5) το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία πρέπει να περιοριστεί στις κάθετες εκείνες συμφωνίες για τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί με επαρκή βαθμό βεβαιότητας ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3·

(6) οι κάθετες συμφωνίες της κατηγορίας που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό μπορούν να βελτιώσουν την οικονομική αποτελεσματικότητα στο πλαίσιο μιας αλυσίδας παραγωγής ή διανομής επιτρέποντας καλύτερο συντονισμό μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων· μπορούν ιδίως να οδηγήσουν σε μείωση του κόστους συναλλαγής και διανομής των μερών και σε βελτιστοποίηση του επιπέδου των επενδύσεων και των πωλήσεων·

(7) η πιθανότητα τα εν λόγω ευεργετικά αποτελέσματα να υπερκαλύπτουν κάθε αρνητική για τον ανταγωνισμό επίπτωση των περιορισμών που περιέχονται στις κάθετες συμφωνίες εξαρτάται από την ισχύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά και, ως εκ τούτου, από την έκταση στην οποία οι επιχειρήσεις αυτές αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό από άλλους

προμηθευτές αγαθών ή υπηρεσιών που θεωρούνται εναλλάξιμες ή υποκατάστατα από τον αγοραστή λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται·

(8) μπορεί να θεωρηθεί ότι, εφόσον το μερίδιο που διαθέτει στην σχετική αγορά ο προμηθευτής δεν υπερβαίνει το 30 %, οι κάθετες συμφωνίες οι οποίες δεν περιλαμβάνουν ορισμένους τύπους πολύ σοβαρών περιορισμών που αντιβαίνουν στον ανταγωνισμό οδηγούν κατά κανόνα σε βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής και εξασφαλίζουν στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από τα οφέλη που προκύπτουν· στην περίπτωση κάθετων συμφωνιών που περιλαμβάνουν υποχρεώσεις αποκλειστικής διάθεσης, κρίσιμο στοιχείο για τον προσδιορισμό των συνολικών επιπτώσεων των εν λόγω κάθετων συμφωνιών στην αγορά είναι το μερίδιο αγοράς του αγοραστή·

(9) δεν τεκμαίρεται ότι κάθετες συμφωνίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1, όταν υπάρχει μερίδιο αγοράς άνω του 30 %, προκαλούν αντικειμενικά πλεονεκτήματα τέτοιου είδους και σε τέτοιο βαθμό ώστε να αντισταθμίζονται τα μειονεκτήματα που προκαλούν στον ανταγωνισμό·

(10) ο παρών κανονισμός δεν πρέπει να απαλλάσσει κάθετες συμφωνίες περιλαμβάνοντας περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των θετικών αποτελεσμάτων που αναφέρθηκαν ανωτέρω· ιδίως, κάθετες συμφωνίες που περιλαμβάνουν ορισμένες κατηγορίες σοβαρά επιζήμιων περιορισμών για τον ανταγωνισμό, όπως η επιβολή ελάχιστων και άγειων τιμών μεταπώλησης καθώς και ορισμένα είδη εδαφικής προστασίας, πρέπει να αποκλειστούν από το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία που εισάγεται με τον παρόντα κανονισμό, ανεξάρτητα από το μερίδιο αγοράς των σχετικών επιχειρήσεων·

(11) η απαλλαγή κατά κατηγορία πρέπει να συνοδεύεται από ορισμένους όρους προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην σχετική αγορά ή να εμποδιστεί η αθέμιτη σύμπραξη στη σχετική αγορά· για το σκοπό αυτό, η απαλλαγή των υποχρεώσεων μη άσκησης ανταγωνισμού πρέπει να περιοριστεί σε υποχρεώσεις που δεν υπερβαίνουν ορισμένη χρονική διάρκεια· για τους ίδιους λόγους, πρέπει να αποκλειστεί από το ευεργέτημα του παρόντος κανονισμού οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση υποχρέωση που έχει ως αποτέλεσμα τα μέλη ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής να μην πωλούν τα σήματα συγκεκριμένων ανταγωνιζομένων προμηθευτών·

(12) ο περιορισμός του μεριδίου αγοράς, η μη απαλλαγή ορισμένων κάθετων συμφωνιών και όροι που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό εξασφαλίζουν κατά κανόνα ότι οι συμφωνίες στις οποίες εφαρμόζεται η απαλλαγή κατά κατηγορία δεν επιτρέπουν στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να καταργήσουν τον ανταγωνισμό για σημαντικό μέρος των εν λόγω προϊόντων·

(13) σε ορισμένες περιπτώσεις όπου οι συμφωνίες πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού αλλά έχουν αποτελέσματα ασυμβίβαστα με το άρθρο 81 παράγραφος 3, η Επιτροπή μπορεί να άρει το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία· αυτό μπορεί να συμβεί ιδίως όταν ο αγοραστής κατέχει σημαντική ισχύ στην σχετική αγορά στην οποία μεταπωλεί τα αγαθά ή παρέχει τις υπηρεσίες, ή όπου παράλληλα δίκτυα κάθετων συμφωνιών έχουν όμοια αποτελέσματα που περιορίζουν σημαντικά την πρόσβαση στη σχετική αγορά ή τον ανταγωνισμό σε αυτή· τέτοιες σωρευτικές επιπτώσεις ενδέχεται να δημιουργούνται παραδείγματος χάριν στο πλαίσιο της επιλεκτικής διανομής ή των υποχρεώσεων μη άσκησης ανταγωνισμού·

(14) με τον κανονισμό αριθ. 19/65/ΕΟΚ έχει δοθεί στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών η εξουσία να αίρουν το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία όσον αφορά τις κάθετες συμφωνίες που έχουν αποτελέσματα ασυμβίβαστα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3, εφόσον τα αποτελέσματα αυτά προκύπτουν στην αντίστοιχη εδαφική τους επικράτεια ή σε μέρος αυτής, και εφόσον η επικράτεια αυτή έχει τα χαρακτηριστικά διακεκριμένης γεωγραφικής αγοράς· τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε η άσκηση της εξουσίας αυτής να μην θίγει την ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού σε όλη την κοινή αγορά και την πλήρη αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών·

(15) για την ενίσχυση της εποπτείας παράλληλων δικτύων κάθετων συμφωνιών που έχουν παρόμοια περιοριστικά αποτελέσματα και καλύπτουν πάνω από το 50 % δεδομένης αγοράς, η Επιτροπή μπορεί να κηρύξει τον παρόντα κανονισμό ανεφάρμοστο σε κάθετες συμφωνίες

που περιέχουν συγκεκριμένους περιορισμούς ως προς την οικεία αγορά, αποκαθιστώντας έτσι τη πλήρη εφαρμογή του άρθρου 81 στις συμφωνίες αυτές·

(16) ο παρών κανονισμός δεν προδικάζει τυχόν εφαρμογή του άρθρου 82·

(17) σύμφωνα με την αρχή υπεροχής του κοινοτικού δικαίου, τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού δεν μπορούν να ζημιώνουν την ομοιόμορφη εφαρμογή στην κοινή αγορά των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, καθώς και την αποτελεσματικότητα των θεσπισθέντων για την εφαρμογή τους μέτρων, συμπεριλαμβανομένου του παρόντος κανονισμού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

α) "ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις", οι πραγματικοί ή δυνητικοί προμηθευτές στην ίδια αγορά προϊόντων. Η αγορά προϊόντων περιλαμβάνει αγαθά ή υπηρεσίες που θεωρούνται εναλλάξιμα ή υποκατάστατα έναντι των αναφερομένων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται·

β) "υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού", κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση δυνάμει της οποίας ο αγοραστής δεν μπορεί να παράγει, να αγοράζει, να πωλεί ή να μεταπωλεί αγαθά ή υπηρεσίες που είναι ανταγωνιστικά προς τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση, ή οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση υποχρέωση του αγοραστή να αγοράζει από τον προμηθευτή ή από άλλη επιχείρηση την οποία υπέδειξε ο προμηθευτής ή πάνω από το 80 % των συνολικών προμηθειών του σε αγαθά ή υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση και των υποκατάστατων τους στη σχετική αγορά, του ποσοστού αυτού υπολογιζόμενου με βάση την αξία των προμηθειών του αγοραστή κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος·

γ) "υποχρέωση αποκλειστικής διάθεσης", κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση του προμηθευτή να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη συμφωνία μόνο σε έναν αγοραστή μέσα στην Κοινότητα για συγκεκριμένη χρήση ή προς μεταπώληση·

δ) σύστημα επιλεκτικής διανομής, σύστημα διανομής στο οποίο ο προμηθευτής αναλαμβάνει να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση, άμεσα ή έμμεσα, μόνο σε επιλεγμένους διανομείς με βάση καθορισμένα κριτήρια και εφόσον οι διανομείς αυτοί αναλάβουν την υποχρέωση να μην πωλούν τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς·

ε) "δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας", περιλαμβάνουν και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενή δικαιώματα·

στ) "τεχνογνωσία", σύνολο πρακτικών πληροφοριών μη κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που προκύπτουν από την εμπειρία και τις δοκιμές του προμηθευτή, οι οποίες είναι απόρρητες, ουσιώδεις και προσδιορίσιμες. Στο πλαίσιο αυτό, "απόρρητες" σημαίνει ότι η τεχνογνωσία, σαν σύνολο ή στη συγκεκριμένη διάταξη και συνδυασμό των στοιχείων της, δεν είναι γενικά γνωστή ή δεν είναι εύκολα προσβάσιμη. "Ουσιώδεις" σημαίνει ότι η τεχνογνωσία περιλαμβάνει πληροφορίες οι οποίες είναι αναγκαίες στον αγοραστή για την χρήση, πώληση ή μεταπώληση των αναφερόμενων στη σύμβαση αγαθών ή υπηρεσιών. "Προσδιορίσιμες" σημαίνει ότι η τεχνογνωσία πρέπει να περιγράφεται κατά τρόπο αρκετά διεξοδικό ώστε να είναι δυνατό να διαπιστωθεί κατά πόσον πληροί τα κριτήρια του απόρρητου και του ουσιώδους·

ζ) Ο όρος "αγοραστής" καλύπτει επίσης επιχείρηση η οποία πωλεί, βάσει συμβάσεως που εμπίπτει στο άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, αγαθά ή υπηρεσίες για λογαριασμό άλλης επιχείρησης.

Άρθρο 2

1. Σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης και με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το άρθρο 81 παράγραφος 1 κηρύσσεται ανεφάρμοστο στις συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που συνάπτονται μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, καθεμία εκ των οποίων δραστηριοποιείται, για το σκοπό της συμφωνίας, σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, και που αφορούν τις

προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη μπορούν να προμηθεύονται, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες κάθετες συμφωνίες.

Η εν λόγω απαλλαγή εφαρμόζεται στο βαθμό που οι εν λόγω συμφωνίες περιλαμβάνουν περιορισμούς του ανταγωνισμού που εμπίπτουν στο πεδίο του άρθρου 81 παράγραφος 1 "κάθετοι περιορισμοί".

2. Η απαλλαγή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ μιας ένωσης επιχειρήσεων και των μελών της, ή μεταξύ μιας τέτοιας ένωσης και των προμηθευτών της, μόνον υπό τον όρο ότι όλα της τα μέλη είναι λιανοπωλητές αγαθών και υπό τον όρο ότι κανένα μέλος της ένωσης, μαζί με τις συνδεδεμένες με αυτό επιχειρήσεις, δεν έχει συνολικό κύκλο εργασιών που υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ. Οι κάθετες συμφωνίες που έχουν συναφθεί από τις εν λόγω ενώσεις καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του άρθρου 81 σε οριζόντιες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ των μελών της ένωσης ή σε ληφθείσες από αυτήν αποφάσεις.

3. Η απαλλαγή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τη μεταβίβαση στον αγοραστή ή άσκηση από τον αγοραστή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, υπό τον όρο ότι οι διατάξεις αυτές δεν αποτελούν πρωταρχικό αντικείμενο των εν λόγω συμφωνιών και συνδέονται άμεσα με τη χρήση, πώληση ή μεταπώληση των αγαθών ή υπηρεσιών από τον αγοραστή ή τους πελάτες του. Η απαλλαγή εφαρμόζεται υπό τον όρο ότι, σε σχέση με τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση, οι εν λόγω διατάξεις δεν περιέχουν περιορισμούς του ανταγωνισμού που έχουν το ίδιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα με κάθετους περιορισμούς μη απαλλασσόμενους βάσει του παρόντος κανονισμού.

4. Η απαλλαγή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιζόμενων επιχειρήσεων. Ωστόσο, εφαρμόζεται εφόσον ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις συνάπτουν μη αμοιβαίες κάθετες συμφωνίες και:

α) ο αγοραστής έχει συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια ευρώ, ή

β) ο προμηθευτής είναι παραγωγός και διανομέας προϊόντων, ενώ ο αγοραστής είναι ένας διανομέας που δεν παράγει ανταγωνιστικά αγαθά με αυτά της συμφωνίας, ή

γ) ο προμηθευτής παρέχει υπηρεσίες σε πολλαπλά επίπεδα εμπορίου, ενώ ο αγοραστής δεν παρέχει ανταγωνιστικές υπηρεσίες στο επίπεδο εμπορίου στο οποίο αγοράζει τις αναφερόμενες στη σύμβαση υπηρεσίες.

5. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες των οποίων το αντικείμενο εμπίπτει στο πεδίο άλλων κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία.

Άρθρο 3

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, η απαλλαγή που προβλέπεται από το άρθρο 2 εφαρμόζεται υπό τον όρο ότι το μερίδιο αγοράς που διαθέτει ο προμηθευτής δεν υπερβαίνει το 30 % της σχετικής αγοράς στην οποία πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση.

2. Στην περίπτωση κάθετων συμφωνιών που περιέχουν υποχρεώσεις αποκλειστικής διάθεσης, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 εφαρμόζεται υπό τον όρο ότι το μερίδιο αγοράς που διαθέτει ο αγοραστής δεν υπερβαίνει το 30 % στην σχετική αγορά στην οποία προμηθεύεται τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση.

Άρθρο 4

Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 δεν ισχύει για τις κάθετες συμφωνίες οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που υπόκεινται στον έλεγχο των μερών έχουν ως αντικείμενο:

α) τον περιορισμό της δυνατότητας του αγοραστή να καθορίζει τις τιμές πώλησης, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα του προμηθευτή να επιβάλει μέγιστη τιμή πώλησης ή να συνιστά τιμή πώλησης, υπό τον όρο ότι αυτές δεν ισοδυναμούν με πάγια ή ελάχιστη τιμή πώλησης συνεπεία πιέσεων οποιουδήποτε μέρους στη σύμβαση ή κινήτρων που προσφέρονται από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος·

β) τον περιορισμό σχετικά με την περιοχή στην οποία, ή σχετικά με τους πελάτες στους οποίους, ο αγοραστής δύναται να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση εκτός από:

- τους περιορισμούς επί των ενεργητικών πωλήσεων στην αποκλειστική εδαφική περιοχή ή σε αποκλειστική ομάδα πελατών του ιδίου προμηθευτή, ή παραχωρηθείσα από τον προμηθευτή σε άλλον αγοραστή, εφόσον ο εν λόγω περιορισμός δεν περιορίζει τις πωλήσεις των πελατών του αγοραστή,
- τους περιορισμούς επί των πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τον αγοραστή που δραστηριοποιείται στο επίπεδο χονδρικής πωλήσεως,
- τους περιορισμούς επί των πωλήσεων σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς από τα μέλη ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής, και
- τους περιορισμούς της δυνατότητας του αγοραστή να πωλεί εξαρτήματα, προμηθευμένα προς ενσωμάτωση, σε πελάτες που θα τα χρησιμοποιήσουν για την παραγωγή ιδίου τύπου προϊόντων με αυτά του προμηθευτή.

γ) τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται στο επίπεδο λιανικής πωλήσεως, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα απαγόρευσης πωλήσεων ενός μέλους του δικτύου από μη εγκεκριμένο σημείο εγκατάστασης.

δ) τον περιορισμό των αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ διανομέων στο πλαίσιο ενός επιλεκτικού συστήματος διανομής, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ αυτών των διανομέων που ενεργούν σε διαφορετικά επίπεδα εμπορίου.

ε) τον συμφωνημένο περιορισμό μεταξύ προμηθευτού εξαρτημάτων και ενός αγοραστή αυτών προς ενσωμάτωση στα δικά του προϊόντα, ο οποίος περιορίζει τον προμηθευτή να πωλεί τα εξαρτήματα ως ανταλλακτικά σε τελικούς χρήστες ή σε επισκευαστές ή σε άλλους παρέχοντες υπηρεσίες στους οποίους δεν ανέθεσε ο αγοραστής την επισκευή ή τη συντήρηση των προϊόντων του.

Άρθρο 5

Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 δεν εφαρμόζεται όσον αφορά τις ακόλουθες υποχρεώσεις που περιέχονται σε κάθετες συμφωνίες:

α) κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού, η διάρκεια της οποίας είναι απεριόριστη ή υπερβαίνει τα πέντε έτη. Υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού σιωπηρώς ανανεώσιμη πέραν της πενταετίας λογίζεται ότι συνάπτεται για απεριόριστο χρόνο. Ωστόσο, ο χρονικός περιορισμός πέντε ετών δεν ισχύει, εφόσον τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που αφορά η σύμβαση πωλούνται από τον αγοραστή σε χώρους και οικόπεδα που είτε ανήκουν στον προμηθευτή είτε σε τρίτα μέρη μη συνδεδεμένα με τον αγοραστή και τα οποία μισθώνονται από τον προμηθευτή, υπό την προϋπόθεση ότι η διάρκεια της υποχρέωσης μη ανταγωνισμού δεν υπερβαίνει το χρονικό διάστημα κατοχής των χώρων και οικοπέδων από τον αγοραστή.

β) οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση υποχρέωση δυνάμει της οποίας ο αγοραστής, μετά τη λύση της συμφωνίας, δεν μπορεί να παράγει, να αγοράζει, να πωλεί ή μεταπωλεί αγαθά ή υπηρεσίες, εκτός αν η εν λόγω υποχρέωση:

- αφορά αγαθά ή υπηρεσίες που ανταγωνίζονται τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση και
- περιορίζεται στους χώρους και στα οικόπεδα στα οποία ο αγοραστής είχε δραστηριοποιηθεί κατά την διάρκεια της σύμβασης και
- είναι απαραίτητη για την προστασία της τεχνογνωσίας που μεταβιβάζει ο προμηθευτής στον αγοραστή,

και υπό τον όρο ότι η διάρκεια της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού περιορίζεται σε ένα έτος μετά τη λύση της συμφωνίας. Η υποχρέωση αυτή ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας να επιβληθεί περιορισμός αόριστης διάρκειας στη χρήση και την κοινοποίηση της τεχνογνωσίας που δεν έχει περιέλθει σε δημόσια χρήση.

γ) κάθε άμεση ή έμμεση υποχρέωση που έχει ως αποτέλεσμα τα μέλη ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής να μην πωλούν σήματα συγκεκριμένων ανταγωνιζομένων προμηθευτών.

Άρθρο 6

Η Επιτροπή δύναται να άρει το ευεργέτημα της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ, εφόσον διαπιστώσει, σε συγκεκριμένη περίπτωση, ότι οι κάθετες συμφωνίες στις οποίες εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός έχουν εντούτοις αποτελέσματα ασυμβίβαστα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το άρθρο 81 παράγραφος 3, ιδίως, στις περιπτώσεις που η πρόσβαση στη σχετική αγορά ή ο ανταγωνισμός εντός αυτής περιορίζεται σημαντικά λόγω των σωρευτικών επιπτώσεων από τα παράλληλα δίκτυα παρόμοιων κάθετων περιορισμών που συνάπτονται από ανταγωνιζόμενους προμηθευτές ή αγοραστές.

Άρθρο 7

Όταν σε συγκεκριμένη περίπτωση οι κάθετες συμφωνίες στις οποίες εφαρμόζεται η προβλεπόμενη στο άρθρο 2 απαλλαγή έχουν αποτελέσματα ασυμβίβαστα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 στο έδαφος κράτους μέλους, ή σε μέρος αυτού, που έχει όλα τα χαρακτηριστικά διακεκριμένης γεωγραφικής αγοράς, η αρμόδια αρχή του εν λόγω κράτους μέλους δύναται να άρει το ευεργέτημα της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού ως προς αυτό το έδαφος, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 6.

Άρθρο 8

1. Σύμφωνα με το άρθρο 1α του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ, η Επιτροπή δύναται, εφόσον τα παράλληλα δίκτυα παρόμοιων κάθετων περιορισμών καλύπτουν πάνω από το 50 % της σχετικής αγοράς, να κηρύξει, με κανονισμό, ανεφάρμοστο τον παρόντα κανονισμό στις κάθετες συμφωνίες που περιέχουν συγκεκριμένους περιορισμούς που αφορούν την αγορά αυτή.

2. Ο κανονισμός που εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 δεν αρχίζει να εφαρμόζεται πριν παρέλθουν έξι μήνες από την έκδοση του.

Άρθρο 9

1. Το μερίδιο αγοράς 30 % που προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, υπολογίζεται με βάση την αξία των πωλήσεων στην αγορά των αγαθών ή υπηρεσιών που αναφέρονται στη σύμβαση και των άλλων αγαθών ή υπηρεσιών που πωλεί ο προμηθευτής τα οποία θεωρούνται εναλλάξιμα ή υποκατάστατα από τον αγοραστή λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Εάν δεν υπάρχουν στοιχεία για την αξία των πωλήσεων στην αγορά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκτιμήσεις που βασίζονται σε άλλες αξιόπιστες πληροφορίες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένου του όγκου των πωλήσεων στην αγορά, για να καθοριστεί το μερίδιο αγοράς της εν λόγω επιχείρησης. Για τους σκοπούς του άρθρου 3 παράγραφος 2, χρησιμοποιείται αντίστοιχα η αξία των αγορών ή εκτιμήσεις ως προς αυτήν για τον υπολογισμό του μεριδίου αγοράς.

2. Για την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου μεριδίου αγοράς που προβλέπεται στο άρθρο 3 εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) το μερίδιο αγοράς υπολογίζεται με βάση στοιχεία που αναφέρονται στο προηγούμενο ημερολογιακό έτος·

β) το μερίδιο αγοράς περιλαμβάνει αγαθά ή υπηρεσίες που προμηθεύονται προς πώληση σε ενοποιημένους διανομείς·

γ) εάν το μερίδιο αγοράς δεν υπερβαίνει αρχικά το 30 %, αλλά αργότερα υπερβαίνει το όριο αυτό όχι όμως το 35 %, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 εξακολουθεί να εφαρμόζεται για διάστημα δύο συνεχών ημερολογιακών ετών μετά το έτος κατά το οποίο σημειώθηκε για πρώτη φορά η υπέρβαση του ορίου του 30 %·

δ) εάν το μερίδιο αγοράς δεν υπερβαίνει αρχικά το 30 %, αλλά αργότερα υπερβαίνει το 35 %, η απαλλαγή του άρθρου 2 εξακολουθεί να εφαρμόζεται για ένα ημερολογιακό έτος μετά το έτος κατά το οποίο σημειώθηκε για πρώτη φορά η υπέρβαση του ορίου του 35 %·

ε) ο συνδυασμός του ευεργετήματος των στοιχείων γ) και δ) δεν μπορεί να υπερβαίνει περίοδο δύο ημερολογιακών ετών.

Άρθρο 10

1. Για τον υπολογισμό του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 2 και του άρθρου 2 παράγραφος 4, προστίθεται ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια του προηγούμενου οικονομικού έτους από τη συμβαλλόμενη επιχείρηση στην κάθετη συμφωνία και ο κύκλος εργασιών των συνδεδεμένων με αυτήν επιχειρήσεων για όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες, αποκλεισμένων των φόρων και των λοιπών τελών. Κατά τον υπολογισμό αυτό δεν λαμβάνονται υπόψη οι συναλλαγές μεταξύ του μέρους της κάθετης συμφωνίας και των συνδεδεμένων με αυτό επιχειρήσεων ή μεταξύ των συνδεδεμένων με αυτό επιχειρήσεων.

2. Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 εξακολουθεί να εφαρμόζεται εφόσον η υπέρβαση του κατωφλίου του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών στη διάρκεια δύο συνεχόμενων οικονομικών ετών δεν υπερβαίνει το 10 %.

Άρθρο 11

1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι όροι "επιχείρηση", "προμηθευτής" και "αγοραστής" συμπεριλαμβάνουν και τις αντίστοιχες συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

2. Συνδεδεμένες επιχειρήσεις είναι:

α) οι επιχειρήσεις στις οποίες ένα από τα μέρη της συμφωνίας έχει, άμεσα ή έμμεσα:

- τη δυνατότητα να ασκεί πάνω από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου, ή
- τη δυνατότητα να διορίζει πάνω από το ήμισυ των μελών του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν κατά νόμο την επιχείρηση, ή
- το δικαίωμα να διαχειρίζεται τις υποθέσεις της επιχείρησης·

β) οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν, σε επιχείρηση που είναι μέρος της συμφωνίας, άμεσα ή έμμεσα, τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που παρατίθενται στο στοιχείο α)·

γ) οι επιχειρήσεις επί των οποίων επιχείρηση που αναφέρεται στο στοιχείο β) έχει, άμεσα ή έμμεσα, τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που παρατίθενται στο στοιχείο α)·

δ) οι επιχειρήσεις επί των οποίων κάποιο από τα μέρη της συμφωνίας μαζί με μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή γ) ή επί των οποίων δύο ή περισσότερες από αυτές έχουν από κοινού τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που αναφέρονται στο στοιχείο α)·

ε) οι επιχειρήσεις επί των οποίων τα δικαιώματα οι εξουσίες που παρατίθενται στο στοιχείο α) κατέχονται από κοινού:

- από μέρη της συμφωνίας, ή από τις αντίστοιχες συνδεδεμένες με αυτά επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ), ή
- από ένα ή περισσότερα μέρη της συμφωνίας, ή μία ή περισσότερες από τις συνδεδεμένες με αυτά επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ), και ένα ή περισσότερα τρίτα μέρη.

3. Για τους σκοπούς του άρθρου 3, το μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο ε) του παρόντος άρθρου κατανέμεται ισομερώς στις επιχειρήσεις που έχουν τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2, στοιχείο α) του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 12

1. Οι απαλλαγές που προβλέπονται στους κανονισμούς της Επιτροπής (ΕΟΚ) αριθ. 1983/83(4), (ΕΟΚ) αριθ. 1984/83(5) και (ΕΟΚ) αριθ. 4087/88(6), εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι τις 31 Μαΐου 2000.

2. Η απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται κατά το χρονικό διάστημα από 1ης Ιουνίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2001 όσον αφορά τις συμφωνίες που ίσχυαν ήδη κατά τις 31 Μαΐου 2000 και οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις απαλλαγής του παρόντος κανονισμού, αλλά πληρούν τις προϋποθέσεις

απαλλαγής των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 1983/83, (ΕΟΚ) αριθ 1984/83 ή (ΕΟΚ) αριθ. 4087/88.

Άρθρο 13

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2000.

Αρχίζει να εφαρμόζεται από την 1η Ιουνίου 2000 με εξαίρεση το άρθρο 12 παράγραφος 1 που αρχίζει να εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2000.

Ο παρών κανονισμός λήγει στις 31 Μαΐου 2010.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 22 Δεκεμβρίου 1999.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

(1) ΕΕ 36, 6.3.1965, σ. 533/65.

(2) ΕΕ L 148 της 15.6.1999, σ. 1.

(3) ΕΕ C 270 της 24.9.1999, σ. 7.

(4) ΕΕ L 173 της 30.6.1983, σ. 1.

(5) ΕΕ L 173 της 30.6.1983, σ. 5.

(6) ΕΕ L 359 της 28.12.1988, σ. 46.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) 4087/88 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 30ής Νοεμβρίου 1988 για την εφαρμογή του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών franchise

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη :

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ . 19/65 /ΕΟΚ του Συμβουλίου της 2ας Μαρτίου 1965 περί εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και ιδίως το άρθρο 1,

Μετά τη δημοσίευση σχεδίου του παρόντος κανονισμού (2),

Μετά από διαβουλεύσεις με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Συμπράξεων και Δεσποζουσών Θέσεων,

Εκτιμώντας ότι :

(1) Σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ . 19/65/ΕΟΚ, η Επιτροπή είναι αρμόδια να εφαρμόζει, με κανονισμό, το άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης όσον αφορά ορισμένες κατηγορίες διμερών συμφωνιών αποκλειστικότητας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 1 και έχουν ως αντικείμενο την αποκλειστική διανομή ή αγορά προϊόντων, ή περιέχουν περιορισμούς που έχουν επιβληθεί σχετικά με την παραχώρηση ή την άσκηση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας .

(2) Οι συμφωνίες franchise περιλαμβάνουν, βασικά, άδειες εκμετάλλευσης δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν εμπορικά σήματα ή σύμβολα και τεχνογνωσία και μπορούν να συνδυαστούν με περιορισμούς ως προς την προμήθεια ή την αγορά προϊόντων .

(3) Διακρίνονται διάφορα είδη συμφωνιών franchise, ανάλογα με το αντικείμενό τους : το βιομηχανικό franchise αφορά τη μεταποίηση προϊόντων, το franchise υπηρεσιών αφορά την παροχή υπηρεσιών .

(4) Βάσει της πείρας που έχει αποκτήσει η Επιτροπή, είναι δυνατόν να προσδιοριστούν ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών franchise που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 1, αλλά είναι κανονικά δυνατόν να θεωρηθεί ότι πληρούν τους όρους του άρθρου 85 παράγραφος 3. Τούτο ισχύει στην περίπτωση συμφωνιών franchise στις οποίες το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες σε τελικούς χρήστες . Αντίθετα, οι συμφωνίες βιομηχανικού franchise δεν καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό . Οι συμφωνίες αυτές, που συνήθως αφορούν τις σχέσεις μεταξύ παραγωγών, παρουσιάζουν χαρακτηριστικά διαφορετικά από τους άλλους τύπους franchise, αφορούν δηλαδή άδειες κατασκευής που βασίζονται σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή/και τεχνογνωσίας, σε συνδυασμό με άδειες εκμετάλλευσης σημάτων . Ορισμένες από αυτές μπορεί να τύχουν άλλων εξαιρέσεων κατά κατηγορίες, εφόσον πληρούν τους αναγκαίους όρους .

(5) Ο παρών κανονισμός καλύπτει τις συμφωνίες franchise μεταξύ δύο επιχειρήσεων, του δικαιοπάροχου του franchise και του δικαιοδόχου, για τη λιανική πώληση προϊόντων ή τη παροχή υπηρεσιών προς τελικούς χρήστες, ή για συνδυασμό αυτών των δραστηριοτήτων, όπως είναι η επεξεργασία ή η διασκευή προϊόντων για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών των πελατών τους . Καλύπτει επίσης τις περιπτώσεις όπου η σχέση μεταξύ δικαιοπάροχου και δικαιοδόχου δημιουργείται μέσω τρίτης επιχείρησης, του κυρίου δικαιοδόχου, δεν καλύπτει όμως συμφωνίες franchise για τη χονδρική πώληση προϊόντων, λόγω της έλλειψης εμπειρίας της Επιτροπής στο πεδίο αυτό .

(6) Οι συμφωνίες franchise αοπως ορίζονται στον παρόντα κανονισμό μπορούν να εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1 και, συγκεκριμένα, είναι δυνατό να επηρεάζουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο, όταν συνάπτονται μεταξύ επιχειρήσεων από διαφορετικά κράτη μέλη ή όταν αποτελούν τη βάση δικτύου που εκτείνεται πέρα από τα σύνορα συγκεκριμένου κράτους μέλους .

(7) Οι συμφωνίες franchise ασπώς ορίζονται στον παρόντα κανονισμό συμβάλλουν κανονικά στη βελτίωση της διανομής προϊόντων ή/και παροχής υπηρεσιών, στο μέτρο που παρέχουν στους δικαιοδόχους τη δυνατότητα να συγκροτούν ένα ομοιόμορφο δίκτυο με περιορισμένες μόνον επενδύσεις, πράγμα που μπορεί να ευνοεί την είσοδο νέων ανταγωνιστών στην αγορά, ειδικότερα στην περίπτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αυξάνοντας έτσι τον οριζόντιο ανταγωνισμό . Επιτρέπουν, επίσης, σε ανεξάρτητους εμπόρους να ιδρύουν με γρήγορο ρυθμό καταστήματα, και με περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας απ' όσες θα είχαν χωρίς την πείρα και τη βοήθεια του δικαιοπάροχου . Έχουν έτσι τη δυνατότητα να ανταγωνίζονται αποτελεσματικότερα τις μεγάλες επιχειρήσεις διανομής .

(8) Κατά κανόνα οι συμφωνίες franchise εξασφαλίζουν, ακόμη, στους καταναλωτές και στους άλλους τελικούς χρήστες δίκαιο μερίδιο από το όφελος που προκύπτει, δεδομένου ότι συνδυάζουν το πλεονέκτημα του ομοιόμορφου δικτύου με τη δραστηριοποίηση εμπόρων που ενδιαφέρονται προσωπικά για την αποδοτική λειτουργία των επιχειρήσεών τους . Η ομοιογένεια του δικτύου και η συνεχής συνεργασία μεταξύ δικαιοπάροχου και δικαιοδόχων εξασφαλίζουν τη σταθερή ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών . Η επίδραση του franchise στον οριζόντιο ανταγωνισμό, καθώς και το γεγονός ότι οι καταναλωτές είναι ελεύθεροι να συναλλάσσονται με οποιονδήποτε δικαιοδόχο του δικτύου εγγυώνται την εξασφάλιση λογικού μεριδίου του προκύπτοντος οφέλους στους καταναλωτές .

(9) Ο παρών κανονισμός πρέπει να ορίζει τις περιοριστικές υποχρεώσεις του ανταγωνισμού που είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται στις συμφωνίες franchise . Τούτο παρατηρείται ιδίως κατά την αποκλειστική παραχώρηση μιας περιοχής προς τους δικαιοδόχους σε συνδυασμό με την απαγόρευση της ενεργούς αναζήτησης πελατών εκτός της περιοχής αυτής, πράγμα που τους επιτρέπει να συγκεντρώνουν τις προσπάθειές τους στην παραχωρηθείσα σ' αυτούς περιοχή . Το ίδιο ισχύει και για την αποκλειστική παραχώρηση περιοχής σε κύριο δικαιοδόχο, σε συνδυασμό με την υποχρέωση να μη συνάπτει συμφωνίες franchise με άλλους δικαιοδόχους εκτός της περιοχής αυτής . Όταν οι δικαιοδόχοι πωλούν ή χρησιμοποιούν κατά την παροχή υπηρεσιών προϊόντα παραχθέντα από τον δικαιοπάροχο ή σύμφωνα με τις οδηγίες του ή/και φέροντα το εμπορικό του σήμα, η επιβολή στους δικαιοδόχους της υποχρέωσης να μην πωλούν ή να μη χρησιμοποιούν κατά την παροχή υπηρεσιών ανταγωνιστικά προϊόντα, καθιστά δυνατή τη δημιουργία συνεκτικού δικτύου σε σχέση με τα προϊόντα αυτά . Ωστόσο, η υποχρέωση αυτή πρέπει να γίνεται αποδεκτή μόνο σε σχέση με τα προϊόντα που αποτελούν το ουσιώδες αντικείμενο της συμφωνίας franchise, ενών δεν πρέπει, σαφώς, να αφορά τα εξαρτήματα και τα ανταλλακτικά αυτών των προϊόντων .

(10) Οι προαναφερθείσες υποχρεώσεις δεν επιβάλλουν, έτσι, περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων . Ειδικότερα, η περιορισμένη εδαφική προστασία που παραχωρείται στους δικαιοδόχους franchise είναι απαραίτητη για την προστασία της επένδυσής τους .

(11) Είναι σκόπιμο να απαριθμούνται στον παρόντα κανονισμό ορισμένες υποχρεώσεις που συνήθως περιέχονται στις συμφωνίες franchise και που κανονικά δεν περιορίζουν τον ανταγωνισμό . Πρέπει, ακόμη, να προβλεφθεί ότι εάν, λόγω ειδικών οικονομικών ή νομικών συνθηκών, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 1, καλύπτονται επίσης από την εξαίρεση . Ο κατάλογος αυτών των υποχρεώσεων, που είναι ενδεικτικός, περιλαμβάνει, ειδικότερα, ρήτρες που είναι ουσιαστικές είτε για τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και της εμπορικής φήμης του δικτύου, είτε για την προστασία της τεχνογνωσίας και της βοήθειας που παρέχονται από τον δικαιοπάροχο έναντι των ανταγωνιστών .

(12) Ο παρών κανονισμός πρέπει να εξειδικεύει τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την εφαρμογή της εξαίρεσης . Για να εξασφαλιστεί ότι δεν καταργείται ο ανταγωνισμός όσον αφορά σημαντικό τμήμα των προϊόντων που αποτελούν το αντικείμενο της εκάστοτε συμφωνίας, πρέπει να εξακολουθεί να υπάρχει η δυνατότητα παράλληλων εισαγωγών και, συνεπώς, πρέπει να είναι πάντοτε δυνατές οι αμοιβαίες παραδόσεις μεταξύ των δικαιοδόχων . Επιπλέον, στις περιπτώσεις που ένα δίκτυο franchise συνδυάζεται με άλλο σύστημα διανομής, οι δικαιοδόχοι πρέπει να είναι ελεύθεροι να προμηθεύονται προϊόντα από εξουσιοδοτημένους διανομείς . Για την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών και την συνακόλουθη εξασφάλιση σ' αυτούς δικαίου μεριδίου από το όφελος που προκύπτει, πρέπει να προβλέπεται ότι ο δικαιοδόχος υποχρεούται να δηλώνει την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου εμπορευομένου με κάθε κατάλληλο μέσο, ώστε να μη διακυβεύει την κοινή ταυτότητα του δικτύου franchise . Εξάλλου, στις περιπτώσεις όπου οι δικαιοδόχοι είναι υπόχρεοι εγγυήσεων για τα προϊόντα του δικαιοπάροχου, η υποχρέωση αυτή ισχύει όσον αφορά τα προϊόντα που

έχουν παρασχεθεί από τον δικαιοπάροχο, από άλλους δικαιοδόχους ή άλλους εγκεκριμένους πωλητές .

(13) Ο παρών κανονισμός πρέπει, επίσης, να εξειδικεύει εκείνους τους περιορισμούς που είναι δυνατόν να μην διατυπώνονται στις συμφωνίες franchise, αν πρόκειται να τύχουν εξαίρεσης βάσει του εν λόγω κανονισμού, δεδομένου ότι οι σχετικές διατάξεις αποτελούν περιορισμούς που εμπίπτουν στο άρθρο 85 παράγραφος 1 και οι οποίοι δεν τεκμαίρεται γενικώς ότι θα οδηγήσουν στα θετικά αποτελέσματα που απαιτούνται από το άρθρο 85 παράγραφος 3 . Τούτο ισχύει, ειδικότερα, στην περίπτωση κατανομής της αγοράς μεταξύ ανταγωνιζόμενων παραγωγών, στην περίπτωση όρων που καταχρηστικά περιορίζουν την εκ μέρους του δικαιοδόχου επιλογή προμηθευτών ή πελατών, καθώς και στις περιπτώσεις όπου ο δικαιοδόχος υφίσταται περιορισμούς στον καθορισμό των τιμών του . Ωστόσο, ο δικαιοπάροχος πρέπει να είναι ελεύθερος να προτείνει τιμές στον δικαιοδόχο, εφόσον τούτο δεν απαγορεύεται από την εκάστοτε εθνική νομοθεσία και στο βαθμό που δεν οδηγεί σε συντονισμένες πρακτικές για την εφαρμογή στην πράξη αυτών των τιμών .

(14) Οι συμφωνίες που δεν καλύπτονται αυτομάτως από την εξαίρεση επειδή περιλαμβάνουν ρήτρες που δεν εξαιρούνται ρητά σύμφωνα με τον κανονισμό, χωρίς όμως να εξαιρούνται ρητά από την εξαίρεση, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι μπορούν να τύχουν της εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 . Η Επιτροπή μπορεί γρήγορα να διαπιστώνει εάν τούτο ισχύει στην περίπτωση συγκεκριμένης συμφωνίας . Οι συμφωνίες αυτές λογίζεται, συνεπώς, ότι καλύπτονται από την εξαίρεση που προβλέπεται από τον παρόντα κανονισμό, εφόσον κοινοποιούνται στην Επιτροπή και η Επιτροπή δεν εναντιώνεται στην εφαρμογή της εξαίρεσης σε δεδομένη προθεσμία .

(15) Η Επιτροπή μπορεί να άρει το ευεργέτημα της εξαίρεσης, κατά κατηγορίες, για συγκεκριμένες συμφωνίες που εξαιρούνται μεν βάσει του κανονισμού αυτού, έχουν όμως επιπτώσεις που δεν συμβιβάζονται με τις διατάξεις του άρθρου 85 παράγραφος 3 και, συγκεκριμένα, όπως αυτές ερμηνεύονται βάσει της διοικητικής πρακτικής της Επιτροπής και της νομολογίας του Δικαστηρίου . Τούτο ισχύει ιδίως όταν ο ανταγωνισμός περιορίζεται σημαντικά λόγω της δομής της αντίστοιχης αγοράς .

(16) Οι συμφωνίες που εξαιρούνται αυτομάτως σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό δεν χρειάζεται να κοινοποιούνται . Οι επιχειρήσεις μπορούν, ωστόσο, να ζητούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις την έκδοση απόφασης σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ . 17 του Συμβουλίου (1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας .

(17) Οι συμφωνίες είναι δυνατόν να επωφελούνται από τις διατάξεις είτε του παρόντος κανονισμού είτε άλλου κανονισμού, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και εφόσον ικανοποιούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις εφαρμογής . Δεν είναι, όμως, δυνατόν να επωφεληθούν από συνδυασμό των διατάξεων του παρόντος κανονισμού με τις διατάξεις άλλου κανονισμού για εξαίρεση κατά κατηγορίες,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ :

Άρθρο 1

1 . Σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 3 της συνθήκης και με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το άρθρο 85 παράγραφος 1 της εν λόγω συνθήκης κηρύσσεται ανεφάρμοστο στις συμφωνίες franchise μεταξύ δύο επιχειρήσεων που περιλαμβάνουν έναν ή περισσότερους από τους περιορισμούς που παρατίθενται στο άρθρο 2 .

2 . Η εξαίρεση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 εφαρμόζεται επίσης για τις κύριες συμφωνίες franchise στις οποίες συμμετέχουν δύο επιχειρήσεις . Εφόσον συντρέχει περίπτωση, οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού σχετικά με τη σχέση μεταξύ δικαιοπάροχου και δικαιοδόχου εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, στη σχέση μεταξύ δικαιοπάροχου και κυρίου δικαιοδόχου, καθώς και μεταξύ κυρίου δικαιοδόχου και δικαιοδόχου .

3 . Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοείται ως :

α) franchise, το σύνολο δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν εμπορικά σήματα και επωνυμίες, πινακίδες καταστημάτων, πρότυπα χρήσεως, σχέδια,

δικαιώματα αντιγραφής, τεχνογνωσίες ή διπλώματα ευρεσιτεχνίας, προς εκμετάλλευση για τη μεταπώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες - β) συμφωνία franchise, η συμφωνία με την οποία μια επιχείρηση, ο δικαιοπάροχος, παραχωρεί στην άλλη, τον δικαιοδόχο, έναντι άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του franchise με σκοπό την εμπορία συγκεκριμένων τύπων προϊόντων ή/και υπηρεσιών . Περιλαμβάνει τουλάχιστον υποχρεώσεις που αφορούν :

- τη χρήση κοινής επωνυμίας ή πινακίδας καταστήματος και την ενιαία εμφάνιση των χώρων ή και των μεταφορικών μέσων που υπάγονται στη σύμβαση,
- την κοινοποίηση από τον δικαιοπάροχο στον δικαιοδόχο τεχνογνωσίας,
- τη συνεχή παροχή εκ μέρους του δικαιοπάροχου στον δικαιοδόχο εμπορικής και τεχνικής υποστήριξης κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας - γ) "κύρια συμφωνία franchise", η συμφωνία μεταξύ δύο επιχειρήσεων με την οποία η μία επιχείρηση, ο δικαιοπάροχος, παρέχει στην άλλη, τον κύριο δικαιοδόχο, έναντι άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ανταλλάγματος, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του franchise με σκοπό τη σύναψη συμφωνιών franchise με τρίτους, τους δικαιοδόχους - δ) "προϊόντα του δικαιοπάροχου", τα προϊόντα που παράγονται από τον δικαιοπάροχο ή σύμφωνα με τις οδηγίες του ή/και φέρουν την επωνυμία ή το εμπορικό σήμα του - ε) "χώροι που υπάγονται στη σύμβαση", οι χώροι που χρησιμοποιούνται για την εκμετάλλευση του franchise αη, εφόσον η εκμετάλλευση του franchise γίνεται εκτός των χώρων αυτών, η βάση από την οποία ο δικαιοδόχος διαχειρίζεται τα μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την εκμετάλλευση του franchise (" μεταφορικά μέσα που υπάγονται στη σύμβαση ") - στ) "τεχνογνωσία", το σύνολο των μη κατοχυρωμένων με ευρεσιτεχνία πρακτικών πληροφοριών, που προκύπτουν από την εμπειρία και από δοκιμές του δικαιοπάροχου και οι οποίες είναι εμπιστευτικές, ουσιαστικής σημασίας και προσδιορισμένες - ζ) "εμπιστευτικό", το γεγονός ότι η τεχνογνωσία, ως ενιαίο σύνολο ή με τη συγκεκριμένη σχέση και συγκρότηση των ουσιαστικών μέτρων της, δεν είναι ευρύτερα γνωστή ούτε εύκολα προσπελάσιμη - δεν έχει τη στενή έννοια ότι κάθε ξεχωριστό στοιχείο της τεχνογνωσίας θα πρέπει να είναι τελείως άγνωστο ή απρόσιτο εκτός της επιχείρησης του δικαιοδόχου - (1) ΕΕ αριθ . 35 της 10 . 5 . 1962, σ. 1118/62 .

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Αριθ . L 359 / 28 . 12 . 88 η) "ουσιαστικής σημασίας", το γεγονός ότι η τεχνογνωσία περιλαμβάνει πληροφορίες που είναι σημαντικές για την πώληση προϊόντων ή για την παροχή υπηρεσιών προς τους τελικούς χρήστες και, συγκεκριμένα, για την παρουσίαση προϊόντων προς πώληση, την επεξεργασία προϊόντων στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών, τις μεθόδους συναλλαγής με τους πελάτες και τη διοικητική και οικονομική διαχείριση . Η τεχνογνωσία πρέπει να είναι χρήσιμη στον δικαιοδόχο, επιτρέποντάς του, κατά τη σύναψη της αντίστοιχης συμφωνίας, να βελτιώσει την ανταγωνιστική του θέση, ιδίως με τη βελτίωση των επιδόσεων της επιχείρησής του, ή με την προώθηση της εισόδου του σε κάποια νέα αγορά - θ) "προσδιορισμένο", το γεγονός ότι οι πληροφορίες της τεχνογνωσίας πρέπει να είναι επαρκώς αναλυτικές, έτσι ώστε να είναι δυνατόν να διαπιστωθεί αν ικανοποιούνται τα κριτήρια της εμπιστευτικότητας και της ουσιαστικότητας . Η περιγραφή της τεχνογνωσίας μπορεί να περιλαμβάνεται είτε στη συμφωνία franchise είτε σε ξεχωριστό κείμενο, ή να έχει οποιαδήποτε άλλη ενδεδειγμένη μορφή .

Άρθρο 2

Η προβλεπόμενη στο άρθρο 1 εξαίρεση εφαρμόζεται στους ακόλουθους περιορισμούς του ανταγωνισμού :

α) υποχρέωση του δικαιοπάροχου, όσον αφορά συγκεκριμένη περιφέρεια της κοινής αγοράς, την περιοχή της σύμβασης :

- να μην παραχωρεί σε τρίτους το δικαίωμα να εκμεταλλεύονται μέρος ή το σύνολο franchise,
- να μην εκμεταλλεύεται ο ίδιος το franchise αη, με παρόμοιο σύστημα, να προμηθεύει ο ίδιος τα προϊόντα ή να παρέχει τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο του franchise,
- να μην προμηθεύει ο ίδιος σε τρίτους τα προϊόντα του δικαιοπάροχου - β) υποχρέωση του κύριου δικαιοδόχου να μην συνάπτει συμφωνίες franchise με δικαιοδόχους εγκατεστημένους εκτός της, βάσει της συμβάσεως, περιοχής δικαιοδοσίας του - γ) υποχρέωση του δικαιοδόχου να εκμεταλλεύεται το franchise μόνο με βάση τους υπαγόμενους στη σύμβαση χώρους - δ) υποχρέωση του δικαιοδόχου να απέχει από την προσέλκυση πελατών εκτός της

παροχής της συμβάσεως για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο του franchise - ε) υποχρέωση του δικαιοδόχου να μην παράγει, πωλεί ή χρησιμοποιεί, στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών, προϊόντα ανταγωνιστικά των προϊόντων του δικαιοπάροχου που αποτελούν αντικείμενο του franchise - όταν το franchise αεχει ως αντικείμενο την πώληση ή χρήση, στα πλαίσια παροχής υπηρεσιών, τόσο ορισμένων τύπων προϊόντων όσο και ανταλλακτικών ή εξαρτημάτων τους, η υποχρέωση αυτή είναι δυνατόν να μην επιβάλλεται όσον αφορά αυτά τα ανταλλακτικά και εξαρτήματα .

Άρθρο 3

1 . Οι ακόλουθες υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί στον δικαιοδόχο δεν εμποδίζουν την εφαρμογή του άρθρου 1, εφόσον είναι αναγκαίες για την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας του δικαιοπάροχου ή για τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και φήμης του δικτύου franchise :

α) να πωλεί ή να χρησιμοποιεί, κατά την παροχή υπηρεσιών, αποκλειστικά εκείνα τα προϊόντα που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες αντικειμενικές ποιοτικές προδιαγραφές που ορίζει ο δικαιοπάροχος - β) να πωλεί ή να χρησιμοποιεί, κατά την παροχή υπηρεσιών, προϊόντα που έχουν κατασκευαστεί αποκλειστικά από τον δικαιοπάροχο ή από τρίτους οριζόμενους από αυτόν, όταν, λόγω της φύσεως των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο του franchise, δεν είναι δυνατόν στην πράξη να ισχύουν αντικειμενικές ποιοτικές προδιαγραφές - γ) να μην ασκεί, άμεσα ή έμμεσα, παρεμφερή εμπορική δραστηριότητα σε περιοχή στην οποία ανταγωνίζεται με τον δικαιοπάροχο ή άλλο μέλος του δικτύου franchise - ο δικαιοδόχος είναι δυνατόν να εξακολουθεί να υπέχει την υποχρέωση αυτή μετά τη λύση της συμφωνίας, επί εύλογο χρονικό διάστημα, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος, και στην περιοχή όπου ασκούσε την εκμετάλλευση του franchise - δ) να μην αποκτά οικονομικά συμφέροντα στο κεφάλαιο ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, τα οποία ενδέχεται να δώσουν στον δικαιοδόχο τη δύναμη να επηρεάσει την οικονομική τακτική αυτών των επιχειρήσεων - ε) να πωλεί τα προϊόντα που αποτελούν το αντικείμενο του franchise μόνο σε τελικούς χρήστες ή σε άλλους δικαιοδόχους και μεταπωλητές, μέσω άλλων δικτύων τα οποία προμηθεύονται από τον ίδιο τον παραγωγό τους, ή με τη συγκατάθεσή του - στ) να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την πώληση των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο του franchise, να διαθέτει προς πώληση μια ελάχιστη σειρά προϊόντων, να επιτυγχάνει έναν ελάχιστο κύκλο εργασιών, να προγραμματίζει εκ των προτέρων τις παραγγελίες του, να διατηρεί ορισμένα ελάχιστα αποθέματα και να παρέχει υπηρεσίες στο πλαίσιο της εγγύησης των προϊόντων και της εξυπηρέτησης των πελατών - ζ) να καταβάλλει στον δικαιοπάροχο συγκεκριμένο ποσοστό των εσόδων του για διαφημιστικούς σκοπούς και να πραγματοποιεί ο ίδιος διαφημίσεις, για τη φύση των οποίων πρέπει να λαμβάνει την έγκριση του δικαιοπάροχου .

2 . Οι ακόλουθες υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί στον δικαιοδόχο δεν εμποδίζουν την εφαρμογή του άρθρου 1 :

α) να μην κοινολογεί σε τρίτους την τεχνογνωσία που του έχει παράσχει ο δικαιοπάροχος - ο δικαιοδόχος είναι δυνατόν να υπέχει την υποχρέωση αυτή και μετά τη λύση της συμφωνίας - β) να κοινοποιεί στον δικαιοπάροχο την αποκτηθείσα κατά την εκμετάλλευση του franchise πείρα και να του παραχωρεί, καθώς και στους άλλους δικαιοδόχους, μη αποκλειστική άδεια εκμετάλλευσης της τεχνογνωσίας που προέκυψε από την πείρα αυτή - γ) να ενημερώνει τον δικαιοπάροχο σχετικά με τις παραβιάσεις των παραχωρηθέντων δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας, να ενεργεί δικαστικά εναντίων των παραβατών ή να παρεμβαίνει υπέρ του δικαιοπάροχου σε οποιαδήποτε δικαστική ενέργεια εναντίον των παραβατών - δ) να μην χρησιμοποιεί την τεχνογνωσία που του έχει παραχωρήσει ο δικαιοπάροχος για σκοπούς άλλους πλην της εκμετάλλευσης του franchise - ο δικαιοδόχος είναι δυνατόν να υπέχει την υποχρέωση αυτή και μετά τη λύση της συμφωνίας - ε) να παρακολουθεί, ο ίδιος ή το προσωπικό του, την επαγγελματική κατάρτιση που διοργανώνει ο δικαιοπάροχος - στ) να εφαρμόζει τις εμπορικές μεθόδους που έχει επινοήσει ο δικαιοπάροχος, περιλαμβανομένων και των τυχόν μεταγενέστερων τροποποιήσεών τους, και να χρησιμοποιεί τα παραχωρηθέντα δικαιώματα βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας - ζ) να συμμορφώνεται με τα πρότυπα που έχει ορίσει ο δικαιοπάροχος όσον αφορά τον εξοπλισμό και την εμφάνιση των υπαγόμενων στη σύμβαση χώρων ή/και μεταφορικών μέσων - η) να επιτρέπει στον δικαιοπάροχο τη διενέργεια ελέγχων των υπαγόμενων στη σύμβαση χώρων ή/και μεταφορικών μέσων, των πωλούμενων προϊόντων και των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και των βιβλίων απογραφής και των λογαριασμών του δικαιοδόχου - θ) να μην μεταβάλλει

τον τόπο εγκατάστασης των υπαγόμενων στη σύμβαση χώρων χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιοπάροχου - ι) να μην μεταβιβάζει χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιοπάροχου τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμφωνία franchise .

3 . Όταν, λόγω ειδικών περιστάσεων, οι υποχρεώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης, απαλλάσσονται επίσης ακόμα και όταν δεν συνοδεύονται από τις απαλλασσόμενες σύμφωνα με το άρθρο 1 υποχρεώσεις .

Άρθρο 4

Η προβλεπόμενη στο άρθρο 1 εξαίρεση εφαρμόζεται υπό τον όρο ότι :

α) ο δικαιοδόχος είναι ελεύθερος να προμηθεύεται τα προϊόντα που αποτελούν το αντικείμενο του franchise από άλλους δικαιοδόχους - στην περίπτωση που τα προϊόντα αυτά διατίθενται επίσης μέσω άλλου δικτύου εξουσιοδοτημένων διανομέων, ο δικαιοδόχος πρέπει να είναι ελεύθερος να προμηθεύεται τα προϊόντα από αυτούς - β) στην περίπτωση που ο δικαιοπάροχος υποχρεώνει τον δικαιοδόχο να παρέχει εγγυήσεις για τα προϊόντα που δικαιοπάροχος, η υποχρέωση αυτή ισχύει για τέτοια προϊόντα που διατίθενται από οποιοδήποτε μέλος του δικτύου franchise, ή από οποιονδήποτε άλλο διανομέα που παρέχει τέτοιες εγγυήσεις στα πλαίσια της κοινής αγοράς - γ) ο δικαιοδόχος υποχρεούται να δηλώνει την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου εμπορευόμενου - η δήλωση αυτή δεν πρέπει, πάντως, να θίγει την κοινή ταυτότητα του δικτύου franchise, που απορρέει ιδίως από την κοινή επωνυμία ή σύμβολο και την ενιαία εμφάνιση των υπαγόμενων στη σύμβαση χώρων ή/και μεταφορικών μέσων .

Άρθρο 5

Η παρεχόμενη με το άρθρο 1 εξαίρεση δεν εφαρμόζεται εφόσον :

α) οι επιχειρήσεις παρασκευής προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών που είναι όμοια ή που θεωρούνται από τους χρήστες ως ισοδύναμα βάσει των χαρακτηριστικών τους, της τιμής και της σκοπούμενης χρήσης τους, συνάπτουν αμοιβαίες συμφωνίες franchise ασσον αφορά τέτοια προϊόντα ή υπηρεσίες - β) με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2 στοιχείο ε) και του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), ο δικαιοδόχος εμποδίζεται από το να προμηθεύεται προϊόντα ποιότητας ισοδύναμης με εκείνη των προσφερομένων από τον δικαιοπάροχο - γ) με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2 στοιχείο ε), ο δικαιοδόχος υποχρεώνεται να πωλεί ή να χρησιμοποιεί, στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών, προϊόντα παραγόμενα από τον δικαιοπάροχο ή από τρίτους, οριζόμενους από τον δικαιοπάροχο, και ο δικαιοπάροχος αρνείται, για λόγους άλλους από την προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας του ή τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και της φήμης του δικτύου franchise, να ορίσει ως εξουσιοδοτημένους κατασκευαστές τρίτους προτεινόμενους από τον δικαιοδόχο - δ) ο δικαιοδόχος εμποδίζεται από το να συνεχίσει να χρησιμοποιεί την παραχωρηθείσα τεχνογνωσία μετά τη λύση της σχετικής συμφωνίας, και εφόσον η τεχνογνωσία αυτή έχει γίνει ευρύτερα γνωστή ή εύκολα προσπελάσιμη, εκτός αν αυτό έχει συμβεί λόγω αθέτησης υποχρέωσης εκ μέρους του δικαιοδόχου - ε) ο δικαιοδόχος περιορίζεται από τον δικαιοπάροχο, άμεσα ή έμμεσα, ως προς τον καθορισμό των τιμών πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο του franchise, με την επιφύλαξη της δυνατότητας του δικαιοπάροχου να συνιστά τιμές πώλησης - στ) ο δικαιοπάροχος απαγορεύει στον δικαιοδόχο να αμφισβητεί την εκγυρότητα των δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας που αποτελούν μέρος του franchise, με την επιφύλαξη της δυνατότητας του δικαιοπάροχου να καταγγέλει τη συμφωνία στην περίπτωση αυτή - ζ) οι δικαιοδόχοι υποχρεώνονται να μην παρέχουν, στα πλαίσια της κοινής αγοράς, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο του franchise προς τελικούς χρήστες λόγω του τρόπου διαμονής τους .

Άρθρο 6 1 . προβλεπόμενη στο άρθρο 1 εξαίρεση εφαρμόζεται επίσης στις συμφωνίες franchise που πληρούν τους όρους του άρθρου 4 και περιλαμβάνουν υποχρεώσεις περιοριστικές του ανταγωνισμού, οι οποίες δεν καλύπτονται από το άρθρο 2 και το άρθρο 3 παράγραφος 3 και δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, υπό τον όρο ότι οι συμφωνίες αυτές κοινοποιούνται στην Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού αριθ . 27 της Επιτροπής (1) και η Επιτροπή δεν εναντιώνεται στην εξαίρεση αυτή σε προθεσμία έξι μηνών .

2 . Η εξαμηνια προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από την Επιτροπή . Πάντως, στην περίπτωση κοινοποίησης με συστημένη επιστολή, ως έναρξη της προθεσμίας θεωρείται η ένδειξη της ημερομηνίας στη σφραγίδα του ταχυδρομείου του τόπου αποστολής .

3 . Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται μόνον εφόσον :

α) στην κοινοποίηση ή σε συνοδευτικό της έγγραφου γίνεται ρητή αναφορά στο παρόν άρθρο και β) τα παρεχόμενα με την κοινοποίηση στοιχεία είναι πλήρη και συμφωνούν με τα γεγονότα .

4 . Το ευεργέτημα της παραγράφου 1 είναι δυνατόν να ζητηθεί όσον αφορά συμφωνίες που έχουν κοινοποιηθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, με την κατάθεση αίτησης προς την Επιτροπή με ρητή αναφορά στο παρόν άρθρο και στην κοινοποίηση . Η παράγραφος 2 και η παράγραφος 3 στοιχείο β) εφαρμόζονται τηρουμένων των αναλογιών .

5 . Η Επιτροπή είναι δυνατόν να εναντιωθεί στην εξαίρεση . Εναντιώνεται στην εξαίρεση εάν της υποβληθεί σχετικό αίτημα από κράτος μέλος σε προθεσμία τριών μηνών από τη διαβίβαση στο κράτος μέλος της κοινοποίησης που αναφέρεται στην παράγραφο 4 . Το αίτημα αυτό πρέπει να θεμελιώνεται σε επιχειρήματα σχετικά με τους κανόνες ανταγωνισμού της συνθήκης .

6 . Η Επιτροπή μπορεί οποτεδήποτε να άρει την εναντίωσή της στην εξαίρεση . Ωστόσο, στην περίπτωση που η εναντίωση διατυπώθηκε μετά από σχετικό αίτημα κράτους μέλους, πρέπει για την άρση της να προηγηθεί διαβούλευση με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Συμπράξεων και Δεσποζουσών Θέσεων .

7 . Εάν η εναντίωση αρθεί επειδή οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις απέδειξαν ότι πληρούνται οι όροι του άρθρου 85 παράγραφος 3, η εξαίρεση ισχύει από την ημερομηνία της κοινοποίησης .

8 . Εάν η εναντίωση αρθεί επειδή οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τροποποίησαν τη συμφωνία έτσι ώστε να πληρούνται οι όροι του άρθρου 85 παράγραφος 3, η εξαίρεση ισχύει από την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των τροποποιήσεων .

9 . Εάν η Επιτροπή εναντιωθεί στην εξαίρεση και δεν αρθεί η εναντίωση αυτή, τα αποτελέσματα της κοινοποίησης διέπονται από τις διατάξεις του κανονισμού αριθ . 17 .

Άρθρο 7

1 . Οι παρεχόμενες βάσει του άρθρου 6 πληροφορίες χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού .

2 . Η Επιτροπή και οι αρχές των κρατών μελών, καθώς και οι υπάλληλοι και οι άλλοι λειτουργοί τους, δεν κοινολογούν τις πληροφορίες εκείνες που απέκτησαν δυνάμει του παρόντος κανονισμού και οι οποίες καλύπτονται από την υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου .

3 . Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εμποδίζουν τη δημοσίευση πληροφοριών γενικής φύσεως ή ερευνών που δεν περιέχουν πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων .

Άρθρο 8

Η Επιτροπή μπορεί να άρει το ευεργέτημα του παρόντος κανονισμού, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού αριθ . 19/65/ΕΟΚ, εφόσον διαπιστώσει ότι, σε συγκεκριμένη περίπτωση, μια συμφωνία που έτυχε εξαίρεσης βάσει του παρόντος κανονισμού παράγει, ωστόσο, ορισμένα αποτελέσματα που δεν συμβιβάζονται με τους όρους του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης, ειδικότερα δε όταν προβλέπεται προστασία της περιοχής του δικαιοδόχου και :

α) η πρόσβαση στη σχετική αγορά και τον εκεί ασκούμενο ανταγωνισμό περιορίζεται σε σημαντικό βαθμό από το σωρευτικό αποτέλεσμα παράλληλων δικτύων παρόμοιων συμφωνιών, που έχουν συνάψει ανταγωνιζόμενοι κατασκευαστές ή διανομείς - β) τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο της συμφωνίας franchise δεν αντιμετωπίζουν, σε ουσιαστικό τμήμα της κοινής αγοράς, αποτελεσματικό ανταγωνισμό από προϊόντα ή υπηρεσίες που είναι όμοια ή που θεωρούνται από τους χρήστες ως ισοδύναμα, βάσει των χαρακτηριστικών, της τιμής και της σκοπούμενης χρήσης τους - γ) οι

συμβαλλόμενοι, ή ένας από αυτούς, εμποδίζουν τους τελικούς χρήστες, λόγω του τύπου διανομής των τελευταίων, να προμηθεύονται, απευθείας ή μέσω μεσαζόντων, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο του franchise εντός της κοινής αγοράς, ή όταν χρησιμοποιούν τις διαφορές των προδιαγραφών που αφορούν αυτά τα προϊόντα και υπηρεσίες στα διάφορα κράτη μέλη για να απομονώσουν αγορές - δ) οι δικαιοδόχοι ασκούν εναρμονισμένες πρακτικές σχετικά με τις τιμές πώλησης των προϊόντων ή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο του franchise - ε) ο δικαιοπάροχος χρησιμοποιεί το δικαίωμά του να ελέγχει τους υπαγόμενους στη σύμβαση χώρους και μεταφορικά μέσα, ή αρνείται τη συγκατάθεσή του όσον αφορά τα αιτήματα του δικαιοδόχου για αλλαγή τόπου εγκατάστασης των χώρων αυτών ή μεταβίβαση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία franchise, για λόγους άλλους από την προστασία της τεχνογνωσίας του δικαιοπάροχου, τη διατήρηση της κοινής ταυτότητας και φήμης του δικτύου franchise και τον έλεγχο του κατά πόσον ο δικαιοδόχος τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει βάσει της συμφωνίας .

Άρθρο 9

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 1989 .

Εφαρμόζεται μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1999 .

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος .

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 1988 .

Για την Επιτροπή Peter SUTHERLAND Μέλος της Επιτροπής (1) ΕΕ αριθ . 36 της 6 . 3. 1965, σ . 533/65 .

(2) ΕΕ αριθ . C 229 της 27 . 8 . 1987, σ . 3 .

(3) ΕΕ αριθ . 13 της 21 . 2 . 1962, σ . 204/62 .

Νόμος 703/1977 «Περί ελέγχου μονοπωλίων και олиγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Α' 278/ 20/26.9.77)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ

Άρθρο 1 Απαγορεύονται συμπράξεις.

1. Απαγορεύονται πάσαι αι συμφωνίαι μεταξύ επιχειρήσεων, πάσαι αι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής ενηρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, αι οποίαι έχουν ως αντικείμενον ή αποτέλεσμα την παρακώλυσιν, τον περιορισμόν ή την νόθευσιν του ανταγωνισμού, ιδία δε αι συνιστάμεναι εις: α) τον άμεσον ή έμμεσον καθορισμόν των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β) τον περιορισμόν ή τον έλεγχον της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, γ) την κατανομήν των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού, δ) την, κατά τρόπο δυσχεραίνοντα την λειτουργίαν του ανταγωνισμού, εφαρμογήν εν τω εμπορίω ανίσων όρων δι' ισοδυνάμους παροχάς, ιδία δε την αδικαιολόγητον άρνησιν πωλήσεως, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, ε) την εξάρτησιν συνάψεως συμβάσεων εκ της παρά των αντισυμβαλλομένων αποδοχής προσθέτων παροχών, αι οποίαι, κατά την φύσιν των ή συμφώνως προς τας εμπορικής συνηθείας, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων τούτων.

2. Οι κατά την προηγουμένη παράγραφο απαγορευμένες συμφωνίες και αποφάσεις είναι απόλυτα άκυρες, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο.

3. Εμπίπτουσai εις την παράγραφον 1 του παρόντος άρθρου, συμφωνίαι, αποφάσεις και περιπτώσεις ενηρμονισμένης πρακτικής ή κατηγορίαι τούτων, δύναται να κριθούν, δι' αποφάσεως της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού, ως εν όλω ή εν μέρει ισχυραί, εφ' όσον πληρούν αθροιστικώς τας κάτωθι προϋποθέσεις: α) συμβάλλουν, επί ευλόγω συμμετοχή των καταναλωτών εις την προκύπτουσαν ωφέλειαν, εις βελτίωσιν της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή εις προώθησιν της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, β) δεν επιβάλλουν εις τας οικείας επιχειρήσεις περιορισμούς πέραν των απολύτως αναγκαίων δια την πραγματοποίησιν των ανωτέρω σκοπών, και γ) δεν παρέχουν εις τας επιχειρήσεις ταύτας την δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού εις σημαντικόν τμήμα της οικείας αγοράς.

[Το άρθρο 1 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 15 ν.2000/1991 (ΦΕΚ Α' 206) και 1 παρ. 1 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 2 Καταχρηστική εκμετάλλευσis δεσποζούσης θέσεως.

Απαγορεύεται η υπό μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων καταχρηστική εκμετάλλευσis της δεσποζούσης θέσεως αυτών επί του συνόλου ή μέρους της αγοράς της χώρας. Η καταχρηστική αύτη εκμετάλλευσis δύναται να συνίσταται ιδία: α) εις τον άμεσον ή έμμεσον εξαναγκασμόν προς καθορισμόν είτε των τιμών αγοράς ή πωλήσεως είτε άλλων μη ευλόγων όρων συναλλαγής, β) εις τον περιορισμόν της παραγωγής, της καταναλώσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως, επί ζημία των καταναλωτών, γ) εις την εφαρμογήν ανίσων όρων δι' ισοδυνάμους παροχάς, ιδία εις την αδικαιολόγητον άρνησιν πωλήσεων, αγορών ή άλλων συναλλαγών, κατά τρόπον ώστε επιχειρήσεις τινές να τίθενται εις μειονεκτικήν εν τω ανταγωνισμώ θέσιν, δ) εις την εξάρτησιν της συνάψεως συμβάσεων εκ της παρά των αντισυμβαλλομένων αποδοχής προσθέτων παροχών, ή συνάψεως προσθέτων συμβάσεων αι οποίαι, κατά την φύσιν των ή συμφώνως προς τας εμπορικής συνηθείας, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων τούτων.

[Το Άρθρο 2 είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 16 ν. 2000/1991 (ΦΕΚ Α' 206) και τίθεται όπως επανήλθε στην αρχική του μορφή με το άρθρο 1 παρ. 2 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 2α Απαγόρευση καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 και του άρθρου 81 της Συνθ. Ε.Κ., απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση, από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, της σχέσης οικονομικής εξάρτησης στην οποία βρίσκεται προς αυτήν ή αυτές μία επιχείρηση, η οποία κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή, ακόμη και ως προς ένα ορισμένο είδος προϊόντων ή υπηρεσιών και δεν διαθέτει ισοδύναμη εναλλακτική λύση. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση της σχέσης οικονομικής εξάρτησης δύναται να συνίσταται ιδίως στην επιβολή αυθαίρετων όρων συναλλαγής, στην εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης ή στην αιφνίδια και αδικαιολόγητη διακοπή μακροχρόνιων εμπορικών σχέσεων.

[Η διάταξη τίθεται όπως επανήλθε σε ισχύ με το άρθρο 1 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 3 Γενική διάταξη

Με την επιφύλαξη του άρθρου 1 παρ.3, οι κατά το άρθρο 1 παρ.1 συμφωνίες, αποφάσεις και περιπτώσεις εναρμονισμένης πρακτικής, η κατ' άρθρο 2 καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης και η κατ' άρθρο 2α καταχρηστική εκμετάλλευση σχέσης οικονομικής εξάρτησης απαγορεύονται, χωρίς προς τούτο να είναι απαραίτητη προηγούμενη έκδοση απόφασης από κάποια αρχή.

[Το άρθρο 3 όπως τίθεται αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 παρ. 3 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43) όπως είχε συμπληρωθεί και τροποποιηθεί με τα άρθρα 13 ν.1934/1991 (ΦΕΚ Α' 31) και 17 ν.2000/1991 (ΦΕΚ Α' 206)]

Άρθρο 4 Συγκέντρωση Επιχειρήσεων

1. Η συγκέντρωση επιχειρήσεων δεν εμπίπτει καθαυτή στις απαγορεύσεις του άρθρου 1 παρ.1 και του άρθρου 2 του παρόντος νόμου.

2. Συγκέντρωση πραγματοποιείται: α) όταν συγχωνεύονται με κάθε τρόπο δύο ή περισσότερες προηγουμένως ανεξάρτητες επιχειρήσεις. β) όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.

3. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης, και ιδίως από: α) δικαιώματα κυριότητας ή επικαρπίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων μιας επιχείρησης.

4. Ο έλεγχος αποκτάται από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις, που: α) είναι υποκείμενα αυτών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές ή β) χωρίς να είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι από τις συμβάσεις αυτές, δικαιούνται να ασκούν τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές.

5. Η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης οικονομικής ενότητας, αποτελεί συγκέντρωση κατά την έννοια του παρόντος άρθρου. Στο μέτρο που η δημιουργία κοινής επιχείρησης έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες, ο συντονισμός αυτός αξιολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια που

ορίζονται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 1. Κατά την αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη ιδίως: α) αν δύο ή περισσότερες μητρικές επιχειρήσεις ασκούν, σε σημαντικό βαθμό, δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων από αυτήν της κοινής επιχείρησης ή σε παραπλήσια αγορά, στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή και β) εάν ο συντονισμός, ο οποίος απορρέει ευθέως από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, παρέχει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών τους.

6. Δε θεωρείται ότι πραγματοποιείται συγκέντρωση όταν: α) πιστωτικοί οργανισμοί ή άλλοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί ή ασφαλιστικές εταιρίες, στις συνήθεις δραστηριότητες των οποίων περιλαμβάνεται η εμπορία και διαπραγμάτευση τίτλων για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων, αποκτούν προσωρινά δικαιώματα συμμετοχής σε μία επιχείρηση με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους, εφόσον δεν ασκούν τα δικαιώματα ψήφου, που παρέχουν αυτά τα δικαιώματα συμμετοχής με σκοπό να επηρεάσουν την ανταγωνιστική συμπεριφορά της επιχείρησης αυτής ή εφόσον ασκούν τα δικαιώματα ψήφου με μοναδικό σκοπό να προετοιμάσουν τη διάθεση του συνόλου ή μέρους της επιχείρησης αυτής ή των περιουσιακών στοιχείων της ή τη διάθεση των δικαιωμάτων συμμετοχής, και εφόσον η διάθεση αυτή πραγματοποιείται εντός έτους από την ημερομηνία απόκτησης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για εύλογο χρονικό διάστημα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν οι εν λόγω οργανισμοί ή εταιρίες δικαιολογούν ότι η εμπρόθεσμη διάθεση δεν ήταν εύλογα δυνατή, β) οι πράξεις της παραγράφου 2 στοιχ. β' πραγματοποιούνται από εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου υπό τον περιορισμό ότι τα δικαιώματα αυτά ασκούνται, κυρίως με το διορισμό των μελών του διευθυντικού και του εποπτικού οργάνου των επιχειρήσεων, στις οποίες αποκτούν δικαιώματα συμμετοχής, μόνο για τη διασφάλιση της ακεράιας αξίας των σχετικών επενδύσεων και όχι για τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων αυτών σε θέματα ανταγωνισμού.

[Το άρθρο 4 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 11 παρ. 2 ν.2323/1995 (ΦΕΚ Α' 145), 1 παρ. 2 ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178) και 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 4α Γνωστοποίηση συγκεντρώσεων επιχειρήσεων

1. Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται μέσα σε ένα μήνα από την πραγματοποίησή της στην Επιτροπή Ανταγωνισμού όταν: α) το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά η συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ, αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό τμήμα αυτής, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, τουλάχιστον το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή, λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής και της χρήσης τους, για την οποία προορίζονται ή β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ανέρχεται, στην εθνική αγορά, τουλάχιστον σε δεκαπέντε εκατομμύρια (15.000.000) ευρώ.

2. Υποχρεούνται σε γνωστοποίηση: α) σε περίπτωση που η συγκέντρωση αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση ή κάθε μία από αυτές, β) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή ομάδες προσώπων ή επιχειρήσεων που αποκτούν έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μίας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

3. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία εκδίδεται σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος του *παρόντος νόμου*, καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της γνωστοποίησης και ρυθμίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με αυτή.

4. Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της υποχρέωσης προς γνωστοποίηση, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει στον καθένα από τους υπέχοντες τη σχετική υποχρέωση πρόστιμο ύψους τουλάχιστον τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κύκλου εργασιών, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ.

[Το άρθρο 4α τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 4β Προηγούμενη γνωστοποίηση συγκεντρώσεων επιχειρήσεων

1. Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά.

2. Η προθεσμία των δέκα (10) ημερών αρχίζει από την επέλευση της πρώτης από τις πράξεις, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

3. Υποχρεούνται σε γνωστοποίηση: α. σε περίπτωση που η συγκέντρωση αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, η καθεμία από αυτές, β. σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή ομάδες προσώπων ή επιχειρήσεων, που αποκτούν έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

4. Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της υποχρέωσης προς γνωστοποίηση η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει στον καθένα από τους, κατά την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, υπόχρεους προς γνωστοποίηση πρόστιμο ύψους τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, το οποίο δεν υπερβαίνει το επτά τοις εκατό (7%) του συνολικού κύκλου εργασιών, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4στ.

5. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της γνωστοποίησης και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό με αυτή θέμα.

6. Οι υπόχρεοι σε γνωστοποίηση, αμέσως μετά την γνωστοποίηση, υποχρεούνται να δημοσιεύσουν τη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση σε μία ημερήσια οικονομική εφημερίδα, πανελλαδικής κυκλοφορίας, με έξοδά τους.

Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο της δημοσίευσης και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό με αυτή θέμα.

[Το άρθρο 4β τίθεται όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τα άρθρα 4 και 26 στοιχ. 1 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 4γ Έλεγχος των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων

1. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

2. Για την εκτίμηση της δυνατότητας μιας συγκέντρωσης να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό υπό την έννοια της παρ.1 του παρόντος άρθρου λαμβάνονται υπόψη ιδιαίτερα η διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών, ο πραγματικός ή δυνητικός ανταγωνισμός εκ μέρους επιχειρήσεων εγκατεστημένων εντός ή εκτός Ελλάδας, η ύπαρξη νομικών ή πραγματικών εμποδίων εισόδου στην αγορά, η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά και η χρηματοδοτική και οικονομική δύναμή τους, οι δυνατότητες επιλογής των προμηθευτών και των χρηστών από τις επιχειρήσεις και από άλλες ανταγωνιστικές ή δυνητικά ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, η πρόσβασή τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων, η εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των οικείων αγαθών και υπηρεσιών, τα συμφέροντα των ενδιαμέσων και τελικών καταναλωτών και η συμβολή στην εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, υπό τον όρο ότι η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

3. Συγκέντρωση που απαγορεύθηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού με βάση την παράγραφο 1 μπορεί να εγκριθεί με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην παρ. 9 του άρθρου 4δ, όταν η συγκέντρωση παρουσιάζει γενικότερα οικονομικά πλεονεκτήματα, τα οποία αντισταθμίζουν τον περιορισμό του ανταγωνισμού που θα προκύψει από αυτή τη συγκέντρωση ή κρίνεται απαραίτητη για την εξυπηρέτηση υπέρτερου δημόσιου και γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος, ιδιαίτερα όταν συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό και την εκλογίκευση της παραγωγής και της οικονομίας, στην προσέλκυση επενδύσεων, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά, στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

[Το άρθρο 4γ τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 4δ Διαδικασία προληπτικού ελέγχου συγκεντρώσεων

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει τη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση μόλις υποβληθεί η σχετική γνωστοποίησηση.

2. Αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4β παρ. 1, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, μέσα σε ένα (1) μήνα από τη γνωστοποίησηση, εκδίδει πράξη, η οποία κοινοποιείται στα πρόσωπα ή στις επιχειρήσεις που έχουν προβεί στη γνωστοποίησηση. Η πράξη αυτή δεν περιορίζει την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1, 2, 2α και 5 του παρόντος νόμου.

3. Αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, παρότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρ.1 του άρθρου 4β, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητά της να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις επί μέρους αγορές στις οποίες αφορά, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, με απόφασή της που εκδίδεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τη γνωστοποίησηση, επιτρέπει τη συγκέντρωση.

4. Αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου και προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επί μέρους αγορές στις οποίες αφορά, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με απόφασή του που εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα από την γνωστοποίησηση κινεί τη διαδικασία της πλήρους διερεύνησης της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης και ενημερώνει αμελλητί τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις σχετικά με την απόφασή του.

5. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3, η υπόθεση εισάγεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε προθεσμία σαράντα πέντε ημερών από την ημερομηνία

γνωστοποίησης. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που έχουν σχέση με τη φύση της συγκεκριμένης γνωστοποίησης, αν ο Πρόεδρος διαπιστώσει ότι η προθεσμία των σαράντα πέντε ημερών δεν μπορεί να τηρηθεί, παρατείνει την προθεσμία αυτή για χρόνο όχι μεγαλύτερο των δεκατεσσάρων ημερών και ενημερώνει σχετικά τα γνωστοποιούνται μέρη επτά τουλάχιστον ημέρες πριν από τη λήξη της πιο πάνω προθεσμίας.

6. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία εκδίδεται μέσα σε ενενήντα ημέρες από τη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης, σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 4γ και στην περίπτωση της παρ. 5 του άρθρου 4, όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 1, απαγορεύεται η συγκέντρωση. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιτρέπει τη συγκέντρωση. Η πάροδος της προθεσμίας των ενενήντα ημερών χωρίς την έκδοση απορριπτικής απόφασης, θεωρείται ως έγκριση της συγκέντρωσης εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία εκδίδει υποχρεωτικώς τη σχετική διαπιστωτική πράξη.

7. Οι αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους 3 και 6, καλύπτουν και τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι για αυτή.

8. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να εγκρίνει συγκέντρωση, σύμφωνα με την παράγραφο 6, με όρους και προϋποθέσεις που η ίδια επιβάλλει, προκειμένου να διασφαλιστεί, ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις θα τηρήσουν τις τυχόν δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού, για να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την παρ.1 του άρθρου 4γ και στην περίπτωση της παρ. 5 του άρθρου 4, προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση των προϋποθέσεων της παρ. 3 του άρθρου 1.

9. Μετά από αίτηση των ενδιαφερόμενων μερών, που υποβάλλεται μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού με την οποία απαγορεύεται η συγκέντρωση, οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης μπορούν, με απόφασή τους, να εγκρίνουν τη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4γ παρ.3. Η απόφαση αυτή εκδίδεται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης και μπορεί να θέτει όρους και να επιβάλλει υποχρεώσεις για την εξασφάλιση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή τη διασφάλιση της επίτευξης των οικονομικών ή άλλων πλεονεκτημάτων που αντισταθμίζουν τις δυσμενείς συνέπειες για τον ανταγωνισμό. Η παρέλευση άπρακτης της δίμηνης προθεσμίας ισοδυναμεί με απόρριψη της αίτησης.

10. Οι προθεσμίες που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους 3 και 6 μπορούν να παραταθούν στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) αν συμφωνήσουν οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, β) αν το έντυπο της γνωστοποίησης δεν έχει συμπληρωθεί πλήρως, με αποτέλεσμα να μην μπορεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού να προβεί στην αξιολόγηση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης και εφόσον οι γνωστοποιούντες ειδοποιηθούν για αυτό μέσα σε αποκλειστική προθεσμία επτά ημερών από τη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης, γ) αν η γνωστοποίηση είναι λανθασμένη ή παραπλανητική, με αποτέλεσμα να μην μπορεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού να προβεί στην αξιολόγηση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης.

Στις περιπτώσεις β' και γ', ως χρονικό σημείο έναρξης των προθεσμιών θεωρείται η ημερομηνία της προσήκουσας γνωστοποίησης ή της συγκέντρωσης των πλήρων και ακριβών στοιχείων από την αρμόδια για τον ανταγωνισμό υπηρεσία.

11. Σε περίπτωση που, με δικαστική απόφαση ακυρώνεται εν όλω ή εν μέρει, η απόφαση που εκδίδεται με βάση τις προηγούμενες διατάξεις του άρθρου αυτού, οι προθεσμίες που προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 6 αρχίζουν εκ νέου από την ημερομηνία κοινοποίησης της δικαστικής απόφασης στην αρμόδια υπηρεσία.

12. Οι αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους 2, 3 και 6 μπορούν να ανακληθούν από το όργανο που τις εξέδωσε στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) αν η έκδοσή τους στηρίχθηκε σε ανακριβή και παραπλανητικά στοιχεία, β) αν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις παραβούν οποιονδήποτε όρο ή υποχρέωση που καθορίζονται με την απόφαση. Αν ανακληθεί η απόφαση στις πιο πάνω περιπτώσεις, επιτρέπεται η έκδοση νέας απόφασης, χωρίς την τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο αυτό.

[Το άρθρο 4γ τίθεται όπως τροποποιήθηκε τελευταία με το άρθρο 6 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 4ε Αναστολή πραγματοποίησης της συγκέντρωσης

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των επόμενων παραγράφων 2 και 3, απαγορεύεται η πραγματοποίηση της συγκέντρωσης μέχρι την έκδοση μιας από τις αποφάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 6 του άρθρου 4δ. Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις συγκεντρώσεις που δεν γνωστοποιήθηκαν σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 4β.

Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της απαγόρευσης αυτής, επιβάλλεται από την Επιτροπή, σε όσους υπέχουν την υποχρέωση γνωστοποίησης, κατά την παρ. 3 του άρθρου 4β, πρόστιμο τουλάχιστον τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, το οποίο σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνολικού κύκλου εργασιών, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4στ.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν παρακωλύουν την πραγματοποίηση δημόσιας προσφοράς, αγοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση, στα πλαίσια χρηματιστηριακών συναλλαγών, συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο μιας επιχείρησης, εφόσον οι πράξεις αυτές έχουν γνωστοποιηθεί στην αρμόδια για τον ανταγωνισμό υπηρεσία, μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 4β και υπό τον όρο ότι ο αποκτών δεν ασκεί τα δικαιώματα ψήφου που συνδέονται με τους συγκεκριμένους τίτλους ή τα ασκεί μόνο για να διατηρήσει την πλήρη αξία της επένδυσής του και βάσει ειδικής άδειας, η οποία παρέχεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο 3.

3. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, να επιτρέψει παρέκκλιση από τις υποχρεώσεις που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2, προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρές ζημιές σε βάρος μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η πράξη συγκέντρωσης ή σε βάρος τρίτου. Στην απόφαση που επιτρέπει την παρέκκλιση, μπορεί να τίθενται όροι και υποχρεώσεις για την εξασφάλιση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού και την αποτροπή καταστάσεων που θα μπορούσαν να δυσχεράνουν την εκτέλεση τυχόν απαγορευτικής οριστικής απόφασης. Η άδεια παρέκκλισης μπορεί να ζητείται και να παρέχεται οποτεδήποτε είτε πριν από τη γνωστοποίηση είτε μετά τη συναλλαγή. Η απόφαση που επιτρέπει την παρέκκλιση, μπορεί να ανακληθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, αν συντρέχει κάποιος από τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 12 του άρθρου 4δ.

4. Σε περίπτωση που έχει ήδη πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση κατά παράβαση των διατάξεων ή των αποφάσεων που απαγορεύουν την πραγματοποίησή της, η Επιτροπή Ανταγωνισμού διατάσσει, με απόφαση που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 4δ ή με χωριστή απόφαση, χωρίς τήρηση προθεσμίας, το διαχωρισμό των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, ιδίως με τη διάλυση της συγχώνευσης ή τη διάθεση όλων των μετοχών ή στοιχείων του ενεργητικού που έχουν αποκτήσει, για να επανέλθει η κατάσταση που επικρατούσε πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Σε βάρος των επιχειρήσεων που δεν συμμορφώνονται με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει πρόστιμο ύψους μέχρι δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνολικού κύκλου εργασιών

των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ και επιπλέον πρόστιμο ύψους 10.000 ευρώ, για κάθε ημέρα που παρέρχεται χωρίς συμμόρφωση προς την απόφαση.

5. Η απόφαση που εκδίδεται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δεν αποκλείει τη δυνατότητα έγκρισης της συγκέντρωσης από τους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παρ. 9 του άρθρου 4δ, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 4γ.

6. Το κύρος των δικαιοπραξιών που καταρτίζονται κατά παράβαση της προηγούμενης παραγράφου 1, εξαρτάται από την απόφαση που εκδίδεται κατ' εφαρμογή των παραγράφων 2, 3 και 6 του άρθρου 4δ ή κατ' εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων 4 ή 5. Σε κάθε περίπτωση, υπερισχύει η απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, με την οποία εγκρίνεται η συγκέντρωση.

7. Από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν επηρεάζεται το κύρος των χρηματιστηριακών συναλλαγών επί τίτλων γενικώς, περιλαμβανομένων και των τίτλων που είναι μετατρέψιμοι σε άλλους τίτλους, εκτός αν οι αγοραστές και οι πωλητές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν, ότι η σχετική συναλλαγή πραγματοποιείται κατά παράβαση της προηγούμενης παραγράφου 1.

[Το άρθρο 4ε τίθεται όπως τροποποιήθηκε τελευταία με το άρθρο 7 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 4στ Υπολογισμός των μεριδίων αγοράς και του κύκλου εργασιών

1. Το μερίδιο αγοράς, που ορίζεται σύμφωνα με την παρ. 1 (ι) του άρθρου 4α, αντιστοιχεί στο άθροισμα όλων των μεριδίων αγοράς που κατέχουν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις στην εθνική αγορά ή στο τμήμα αυτής που αφορά η συγκέντρωση.

2. Ο συνολικός κύκλος εργασιών, που ορίζεται σύμφωνα με το στοιχείο β' της παρ. 1 και την παρ. 4 του άρθρου 4α, τις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 4β και τα εδάφια 3 και 2 των παραγράφων 1 και 4, αντιστοίχως, του άρθρου 4ε περιλαμβάνει τα ποσά που απορρέουν από την πώληση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών από τις εν λόγω επιχειρήσεις, κατά περίπτωση στην εθνική ή παγκόσμια αγορά, κατά τη διάρκεια της τελευταίας οικονομικής χρήσης και αντιστοιχούν στις συνήθεις δραστηριότητές τους, αφού αφαιρεθούν οι εκπτώσεις επί των πωλήσεων, καθώς και ο φόρος προστιθέμενης αξίας και άλλοι φόροι που συνδέονται άμεσα με τον κύκλο εργασιών. Στο συνολικό κύκλο εργασιών μίας συμμετέχουσας επιχείρησης δεν περιλαμβάνονται οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται μεταξύ των επιχειρήσεων οι οποίες αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο 5.

3. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου 2, όταν η συγκέντρωση πραγματοποιείται με την απόκτηση τμημάτων μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, ασχέτως αν τα τμήματα αυτά έχουν ή όχι νομική προσωπικότητα, λαμβάνονται υπόψη, όσον αφορά τον μεταβιβάζοντα, μόνο ο κύκλος εργασιών και το μερίδιο αγοράς που αντιστοιχούν στο μεταβιβαζόμενο μέρος. Δύο ή περισσότερες πράξεις κατά το προηγούμενο εδάφιο, οι οποίες πραγματοποιούνται σε χρονική περίοδο δύο ετών μεταξύ των ίδιων προσώπων ή επιχειρήσεων, θεωρούνται ως μια μόνο συγκέντρωση, που πραγματοποιείται την ημερομηνία της τελευταίας πράξης.

4. Αντί του κύκλου εργασιών λαμβάνονται υπόψη:

α) Για τα πιστωτικά ιδρύματα και τους λοιπούς χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, το συνολικό ποσό των ακόλουθων κατηγοριών εσόδων, όπως ορίζονται από τις διατάξεις του π.δ. 367/1994 (ΦΕΚ 200 Α') αφού αφαιρεθούν, κατά περίπτωση, ο φόρος προστιθέμενης αξίας και οι άλλοι φόροι που συνδέονται άμεσα με τις εν λόγω παρεχόμενες υπηρεσίες και

προϊόντα: αα) έσοδα από τόκους και εξομοιούμενα έσοδα, ββ) έσοδα από τίτλους: - έσοδα από μετοχές, μερίδια και άλλους τίτλους μεταβλητής απόδοσης, - έσοδα από συμμετοχές, - έσοδα από μερίδια σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, γγ) προμήθειες, δδ) καθαρά κέρδη από χρηματοπιστωτικές πράξεις, εε) άλλα έσοδα εκμετάλλευσης. Ο κύκλος εργασιών ενός πιστωτικού ή χρηματοοικονομικού ιδρύματος στην Ελλάδα περιλαμβάνει τα στοιχεία των εσόδων, όπως ορίζονται ανωτέρω, τα οποία πραγματοποιεί κατά περίπτωση υποκατάστημα ή τμήμα της επιχείρησης αυτής, εγκατεστημένο στην Ελλάδα.

β) Για τις ασφαλιστικές εταιρείες, η αξία των ακαθάριστων ασφαλίσεων που περιλαμβάνουν όλα τα εισπραχθέντα και προς είσπραξη ποσά, δυνάμει των ασφαλιστηρίων συμβολαίων που έχουν συναφθεί από αυτές ή για λογαριασμό τους, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλίσεων που έχουν εκχωρηθεί στους αντασφαλιστές, όπως η αξία αυτή προκύπτει μετά την έκπτωση των φόρων και λοιπών τελών που εισπράττονται βάσει του ποσού των ασφαλίσεων ή του συνολικού μεγέθους του ποσού αυτού. Όσον αφορά τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών εντός της Ελλάδας σύμφωνα με τα άρθρα 4α και 4β, λαμβάνονται υπόψη, αντίστοιχα, τα ακαθάριστα ασφάλιστρα που καταβάλλουν τα πρόσωπα που έχουν κατοικία ή εγκατάσταση στην Ελλάδα.

5. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3, ο κύκλος εργασιών και το μερίδιο αγοράς μιας συμμετέχουσας επιχείρησης, σύμφωνα με τις παραγράφους: 1 στοιχείο β και 4 του άρθρου 4α, 1 και 4 του άρθρου 4β, 1 εδάφ. 3 και 4 εδάφ. 2 του άρθρου 4ε, προκύπτει από το άθροισμα των κύκλων εργασιών και των μεριδίων αγοράς των ακόλουθων επιχειρήσεων: α) της συμμετέχουσας επιχείρησης, β) των επιχειρήσεων, στις οποίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις διαθέτουν άμεσα ή έμμεσα: αα) είτε περισσότερο από το 50% του κεφαλαίου ή της περιουσίας, ββ) είτε την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου, γγ) είτε την εξουσία να διορίζουν ή να παύουν την πλειοψηφία των μελών των οργάνων διοίκησης των επιχειρήσεων αυτών, δδ) είτε το δικαίωμα να διαχειρίζονται τις υποθέσεις των επιχειρήσεων αυτών, γ) των επιχειρήσεων που διαθέτουν σε μια συμμετέχουσα επιχείρηση τα δικαιώματα ή τις δυνατότητες επιρροής που αναφέρονται στο στοιχείο β, δ) των επιχειρήσεων, στις οποίες μια επιχείρηση αναφερόμενη στο στοιχείο γ', διαθέτει τα δικαιώματα επιρροής που αναφέρονται στο στοιχείο β, ε) των επιχειρήσεων στις οποίες, περισσότερες της μιας επιχειρήσεις από αυτές που αναφέρονται στα στοιχεία α' έως και δ', διαθέτουν από κοινού τα δικαιώματα ή τις δυνατότητες επιρροής που αναφέρονται στο στοιχείο β.

6. Όταν επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συγκέντρωση διαθέτουν, από κοινού, τα δικαιώματα ή τις δυνατότητες επιρροής που αναφέρονται στο στοιχείο β' της παρ. 5, κατά τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων σύμφωνα με τις παραγράφους: 1 στοιχείο β' και 4 του άρθρου 4α, 1 και 4 του άρθρου 4β και 1 εδάφ. 3 και 4 εδάφ. 2 του άρθρου 4ε, πρέπει: α) να μην λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από την πώληση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, μεταξύ της κοινής επιχείρησης και καθεμιάς από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή κάθε άλλης επιχείρησης συνδεδεμένης με μια από αυτές, κατά την έννοια της παραγράφου 5 στοιχεία β έως ε, β) να λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από την πώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών μεταξύ της κοινής επιχείρησης και κάθε τρίτης επιχείρησης. Αυτός ο κύκλος εργασιών καταλογίζεται εξίσου στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

[Το άρθρο 4στ τίθεται όπως τροποποιήθηκε τελευταία με το άρθρο 8 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 5 Κανονιστική παρέμβαση σε κλάδους της οικονομίας

1. Μετά από αίτημα του Υπουργού Ανάπτυξης ή αυτεπάγγελτα, η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει συγκεκριμένο κλάδο της ελληνικής οικονομίας και εφόσον διαπιστώσει ότι στον κλάδο

αυτόν δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και κρίνει ότι η εφαρμογή των άρθρων 1, 2, 2α και 4επ. δεν επαρκεί για την δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή της, να λάβει κάθε απολύτως αναγκαίο κανονιστικό μέτρο συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, το αργότερο μέσα σε εξήντα ημέρες από την έναρξη της διαδικασίας κατά την προηγούμενη παράγραφο, οφείλει να γνωστοποιήσει τις αιτιολογημένες απόψεις της ως προς την ύπαρξη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο συγκεκριμένο υπό εξέταση κλάδο της εθνικής οικονομίας, καθορίζοντας και τις επιμέρους αγορές από τις οποίες αποτελείται ο κλάδος αυτός.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δημοσιεύει τις απόψεις της επαρκώς και με πρόσφορο τρόπο και θέτει αυτές σε δημόσια διαβούλευση. Η δημόσια διαβούλευση διαρκεί τουλάχιστον τριάντα ημέρες.

3. Μετά το πέρας της δημόσιας διαβούλευσης και εφόσον η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώνει ξανά ότι και μετά τη διενέργεια της διαβούλευσης, στο συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ανακοινώνει τα συγκεκριμένα διαρθρωτικά μέτρα ή μέτρα συμπεριφοράς τα οποία θεωρεί ότι είναι τα απολύτως αναγκαία και πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, για την δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Τα μέτρα, τα οποία είναι δυνατόν να επιβληθούν από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, είναι, ιδίως, η τήρηση της αρχής της διαφάνειας, της μη διακριτικής μεταχείρισης, του λογιστικού διαχωρισμού και της υποχρέωσης κοστοστρέφειας στις τιμές.

4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δημοσιεύει επαρκώς και με πρόσφορο τρόπο τις απόψεις της για τα μέτρα που ανακοινώνει κατά την προηγούμενη παράγραφο και θέτει αυτές σε δημόσια διαβούλευση. Η δημόσια διαβούλευση διαρκεί τουλάχιστον τριάντα ημέρες.

5. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, μετά το πέρας της διαβούλευσης κατά την προηγούμενη παράγραφο και αφού λάβει υπόψη τα αποτελέσματα αυτής, επιβάλλει, με απόφασή της, η οποία είναι και η μόνη εκτελεστή, τα συγκεκριμένα μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα τα οποία θεωρεί ότι είναι τα απολύτως αναγκαία και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

6. Η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού κοινοποιείται αμελλητί στον Υπουργό Ανάπτυξης ο οποίος, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα ημερών, μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή του, να άρει την εφαρμογή των μέτρων που επέβαλε η Επιτροπή Ανταγωνισμού ή να τροποποιήσει αυτά, εφόσον αυτό δικαιολογείται από λόγους κοινωνικής πολιτικής ή εθνικής οικονομίας ή δημοσίου συμφέροντος, που προφανώς υπερβαίνουν το σκοπό της λήψης όλων ή μερικών από τα συγκεκριμένα μέτρα.

7. Το αργότερο μέσα σε ένα έτος από την έκδοση των αποφάσεων κατά τις παραγράφους 5 ή 6, η Επιτροπή Ανταγωνισμού οφείλει να κινήσει τη διαδικασία εξέτασης του σχετικού κλάδου της οικονομίας και να αξιολογήσει κατά πόσον έχουν αποκατασταθεί οι συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή κατά πόσον είναι αναγκαίο, να τροποποιηθούν τα μέτρα τα οποία έχει λάβει και να επιβληθούν μέτρα ελαφρύτερα ή βαρύτερα, κατά περίπτωση. Για το σκοπό αυτόν ακολουθείται η διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων. Σε κάθε περίπτωση ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί να υποβάλει σχετικό αίτημα στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον το κρίνει αναγκαίο.

8. Οι αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 6 και 7, προσβάλλονται με αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, από όποιον έχει προς τούτο έννομο συμφέρον.

9. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού συλλέγει τα αναγκαία στοιχεία σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 25, 26 και 27 του ν.703/1977.

10. Σε κάθε επιχείρηση η οποία δεν εφαρμόζει τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 6 και 7 επιβάλλεται, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν.703/1977, πρόστιμο τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, που μπορεί να φτάσει μέχρι ποσό ίσο με το 15% του ετήσιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης, που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4στ του ν.703/1977.

11. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης η οποία εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ρυθμίζονται τα θέματα, που αφορούν στη δημόσια διαβούλευση, στις ελάχιστες προϋποθέσεις δημοσιότητας και στο περιεχόμενο αυτής, στη διαδικασία, καθώς και στους όρους και τις προϋποθέσεις με τη συνδρομή των οποίων ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί να ανακαλεί την εφαρμογή των μέτρων που προτείνει η Επιτροπή Ανταγωνισμού ή να προβαίνει σε τροποποίηση αυτών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

12. Αν, από τη διαδικασία της έρευνας και της διαβούλευσης κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού, προκύψει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της Συνθ.Ε.Κ., εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κανονισμού (Ε.Κ.) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 (L1/4.1.2003) και κατά περίπτωση οι διατάξεις του άρθρου αυτού που είναι σχετικές με τα προαναφερόμενα άρθρα της Συνθ. Ε.Κ. και οι διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 4 επ. του ν.703/1977.

[Το άρθρο 5 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 παρ.1 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 6 Εξαιρέσεις και ειδικά ρυθμίσεις

1. Αι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και επί δημοσίων ή κοινής ωφέλειας επιχειρήσεων, των Υπουργών Συντονισμού και Ανάπτυξης δυναμένων, δια κοινών αποφάσεων των, εκδιδόμενων μετά γνώμης της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού, να εξαιρούν της εφαρμογής του παρόντος νόμου τινάς των επιχειρήσεων τούτων ή κατηγορίας αυτών, εφ' όσον αυτές είναι γενικότερας σημασίας δια την εθνική οικονομία.

2. Αι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και επί επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, των οποίων το αντικείμενο συνίσταται εις παραγωγήν, επεξεργασίαν, μεταποίησιν ή εμπορίαν αγροτικών, κτηνοτροφικών, δασικών ή αλιευτικών προϊόντων, εκτός εάν κατηγορία τοιούτων επιχειρήσεων ή τομείς της δραστηριότητός των ήθελον εξαιρεθῇ της εφαρμογής τούτου δια κοινών αποφάσεων των Υπουργών Συντονισμού, Ανάπτυξης και Γεωργίας, εκδιδόμενων μετά γνώμης της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού.

3. Αι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και επί επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων μεταφορών, εκτός εάν, δια κοινών αποφάσεων των Υπουργών Συντονισμού, Ανάπτυξης και Συγκοινωνιών, δια τας χερσαίας και αεροπορικής μεταφοράς, ή των Υπουργών Συντονισμού, Ανάπτυξης και Εμπορικής Ναυτιλίας δια τας θαλασσίας μεταφοράς, εκδιδόμενων κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού, ήθελον εισαχθῇ ειδικά ρυθμίσεις ή εξαιρέσεις από των διατάξεων του παρόντος, επιβαλλόμεναι εκ της πολιτικής επί των μεταφορών.

4. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται στο μέτρο που η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις.

[Το άρθρο 6 τίθεται όπως αναριθμήθηκε με το άρθρο 9 παρ. 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 7 Εξαγωγικά συμπράξεις

Επιφυλασσομένων των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας, αι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται επί συμφωνιών, αποφάσεων και περιπτώσεων ενηρμονισμένης πρακτικής, αποβλεπουσών αποκλειστικώς εις την εξασφάλισιν, προώθησιν ή ενίσχυσιν εξαγωγών, εκτός εάν δια κοινών αποφάσεων των Υπουργών Συντονισμού και Ανάπτυξης, λαμβανομένων κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού, ήθελε ορισθή άλλως δια κατηγορίας επιχειρήσεων ή προϊόντων.

[Το άρθρο 6 ν.703/1977, τίθεται όπως αναριθμήθηκε με το άρθρο 9 παρ. 2 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 8 Επιτροπή Ανταγωνισμού

1. Συνιστάται Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή. Τα μέλη της απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους δεσμεύονται μόνο από το νόμο και τη συνείδησή τους. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Εποπτεύεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης.

2. Στις ανώνυμες εταιρίες που ιδρύονται ή αυξάνουν το κεφάλαιό τους επιβάλλεται ανταποδοτικό τέλος ύψους ένα τοις χιλίοις (0,001) υπολογιζόμενο επί του ιδρυτικού κεφαλαίου ή επί του ποσού της αύξησης του κεφαλαίου αντιστοίχως υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Τα έσοδα αυτά εισπράττονται στο όνομα και για λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού και κατατίθενται σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό, τη διαχείριση του οποίου έχει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθορίζονται τα όργανα, ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης των πιο πάνω χρηματικών ποσών. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει υποχρέωση να τηρεί λογαριασμούς και αρχεία, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα αποτελέσματα χρήσης και ο ισολογισμός, όπως ειδικότερα ορίζεται στον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής. Ο έλεγχος των οικονομικών στοιχείων και των ετήσιων λογαριασμών και οικονομικών καταστάσεων γίνεται από δύο ορκωτούς λογιστές. Τα στοιχεία αυτά και οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται σε δύο ημερήσιες εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Βουλής μαζί με την ετήσια έκθεση του άρθρου 13γ και τον προϋπολογισμό του επομένου έτους. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού υπόκειται στον καταστατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αν από την οικονομική διαχείριση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο τέλος κάθε διετίας προκύπτει οικονομικό αποτέλεσμα (έσοδα-έξοδα) που υπερβαίνει τις δαπάνες της προηγούμενης χρήσης, έως το 80% του οικονομικού αποτελέσματος αυτού διατίθεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης ως έσοδο του Κρατικού Προϋπολογισμού. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί από μόνη της να προβαίνει στην ανάθεση έργων και προμηθειών σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της. Ο προϋπολογισμός της Επιτροπής Ανταγωνισμού προσαρτάται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Ανάπτυξης. Προκειμένου για αγορά ακινήτου προς στέγαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η επιλογή γίνεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 50 έως 64 του π.δ. 715/1979 (ΦΕΚ 212 Α'). Η σύμβαση αγοράς καταρτίζεται από τον ασκούντα την εποπτεία της Επιτροπής Υπουργό Ανάπτυξης ως εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο αποκτά την κυριότητα του ακινήτου προς χρήση της Επιτροπής. Το τίμημα της αγοράς καταβάλλεται από τους πόρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

3. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι ενδεκαμελής και απαρτίζεται από: α. Έναν σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εν ενεργεία ή μη, ή έναν πρώην ανώτατο δικαστή της πολιτικής ή διοικητικής δικαιοσύνης. β. Έναν εκπρόσωπο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (Ο.Κ.Ε.), του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.) και της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Ε.Σ.Ε.Β.Ε.) . Οι εκπρόσωποι είναι πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους και εμπειρίας σε θέματα δικαίου του ανταγωνισμού και επιλέγονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης από κατάλογο τριών προσώπων που υποβάλλεται από κάθε φορέα για κάθε τακτικό μέλος και τον αναπληρωτή του, αντιστοίχως. Από τα πρόσωπα τα οποία προτείνει κάθε φορέας, ένα τουλάχιστον είναι νομικός και ένα τουλάχιστον οικονομολόγος. γ. Ένα μέλος Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι., με ειδικευση στο δίκαιο του ανταγωνισμού. δ. Δύο μέλη Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι., με ειδικευση και εμπειρία στα οικονομικά θέματα της πολιτικής ανταγωνισμού. ε. Τρία πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους, με εμπειρία σε θέματα δημοσίου και κοινοτικού οικονομικού δικαίου, καθώς και σε θέματα πολιτικής ανταγωνισμού.

4. Χρέη εισηγητή ασκεί ο αρμόδιος κατά περίπτωση Διευθυντής ή ο Τμηματάρχης, που τον αναπληρώνει, επικουρούμενος από τον εισηγητή ή τους εισηγητές της υπόθεσης, που συζητείται κάθε φορά. Χρέη Γραμματέα της Επιτροπής εκτελεί υπάλληλος της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της.

5. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού επιλέγεται και διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης και γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με τους αναπληρωτές τους, διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Η θητεία του Προέδρου, των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού και των αναπληρωτών τους είναι τριετής και, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να ανανεωθεί μόνο για μία επιπλέον θητεία. Σε περίπτωση που λήξει πρόωρα η θητεία του Προέδρου ή μέλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένων και των αναπληρωτών τους για οποιοδήποτε λόγο, στην κενή θέση διορίζεται νέο μέλος ή αναπληρωτής, αντίστοιχα, για το υπόλοιπο της θητείας του αποχωρούντος. Δεν μπορούν να οριστούν μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα πρόσωπα που έχουν εκπέσει από την ιδιότητα του μέλους αυτής για τους λόγους που ορίζονται στο νόμο αυτόν.

6. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι κρατικός λειτουργός πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και τελεί, κατά το χρόνο που κατέχει τη θέση του, σε αναστολή της επαγγελματικής του δραστηριότητας, με εξαίρεση την άσκηση καθηκόντων μελών Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι., υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης. Οι αποδοχές του Προέδρου, ο αριθμός των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, το ύψος της αποζημίωσης κατά συνεδρίαση που χορηγείται στον Πρόεδρο και στα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε αυτούς που εκτελούν χρέη εισηγητή των υποθέσεων, καθώς και στους βοηθούς τους, στον γραμματέα της Επιτροπής Ανταγωνισμού και στους αναπληρωτές τους, καθορίζονται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης.

7. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού και οι αναπληρωτές τους δεν ασκούν οποιοδήποτε έμμισθο ή άμισθο δημόσιο λειτουργήμα ή κάθε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα επιχειρηματική ή μη, που δεν συμβιβάζονται με την ιδιότητα και τα καθήκοντα του μέλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εκτός από τα καθήκοντα μέλους διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι. με καθεστώς μερικής απασχόλησης. Τα μέλη και οι αναπληρωτές τους υποχρεούνται να ενημερώνουν τον Πρόεδρο για τυχόν ανάληψη νέων δραστηριοτήτων που δεν συμβιβάζονται με την ιδιότητα και τα καθήκοντά τους. Για την ύπαρξη ή μη ασυμβιβάστου αποφασίζει, σε ολομέλεια, η Επιτροπή Ανταγωνισμού. Το μέλος ή τα μέλη ή οι αναπληρωτές, για τα οποία προκύπτει ζήτημα ασυμβιβάστου απέχουν από τις συνεδριάσεις κατά τις οποίες λαμβάνεται η σχετική απόφαση. Η απόφαση πρέπει να είναι αιτιολογημένη, κοινοποιείται αμελλητί στον Υπουργό Ανάπτυξης και δημοσιεύεται, όπως

ορίζεται στον παρόντα νόμο. Ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή του η οποία εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία επτά ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, να αναπέμψει σε αυτήν την υπόθεση, για λόγους νομιμότητας. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση που λαμβάνεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι ανέκκλητη και υποχρεωτικώς εκτελεστή. Τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού και οι αναπληρωτές τους έχουν υποχρέωση να τηρούν την εμπιστευτικότητα των εμπορικών πληροφοριών. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, μετά από γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, θεσπίζεται Κώδικας Δεοντολογίας που ρυθμίζει τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού.

8. Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού και οι αναπληρωτές τους υποβάλλουν κατ' έτος στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου την προβλεπόμενη από το ν.1738/1987 δήλωση περιουσιακής κατάστασης.

9. Οι εν ενεργεία δικαστικοί λειτουργοί, εφόσον διορίζονται μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, μπορούν με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου να απαλλάσσονται από τα άλλα υπηρεσιακά τους καθήκοντα για το χρόνο που συμμετέχουν στην Επιτροπή. Οι λοιποί δημόσιοι λειτουργοί, δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον διορίζονται μέλη της ίδιας Επιτροπής, μπορούν να απαλλάσσονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του προϊστάμενου τους Υπουργού από τα άλλα υπηρεσιακά τους καθήκοντα για το χρόνο που συμμετέχουν στην Επιτροπή. Ο χρόνος αυτός, για όλα τα παραπάνω μέλη, θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για κάθε συνέπεια, σε καμία δε περίπτωση η συμμετοχή τους δεν μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς την υπηρεσιακή τους κατάσταση ή θέση.

10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από εισήγηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, θεσπίζεται Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται η εσωτερική λειτουργία, ο τρόπος διαχείρισης των πόρων της Επιτροπής, τα κωλύματα και η εξαίρεση του Προέδρου, των μελών και του Γραμματέα της, η προδικασία και διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η κατάρτιση, δημοσίευση και κοινοποίηση των αποφάσεών της, η παροχή αντιγράφων ή αποσπασμάτων των αποφάσεων ή γνωμοδοτήσεων της και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

11. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί με απόφασή της να καθορίζει τη λειτουργία αυτής σε πενταμελή τμήματα, ορίζοντας συγχρόνως τις αρμοδιότητες, την ακριβή σύνθεση και τον προεδρεύοντα των τμημάτων αυτών.

12. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και πέντε τουλάχιστον μέλη και ο Γραμματέας, αποφασίζει δε κατά την πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Τα τμήματα της Επιτροπής Ανταγωνισμού συνεδριάζουν νόμιμα, εφόσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο Προεδρεύων ή ο αναπληρωτής του, δύο τουλάχιστον μέλη και ο Γραμματέας, και αποφασίζουν κατά πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προεδρεύοντος.

13. Μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού το οποίο απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις διαδοχικές τακτικές συνεδριάσεις αυτής, εκπίπτει αυτοδικαίως από την ιδιότητά του. Η έκπτωση διαπιστώνεται με σχετική απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής. Για την Επιτροπή Ανταγωνισμού εφαρμόζεται, αναλογικά, το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α').

14. Κατά την ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού συζήτηση επί των αιτήσεων και των καταγγελιών, που υποβάλλονται σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, μπορούν να παρίστανται αυτοπροσώπως ή μετά ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου αυτοί που υπέβαλαν αίτηση ή καταγγελία, οι οποίοι καλούνται προς τούτο τριάντα ημέρες πριν από τη συζήτηση, καθώς και οι επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων κατά των οποίων κινήθηκε η ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαδικασία, οι οποίες καλούνται προς τούτο τριάντα ημέρες πριν τη συζήτηση. Σε περίπτωση παράλειψης, μη προσήκουσας ή μη εμπρόθεσμης κλήτευσης, αυτός που δεν παρέστη στη συζήτηση δικαιούται να υποβάλει αίτηση επανασυζήτησης ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης. Η προθεσμία κλήτευσης σύμφωνα με τα παραπάνω στις περιπτώσεις των άρθρων 4δ και 4ε, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε ημερών.

15. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού κοινοποιούνται με επιμέλεια της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, στα μέρη που εμπλέκονται στις διαδικασίες του παρόντος νόμου, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού.

16. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει διακεκριμένη νομική προσωπικότητα και παρίσταται αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες που έχουν ως αντικείμενο πράξεις ή παραλείψεις της.

17. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι να συγκροτεί με απόφασή της επιτροπές και ομάδες εργασίας για την εξέταση και έρευνα σε θέματα ανταγωνισμού και λειτουργίας της Επιτροπής και της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού. Στις επιτροπές και ομάδες εργασίας μπορεί να συμμετέχουν και πρόσωπα που δεν αποτελούν μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή προσωπικό της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού. Η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται με πρωτοβουλία της Επιτροπής ή μετά από αίτημα του Υπουργού Ανάπτυξης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης καθορίζονται οι αμοιβές των προσώπων που συμμετέχουν στις πιο πάνω επιτροπές και ομάδες εργασίας.

18. Για τις δαπάνες μετακίνησης, ημερήσιας αποζημίωσης και διανυκτέρευσης του Προέδρου, των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, του προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, καθώς και των υπαλλήλων που αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου 26, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν.2685/1999 (ΦΕΚ Α' 35), όπως ισχύουν κάθε φορά.

19. Στην Επιτροπή Ανταγωνισμού συνιστάται αυτοτελές γραφείο νομικής υποστήριξης, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Το γραφείο νομικής υποστήριξης έχει ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) Της δικαστικής και εξωδικαστικής εκπροσώπησης και υπεράσπισης των συμφερόντων της Επιτροπής Ανταγωνισμού. β) Της νομικής υποστήριξης των πράξεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού ενώπιον κάθε δικαστηρίου και αρχής της ημεδαπής και αλλοδαπής και της καθοδήγησης των ενεργειών της με νομικές συμβουλές και γνωμοδοτήσεις. γ) Της δικαστικής υπεράσπισης και νομικής υποστήριξης των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του προσωπικού που υπηρετεί και απασχολείται στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού με οποιαδήποτε έννομη σχέση, όταν ενάγονται ή κατηγορούνται για πράξεις ή παραλήψεις που ανάγονται αποκλειστικά στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθορίζονται ο αριθμός των οργανικών θέσεων των δικηγόρων του αυτοτελούς γραφείου νομικής υποστήριξης, τα γενικά και ειδικά προσόντα αυτών, τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής τους, καθώς και η αμοιβή αυτών. Οι δικηγόροι του γραφείου νομικής υποστήριξης επιλέγονται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ύστερα από σχετική προκήρυξη, τηρουμένων των αρχών της δημοσιότητας, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας. Οι ανωτέρω δικηγόροι προσλαμβάνονται με σχέση έμμισθης εντολής και διέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα περί Δικηγόρων.

[Το άρθρο 8 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 9 παράγραφοι 10 και 11 ν.2741/1999 , 1 παράγραφοι 7, 8, 9, 10, 11 και 12 ν.2837/2000 , 19 παρ. 1 ν.2941/2001 , 42 παρ. 1 και 5 ν. 3105/03 , και 10 παράγραφοι 1, 2, 3, 4, 5 στοιχ. (α) έως (γ), 6, 7, 8 και 9 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 8α

1. Οι αρμοδιότητες του Υπουργού Ανάπτυξης, που προβλέπονται από την περίπτωση β' παράγρ. 11 του άρθρου 66 του π.δ. 397/1988 (ΦΕΚ 185/25-8-88, τεύχος Α'), ασκούνται με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος νόμου, από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 8 του παρόντος νόμου.

2. Ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού να εκδίδει αποφάσεις, που επιτρέπουν την εξαίρεση συμπράξεων κατά κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 του παρόντος νόμου.

3. Ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού να εκδίδει αποφάσεις που προσδιορίζουν κατηγορίες ή είδη συμπράξεων που δεν εμπίπτουν στη ρύθμιση του άρθρου 1 παρ.1 του παρόντος νόμου.

[Το άρθρο 8 α τέθηκε με το άρθρο 5 ν.1934/1991]

Άρθρο 8β Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού

1. Με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων άλλων αρχών που ορίζονται με σχετική διάταξη νόμου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι αποκλειστικώς αρμόδια για την τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου και των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) Αποφασίζει αν είναι ισχυρές, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παρ.3, οι κατά το άρθρο 1 παρ.1 του παρόντος νόμου απαγορευόμενες συμπράξεις. β) Πιστοποιεί ότι δεν υφίσταται παράβαση των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1, του άρθρου 2 και του άρθρου 2α, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος νόμου. γ) Απαγορεύει, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 4γ και 4δ του παρόντος νόμου, την πραγματοποίηση συγκέντρωσης επιχειρήσεων που γνωστοποιείται σε αυτή κατά το άρθρο 4β του παρόντος νόμου, αν η συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, και σε περίπτωση που η συγκέντρωση έχει πραγματοποιηθεί κατά παράβαση των διατάξεων ή αποφάσεων μπορεί να λάβει μέτρα, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 4δ παρ.(ι) του παρόντος νόμου. δ) Μπορεί να επιτρέψει παρέκκλιση από την υποχρέωση αναστολής της πραγματοποίησης της συγκέντρωσης επιχειρήσεων, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 4δ παρ. 1 - 3 του παρόντος νόμου ε) Απειλεί και επιβάλλει τα πρόστιμα, τις χρηματικές ποινές και τις άλλες κυρώσεις, όπως ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 4α παρ. 4, 4β παρ. 4, 4ε παρ. 1 και παρ. 4, 9 παρ. 1 και 2, 21 παρ. 2, 25 παρ. 2, 26 παρ.6 του παρόντος νόμου. στ) Λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα στις περιπτώσεις που προβλέπονται κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 9 παρ.4 του παρόντος νόμου. ζ) Τηρεί τα προσωρινά και οριστικά μητρώα συμπράξεων και συγκεντρώσεων και καταχωρεί τις γνωστοποιήσεις και αποφάσεις, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 19 του παρόντος νόμου. η) Διατυπώνει σύμφωνη γνώμη για την έκδοση απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης, που επιτρέπει την εξαίρεση συμπράξεων κατά κατηγορίες, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 του παρόντος νόμου. θ) Διατυπώνει σύμφωνη γνώμη για την έκδοση απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης, που προσδιορίζει κατηγορίες ή είδη συμπράξεων που δεν εμπίπτουν στη ρύθμιση του άρθρου 1 παρ. 1 του παρόντος νόμου. ι) Διατυπώνει σύμφωνη γνώμη για την έκδοση του κανονισμού λειτουργίας της. ια) Διατυπώνει γνώμη για τον ορισμό του Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της. ιβ) Διατυπώνει γνώμη, προκειμένου να εκδοθούν οι υπουργικές αποφάσεις οι οποίες

προβλέπονται στα άρθρα 6 και 7 του παρόντος νόμου. ιγ) Διατυπώνει γνώμη επί θεμάτων ανταγωνισμού και επί των προτάσεων τροποποίησης του παρόντος νόμου κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 8ε του παρόντος νόμου. ιδ) Με εξαίρεση τη διαδικασία ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κατά το άρθρο 14 και τη διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά το άρθρο 15 μπορεί να διατυπώνει, με πρωτοβουλία της, γραπτώς τη γνώμη της προς τα δικαστήρια για θέματα εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Με την άδεια του κατά περίπτωση αρμόδιου δικαστηρίου μπορεί επίσης να διατυπώνει τη γνώμη της προφορικά. Στην περίπτωση αυτή την Επιτροπή Ανταγωνισμού εκπροσωπεί ο Πρόεδρος ή, κατόπιν εξουσιοδότησης αυτού, ο Αναπληρωτής Πρόεδρος ή μέλος της Επιτροπής ή ο Γενικός Διευθυντής ή μέλος του προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να ζητεί, από το κατά περίπτωση αρμόδιο δικαστήριο, κάθε έγγραφο που κρίνεται αναγκαίο για τη διατύπωση της γνώμης της κατά τα προηγούμενα εδάφια. ιε) Ανακαλεί το ευεργέτημα απαλλαγής, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 29 του Κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 «για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας» ιστ) Ορίζει τις προτεραιότητες της δράσης της και, με την επιφύλαξη της περίπτωσης στ' της παρ. 1 του άρθρου 8γ αποφασίζει για τη διενέργεια αυτεπάγγελτων ερευνών από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού. ιζ) Μετά από αίτημα του Υπουργού Ανάπτυξης ή αυτεπάγγελα εξετάζει συγκεκριμένο κλάδο της ελληνικής αγοράς και, εφόσον διαπιστώσει ότι στο συγκεκριμένο κλάδο δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και κρίνει ότι η εφαρμογή των άρθρων 1, 2, 2α και 4επ. Δεν επαρκεί για την δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, μπορεί, με αιτιολογημένη απόφαση της, να λάβει κάθε απολύτως αναγκαίο κανονιστικό μέτρο που αφορά τη διάρθρωση της αγοράς και αποσκοπεί στην δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 5. ιη) Συλλέγει, επεξεργάζεται και αξιολογεί, τηρώντας το καθήκον της εχεμύθειας, τα αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής της στοιχεία και πληροφορίες, όπως ειδικότερα ορίζεται στα άρθρα 25 και 26 του παρόντος νόμου. ιθ) Συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις Αρχές Ανταγωνισμού των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου και του Κανονισμού 1/2003.

3. Όλες οι δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, υποχρεούνται να υποβοηθούν το έργο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ύστερα από σχετική αίτηση του Προέδρου της, παρέχοντας ιδίως τη συνδρομή τους στο πλαίσιο της διεξαγωγής των ερευνών κατά το άρθρο 26 με τη συλλογή και παροχή πληροφοριών και στοιχείων σχετικά με: α) την εξέλιξη, διάρθρωση και τις τάσεις της εγχώριας κατανάλωσης, την οργάνωση και δομή κλάδων της αγοράς, καθώς και τις συνθήκες ανταγωνισμού κάθε κλάδου, β) την κατάρτιση πινάκων διακλαδικών κοστολογικών σχέσεων και δεικτών, γ) την παρακολούθηση του βαθμού συγκέντρωσης των επιχειρήσεων, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας ή την ύπαρξη εναρμονισμένων πρακτικών και τη διερεύνηση καταχρηστικής συμπεριφοράς της δεσπόζουσας θέσης ή της σχέσης οικονομικής εξάρτησης επιχειρήσεων, δ) την παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, των υπουργικών αποφάσεων που εκδίδονται κατά τα άρθρα 3 και 4γ, καθώς και δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται στις περιπτώσεις προσβολής των προηγούμενων αποφάσεων.

[Το άρθρο 8β τίθεται όπως τροποποιήθηκε τελευταία με το άρθρο 11 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 8γ Αρμοδιότητες του Προέδρου της Επιτροπής

1. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκπροσωπεί την Επιτροπή ενώπιον παντός τρίτου και έχει σύμφωνα με το νόμο, τις κανονιστικές πράξεις και τις αποφάσεις της

Ολομέλειας, την ευθύνη της λειτουργίας αυτής, ασκεί δε τις προς τούτο αρμοδιότητες και ιδίως: α) παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού και ενημερώνει την ολομέλεια και τον Υπουργό Ανάπτυξης, β) συντονίζει και κατευθύνει τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού, γ) εκπροσωπεί την Επιτροπή Ανταγωνισμού στις Επιτροπές και Ομάδες, συνεδριάσεις και Συνόδους στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και άλλων διεθνών οργανισμών, δυνάμενος να εξουσιοδοτεί προς τούτο τον αναπληρωτή του ή μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή το Διευθυντή ή υπάλληλο της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού. δ) είναι ο διοικητικός προϊστάμενος του προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού και ασκεί την επ' αυτού πειθαρχική εξουσία. ε) ασκεί τις εξουσίες που προβλέπονται στο άρθρο 4δ, στ) αποφασίζει, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων ιστ' και ιζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 8β, για τη διενέργεια αυτεπάγγελτων ελέγχων από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού.

2. Τον Πρόεδρο απόντα, κωλυόμενο ή ελλείποντα αναπληρώνει ο νόμιμος αναπληρωτής του.

3. Ο Πρόεδρος μπορεί να εξουσιοδοτεί τον Γενικό Διευθυντή ή Διευθυντές της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού να ασκούν μέρος των αρμοδιοτήτων του.

[Το άρθρο 8γ τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του Ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 8δ Οργάνωση και προσωπικό της Επιτροπής Ανταγωνισμού

1. Στην Επιτροπή Ανταγωνισμού λειτουργεί Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της οποίας προϊστάται Γενικός Διευθυντής. Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού αποτελείται από δύο (2) Διευθύνσεις, μία (1) Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών και μία (1) Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης. Ο Γενικός Διευθυντής ασκεί καθήκοντα διεύθυνσης και εποπτείας εν γένει της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, για την ομαλή και αποδοτική λειτουργία της. Διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με τριετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται για ίσο χρονικό διάστημα μία ή περισσότερες φορές. Η θέση του Γενικού Διευθυντή μπορεί να πληρούται και με μετάταξη ή απόσπαση, κατά παρέκκλιση από τις σχετικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, με κοινή απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού. Για τη μετάταξη ή την απόσπαση δεν απαιτείται η γνώμη του Υπηρεσιακού Συμβουλίου της υπηρεσίας από την οποία μετατάσσεται ή αποσπάται ο υπάλληλος. Ο Γενικός Διευθυντής λαμβάνει τις κάθε είδους αποδοχές, προσαυξήσεις και λοιπές παροχές που προβλέπονται για τους Γενικούς Διευθυντές των Κεντρικών Υπηρεσιών Υπουργείων. Μετά τη λήξη της θητείας του και εφόσον ο Γενικός Διευθυντής ανήκει στο προσωπικό της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού και έχει διατελέσει Διευθυντής για μια τριετία, διατηρεί το βαθμό του Διευθυντή και ασκεί καθήκοντα τα οποία καθορίζονται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής, ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες.

2. Η οργάνωση και η διάρθρωση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού σε Διευθύνσεις, Τμήματα και Γραφεία, οι αρμοδιότητες αυτών και ο τρόπος πρόσληψης ή επιλογής του Γενικού Διευθυντή, των Διευθυντών και των Προϊσταμένων των Τμημάτων και Γραφείων, τα προσόντα του προσωπικού, ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού, η κατανομή αυτών σε κλάδους και ειδικότητες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Ανάπτυξης, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού κάθε κατηγορίας ορίζεται στις εκατό. Η αύξηση του αριθμού των θέσεων γίνεται με προεδρικό διάταγμα, κατά τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τις εκατόν πενήντα.

3. Επιτρέπεται η πλήρωση των θέσεων με α) διορισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2190/1994, όπως εκάστοτε ισχύει, β) με μετάταξη μονίμων ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλων του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. και γ) με απόσπαση μονίμων ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλων του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλων φορέων του δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, μετά από έγγραφη δημόσια ανακοίνωση σε δύο τουλάχιστον καθημερινές εφημερίδες των Αθηνών του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η μετάταξη και η απόσπαση διενεργούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού ή άλλου συμβουλίου, κατά παρέκκλιση από τις κείμενες γενικές και ειδικές διατάξεις. Οι μετατασσόμενοι εντάσσονται, με την ίδια απόφαση, στο βαθμό της θέσης όπου μετατάσσονται και, αν η θέση αυτή ανήκει στους ενιαίους βαθμούς του Υπαλληλικού Κώδικα (ν.2683/1999, ΦΕΚ Α' 19), εντάσσονται με βάση το βαθμό που κατέχουν, διαφορετικά με βάση τον συνολικό χρόνο υπηρεσίας τους έως τον τελευταίο ενιαίο βαθμό της θέσης. Για την άρση της απόσπασης απαιτείται η γνώμη του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η απόσπαση υπαλλήλου μπορεί να διακοπεί, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σε περίπτωση που οι ανάγκες της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, για τις οποίες έγινε η απόσπαση του συγκεκριμένου υπαλλήλου, μπορούν να καλυφθούν από το προσωπικό της. Το ειδικό επιστημονικό προσωπικό, προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του ν.2527/1997 (ΦΕΚ Α' 206) όπως εκάστοτε ισχύουν. Η πλήρωση των θέσεων αυτών μπορεί να γίνει και με μετάταξη ή απόσπαση, κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζεται ο τρόπος, η διαδικασία και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την δημόσια ανακοίνωση και την υποβολή των υποψηφιοτήτων.

4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να συμβουλευτεί ειδικούς και εμπειρογνώμονες για ιδιαίτερα θέματα και προβλήματα, εφόσον το κρίνει αναγκαίο και σκόπιμο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης καθορίζεται, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, ο τρόπος, η διαδικασία καταβολής και το ύψος της αποζημίωσης των ειδικών και των εμπειρογνομόνων.

5.(α) Το Υπηρεσιακό Συμβούλιο του προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού συγκροτείται με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής από δύο μέλη της Επιτροπής, που εκλέγονται από την Ολομέλεια αυτής, από τα οποία το ένα ορίζεται Πρόεδρος, από τον Γενικό Διευθυντή και από δύο (2) αιρετούς εκπροσώπους του προσωπικού, με βαθμό τουλάχιστον Β'. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ορίζεται αναπληρωτής του Γενικού Διευθυντή ο Προϊστάμενος μιας από τις Διευθύνσεις της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού(β) Το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο συγκροτείται από τρία μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού που εκλέγονται από την Ολομέλεια αυτής και από τα οποία το ένα ορίζεται Πρόεδρος και δύο αιρετούς εκπροσώπους των υπαλλήλων με βαθμό τουλάχιστον Β'. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται, αναλόγως, οι διατάξεις του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα (ν.2683/1999) για τα Υπηρεσιακά Συμβούλια και το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

6. Οι θέσεις των προϊσταμένων των Διευθύνσεων, Τμημάτων και Γραφείων της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορεί να καταλαμβάνονται από προσωπικό της Επιτροπής Ανταγωνισμού που υπηρετεί σε αυτήν με απόσπαση.

7. Οι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, καθώς και οι αποσπασμένοι σε αυτήν υπάλληλοι λαμβάνουν ειδική πρόσθετη αμοιβή που καθορίζεται κατά κατηγορία με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και καταβάλλεται από τον προϋπολογισμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Στην περίπτωση που οι αποσπασμένοι υπάλληλοι λαμβάνουν από την υπηρεσία τους ειδικές πρόσθετες αμοιβές, υποχρεούνται να

επιλέξουν με δήλωσή τους προς τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού που κοινοποιείται και στην υπηρεσία, από την οποία είναι αποσπασμένοι, την ειδική πρόσθετη αμοιβή της παρούσας παραγράφου ή τις ειδικές πρόσθετες απολαβές που προβλέπονται στην οργανική τους θέση. Οι αποδοχές του ειδικού επιστημονικού προσωπικού που προσλαμβάνεται κατά την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου δεν μπορεί να είναι μικρότερες από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 92Α του Κώδικα περί Δικηγόρων και καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης. Η πρόσληψη δικηγόρου σε θέση ειδικού επιστημονικού προσωπικού συνεπάγεται αναστολή του δικηγορικού λειτουργήματος. Η παρ. 2 του άρθρου 24 του Ν.1868/1989, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 37 του Ν.2145/1993, εφαρμόζεται αναλόγως, με εξαίρεση τη δεύτερη περίοδο του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 24 του Ν.1868/1989, από την ημέρα ανάληψης των καθηκόντων τους, για τους δικηγόρους που υπηρετούν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και τελούν σε υποχρεωτική αναστολή άσκησης του λειτουργήματός τους. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τον πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εφόσον είναι δικηγόρος.

8. Κατά την πρώτη εφαρμογή του Οργανισμού της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 19 του ν.2941/2001 (ΦΕΚ Α' 201), οι υπηρετούντες Προϊστάμενοι της Διεύθυνσης, των Τμημάτων και των Γραφείων της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, τοποθετούνται για το υπόλοιπο της θητείας τους σε Διεύθυνση, Τμήματα και Γραφεία, που ορίζει με απόφασή του ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

[Το άρθρο 8δ τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 13 και 34 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 8ε Γνωμοδοτικές αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού παρέχει τη γνώμη της για θέματα της αρμοδιότητάς της, ύστερα από αίτημα που υποβάλλει ο Υπουργός Ανάπτυξης ή οποιοσδήποτε άλλος, κατά περίπτωση, αρμόδιος Υπουργός ή ενώσεις επιμελητηρίων και ενώσεις εμπορικών και βιομηχανικών συλλόγων.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού γνωμοδοτεί επί προτάσεων τροποποίησης του παρόντος νόμου, ύστερα από αίτηση του Υπουργού Ανάπτυξης.

[Το άρθρο 8 ε τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 14 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 8στ Σχέσεις με ρυθμιστικές αρχές

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεργάζεται με τις ρυθμιστικές ή άλλες αρχές που ασκούν έλεγχο σε συγκεκριμένους τομείς της εθνικής οικονομίας και, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, διατυπώνει, ύστερα από σχετικό αίτημα των πιο πάνω αρχών, τη γνώμη της για θέματα πολιτικής ανταγωνισμού στους τομείς αυτούς.

[Το άρθρο 8στ τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το Άρθρο 15 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 9 Εξουσίες της Επιτροπής επί παραβάσεων του παρόντος.

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας ή αίτησης του Υπουργού Ανάπτυξης, διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 και των άρθρων 2, 2α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφασή της: α) να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή

στο μέλλον, β) να αποδέχεται, εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την ανάληψη δεσμεύσεων, με τις οποίες θα παύει η παράβαση, και να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις, γ) να επιβάλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, τα οποία πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για την παύση της παράβασης και ανάλογα με το είδος και τη βαρύτητα αυτής. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είτε όλα τα εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα, δ) να απευθύνει συστάσεις σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2α, όπως προστίθενται με τον παρόντα νόμο 703/1977 και να απειλήσει πρόστιμο ή χρηματική ποινή ή και τα δύο, σε περίπτωση συνέχισης ή επανάληψης της παράβασης, ε) να θεωρήσει ότι κατέπεσε το πρόστιμο ή η χρηματική ποινή ή και τα δύο, όταν με απόφασή της βεβαιώνεται η συνέχιση ή επανάληψη της παράβασης, στ) να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση.

2. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο προβλεπόμενη χρηματική ποινή ανέρχεται μέχρι του ποσού των δέκα χιλιάδων ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης προς την απόφαση και από την ημερομηνία που θα ορίσει η απόφαση.

3. Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων υποχρεούνται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη γνωστοποίηση της απόφασης να ενημερώσουν τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τις ενέργειες, στις οποίες προέβησαν ή πρόκειται να προβούν για την παύση της παράβασης. Την ίδια υποχρέωση υπέχουν οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, όταν πρόκειται για συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση που εκδόθηκε μετά από προσφυγή κατά απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού καθορίζει, με απόφασή της, τους όρους και τις προϋποθέσεις απαλλαγής ή μείωσης των προστίμων που επιβάλλονται σε βάρος επιχειρήσεων οι οποίες συμβάλλουν στη διερεύνηση παραβάσεων των διατάξεων του παρόντος νόμου. Η υπαγωγή της οικείας επιχείρησης στο πρόγραμμα επιείκειας αίρει το αξιόποινο για τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 29.

Τα προηγούμενα εδάφια δεν εφαρμόζονται σε επιχειρήσεις, οι οποίες προβαίνουν σε καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης.

5. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι αποκλειστικώς αρμόδια να λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση του Υπουργού Ανάπτυξης, όταν πιθανολογείται παράβαση των άρθρων 1, 2, 2α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και συντρέχει επείγουσα περίπτωση για την αποτροπή άμεσα επικειμένου κινδύνου ανεπανόρθωτης βλάβης στο δημόσιο συμφέρον. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να απειλήσει χρηματική ποινή μέχρι πέντε χιλιάδες ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης προς την απόφασή της και να θεωρήσει αυτή καταπεσούσα, όταν με απόφασή της βεβαιώνεται η μη συμμόρφωση. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποχρεούται να αποφανθεί το αργότερο μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης, αφού πρώτα ακουστούν τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η απόφαση αυτή υπόκειται μόνο σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 4 του άρθρου 14 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται αναλόγως.

6. Στην περίπτωση της παραγράφου 1 στοιχείο β' η απόφαση της Επιτροπής μπορεί να εκδοθεί για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, εφόσον αιτιολογείται επαρκώς ότι δεν

συντρέχουν πλέον λόγοι για περαιτέρω δράση αυτής. Η Επιτροπή μπορεί, ύστερα από αίτημα που υποβάλλει κάθε ενδιαφερόμενος ή αυτεπαγγέλτως, να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία όταν : - υπήρξε ουσιαστική μεταβολή των γεγονότων στα οποία βασίσθηκε η απόφαση, ή - οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αθετήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει, ή - η απόφαση βασίσθηκε σε ελλιπείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων.

7. Η λήψη των κατά την παράγραφο 1 αποφάσεων δεν εξαρτάται από την ενέργεια της γνωστοποίησης, κατά τα άρθρα 20 και 21 ή από την πάροδο της προθεσμίας γνωστοποίησης.

[Το άρθρο 9 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 16, 26 περιπτ. 3 και 34ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 10 Αποφάσεις εφαρμογής του άρθρου 1 , παράγραφος 3

1. Η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού είναι αποκλειστικώς αρμοδία προς εφαρμογήν του άρθρου 1 παράγραφος 3.

2. Οσάκις η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού εκδίδει απόφασιν περί εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 3: α) καθορίζει το χρόνο έναρξής της, ο οποίος με την επιφύλαξη των περιπτώσεων του άρθρου 21 παράγραφος 3, δεν μπορεί να είναι προγενέστερος της γνωστοποίησης. β) καθορίζει την διάρκεια ισχύος ταύτης και γ) δύναται να εξαρτά ταύτην εκ προϋποθέσεων και βαρών.

3. Η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού δύναται, κατόπιν αιτήσεως, να ανανεώσει την ανωτέρω απόφασίν της, εφ' όσον εξακολουθούν υφιστάμενοι οι όροι του άρθρου 1, παράγραφος 3.

4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί, αφού ενημερώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει την απόφασή της περί εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 3 όταν: α) μεταβληθούν οι όροι και οι περιστάσεις που λήφθηκαν υπόψη για να κριθούν κατ' εξαίρεση ισχυρές οι κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του παρόντος νόμου απαγορευμένες αποφάσεις, συμφωνίες και περιπτώσεις εναρμονισμένης πρακτικής ή οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων κάνουν κατάχρηση της εξαίρεσης που τους δόθηκε, β) οι συμβαλλόμενοι δε συμμορφώνονται προς τις προϋποθέσεις που έθεσε η Επιτροπή στην απόφασή της και στα βάρη που αυτή επέβαλε, γ) συντρέχουν οι προϋποθέσεις ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων. Στις περιπτώσεις β' και γ' της παρούσας παραγράφου μπορεί να προσδοθεί στην απόφαση περί ανακλήσεως ή τροποποίησεως αναδρομική ισχύ.

[Το Άρθρο 10 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 4 παρ. 7 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43) και 1 παρ. 21 ν.2837/2000]

Άρθρο 11 Αρνητικές πιστοποιήσεις

1. Ύστερα από αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων που υποβάλλεται στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού πιστοποιεί, εντός διμήνου από την υποβολή της αίτησης, ότι με βάση τα γνωστά σε αυτή στοιχεία δεν υφίσταται παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 1, 2 και 2α του παρόντος νόμου. Η πιστοποίηση αυτή μπορεί να ζητηθεί κι όταν πρόκειται για σύμπραξη επιχειρήσεων, εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης ή σχέσης οικονομικής εξάρτησης, που πρόκειται να πραγματοποιηθεί στο μέλλον.

2. Η έκδοση της πιστοποίησης, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, δεν αποκλείει τη μεταγενέστερη έκδοση αντίθετης απόφασης για την ίδια υπόθεση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

3. Μέχρι την έκδοση απόφασης αντίθετης προς αρνητική πιστοποίηση που προηγήθηκε, οι οικείες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων δεν υπόκεινται στις συνέπειες και κυρώσεις, που προβλέπει ο παρών νόμος, εκτός αν αυτές παραπλάνησαν την Επιτροπή Ανταγωνισμού στην έκδοση αρνητικής πιστοποίησης με την παροχή ανακριβών στοιχείων ή την απόκρυψη αληθών.

[Το άρθρο 11 τίθεται όπως επανήλθε σε ισχύ με το ά ρθρο 4 παρ. 8 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 11α Συνοπτική διαδικασία επί γνωστοποιήσεων και καταγγελιών

Προφανώς αβάσιμες καταγγελίες για παραβάσεις των άρθρων 1 παράγραφοι 1, 2, 2α και 5 και των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίες υποβάλλονται μόνο στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και όχι και σε Αρχή Ανταγωνισμού άλλου Κράτους-Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και γνωστοποιήσεις που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 21 και αναφέρονται σε επιχειρηματικές συμπεριφορές, οι οποίες προφανώς δεν επηρεάζουν τον ανταγωνισμό και υποβάλλονται επίσης μόνο στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, μπορεί να τίθενται στο αρχείο, ύστερα από εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, χωρίς συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού με αιτιολογημένη απόφαση τριμελούς επιτροπής. Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από τον Πρόεδρο και δύο μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού που ορίζονται προς τούτο, με τους αναπληρωτές τους, από την Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο κάθε ημερολογιακού έτους, για το έτος αυτό. Στο τέλος του έτους, ο Πρόεδρος ενημερώνει την Ολομέλεια για τον αριθμό και τη φύση των υποθέσεων που τέθηκαν στο αρχείο κατά το έτος αυτό.

[Το άρθρο 11α τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το Άρθρο 17 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 11β Άρση αρμοδιότητας, αναστολή ή περάτωση διαδικασίας

1. Η κίνηση διαδικασίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου III του Κανονισμού 1/2003, στερεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού την αρμοδιότητά της να εφαρμόζει τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, στις περιπτώσεις που η ίδια ή Αρχή Ανταγωνισμού άλλου Κράτους- Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο εφαρμογής των άρθρων 81 ή 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έχουν επιληφθεί, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, υπόθεσης που αφορά συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων, απόφαση ένωσης επιχειρήσεων ή πρακτική επιχείρησης ή επιχείρησης, μπορεί ή να απορρίψει την καταγγελία ή να τερματίσει, για το λόγο αυτόν, τη διαδικασία που κινήθηκε αυτεπαγγέλτως ή να αναστείλει τη διαδικασία ή να προχωρήσει κανονικά στην συζήτηση της υπόθεσης, εκδίδοντας απόφαση επί της ουσίας.

[Το άρθρο 11β τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το ά ρθρο 18 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 12 Επιβολή προστίμων

Τα πρόστιμα και οι χρηματικές ποινές που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, επιβάλλονται με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

[Το άρθρο 12 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το ά ρ. 9 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 13 Ανάκληση αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δικαιούται να ανακαλέσει απόφασή της σχετικά με τη μη ύπαρξη παράβασης των απαγορεύσεων των άρθρων 1 παρ.1, 2 και 2α του παρόντος νόμου, αν από αυτεπάγγελτη έρευνα, καταγγελία ή άλλο τρόπο περιέλθουν εις γνώση της στοιχεία, τα οποία δεν είχαν τεθεί υπόψη της ή προέκυψαν σε χρόνο μεταγενέστερο της έκδοσης της απόφασης και τα οποία αποδεικνύουν παράβαση των ανωτέρω αναφερομένων άρθρων.

[Το άρθρο 13 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 10 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 13α Δημοσίευση αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού

1. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, οι οποίες προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένες και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να διατάξει την επιχείρηση ή την ένωση επιχειρήσεων που παρέβη τον παρόντα νόμο να δημοσιεύσει την απόφαση σε εφημερίδα, η οποία κυκλοφορεί σε πανελλαδική ή τοπική κλίμακα, ανάλογα με την εμβέλεια της αγοράς, στην οποία εκδηλώνεται η παράβαση, τη σοβαρότητα και τα αποτελέσματα της τελευταίας. Αν η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ακυρωθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, η Επιτροπή υποχρεούται να δημοσιεύσει με έξοδά της την απόφαση του Δικαστηρίου στην ίδια εφημερίδα.

[Το άρθρο 13α τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 11 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 13β Εθνική Αρχή Ανταγωνισμού

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ως Εθνική Αρχή Ανταγωνισμού, είναι αρμόδια για τη συνεργασία: α) με τις αρχές ανταγωνισμού της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την παροχή στα εντεταλμένα όργανα αυτής της απαραίτητης συνδρομής για την πραγματοποίηση των ελέγχων, που προβλέπονται από κοινοτικές διατάξεις, β) με τις αρχές ανταγωνισμού άλλων χωρών, γ) με διεθνείς οργανισμούς.

2. Σε περίπτωση που επιχείρηση, η οποία έχει την έδρα της ή ασκεί τη δραστηριότητά της στην Ελλάδα, αρνείται να δεχθεί τον έλεγχο που προβλέπεται από κοινοτικές διατάξεις, η Επιτροπή Ανταγωνισμού και το εξουσιοδοτημένο από αυτή όργανο, ενεργώντας αυτεπάγγελτα ή μετά από σχετικό αίτημα των εντεταλμένων για τον έλεγχο από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης οργάνων, μεριμνά για την εν γένει ομαλή διεξαγωγή του ελέγχου, ιδιαίτερα με την παροχή απαραίτητης συνδρομής, εφαρμοζομένων στην περίπτωση αυτή των διατάξεων του άρθρου 26 του παρόντος νόμου.

3. Οι αρχές ανταγωνισμού της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης νοούνται ως Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

[Το άρθρο 13β τίθεται όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 19 και 34 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 13γ Ετήσια έκθεση της Επιτροπής Ανταγωνισμού

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποβάλλει τον Ιούνιο κάθε έτους στους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας (ι) και Ανάπτυξης και στον Πρόεδρο της Βουλής ετήσια έκθεση, η οποία περιέχει στοιχεία για τη δραστηριότητά της, τις αποφάσεις της και τις εκτιμήσεις της για την κατάσταση και τις εξελίξεις στον τομέα της αρμοδιότητάς της.

2. Η πρώτη έκθεση υποβάλλεται τον Απρίλιο του επόμενου, από την έναρξη λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, έτους.

[Το άρθρο 31γ τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 23 ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΕΝΔΙΚΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο 14 Προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών

1. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού και οι αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης, που εκδίδονται με βάση τα άρθρα 4γ παρ. 3 του παρόντος νόμου, υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών από την κοινοποίησή τους.

2. Η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής και η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Σε περίπτωση όμως ύπαρξης αποχρώντος λόγου, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, δύναται ο Πρόεδρος του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών να αναστείλει εν όλω ή εν μέρει ή υπό όρους την εκτέλεση της απόφασης κατά της οποίας ασκήθηκε προσφυγή, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 200 επ. του «Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας».

3. Δικαίωμα προσφυγής έχουν: α) οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, κατά των οποίων εκδόθηκε η απόφαση, β) εκείνος που υπέβαλε καταγγελία για παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου, γ) το Δημόσιο δια του Υπουργού Ανάπτυξης, δ) οποιοσδήποτε τρίτος που έχει έννομο συμφέρον.

4. Η προσφυγή πρέπει να εκδικάζεται εντός τριμήνου από την ημέρα που περιήλθε στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών. Αναβολή της συζητήσεως είναι δυνατή μόνο μία φορά για αποχρώντα λόγο σε δικάσιμο που δεν απέχει πάνω από ένα μήνα από την αρχική δικάσιμο, εκτός αν υφίσταται περίπτωση συνεκδικάσεως περισσότερων προσφυγών.

5. Για το παραδεκτό της συζήτησης των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού τις οποίες επιβάλλονται πρόστιμα, απαιτείται η κατάθεση παραβόλου ποσού ίσου με το είκοσι τοις εκατό (20%) του επιβαλλόμενου προστίμου, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 100.000 Ευρώ.

[Το άρθρο 14 τίθεται όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 15 Ένδικα μέσα

1. Κατά των αποφάσεων του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, που εκδίδονται σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, επιτρέπεται αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας στους διατελέσαντες διαδίκους κατά την ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών δίκη. Η αίτηση αναιρέσεως ασκείται και συζητείται σύμφωνα με τις κείμενες περί αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας διατάξεις.

2. Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας, επί των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων δικαιούται σε άσκηση αναιρέσεως και αν δεν υπήρξε διάδικος κατά τη δίκη κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία ασκήσεως του ενδίκου μέσου είναι τρίμηνη από τη δημοσίευση της αποφάσεως.

3. Η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να εκδικάζεται εντός τριμήνου από της ημερομηνίας που περιήλθε στο αρμόδιο δικαστήριο. Αναβολή της συζητήσεως επιτρέπεται μόνο μία φορά για αποχρώντα λόγο σε δικάσιμο, που δεν απέχει περισσότερο από ένα μήνα από την αρχική

δικάσιμο, εκτός εάν υφίσταται περίπτωση συνεκδικάσεως περισσότερων αιτήσεων (αναιρέσεως).

4. Οι διατάξεις του άρθρου 52 του π.δ.18/1989 (Α 8 Κωδ.Διατ.Νόμων για το Σ.Τ.Ε.) για χορήγηση αναστολής εκτελέσεως διοικητικών πράξεων που προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως εφαρμόζονται αναλόγως και για αναστολή εκτελέσεως των αποφάσεων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, σε περίπτωση άσκησης κατ' αυτών αναιρέσεως, σύμφωνα με τον νόμο αυτόν.

5. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρονται τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια ή το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών και το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών νοείται ότι η ρύθμιση αφορά μόνο το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών.

[Το άρθρο 15 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 8 ν. 1934/1991 και 1 παρ. 25 περ. Γ' ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178)]

Άρθρο 16

1. Εξαιρουμένης της περιπτώσεως, καθ' ην εν τω παρόντι νόμω προβλέπεται ή εξ' αυτού προκύπτει διάφορος ρύθμισης, εις τας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων διεξαγομένας κατ' αυτόν δίκας εφαρμόζονται, ως εκάστοτε ισχύουν, αι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ως και αι περί αιτήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικράτειας, ιδία δε αι αναφερόμεναι εις την δικαιοδοσίαν και αρμοδιότητων δικαστηρίων, τον αποκλεισμόν, την εξαίρεσιν και την αποχήν δικαστών, τους διαδίκους, την ομοδικίαν, την συνάφειαν και την παρέμβασιν, την συνεκδικασιν ή τον χωρισμόν των υποθέσεων, την παράστασιν κατά την συζήτησιν, τους θεμελιώδεις κανόνες διεξαγωγής της δίκης, τας εκθέσεις και τα δικόγραφα, τας επιδόσεις, τας προθεσμίας, τας δικονομικάς ακυρότητας, την προσφυγήν και τους προσθέτους λόγους, την προπαρασκευήν της συζητήσεως, την επ' ακροατηρίου συζήτησιν, την διακοπήν και επανάληψιν της δίκης, την κατάργησιν αυτής, την απόφασιν, την διόρθωσιν και την ερμηνείαν των αποφάσεων, το δεδικασμένον, την απόδειξιν, τας γενικάς διατάξεις περί ενδίκων μέσων, την ανακοπήν, την έφεσιν, την αναθεώρησιν και την αναίρεσιν.

2. Αι διατάξεις των άρθρων 70, 71, 72 και 74 παράγραφος 2 του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας δεν εφαρμόζονται επί των κατά την παράγραφον 1 του παρόντος άρθρου διαφορών.

3. Στις δίκες της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου μπορούν να παρεμβαίνουν και επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που συνέπραξαν, κατά την έννοια των άρθρων 1, 2 και 2α του παρόντος νόμου, με τη διάδικο επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων, καθώς και οποιοσδήποτε τρίτος, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον.

4. Δια Προεδρικού Διατάγματος, εκδιδόμενου προτάσει των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης, δύνανται να συγκροτηθούν παρά τω Διοικητικώ Πρωτοδικείο Αθηνών και παρά τω Διοικητικώ Εφετείω Αθηνών ίδια τμήματα προς εκδίκασιν των κατά τον παρόντα νόμον ασκουμένων προσφυγών, παρεμβάσεων, ανακοπών, εφέσεων και αιτήσεων αναθεωρήσεως, ως και να ρυθμίζεται παν θέμα σχετικόν προς την ενώπιον αυτών, δικαζόντων κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου, διαδικασίαν.

[Το άρθρο 16 τίθεται όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 13 ν.1934/1991 , 4 παρ. 15 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43) και 1, παρ. 25 περ. γ' ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178)]

Άρθρο 17

1. Η διάταξη του άρθρου 29 περ. (η) του Οργανισμού των Δικαστηρίων (ν.1756/1988) εφαρμόζεται και κατά την εκδίκαση των υπό του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας επί των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ασκουμένων κατά τον παρόντα νόμον ενδίκων βοηθημάτων.

2. Ο Γενικός Επίτροπος δεν υποχρεούται εις παράστασιν ενώπιον των δικαστηρίων, περιλαμβανομένου και του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά την εκδίκαση των υπ' αυτού κατά τον παρόντα νόμον ασκουμένων ενδίκων βοηθημάτων, εκδικαζομένων εν απουσία του ωσεί ήτο παρών.

3. Ο Γενικός Επίτροπος δύναται να αναθέτη την άσκηση πάσης εκ του παρόντος νόμου αρμοδιότητός του εις τον Αντεπίτροπον ή πάντα έτερον νόμιμον αναπληρωτήν του.

4. Το δικαίωμα του Γενικού Επιτρόπου όπως ζητήσει την αναίρεσιν υπέρ του νόμου πάσης αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου, συμφώνως προς το άρθρο 29 περ. (η) του Οργανισμού των Δικαστηρίων (ν.1756/1988), είναι ανεξάρτητον του κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 15 του παρόντος νόμου δικαιώματός του προς άσκησην αναίρεσεως.

[Το άρθρο 17 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 25 περ. γ) και δ) ν.2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178)]

Άρθρο 18 Δικαιοδοσία ετέρων δικαστηρίων

1. Οι αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και του Συμβουλίου της Επικρατείας, που εκδίδονται κατόπιν προσφυγής σύμφωνα με αυτόν το νόμο, έχουν ισχύ δεδικασμένου. Αν δεν ασκήθηκε (εμπροθέσμως) προσφυγή, οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Υπουργού Ανάπτυξης ελέγχονται από τα δικαστήρια ως προς το κύρος τους, μόνο παρεμπιπτόντως.

2. Με εξαίρεση την περίπτωση της παραγράφου 3 του άρθρου 1 και με την επιφύλαξη των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, τα δικαστήρια κάθε δικαιοδοσίας μπορούν να κρίνουν παρεμπιπτόντως το κύρος των συμφωνιών και αποφάσεων, καθώς και την ύπαρξη απαγορευμένης εναρμονισμένης πρακτικής κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 ή κατά το άρθρο 81 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης κατά το άρθρο 2 ή κατά το άρθρο 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή την καταχρηστική εκμετάλλευση σχέσης οικονομικής εξάρτησης κατά το άρθρο 2α. Από την κρίση αυτή δεν δεσμεύονται η Επιτροπή Ανταγωνισμού, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και το Συμβούλιο της Επικρατείας, όταν κρίνουν με βάση τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

3. Τα δικαστήρια κάθε δικαιοδοσίας, τα οποία εφαρμόζουν κατά την προηγούμενη παράγραφο τα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορούν να ζητούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διαβιβάσει σ' αυτά πληροφορίες που κατέχει ή να διατυπώσει τη γνώμη της επί ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Μπορούν επίσης να ζητούν από την Επιτροπή Ανταγωνισμού να διατυπώνει τη γνώμη της επί των ανωτέρω ζητημάτων.

[Το άρθρο 18 τίθεται όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα άρθρα 9 ν.1934/1991 , 4 παρ. 16 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43), 9 παρ. 18 ν.2741/1999 και 21 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΜΗΤΡΩΟΝ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Άρθρο 19 Μητρώο και γνωστοποιήσεις

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού τηρεί:

- 1) Προσωρινό μητρώο συμπράξεων, στο οποίο καταχωρούνται οι κατά τα άρθρα 20 και 21 γνωστοποιήσεις. Το προσωρινό μητρώο συμπράξεων επιχειρήσεων είναι απόρρητο.
- 2) Οριστικό μητρώο συμπράξεων επιχειρήσεων, στο οποίο καταχωρούνται μέσα σε τριάντα ημέρες από τη δημοσίευσή τους: α) οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί θεμάτων ή διαφορών που ανάγονται στις διατάξεις του άρθρου 1 παρ.1 και 3, εφόσον αυτές κατέστησαν αμετάκλητες, β) οι αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών επί των αυτών θεμάτων ή διαφορών, εφόσον αυτές κατέστησαν αμετάκλητες, γ) οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας επί των αυτών θεμάτων ή διαφορών. Το οριστικό μητρώο συμπράξεων επιχειρήσεων είναι δημόσιο.
- 3) Μητρώο πραγματοποιηθεισών συγκεντρώσεων, στο οποίο καταχωρούνται οι κατά το άρθρο 4α γνωστοποιήσεις συγκεντρώσεων. Το μητρώο πραγματοποιηθεισών συγκεντρώσεων είναι δημόσιο.
- 4) Προσωρινό μητρώο συγκεντρώσεων υπαγομένων σε προληπτικό έλεγχο, στο οποίο καταχωρούνται οι κατά το άρθρο 4β γνωστοποιήσεις. Το προσωρινό μητρώο συγκεντρώσεων είναι απόρρητο.
- 5) Οριστικό μητρώο συγκεντρώσεων υπαγομένων σε προληπτικό έλεγχο, στο οποίο καταχωρούνται: α) οι κατά τα άρθρα 4δ και 4ε αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εφόσον αυτές κατέστησαν αμετάκλητες, β) οι κατά το άρθρο 4δ αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, γ) οι αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, εφόσον αυτές κατέστησαν αμετάκλητες, δ) οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας επί των ιδίων θεμάτων ή διαφορών. Το οριστικό μητρώο συγκεντρώσεων είναι δημόσιο.

[Το άρθρο 19 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το Άρθρο 5 παρ.1 ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 20 Γνωστοποιήσεις παλαιών συμπράξεων.

[Καταργήθηκε με το άρθρο 34 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 21 Γνωστοποιήσεις συμπράξεων

1. Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 1 παρ. 1 συμφωνίες, αποφάσεις και περιπτώσεις εναρμονισμένης πρακτικής πρέπει να γνωστοποιούνται από τις συμπράττουσες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε τριάντα ημέρες από τη σύναψη, λήψη ή τέλεσή τους.
2. Παράλειψη της γνωστοποίησης συνεπάγεται εις βάρος της καθεμίας των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες συμπράττουν και παρέλειψαν τη γνωστοποίηση: α) οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 3, β) επιβολή προστίμου ύψους τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ μέχρι δέκα τοις εκατό (10%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή προηγούμενης της παράβασης χρήσης.

[Το άρθρο 21 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 26 και 34 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 22 Περιεχόμενο γνωστοποίησης

1. Η γνωστοποίηση πρέπει να περιέχει όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εξέταση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού της συγκεκριμένης περίπτωσης ή την ενέργεια ερευνών κατά τομείς ή τον έλεγχο των συμπράξεων επιχειρήσεων, οπωσδήποτε δε επί ποινή απαραδέκτου: α) την επωνυμία και την έδρα όλων των επιχειρήσεων που συμπράττουν και τον ορισμό αντικλήτου στην Αθήνα, β) τα έγγραφα με τα οποία καταρτίστηκε ή λήφθηκε η οικεία συμφωνία ή απόφαση και, γ) κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο προκύπτει η γνωστοποιούμενη σύμπραξη επιχειρήσεων.

2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί με απόφασή της να ζητήσει για το παραδεκτό της γνωστοποίησης την υποβολή και άλλων εγγράφων και στοιχείων.

3. Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθορίζονται το περιεχόμενο, ο τύπος κι ο τρόπος υποβολής και καταχώρισης: α) των κατά τα άρθρα 20 και 21 γνωστοποιήσεων, β) των κατά το άρθρο 11 αιτήσεων για έκδοση αρνητικών πιστοποιήσεων, γ) των κατά το άρθρο 10 αιτήσεων περί εφαρμογής της παραγράφου 3 του άρθρου 1, δ) των κατά το άρθρο 24 παρ. 1 καταγγελιών παραβάσεως των άρθρων 1 παρ. 1, 2 και 2α, ε) κάθε άλλου συναφούς προς τις ανωτέρω γνωστοποιήσεις, αιτήσεις και καταγγελίες θέματος.

4. Με τη γνωστοποίηση υποβάλλεται ταυτόχρονα η αίτηση αρνητικής πιστοποίησης σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 11. Αίτηση για την εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 1 υποβάλλεται οποτεδήποτε, εφόσον έχει προηγηθεί προσήκουσα γνωστοποίηση.

[Το άρθρο 22 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 23 Συνέπειες γνωστοποίησης

Η γνωστοποίηση σύμβασης, σύμπραξης ή πρακτικής που γίνεται κατά το άρθρο 21 δεν έχει ως αποτέλεσμα την υποχρεωτική εξέτασή της από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να διεξάγει έρευνα για συγκεκριμένη γνωστοποίηση οποτεδήποτε είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας και να ζητεί, για το σκοπό της έρευνας, την προσκόμιση πρόσθετων στοιχείων και την παροχή διευκρινίσεων από τα εμπλεκόμενα μέρη. Συμπράξεις που γνωστοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 δεν λογίζονται προσωρινά έγκυρες.

[Το άρθρο 23 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ.23 Ν.3373/2005, (ΦΕΚ Α' 188/2.8.2005)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ**Άρθρο 24** Καταγγελία

1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει το δικαίωμα να καταγγέλλει παραβάσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1, «του άρθρου 2,» του άρθρου 2α και της παρ. 10 του άρθρου 5, καθώς και των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

2. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι εργαζόμενοι σε δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι εντεταλμένοι προσκαίρως την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας οφείλουν να ανακοινώνουν, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, ό,τι περιέρχεται στη γνώση τους με οποιονδήποτε τρόπο και σχετίζεται με την παράβαση των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1, του άρθρου 2α και της παρ. 10 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, καθώς και των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Όσοι δεν εκπληρώνουν την υποχρέωση

του προηγούμενου εδαφίου τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών ή χρηματική ποινή από τριακόσια μέχρι χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ.

3. Οι γραμματείς των δικαστηρίων οφείλουν να αποστέλλουν, ατελώς, αντίγραφα των αποφάσεων με τις οποίες εφαρμόζονται διατάξεις του παρόντος νόμου και των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού υπέχοντες, σε περίπτωση παράλειψης, πειθαρχική ευθύνη. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μεριμνά για την άμεση αποστολή των ανωτέρω αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποχρεούται να εκδώσει απόφαση μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία υποβολής της καταγγελίας ή του αιτήματος του Υπουργού Ανάπτυξης. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και όταν η υπόθεση χρήζει περαιτέρω έρευνας, η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να παρατείνει την προθεσμία αυτή, το ανώτερο, μέχρι δύο μήνες.

[Το άρθρο 24 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 25 Συλλογή στοιχείων

1. Όταν είναι αναγκαίο για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που ορίζονται στον παρόντα νόμο, ο Πρόεδρος της Επιτροπής ή ο εξουσιοδοτημένος από αυτόν Διευθυντής ή υπάλληλος της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού μπορεί να ζητά με έγγραφο πληροφορίες από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες ή άλλες αρχές. Στο έγγραφο πρέπει να αναφέρονται οι διατάξεις του νόμου, οι οποίες θεμελιώνουν το αίτημα, η προθεσμία που τάσσεται για την παροχή των πληροφοριών, η οποία δεν μπορεί να είναι βραχύτερη των πέντε ημερών για τις πληροφορίες που αφορούν υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αποφάσεις βάσει του άρθρου 4ε παρ. 3 του παρόντος νόμου, των δέκα ημερών για τις πληροφορίες που αφορούν υποθέσεις συγκεντρώσεων και των είκοσι ημερών για τις λοιπές περιπτώσεις, καθώς και οι κυρώσεις, οι οποίες προβλέπονται σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την υποχρέωση παροχής πληροφοριών. Αυτοί, στους οποίους απευθύνεται το έγγραφο υποχρεούνται σε άμεση, πλήρη και ακριβή παροχή των πληροφοριών που ζητούνται. Όταν οι πληροφορίες ζητούνται από επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, υποχρεούνται σε παροχή αυτών τα κατ' άρθρο 30 υπεύθυνα πρόσωπα και οι αρμόδιοι υπάλληλοι αυτών. Δεν υποχρεούνται σε παροχή πληροφοριών οι κατά το άρθρο 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας μη εξεταζόμενοι σε ποινικές δίκες, εφόσον τηρήσουν την εκ της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου υποχρέωση. Με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου δε θίγονται οι διατάξεις περί τραπεζικού απορρήτου.

2. Σε περίπτωση άρνησης, δυστροπίας ή καθυστέρησης παροχής των αιτούμενων κατά την προηγούμενη παράγραφο πληροφοριών ή παροχής πληροφοριών ανακριβών ή ελλιπών, με την επιφύλαξη των κατ' άρθρον 29 του παρόντος νόμου ποινικών κυρώσεων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού: α) όταν πρόκειται για επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, διευθυντές και υπαλλήλους τους, ως και ιδιώτες ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, επιβάλλει πρόστιμο τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ με ανώτατο όριο το 1% του κύκλου εργασιών, όπως αυτός υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4στ στον καθένα από αυτούς και για κάθε παράβαση, β) όταν πρόκειται για δημόσιους υπαλλήλους ή υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αναφέρεται αρμοδίως προς κίνηση της πειθαρχικής δίωξης για τις πιο πάνω παραβάσεις που συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα.

[Το άρθρο 25 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 26 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 26 Διεξαγωγή ερευνών κατά περίπτωση

1. Με την επιφύλαξη ειδικών νόμων που καθιερώνουν υποχρέωση εχεμύθειας, όλες οι δημόσιες αρχές και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες και συνδρομή στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και στους εντεταλμένους υπαλλήλους της κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2. Για τη διαπίστωση των παραβάσεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 και των άρθρων 2α και 4 έως 4στ και για την εφαρμογή του άρθρου 5, καθώς και για τη διαπίστωση παραβάσεων των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού, έχοντας εξουσίες φορολογικού ελεγκτή, μπορούν, ιδίως: α) να ελέγχουν κάθε είδους και κατηγορίας βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής τους, και οπουδήποτε και εάν αυτά φυλάσσονται, και να λαμβάνουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους, β) να ενεργούν έρευνες στα γραφεία και τους λοιπούς χώρους και τα μεταφορικά μέσα των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, γ) να σφραγίζουν οποιονδήποτε επαγγελματικό χώρο, βιβλία ή έγγραφα, κατά την περίοδο που διενεργείται ο έλεγχος και στο μέτρο των αναγκών αυτού, δ) να ενεργούν έρευνες στις κατοικίες των επιχειρηματιών, διοικητών, διευθυνόντων συμβούλων, διαχειριστών και γενικά εντεταλμένων τη διοίκηση ή διαχείριση προσώπων, καθώς και του προσωπικού των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, εφόσον υπάρχουν εύλογες υπόνοιες, ότι φυλάσσονται εκεί βιβλία ή άλλα έγγραφα που συνδέονται με την επιχείρηση και το αντικείμενο του ελέγχου, ε) να λαμβάνουν, κατά την κρίση τους, ένορκες ή ανώμοτες καταθέσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Κ.Π.Δ.), και να ζητούν από κάθε αντιπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων, επεξηγήσεις για τα γεγονότα ή τα έγγραφα που σχετίζονται με το αντικείμενο και το σκοπό του ελέγχου και να καταγράφουν τις σχετικές απαντήσεις. Κατά την άσκηση των εξουσιών τους σύμφωνα με τα ανωτέρω υπό στοιχεία α' έως δ', οι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού τηρούν τις διατάξεις του άρθρου 9 του Συντάγματος για το άσυλο της κατοικίας.

3. Η σχετική εντολή παρέχεται εγγράφως από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή τον εξουσιοδοτημένο από αυτόν Γενικό Διευθυντή ή Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού και περιέχει το αντικείμενο της έρευνας και τις συνέπειες της παρεμπόδισης ή δυσχέρασης αυτής ή άρνησης εμφάνισης των αιτούμενων βιβλίων, στοιχείων και λοιπών εγγράφων ή χορήγησης αντιγράφων ή αποσπασμάτων τους.

4. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ή ο εξουσιοδοτημένος από αυτόν Γενικός Διευθυντής ή Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού, μπορούν να ζητούν, εγγράφως, τη συνδρομή των δημόσιων αρχών και υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, για τη διεξαγωγή των ερευνών που αναφέρονται στα στοιχεία α' έως ε' της παραγράφου 2.

5. Για τους ελέγχους και τις έρευνες που έγιναν, συντάσσεται από αυτόν που τις διεξήγαγε έκθεση, αντίγραφο της οποίας κοινοποιείται στις οικείες επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων.

6. Με την επιφύλαξη των κυρώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 29 του παρόντος νόμου, επιβάλλεται με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού πρόστιμο *τουλάχιστον* δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ με ανώτατο όριο τα εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ σε αυτούς που κατά οποιονδήποτε τρόπο παρεμποδίζουν ή δυσχεραίνουν τις έρευνες κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου αυτού, καθώς και σε αυτούς που αρνούνται να επιδείξουν τα

αιτούμενα βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα και να χορηγήσουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους.

7. Σε περίπτωση άρνησης ή παρεμπόδισης με οποιονδήποτε τρόπο των εντεταλμένων υπαλλήλων της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού ή των εντεταλμένων οργάνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην άσκηση των καθηκόντων τους, αυτοί μπορούν να ζητούν τη συνδρομή των εισαγγελικών αρχών και κάθε άλλης αρμόδιας αρχής. Η συνδρομή αυτή μπορεί να ζητηθεί και προληπτικά.

[Το άρθρο 26 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 25 και 26 περ. 6 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 27 Υποχρέωση εχεμύθειας

1. Οι πληροφορίες, οι οποίες συλλέγονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για το σκοπό που επιδιώκεται με την αίτηση παροχής πληροφοριών, τον έλεγχο ή την ακρόαση.

2. Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 37 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού και οι υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στους οποίους παρέχεται εντολή κατά τις παραγράφους 2 έως 4 του άρθρου 26 και οι οποίοι λαμβάνουν, με αφορμή την υπηρεσία τους, γνώση απόρρητων στοιχείων επιχειρήσεων, ενώσεων επιχειρήσεων ή άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων που δεν έχουν σχέση με την εφαρμογή του παρόντος νόμου, υποχρεούνται να τηρούν για τα στοιχεία αυτά εχεμύθεια.

3. Όταν πρόκειται για απόρρητα στοιχεία, τα οποία έχουν σχέση με την εφαρμογή του νόμου, οι ως άνω υπάλληλοι, τηρούντες και γι' αυτά εχεμύθεια, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 37 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, τα ανακοινώνουν στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού με έκθεση, επισυνάπτοντας και τα σχετικά στοιχεία. Η έκθεση αυτή και τα συνημμένα σε αυτή στοιχεία μπορούν να αποτελέσουν μέρος του φακέλου, ο οποίος υποβάλλεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και στο Συμβούλιο της Επικρατείας, τα οποία αποβάλλουν έκτοτε τον απόρρητο χαρακτήρα τους.

4. Όποιος παραβαίνει τις κατά τις προηγούμενες παραγράφους υποχρεώσεις: α) τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο 252 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και με χρηματική ποινή από χίλια (1.000) μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, β) δίδεται πειθαρχικώς για την παράβαση της υποχρέωσης εχεμύθειας που συνιστά πειθαρχικό αδίκημα.

5. Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού που παραβαίνουν τις κατά τις προηγούμενες παραγράφους υποχρεώσεις τιμωρούνται σύμφωνα με το άρθρο 252 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και με χρηματική ποινή από χίλια πεντακόσια (1.500) με ανώτατο όριο τα δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ και με την ίδια απόφαση εκπίπτουν από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

6. Με τις ποινές της παραγράφου 5 τιμωρείται και κάθε πρόσωπο, στο οποίο η Επιτροπή Ανταγωνισμού αναθέτει την εκπόνηση μελέτης για λογαριασμό της, εφόσον στη σχετική σύμβαση έχει περιληφθεί ρήτρα για υποχρέωση εχεμύθειας κατά τις παραγράφους 2 και 3. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για τους προστιθέντες του αναδόχου εκπόνησης μελέτης, εφόσον έλαβαν γνώση της παραπάνω ρήτρας εχεμύθειας.

[Το άρθρο 27 τίθεται όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα άρθρα 26 περίπτ. 7 και 27 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ ΚΥΡΩΣΕΙΣ – ΤΕΛΗ

Άρθρο 28 Υποχρέωση ανακοίνωσης παραβάσεων

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν διαπιστώσει παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 1, 2, 2α και 4-4στ, ή υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί σε επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 5, προβαίνει σε σχετικές ανακοινώσεις προς την αρμόδια εισαγγελική αρχή, το αργότερο μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών από την έκδοση της οικείας απόφασής της.

[Το άρθρο 28 ισχύει όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 28 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 29 Ποινικές κυρώσεις

1. Όποιος ατομικώς ή ως εκπρόσωπος νομικού προσώπου συνάπτει συμφωνίες, λαμβάνει αποφάσεις ή εφαρμόζει εναρμονισμένη πρακτική, από αυτές που απαγορεύονται από το άρθρο 1 παράγραφος 1, καθώς και από το άρθρο 81 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και όποιος ενεργεί κατά παράβαση των άρθρων 4 έως 4στ, καθώς και όποιος με τις ιδιότητες αυτές, κατά παράβαση του άρθρου 2, καθώς και του άρθρου 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καταχράται τη δεσπόζουσα θέση στην αγορά του ίδιου ή της επιχείρησης που εκπροσωπεί ή κατά παράβαση του άρθρου 2α καταχράται τη σχέση οικονομικής εξάρτησης προς αυτόν ή προς την επιχείρηση που εκπροσωπεί ή παραβαίνει το άρθρο 5 παράγραφος 10, τιμωρείται με χρηματική ποινή από τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής τα όρια αυτά διπλασιάζονται.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή από πέντε χιλιάδες (5.000) με ανώτατο όριο τα δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ τιμωρούνται: α) Όποιος παρακωλύει με οποιονδήποτε τρόπο τον έλεγχο για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου εκ μέρους των κατά το άρθρο 26 αρμόδιων οργάνων, ιδίως με την παρεμβολή προσκομμάτων ή απόκρυψη στοιχείων. β) Όποιος αρνείται ή κωλυσιεργεί στην παροχή των κατά το άρθρο 25 πληροφοριών στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ή τα αρμόδια για τον έλεγχο όργανα. γ) Όποιος παρέχει, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 25 και 26 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ή στα αρμόδια για τον έλεγχο όργανα, εν γνώσει, ψευδείς πληροφορίες ή αποκρύπτει αληθείς. δ) Όποιος αρνείται, αν και έχει κληθεί για το σκοπό αυτόν από εντεταλμένο, κατά το άρθρο 26 παράγραφοι 1-3, υπάλληλο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή άλλο αρμόδιο για τον έλεγχο όργανο, να προβεί σε ένορκη ή ανώμοτη κατάθεση ενώπιόν του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 2, καθώς και όποιος, κατά τη διάρκεια της κατάθεσής του, εν γνώσει καταθέτει ψευδή ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθή. Σε περίπτωση υποτροπής τα παραπάνω όρια χρηματικής ποινής διπλασιάζονται.

[Το άρθρο 29 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 26 περίπτ. 8 και 29 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 30 Υπεύθυνα φυσικά πρόσωπα

1. Υπεύθυνοι δια την τήρησιν των διατάξεων των άρθρων 1, παράγραφος 1, και 2 του παρόντος νόμου, καθ' ών ασκείται η ποινική δίωξις και επιβάλλεται η ποινή, κατά την διάταξιν του άρθρου 29, παράγραφος 1, είναι επί προσωπικών επιχειρήσεων οι επιχειρηματίαι, επί προσωπικών εταιριών οι ομόρρυθμοι εταίροι, επί εταιριών περιορισμένης ευθύνης και συνεταιρισμών οι διαχειρισταί και επί ανωνύμων εταιριών τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, απαγορευμένου του διορισμού ετέρου υπευθύνου. Επί αποφάσεων ληφθεισών κατά πλειοψηφίαν ευθύνονται οι υπερψηφίσαντες. Τα αυτά φυσικά πρόσωπα είναι υπεύθυνα δια της προσωπικής περιουσίας των και δια προσωπικής κρατήσεως, εις ολόκληρον μεταξύ των και μετά του οικείου νομικού προσώπου, δια την καταβολήν των επιβαλλομένων εις τούτο κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου προστίμων.

2. Υφισταμένων των κατά τον παρόντα νόμον προϋποθέσεων, τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα υπέχουν την ρηθείσαν ευθύνην ανεξαρτήτως της ισχύος των οικείωνσυμφωνιών, αποφάσεων ή περιπτώσεων ενηρμονισμένης πρακτικής.

3. Η υπό της οικείας επιχειρήσεως ή ενώσεως επιχειρήσεων γνωστοποίησις κατ' άρθρα 20 ή 21 συμφωνίας, αποφάσεως ή ενηρμονισμένης πρακτικής εκ των υπό του άρθρου 1 παράγραφος 1, προβλεπομένων, απαλλάσσει της κατά το άρθρον 29 παράγραφος 1 ποινικής ευθύνης τα εν τη παραγράφω 1 του παρόντος πρόσωπα. Εν τούτοις, τα πρόσωπα ταύτα υπέχουν την ευθύνην ταύτην εφ' όσον η οικεία επιχείρησις ή ένωσις επιχειρήσεων δεν ήθελε συμμορφωθή εντός δέκα πέντε ημερών από της προς ταύτην κοινοποιήσεώς της, προς απόφασιν της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού επιτασσούσης την παύσιν διαπιστωθείσης υπ' αυτής παραβάσεως και την παράλειψιν ταύτης εις το μέλλον.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και για την περίπτωση της καταχρηστικής εκμετάλλευσης της σχέσης οικονομικής εξάρτησης κατά το άρθρο 2α και την περίπτωση των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων κατά τα άρθρα 4 έως 4στ και της παράβασης υποχρεώσεων οι οποίες έχουν επιβληθεί σε επιχείρηση σύμφωνα με το άρθρο 5.

[Το άρθρο 30 τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 30 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 31 Τέλη

1. Οι κατά τα άρθρα 4α και 4β γνωστοποιήσεις, οι κατά τα άρθρα 4δ παρ. 7 και 4ε παρ.3 αιτήσεις, οι κατά τα άρθρα 20 και 21 γνωστοποιήσεις, η κατά το άρθρο 10 αίτηση περί εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 3 ή ανανέωσης της αποφάσεως περί αυτής και η αίτηση χορήγησης της κατά το άρθρο 11 αρνητικής πιστοποίησης πρέπει, με την ποινή του απαραδέκτου, να συνοδεύονται από γραμμάτιο καταβολής στο αρμόδιο δημόσιο ταμείο παραβόλου: α) Στο ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ -για τις γνωστοποιήσεις κατά το άρθρο 21, - για τις αιτήσεις κατά το άρθρο 10 περί εφαρμογής της παραγράφου 3 του άρθρου 1 ή της ανανέωσης της σχετικής απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού και - για την αίτηση χορήγησης αρνητικής πιστοποίησης κατά το άρθρο 11. β) Στο ποσό των χιλίων πενήντα (1.050) ευρώ για τις γνωστοποιήσεις και για τις αιτήσεις κατά τις παραγράφους 7 και 3 των άρθρων 4δ και 4ε αντιστοίχως.

2. Η προσφυγή, η αίτηση αναίρεσης, η ανακοπή, η αίτηση αναθεώρησης και η παρέμβαση, που ασκούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου στα διοικητικά δικαστήρια, καθώς και η ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού αίτηση επανασυζήτησης, πρέπει, με την ποινή του απαραδέκτου, να συνοδεύονται από γραμμάτιο καταβολής παραβόλου τριακοσίων (300) ευρώ και γραμμάτιο καταβολής τελών συζητήσεως εκατό ευρώ, που εκδίδονται από το αρμόδιοδημόσιο ταμείο. Ως προς την απόδοση του παραβόλου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 171 παρ. 5 του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας και του άρθρου 36 παρ. 4 του νομοθετικού διατάγματος 170/1973 «περί Συμβουλίου Επικρατείας». Από την υποχρέωση αυτή απαλλάσσεται το Δημόσιο.

3. Τα υπέρ του Δημοσίου τέλη χαρτοσήμου στα δικόγραφα και τα προσαγόμενα έγγραφα, καθώς και τα υπέρ του Ταμείου Συντάξεων Νομικών, του Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων και του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Αθηνών τέλη, για την εγγραφή στο πινάκιο, την παράσταση δικηγόρου, την κατάθεση δικογράφων ή υπομνημάτων και την εν γένει συζήτηση των υποθέσεων ορίζονται για μεν την ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού διαδικασία ίσα προς τα της ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου διαδικασίας, για δε τις ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου και του Συμβουλίου Επικρατείας διαδικασίες στο διπλάσιο των τελών των συνήθων οικείων διαδικασιών.

4. Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας επί των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων απολαύει ατελείας, ως εάν είναι αυτό το Δημόσιον, δια παν υπ' αυτού ασκούμενον, κατά τον παρόντα νόμον, ένδικο βοήθημα και την επ' αυτού, εν γένει, διαδικασίαν.

5. Δια προεδρικού διατάγματος, εκδιδόμενου μετά πρότασιν των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης, ρυθμίζονται αι λεπτομέρειαι εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

[Το άρθρο 31 τίθεται όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τα άρθρα 13 ν.1934/1991 , 6 παρ. 8 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43), 9 παρ. 20 ν.2741/1999 , και 26 περίπτ. 9 ν.3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ ΤΕΛΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 32 Έκταση εφαρμογής του νόμου

Ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους περιορισμούς του ανταγωνισμού, που επενεργούν ή μπορούν να επενεργήσουν στη χώρα, έστω και αν αυτοί οφείλονται σε συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων ή συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, που πραγματοποιούνται ή λαμβάνονται έξω από αυτή ή σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, που δεν έχουν εγκατάσταση σε αυτή. Το ίδιο ισχύει και για την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης ή την κατάχρηση σχέσης οικονομικής εξάρτησης, που εκδηλώνεται στη χώρα.

[Το άρθρο 32 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ. 1 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 33 Δημοσίευση αποφάσεων

Οι κοινές αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών, οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και οι αποφάσεις, γνωμοδοτήσεις και εκθέσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

[Το άρθρο 33 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 παρ.2 ν.2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43)]

Άρθρο 33α Κωδικοποίηση διατάξεων

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης, επιτρέπεται η κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, της κείμενης νομοθεσίας περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού. Κατά την κωδικοποίηση επιτρέπεται η μεταβολή της σειράς των άρθρων, των παραγράφων και των εδαφίων, η διαγραφή, η σύμπτυξη ή η διεύρυνση του αριθμού των άρθρων, η απόδοση του κειμένου στη δημοτική, καθώς και οποιαδήποτε αναγκαία φραστική μεταβολή, χωρίς αλλοίωση της έννοιας του ισχύοντος κειμένου.

[Το άρθρο 33α τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 31 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]

Άρθρο 34 Εφαρμογή διατάξεων περί επιδόσεων

Δια πάσας τας υπό του παρόντος νόμου προβλεπομένης κλητεύσεις ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού και της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, ως και δια πάσας τας επιδόσεις αποφάσεων και εγγράφων αυτών, εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν αι περί επιδόσεων διατάξεις των άρθρων 56 έως 67 Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας. Η επίδοση των υπόλοιπων εγγράφων μπορεί να γίνεται με συστημένη επιστολή.

[Το άρθρο 34 τίθεται όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 9 παρ.21 ν.2741/1999]

Άρθρο 35 Είσπραξις προστίμων

1. Τα υπό των διατάξεων του παρόντος νόμου προβλεπόμενα πρόστιμα βεβαιούνται ως δημόσια έσοδα και εισπράττονται κατά τον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων.

Άρθρο 35α Αναπροσαρμογή προστίμων, χρηματικών ποινών, παραβόλων και τελών

Με κοινή υπουργική απόφαση, που εκδίδεται από τους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης, μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα όρια των προστίμων, των χρηματικών ποινών, παραβόλων και τελών που προβλέπονται στον παρόντα νόμο.*[Το άρθρο 35α τίθεται όπως εισήχθη με το άρθρο 32 ν. 3373/2005 (ΦΕΚ Α' 188/02.08.2005)]*

Άρθρο 36 Διατηρούμεναι διατάξεις

Ειδικαί διατάξεις, προστατεύουσαι την ελευθερίαν του ανταγωνισμού ή προβλέπουσαι περί αναγκαστικών συμπράξεων επιχειρήσεων, διατηρούνται εν ισχύι.

Άρθρο 37 Έναρξις ισχύος του νόμου

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχεται μετά εξάμηνον από της δημοσιεύσεώς του δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, εκτός αν άλλως ορίζεται εν αυτώ.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 219/1991 για τους Εμπορικούς Αντιπροσώπους

Άρθρο 1

1. Σκοπός του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Ε.Κ.) "για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών - μελών όσον αφορά στους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες)", που δημοσιεύθηκε στην ελληνική γλώσσα στην Επίσημη Εφημερίδα των Ε.Κ. αριθ. ΕΕ αριθ. L 382 της 31.12.1986 σελ. 17.

2. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Δ/τος, Εμπορικός Αντιπρόσωπος είναι εκείνος στον οποίο, υπό την ιδιότητά του ως ανεξαρτήτου μεσολαβητή, ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου, το οποίο καλείται στο εξής "αντιπροσωπευόμενος", την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων, είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευομένου.

3. Ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος:

α. Είναι υποχρεωμένος να εγγραφεί ως εμπορικός αντιπρόσωπος στις αρμόδιες ΔΟΥ και στα αμιγή Εμπορικά Επιμελητήρια ή στο Εμπορικό Τμήμα των λοιπών Επιμελητηρίων και στο Ταμείο Ασφάλισως Εμπόρων (Παραλείπεται πρόταση ως μη ισχύουσα).

β. Μπορεί να διατηρεί υπαντιπροσώπους στην έδρα της εγκατάστασής του ή σε άλλες πόλεις μέσα στον γεωγραφικό τομέα στον οποίο ασκεί την δραστηριότητά του.

4. Εμπορικοί Αντιπρόσωποι, κατά την έννοια του παρόντος Δ/τος, δεν μπορούν να είναι ιδίως:

α. Τα πρόσωπα τα οποία υπό την ιδιότητα του οργάνου έχουν την εξουσία να δεσμεύουν μια εταιρία ή ένωση προσώπων.

β. Οι εταίροι οι οποίοι έχουν νόμιμη εξουσία να δεσμεύουν τους άλλους εταίρους.

γ. Οι διαχειριστές που ορίζονται από το δικαστήριο, οι εκκαθαριστές ή οι σύνδικοι πτωχεύσεως.

Άρθρο 2

Οι διατάξεις του παρόντος Π.Δ/τος δεν έχουν εφαρμογή για:

α. Τους μη αμειβομένους εμπορικούς αντιπροσώπους.

β. Τους εμπορικούς αντιπροσώπους, εφόσον συναλλάσσονται στα Χρηματιστήρια Εμπορευμάτων ή στις αγορές πρώτων υλών.

Άρθρο 3

Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 4 ΠΔ 249/1993 (ΦΕΚ Α' 108).

Άρθρο 4

1. Ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος οφείλει κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του να μεριμνά για τα συμφέροντα του αντιπροσωπευομένου και να δρα νόμιμα με βάση την καλή πίστη.

Ιδιαίτερα ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος οφείλει:

α. Να ασχολείται με την δέουσα επιμέλεια κατά τη διαπραγμάτευση και ενδεχομένως κατά την σύναψη των πράξεων οι οποίες του έχουν ανατεθεί.

β. Να ανακοινώνει στον αντιπροσωπευόμενο κάθε αναγκαία πληροφορία που διαθέτει.

γ. Να συμμορφώνεται προς τις εύλογες υποδείξεις του αντιπροσωπευομένου.

2. Ο αντιπροσωπευόμενος οφείλει κατά τη διάρκεια των σχέσεών του με τον Εμπορικό Αντιπρόσωπο να δρα νόμιμα, με βάση την καλή πίστη. Ιδιαίτερα ο αντιπροσωπευόμενος οφείλει:

α. Να θέτει στη διάθεση του Εμπορικού Αντιπροσώπου τα αναγκαία πληροφοριακά έγγραφα, που αφορούν τα εμπορεύματα περί των οποίων εκάστοτε πρόκειται.

β. Να παρέχεται στον Εμπορικό Αντιπρόσωπο τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκτέλεση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, ιδίως να ειδοποιεί τον Εμπορικό Αντιπρόσωπο μέσα σε εύλογη προθεσμία, μόλις προβλέψει ότι ο όγκος των εμπορικών πράξεων θα είναι αισθητά μικρότερος από εκείνον που ο αντιπρόσωπος θα έπρεπε να αναμένει κανονικά.

3. Ο αντιπροσωπευόμενος οφείλει εξάλλου να ενημερώνει μέσα σε εύλογη προθεσμία τον εμπορικό αντιπρόσωπο σχετικά με την εκ μέρους του αποδοχή ή απόρριψη καθώς και με τη μη εκτέλεση μιας εμπορικής πράξης για την οποία μεσολάβησε.

4. Τα μέρη δεν μπορούν να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

Άρθρο 5

1. Ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος δικαιούται την ειδικώς συμφωνηθείσα αμοιβή.

2. Ελλείψει σχετικής συμφωνίας μεταξύ των μερών και ειδικών διατάξεων, ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται αμοιβή που καθορίζεται σε ποσοστό επί της αξίας της σύμβασης στην οποία μεσολαβεί ή συνάπτει για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου σύμφωνα με τις συνήθειες που εφαρμόζονται στον τόπο όπου ασκεί τη δραστηριότητά του και για την αντιπροσωπεία των εμπορευμάτων τα οποία αφορά η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας. Ελλείψει παρομοίων συνθηκών ο αντιπρόσωπος δικαιούται εύλογη αμοιβή, αφού ληφθούν υπόψη όλα τα στοιχεία που έχουν σχέση με την εμπορική πράξη.

3. Κάθε στοιχείο της αμοιβής το οποίο μεταβάλλεται ανάλογα με τον αριθμό ή την αξία των υποθέσεων, θεωρείται ότι κατά την έννοια του παρόντος διατάγματος, αποτελεί προμήθεια.

4. Οι διατάξεις των επομένων άρθρων 6 και 7 εφαρμόζονται, εφόσον ο εμπορικός αντιπρόσωπος αμοιβεται συνολικά ή εν μέρει με προμήθεια.

Άρθρο 6

1. Για εμπορική πράξη που έχει συναφθεί κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται προμήθεια:

α. αν η πράξη έχει συναφθεί χάρη στη παρέμβασή του ή

β. αν η πράξη έχει συναφθεί με τρίτο με τον οποίο ο αντιπρόσωπος έχει συνάψει προηγουμένως πράξεις του ίδιου είδους ώστε να τον έχει καταστήσει πελάτη ή

γ. αν είναι αρμόδιος για ένα καθορισμένο γεωγραφικό τομέα ή για μια καθορισμένη ομάδα προσώπων και η πράξη έχει συναφθεί με πελάτη που ανήκει σε αυτό τον τομέα ή σε αυτήν την ομάδα.

2. Για εμπορική πράξη που έχει συναφθεί μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος δικαιούται προμήθειας:

α. Εάν η πράξη οφείλεται κυρίως στη δραστηριότητα που αυτός ανέπτυξε κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας και έχει συναφθεί μέσα σε εύλογη προθεσμία από τη λύση αυτής της σύμβασης". β. Εάν, σύμφωνα με τους όρους της παρ. 1 του παρόντος άρθρου η παραγγελία του τρίτου περιήλθε στον Εμπορικό Αντιπρόσωπο ή τον αντιπροσωπευόμενο πριν από τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας.

3. Ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος δεν δικαιούται προμήθεια κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου εάν αυτή οφείλεται, δυνάμει της παρ. 2 του αυτού άρθρου, στον προηγούμενο αντιπρόσωπο, εκτός εάν λόγω της δραστηριότητάς τους θεωρείται δίκαιο η προμήθεια να διανεμηθεί μεταξύ τους

Άρθρο 7

1. Η αξίωση επί της προμήθειας υφίσταται από τον χρόνο και κατά το μέτρο που συντρέχει μια από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α. Ο αντιπροσωπευόμενος εξετέλεσε την πράξη.

β. Ο αντιπροσωπευόμενος ώφειλε να έχει εκτελέσει την πράξη δυνάμει της συμφωνίας που είχε συναφθεί με τον τρίτο.

γ. Ο τρίτος εξετέλεσε την πράξη.

2. Η αξίωση επί της προμήθειας γεννάται όταν ο τρίτος έχει εκτελέσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση ή θα έπρεπε να τις έχει εκτελέσει εάν ο αντιπροσωπευόμενος είχε προβεί στην απαραίτητη σύμπραξη για την ολοκλήρωση της σύμβασης.
3. Η προμήθεια καταβάλλεται το αργότερο την τελευταία ημέρα του μηνός που ακολουθεί το τρίμηνο κατά τη διάρκεια του οποίου είχε γεννηθεί η σχετική αξίωση.
4. Το δικαίωμα της προμήθειας αποσβύννεται μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι η σύμβαση μεταξύ του τρίτου και του εντολέα δεν θα εκτελεσθεί και η μη εκτέλεση δεν οφείλεται σε γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος.
- 4α. Οι προμήθειες που έχει ήδη εισπράξει ο εμπορικός αντιπρόσωπος επιστρέφονται εάν το σχετικό δικαίωμα αποσβεστεί.
5. Ο αντιπροσωπευόμενος διαβιβάζει στον Εμπορικό Αντιπρόσωπο κατάσταση των οφειλομένων προμηθειών, το αργότερο την τελευταία ημέρα του μηνός που ακολουθεί το τρίμηνο κατά το οποίο γεννήθηκαν οι σχετικές αξιώσεις. η κατάσταση αυτή αναφέρει όλα τα ουσιώδη στοιχεία βάσει των οποίων έχει υπολογισθεί το ποσό των προμηθειών.
6. Ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος δικαιούται να απαιτήσει να του παρασχεθούν όλες οι πληροφορίες και κυρίως αποσπάσματα εγγραφών των εμπορικών βιβλίων που χρειάζεται για την επαλήθευση του ποσού των οφειλομένων προμηθειών.
7. Δεν δύναται να συμφωνηθεί παραίτηση του εμπορικού αντιπροσώπου από τα δικαιώματα που απορρέουν από τις διατάξεις των παραγράφων 2,3, 4, 5 και 6 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 8

1. «α) Για την εφαρμογή του παρόντος προεδρικού διατάγματος δεν απαιτείται η τήρηση έγγραφου τύπου». β. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος έχει το δικαίωμα να λάβει από το άλλο, αφού το ζητήσει, ενυπόγραφο έγγραφο που θα αναφέρει το περιεχόμενο της σύμβασης καθώς και τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις της. (Διαγράφεται φράση).
2. Σύμβαση ορισμένου χρόνου, την οποία τα δύο μέρη συνεχίζουν να εκτελούν μετά τη λήξη της, θεωρείται ότι μετατρέπεται σε σύμβαση αορίστου χρόνου.
3. Όταν η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας είναι αορίστου χρόνου, κάθε ένας από τους συμβαλλομένους μπορεί να την καταγγείλει, με τήρηση ορισμένης προθεσμίας.
4. Η προθεσμία καταγγελίας είναι ένας μήνας για το πρώτο έτος της σύμβασης, δύο μήνες από την αρχή του δευτέρου έτους, τρεις μήνες από την αρχή του τρίτου έτους, τέσσερις μήνες από την αρχή του τέταρτου έτους, πέντε μήνες από την αρχή του πέμπτου έτους και έξι μήνες από την αρχή του έκτου και τα επόμενα έτη. Δεν είναι δυνατόν να ορισθούν μικρότερες προθεσμίες, με συμφωνία των συμβαλλομένων.
5. Αν τα μέρη ορίσουν μεγαλύτερες προθεσμίες καταγγελίας από εκείνες που προβλέπονται από την παρ. 4, η προθεσμία καταγγελίας την οποία πρέπει να τηρήσει ο αντιπροσωπευόμενος δεν μπορεί να είναι μικρότερη από εκείνη που ισχύει για τον εμπορικό αντιπρόσωπο.
6. Εφόσον τα μέρη δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά, η λήξη της προθεσμίας καταγγελίας πρέπει να συμπίπτει με το τέλος του ημερολογιακού μηνός.
7. Οι διατάξεις των παρ. 3, 4, 5 και 6 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται όταν μια σύμβαση ορισμένου χρόνου μετατρέπεται σε σύμβαση αορίστου χρόνου κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου αυτού.

Στην περίπτωση αυτή για τον καθορισμό της προθεσμίας καταγγελίας συνυπολογίζεται και ο προηγούμενος ορισμένος χρόνος.

8. Η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας μπορεί να καταγγελθεί κατά πάντα χρόνο και χωρίς την τήρηση των προθεσμιών της παραγράφου 4 σε περίπτωση κατά την οποία ένα εκ των μερών παραλείπει την εκτέλεση του συνόλου ή μέρους των συμβατικών υποχρεώσεων καθώς και σε περίπτωση εκτάκτων περιστάσεων.

Άρθρο 9

1. α. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας αποζημίωση, εάν και εφόσον κατά τη διάρκεια αυτής έφερε νέους πελάτες ή

προήγαγε σημαντικά τις υποθέσεις με τους υπάρχοντες πελάτες και ο εντολέας διατηρεί ουσιαστικά οφέλη που προκύπτουν από τις υποθέσεις με τους πελάτες αυτούς και η καταβολή της αποζημίωσης αυτής είναι δίκαιη, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων και ιδιαίτερα των προμηθειών που χάνει ο εμπορικός αντιπρόσωπος και οι οποίες προκύπτουν από τις υποθέσεις με τους πελάτες αυτούς.

Στις περιστάσεις αυτές συμπεριλαμβάνεται επίσης και η εφαρμογή ρήτρας μη ανταγωνισμού με την έννοια του άρθρου 10 του παρόντος.

β. Το ποσό της αποζημίωσης αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσό ισοδύναμο με το μέσο ετήσιο όρο των αμοιβών που εισέπραξε ο εμπορικός αντιπρόσωπος κατά τα πέντε τελευταία έτη, αν δε η σύμβαση διήρκεσε λιγότερο από πέντε έτη, η αποζημίωση υπολογίζεται με βάση το μέσο όρο της εν λόγω περιόδου.

γ. Η χορήγηση αυτής της αποζημίωσης δεν στερεί από τον εμπορικό αντιπρόσωπο την αξίωση για την ανόρθωση της περαιτέρω ζημίας την οποία υπέστη όπως ορίζεται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

δ. Το δικαίωμα αποζημίωσης ή ανόρθωσης ζημίας γεννάται επίσης και όταν η σύμβαση λύεται λόγω θανάτου του εμπορικού αντιπροσώπου.

2. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος χάνει την αξίωση αποζημίωσης ή ανόρθωσης ζημίας της προηγούμενης παραγράφου εάν δεν γνωστοποιήσει προς τον αντιπροσωπευόμενο εντός έτους από τη λύση της σύμβασης ότι προτίθεται να ασκήσει το δικαίωμά του.

3. Η αποζημίωση ή η αποκατάσταση της ζημίας, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του παρόντος δεν οφείλεται:

α. Όταν ο εντολέας καταγγείλει την σύμβαση λόγω υπαιτιότητας εμπορικού αντιπροσώπου, η οποία θα δικαιολογούσε καταγγελία της σύμβασης κατά πάντα χρόνο.

β. Όταν ο εμπορικός αντιπρόσωπος καταγγέλει τη σύμβαση, εκτός εάν η λύση αυτή οφείλεται σε υπαιτιότητα του αντιπροσωπευόμενου ή δικαιολογείται από λόγους ηλικίας, σωματικής αδυναμίας ή ασθενείας του εμπορικού αντιπροσώπου εξαιτίας των οποίων δεν είναι δυνατό να απαιτηθεί εύλογα από αυτόν η εξακολούθηση της δραστηριότητάς του.

γ. Όταν μετά από συμφωνία με τον αντιπροσωπευόμενο ο αντιπρόσωπος εκχωρεί σε τρίτο τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει δυνάμει της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας.

4. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος πριν από τη λήξη της σύμβασης δεν μπορεί να παραιτηθεί των δικαιωμάτων του που απορρέουν από τις παραπάνω παραγράφους.

Άρθρο 10

1. Η συμφωνία που προβλέπει περιορισμό των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του εμπορικού αντιπροσώπου μετά τη λήξη της σύμβασης, ονομάζεται στο εξής υποχρέωση μη ανταγωνισμού.

2. Η υποχρέωση μη ανταγωνισμού είναι ισχυρά εάν και εφόσον: α. έχει συνομολογηθεί εγγράφως και β. αφορά το γεωγραφικό τομέα, την ευθύνη του οποίου είχε ο εμπορικός αντιπρόσωπος καθώς και τον τύπο των εμπορευμάτων των οποίων είχε την αντιπροσωπεία σύμφωνα με τη σύμβαση.

3. Η υποχρέωση μη ανταγωνισμού ισχύει για περίοδο το πολύ ενός έτους μετά τη λήξη της σύμβασης.

4. Με το άρθρο αυτό δεν τίγονται διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, οι οποίες επιβάλλουν άλλους περιορισμούς ως προς το κύρος ή την εφαρμογή ρητρών που περιέχουν υποχρέωση μη ανταγωνισμού ή προβλέπουν ότι τα δικαστήρια μπορούν να μειώσουν τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων που απορρέουν από παρόμοια συμφωνία.

Άρθρο 11

1. Οι διατάξεις του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος εφαρμόζονται στις συμβάσεις που συνάπτονται μετά την έναρξη της ισχύος του.

2. Για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών από συμβάσεις που συνήφθησαν πριν από την ισχύ του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος εφαρμόζονται οι διατάξεις του διατάγματος αυτού την 1η Ιανουαρίου 1994.

Άρθρο 12

Από της ισχύος του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος καταργείται κάθε διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις αυτού και ειδικά οι διατάξεις των άρθρων 1, 2, 4 παρ. 1, 3, 4 και 5, 6, 7, 11, 12 του Ν. 307/1976 και του άρθρου 11 του Ν. 504/1976.

Στον Υπουργό Εμπορίου αναθέτουμε την δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

The European Code Of Ethics of the European Franchise Federation (E.F.F.)

Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για το Franchising της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Franchise

Part I – Introduction (I – IV)

I - THE EFF REPRESENTS EUROPEAN FRANCHISING

The European Franchise Federation is an international non-profit Association, constituted in 1972. Its members are national Franchise Associations or Federations established in Europe.

The European Franchise Federation also accepts Associate members who are non European Franchise Associations or Federations

II - THE AIMS OF THE EFF

- 1) The promotion of Franchising in Europe
- 2) Protecting the Franchise Industry by promoting the European Code of Ethics
- 3) Influencing and encouraging the development of Franchising in Europe
- 4) Representing the interests of the Franchise industry to international organisations such as the European Commission and the European Parliament.
- 5) The promotion and representation of the European Franchise industry and its members world-wide.
- 6) The exchange of information and documentation between national Associations or Federations in Europe and in the world.
- 7) Serving the Member Associations

III - CONDITIONS FOR MEMBERSHIP

All representative national Associations or Federations established in Europe can apply for membership of the Federation. MEMBERS are subject to the following conditions:

a) members of the national Associations or Federations must be Franchise networks comprising franchisors and their franchisees, their governing body primarily composed of Franchisors elected by accredited Franchisor members. Furthermore, the Chairman of the Association or Federation must be a franchisor and national Board member.

b) acceptance without reservation of the Articles of the FEDERATION and the rules and regulations drawn up in accordance with the Articles.

In particular, member Associations or Federations must require their member Franchisors to accept and comply with the European Code of Ethics on Franchising.

c) each member Association or Federation must operate an accreditation scheme with positive checks to ensure that its voting Franchisor members comply with the European Code of Ethics on Franchising

d) acceptance by the Board of Directors of the FEDERATION

e) payment of the dues fixed by the Board of Directors of the FEDERATION. The Federation will also admit to Associate membership on terms to be agreed by the Board of Directors, national Franchise Associations who, whilst they do not meet the above conditions, commit to and are demonstrably working towards meeting those conditions.

Part II – The Text of the Code

(last amended on December 5th, 2003)

IV - EUROPEAN CODE OF ETHICS FOR FRANCHISING

This European Code of Ethics is the up-to-date version of the Code first elaborated in 1972 by the European Franchise Federation (EFF).

Each National Association or Federation member of the EFF has participated in its writing and will ensure its promotions, interpretation and adaptation in its own country. Proposed adaptations by Member Associations may come as complements to the basic Code, without altering it, and must be approved by the EFF's governing bodies before being implemented.

This Code of Ethics is meant to be a practical ensemble of essential provisions of fair behaviour for Franchise practitioners in Europe.

1. DEFINITION OF FRANCHISING

Franchising is a system of marketing goods and/or services and/or technology, which is based upon a close and ongoing collaboration between legally and financially separate and independent undertakings, the Franchisor and its individual Franchisees, whereby the Franchisor grants its individual Franchisee the right, and imposes the obligation, to conduct a business in accordance with the Franchisor's concept.

The right entitles and compels the individual Franchisee, in exchange for a direct or indirect financial consideration, to use the Franchisor's trade name, and/or trade mark and /or service mark, *know-how*, business and technical methods, procedural system, and other industrial and /or intellectual property rights, supported by continuing provision of commercial and technical assistance, within the framework and for the term of a written franchise agreement, concluded between parties for this purpose.

"Know-how" means a body of non-patented practical information, resulting from experience and testing by the Franchisor, which is secret, substantial and identified ;

► "secret" means that the know-how, as a body or in the precise configuration and assembly of its components, is not generally known or easily accessible ; it is not limited in the narrow sense that each individual component of the know-how should be totally unknown or unobtainable outside the Franchisor's business ;

► "substantial" means that the know-how includes information which is indispensable to the franchisee for the use, sale or resale of the contract goods or services , in particular for the presentation of goods for sale, the processing of goods in connection with the provision of services, methods of dealing with customers, and administration and financial management ; the know-how must be useful for the Franchisee by being capable, at the date of conclusion of the agreement, of improving the competitive position of the Franchisee, in particular by improving the Franchisee's performance or helping it to enter a new market .

► "identified" means that the know-how must be described in a sufficiently comprehensive manner so as to make it possible to verify that it fulfils the criteria of secrecy and substantiality ; the description of the know-how can either be set out in the franchise agreement or in a separate document or recorded in any other appropriate form."

2. GUIDING PRINCIPLES

2.1 The Franchisor is the initiator of a franchise network, composed of itself and its individual Franchisees, of which the Franchisor is the long-term guardian.

2.2 The obligations of the Franchisor : The Franchisor shall

- have operated a business concept with success, for a reasonable time and in at least one pilot unit before starting its franchise network,
- be the owner, or have legal rights to the use, of its network's trade name, trade mark or other distinguishing identification,
- provide the Individual Franchisee with initial training and continuing commercial and /or technical assistance during the entire life of the agreement.

2.3 The obligations of the Individual Franchisee :

The Individual Franchisee shall

- devote its best endeavours to the growth of the franchise business and to the maintenance of the common identity and reputation of the franchise network,
- ▶ supply the Franchisor with verifiable operating data to facilitate the determination of performance and the financial statements necessary for effective management guidance, and allow the Franchisor, and /or its agents, to have access to the individual Franchisee's premises and records at the Franchisor's request and at reasonable times,
- ▶ not disclose to third parties the know-how provided by the Franchisor, neither during nor after termination of the agreement.

2.4 The ongoing obligations of both parties

Parties shall exercise fairness in their dealings with each other. The Franchisor shall give written notice to its Individual Franchisees of any contractual breach and, where appropriate, grant reasonable time to remedy default ;

Parties should resolve complaints, grievances and disputes with good faith and goodwill through fair and reasonable direct communication and negotiation.

3. RECRUITMENT, ADVERTISING AND DISCLOSURE

3.1 Advertising for the recruitment of Individual Franchisees shall be free- of ambiguity and misleading statements ;

3.2 Any recruitment, advertising and publicity material, containing direct or indirect references to future possible results, figures or earnings to be expected by Individual Franchisees, shall be objective and shall not be misleading.

3.3 In order to allow prospective Individual Franchisees to enter into any binding document with full knowledge, they shall be given a copy of the present Code of Ethics as well as full and accurate written disclosure of all information material to the franchise relationship, within a reasonable time prior to the execution of these binding documents

3.4 If a Franchisor imposes a Pre-contract on a candidate Individual Franchisee, the following principles should be respected :

- ▶ prior to the signing of any pre-contract, the candidate Individual Franchisee should be given written information on its purpose and on any consideration he may be required to pay to the Franchisor to cover the latter's actual expenses, incurred during and with respect to the pre-contract phase ; if the agreement is executed, the said consideration should be reimbursed by the Franchisor or set off against a possible entry fee to be paid by the Individual Franchisee ;
- ▶ the Pre-contract shall define its term and include a termination clause ;
- ▶ the Franchisor can impose non-competition and/or secrecy clauses to protect its know-how and identity.

4. SELECTION OF INDIVIDUAL FRANCHISEES

A Franchisor should select and accept as Individual Franchisees only those who, upon reasonable investigation, appear to possess the basic skills, education, personal qualities and financial resources sufficient to carry on the franchised business.

5. THE FRANCHISE AGREEMENT

5.1 The Franchise agreement shall comply with the National law, European community law and this Code of Ethics and any national Extensions thereto.

5.2 The agreement shall reflect the interests of the members of the franchised network in protecting the Franchisor's industrial and intellectual property rights and in maintaining the

common identity and reputation of the franchised network. All agreements and all contractual arrangements in connection with the franchise relationship shall be written in or translated by a sworn translator into the official language of the country the Individual Franchisee is established in, and signed agreements shall be given immediately to the Individual Franchisee.

5.3 The Franchise agreement shall set forth without ambiguity, the respective obligations and responsibilities of the parties and all other material terms of the relationship.

5.4 The essential minimum terms of the agreement shall be the following

- ▶ the rights granted to the Franchisor
- ▶ the rights granted to the Individual Franchisee
- ▶ the goods and/or services to be provided to the Individual Franchisee
- ▶ the obligations of the Franchisor
- ▶ the obligations of the Individual Franchisee
- ▶ the terms of payment by the Individual Franchisee
- ▶ the duration of the agreement which should be long enough to allow Individual Franchisees to amortize their initial investments specific to the franchise
- ▶ the basis for any renewal of the agreement
- ▶ the terms upon which the Individual Franchisee may sell or transfer the franchised business and the Franchisor's possible pre-emption rights in this respect
- ▶ provisions relevant to the use by the Individual Franchisee of the Franchisor's distinctive signs, trade name, trademark, service mark, store sign, logo or other distinguishing identification
- ▶ the Franchisor's right to adapt the franchise system to new or changed methods
- ▶ provisions for termination of the agreement
- ▶ provisions for surrendering promptly upon termination of the franchise agreement any tangible and intangible property belonging to the Franchisor or other owner thereof.

6. THE CODE OF ETHICS AND THE MASTER-FRANCHISE SYSTEM

This Code of Ethics shall apply to the relationship between the Franchisor and its Individual Franchisees and equally between the Master Franchisee and its Individual Franchisees. It shall not apply to the relationship between the Franchisor and its Master-Franchisees.

Ο Ελληνικός Κώδικας Δεοντολογίας για το franchising του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας

Ο παρών Κώδικας Δεοντολογίας για το franchising έχει σαν θεμέλιό του τον Κώδικα που καθιέρωσε η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Franchise. Υιοθετώντας τον Κώδικα η Ομοσπονδία αναγνώρισε ότι εθνικές προϋποθέσεις μπορεί να καθιστούν απαραίτητους κι άλλους όρους ή διατάξεις και ανέθεσε την ευθύνη για την παρουσίαση και εφαρμογή του Κώδικα στη χώρα τους στους κατ'ιδίαν Εθνικούς Συνδέσμους Franchise.

Η Προσθήκη κι Ερμηνεία που ακολουθεί τον Ευρωπαϊκό Κώδικα υιοθετήθηκε από τον Σύνδεσμο Franchise της Ελλάδας κι εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Franchise για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising στην Ελλάδα από τον Σύνδεσμο Franchise της Ελλάδας.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ FRANCHISING

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Franchise, EFF, συστάθηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 1972. Μέλη της είναι οι εθνικοί σύνδεσμοι franchise ή ομοσπονδίες συσταθείσες στην Ευρώπη. Η EFF δέχεται επίσης συνδεδεμένα μέλη, όπως π.χ. μη Ευρωπαϊκούς συνδέσμους ή ομοσπονδίες franchise και άλλους επαγγελματίες που ενδιαφέρονται ή έχουν σχέση με το franchising. Τα συνδεδεμένα μέλη δεν έχουν δικαίωμα ψήφου και δεν μπορούν να ορισθούν αξιωματούχοι της EFF. Οι σκοποί της EFF είναι, ανάμεσα σε άλλα, η συνεχής, αμερόληπτη και επιστημονική μελέτη του franchising από κάθε πλευρά, ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των μελών της, η προαγωγή γενικά της βιομηχανίας franchise και των συμφερόντων των μελών της ειδικότερα.

Η EFF περιλαμβάνει επίσης μία Νομική Επιτροπή που απαρτίζεται από δύο δικηγόρους από κάθε μέλος εθνικό σύνδεσμο ή ομοσπονδία με υψηλό βαθμό εξειδίκευσης σε θέματα franchise. Η EFF έχει επιπλέον εγκαταστήσει μία Επιτροπή Διαιτησίας Franchise που είναι στη διάθεση μερών που προτιμούν να υποβάλλουν τις διαφορές τους στην κρίση της. Η αξιολόγηση και η συνεχώς αυξανόμενη σημασία του franchising στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας όπως επίσης και ο Κανονισμός περί ομαδικής απαλλαγής των συμβάσεων franchise των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 1989, ώθησε την EFF στο να επαναδιαμορφώσει τον υπάρχοντα Κώδικα Δεοντολογίας της.

Ο παρών Κώδικας Δεοντολογίας θεωρείται ότι είναι ένα πρακτικό σύνολο στοιχειωδών διατάξεων καλής συμπεριφοράς για τους με οποιοδήποτε τρόπο ασχολούμενους με το franchising αλλά χωρίς να αντικαθιστά πιθανώς σχετικούς εθνικούς ή κοινοτικούς νόμους.

Ο παρών Κώδικας Δεοντολογίας είναι το τελικό προϊόν της εργασίας που κατεβλήθη από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Franchise και τους συνδέσμους μέλη της (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο) σε συνεργασία με την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Θα αντικαταστήσει τον προηγούμενο Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας όπως επίσης και όλους τους εθνικούς και περιφερειακούς Κώδικες που υπάρχουν στην Ευρώπη.

Με τη συμμετοχή τους στην EFF τα μέλη της αποδέχονται τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας και αναλαμβάνουν να μην τον καταργούν ή να μην τον τροποποιούν με οποιοδήποτε τρόπο. Αναγνωρίζεται, εν τούτοις, ότι εθνικές προϋποθέσεις μπορεί να καθιστούν απαραίτητους άλλους όρους ή διατάξεις και υπό την προϋπόθεση ότι αυτές δεν

είναι αντίθετες ή δεν απομακρύνονται από τον Κώδικα και επισυνάπτονται στον Κώδικα με χωριστό έγγραφο, η σχετική έγκριση της EFF δεν θα καθυστερεί.

Με την αναγνώριση της EFF τα μέλη της δεσμεύονται να επιβάλλουν στα μέλη τους την υποχρέωση να σέβονται και να εφαρμόζουν τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising.

1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ FRANCHISING

Το Franchising είναι ένα σύστημα προώθησης προϊόντων ή / και υπηρεσιών ή/ και τεχνολογίας που βασίζεται πάνω σε μια στενή και συνεχή συνεργασία μεταξύ νομικά και οικονομικά ξεχωριστών και ανεξάρτητων επιχειρήσεων, τον Δικαιοπάροχο και τους κατ.ιδίαν Δικαιούχους, όπου ο Δικαιοπάροχος παρέχει στους κατ' ιδίαν Δικαιοδόχους το δικαίωμα κι επιβάλλει την υποχρέωση να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα σύμφωνα με το πρότυπο του Δικαιοπαρόχου. Το δικαίωμα δίνει την ευκαιρία κι επιβάλλει στον κατ.ιδίαν Δικαιοδόχο, με αντάλλαγμα μια άμεση ή έμμεση οικονομική αντιπαροχή, να χρησιμοποιεί την επωνυμία του Δικαιοπαρόχου ή / και το σήμα, ή / και το σήμα υπηρεσιών, know - how*, επιχειρηματικές και τεχνικές μεθόδους, το διαδικαστικό σύστημα και άλλα δικαιώματα βιομηχανικής ή / και πνευματικής ιδιοκτησίας υποστηρίζοντάς τον μέσω της συνεχούς παροχής εμπορικής και τεχνικής βοήθειας μέσα στα πλαίσια και κατά τη διάρκεια μιας έγγραφης σύμβασης franchise που καταρτίζεται ανάμεσα στα μέρη γι. αυτό το σκοπό.

(*Know - how σημαίνει ένα σύνολο πρακτικών πληροφοριών που δεν έχει τη μορφή της πατέντας, που απορρέει από την εμπειρία και τις δοκιμές του Δικαιοπαρόχου, που είναι απόρρητο, σημαντικό και αναγνωρίσιμο. Απόρρητο σημαίνει ότι το know - how, σαν σύνολο ή στην επακριβή μορφή και σύνδεση των συστατικών του δεν είναι ευρέως γνωστό ή εύκολα προσβάσιμο δεν περιορίζεται με τη στενή έννοια ότι κάθε ανεξάρτητο στοιχείο του know - how θα έπρεπε να είναι εντελώς άγνωστο ή μη προσεγγίσιμο εκτός της επιχείρησης του Δικαιοπαρόχου. Σημαντικό σημαίνει ότι το know - how περιλαμβάνει πληροφορίες που είναι σημαντικές για την πώληση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στους τελικούς καταναλωτές και ειδικότερα για την παρουσίαση προϊόντων προς πώληση, την προετοιμασία των προϊόντων σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών, τις μεθόδους συναλλαγής με πελάτες και τη διοικητική και οικονομική διαχείριση. Το know - how πρέπει να είναι χρήσιμο για τον Δικαιοδόχο με το να είναι σε θέση, κατά την ημερομηνία κατάρτισης της σύμβασης, να βελτιώνει την ανταγωνιστική θέση του Δικαιοδόχου, ειδικότερα με το να βελτιώνει την απόδοση του Δικαιοδόχου ή με το να τον βοηθά να μπει σε μία νέα αγορά. Αναγνωρίσιμο σημαίνει ότι το know - how πρέπει να περιγράφεται κατά επαρκώς κατανοητό τρόπο ώστε να καθίσταται δυνατή η πιστοποίηση ότι αυτό πληρεί τα κριτήρια της μυστικότητας και της σπουδαιότητας. Η περιγραφή του know - how μπορεί να περιληφθεί είτε μέσα στη σύμβαση franchise είτε σε ξεχωριστό έγγραφο είτε να καταχωρηθεί με οποιοδήποτε κατάλληλο τύπο)

2. ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

2.1 Ο Δικαιοπάροχος είναι ο δημιουργός ενός δικτύου franchise, που αποτελείται από αυτόν και τους κατ' ιδίαν Δικαιοδόχους, του οποίου ο Δικαιοπάροχος είναι ο μακροπρόθεσμος θεματοφύλακας.

2.2 Οι υποχρεώσεις του Δικαιοπαρόχου:

Ο Δικαιοπάροχος θα

- έχει λειτουργήσει ένα επιχειρηματικό πρότυπο με επιτυχία για ένα εύλογο χρονικό διάστημα και μέσα από μία τουλάχιστον πιλοτική μονάδα πριν αρχίσει το δικό του δίκτυο franchise,
- είναι ο ιδιοκτήτης ή θα έχει τα νόμιμα δικαιώματα να χρησιμοποιεί την επωνυμία του δικτύου του, το σήμα ή άλλο ευδιάκριτο σημείο αναγνώρισης,

- παρέχει στον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο αρχική εκπαίδευση και συνεχή εμπορική ή / και τεχνική βοήθεια καθ. όλη τη διάρκεια της σύμβασης.

2.3 Οι υποχρεώσεις του κατ' ιδίαν Δικαιοδόχου:

Ο κατ' ιδίαν Δικαιοδόχος θα

- καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να αναπτύσσει την επιχείρηση franchise και να διατηρεί την κοινή ταυτότητα και φήμη του δικτύου franchise,

- παρέχει στο Δικαιοπάροχο επιβεβαιωτικά στοιχεία λειτουργίας για να διευκολύνει την διαπίστωση της απόδοσης και τις απαραίτητες οικονομικές καταστάσεις για καλύτερη διαχειριστική καθοδήγηση και να επιτρέπει στον Δικαιοπάροχο ή / και στους εκπροσώπους του να έχουν πρόσβαση στις εγκαταστάσεις και αρχεία του κατ' ιδίαν Δικαιοδόχου, όποτε το ζητήσει ο Δικαιοπάροχος και σε εύλογους χρόνους,

- δεν θα αποκαλύψει σε τρίτους το know - how που του παρέσχε ο Δικαιοπάροχος ούτε κατά τη διάρκεια ούτε μετά τη λύση της σύμβασης .

2.4 Οι συνεχείς υποχρεώσεις αμφοτέρων των μερών:

Τα μέρη θα εφαρμόζουν δικαιοσύνη στις μεταξύ τους συναλλαγές. Ο Δικαιοπάροχος θα ειδοποιεί εγγράφως τους κατ' ιδίαν Δικαιοδόχους του για κάθε συμβατική παράβαση και θα δίνει εύλογο χρόνο για επανόρθωσή της όπου αυτό επιβάλλεται.

Τα μέρη θα πρέπει να αντιμετωπίζουν παράπονα, δυσαρέσκειες και διαφορές με καλή πίστη και καλή διάθεση μέσω δίκαιης κι εύλογης επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης.

3. ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΩΝ, ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

3.1 Η διαφήμιση για την ανεύρεση κατ' ιδίαν Δικαιοδόχων δεν θα περιέχει αμφιλεγόμενα σημεία και παραπλανητικές δηλώσεις.

3.2 Κάθε υλικό ανεύρεσης Δικαιοδόχων, διαφήμισης και δημοσιότητας που διατίθεται στο κοινό και που περιέχει άμεσες ή έμμεσες αναφορές σε πιθανά μελλοντικά αποτελέσματα, αριθμούς ή κέρδη που θα πρέπει να αναμένουν οι κατ' ιδίαν Δικαιοδόχοι, θα είναι αντικειμενικό και όχι παραπλανητικό.

3.3 Για να μπορούν οι υποψήφιοι κατ' ιδίαν Δικαιοδόχοι να γίνουν μέρη ενός δεσμευτικού εγγράφου μετά πλήρους γνώσεως, θα πρέπει να τους δίδεται αντίγραφο του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας όπως επίσης και να τους γνωστοποιείται εγγράφως, πλήρως κι επακριβώς κάθε πληροφορία που είναι ουσιώδης για τη σχέση franchise και σε εύλογο χρόνο πριν από την κατάρτιση τέτοιων δεσμευτικών εγγράφων.

3.4 Εάν ο Δικαιοπάροχος επιβάλλει ένα Προσύμφωνο στον υποψήφιο κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο, οι ακόλουθες αρχές θα πρέπει να ακολουθούνται:

-πριν από την κατάρτιση οποιουδήποτε Προσυμφώνου θα πρέπει να δίδεται έγγραφη πληροφόρηση στον υποψήφιο κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο σχετικά με τον σκοπό του και με κάθε αντιπαροχή που μπορεί να του ζητηθεί να πληρώσει στο Δικαιοπάροχο για την κάλυψη των πραγματικών εξόδων του τελευταίου που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια και σε σχέση με την προσυμβατική φάση. Εάν η σύμβαση franchise υπογραφεί, αυτή η αντιπαροχή θα πρέπει να επιστραφεί από τον Δικαιοπάροχο ή να συμψηφισθεί με τυχόν δικαίωμα εισόδου πληρωτέου από τον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο,

- το Προσύμφωνο θα καθορίζει τη διάρκειά του και θα περιλαμβάνει όρο λύσεως,
- ο Δικαιοπάροχος μπορεί να επιβάλλει όρους μή ανταγωνισμού ή/ και απορρήτου για την προστασία του Know-how και της ταυτότητάς του.

4. ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΩΝ

Ο Δικαιοπάροχος θα πρέπει να επιλέξει και να δέχεται σαν κατ' Ιδίαν Δικαιοδόχους μόνον εκείνους που, μετά από εύλογη έρευνα, εμφανίζονται να διαθέτουν τα βασικά προσόντα, εκπαίδευση, προσωπική ποιότητα και οικονομικά μέσα επαρκή για να αναλάβουν την επιχείρηση franchise.

5. Η ΣΥΜΒΑΣΗ FRANCHISE

5.1 Η σύμβαση franchise θα πρέπει να είναι σύμφωνη με το Εθνικό Δίκαιο, το Δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας.

5.2 Η σύμβαση θα εκφράζει τα συμφέροντα των μελών του δικτύου franchise προστατεύοντας τα δικαιώματα βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας του Δικαιοπάροχου και διατηρώντας την κοινή ταυτότητα και φήμη του δικτύου franchise. Όλες οι συμφωνίες και συμβατικές ρυθμίσεις οι σχετικές με τη σχέση franchise θα πρέπει να είναι έγγραφες ή μεταφρασμένες νομίμως στην επίσημη γλώσσα της χώρας που είναι εγκατεστημένοι οι κατ' ιδίαν Δικαιοδόχοι και οι υπογεγραμμένες συμφωνίες θα δίδονται αμέσως στον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο.

5.3 Η σύμβαση franchise θα περιέχει χωρίς ασάφειες τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των μερών και όλους τους ουσιώδεις όρους της σχέσης.

5.4 Οι στοιχειωδώς ελάχιστοι όροι της σύμβασης θα είναι οι ακόλουθοι :

- τα δικαιώματα που παρέχονται στο Δικαιοπάροχο
- τα δικαιώματα που παρέχονται στον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο
- τα προϊόντα ή / και υπηρεσίες που θα παρέχονται στον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο.
- οι υποχρεώσεις του Δικαιοπαρόχου
- οι υποχρεώσεις του κατ' ιδίαν Δικαιοδόχου
- οι όροι πληρωμής από τον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο
- η διάρκεια της σύμβασης που θα πρέπει να είναι τόσο μακρά ώστε να επιτρέπει στους κατ' ιδίαν Δικαιοδόχους να αποσβέσουν τις αρχικές τους επενδύσεις που αφορούν συγκεκριμένα το franchise
- η βάση για κάθε ανανέωση της σύμβασης
- οι όροι με τους οποίους ο κατ' ιδίαν Δικαιοδόχος θα μπορεί να πωλεί ή να μεταβιβάζει την επιχείρηση franchise και τα τυχόν σχετικά προνομιακά δικαιώματα του Δικαιοπαρόχου
- όροι σχετικοί με τη χρήση από τον κατ' ιδίαν Δικαιοδόχο των διακριτικών σημείων του Δικαιοπαρόχου, επωνυμίας, σήματος υπηρεσιών, σημείου καταστήματος, λογοτύπου και άλλων ευδιάκριτων σημείων αναγνώρισης

- το δικαίωμα του Δικαιοπαρόχου να προσαρμόζει το σύστημα franchise σε νέες ή διαφοροποιημένες μεθόδους
- όροι περί λύσης της σύμβασης.
- όροι περί επιστροφής κάθε υλικής ή άυλης περιουσίας που ανήκει στο Δικαιοπάροχο ή σε άλλον κατά τη λύση της σύμβασης franchise

6. Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ MASTER FRANCHISE

Ο παρών Κώδικας Δεοντολογίας θα εφαρμόζεται στη σχέση ανάμεσα στο Δικαιοπάροχο και τους κατ' ιδίαν Δικαιοδόχους του και ομοίως μεταξύ του Κυρίως Δικαιοδόχου και των κατ' ιδίαν Δικαιοδόχων του. Δεν θα εφαρμόζεται στη σχέση ανάμεσα στο Δικαιοπάροχο και τους Κυρίως Δικαιοδόχους του.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Η παρούσα Προσθήκη κι Ερμηνεία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising που υιοθετήθηκε από το Σύνδεσμο Franchise της Ελλάδας και στον οποίο τα μέλη του προσχωρούν.

1. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Ο παρών Κώδικας Δεοντολογίας για το franchising αποτελεί μέρος της εγγράφου συμφωνίας μέλους μεταξύ του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας και των εταιριών μελών του. Κάθε παράβαση του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising από οποιοδήποτε μέλος του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας, θα θεωρείται παράβαση της συμφωνίας μέλους μεταξύ αυτού και του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας που θα εξετάζεται από το Πειθαρχικό του Συμβούλιο για κάθε σχετική συνέπεια. Δεν αποτελεί μέρος της συμβατικής σχέσης μεταξύ Δικαιοπαρόχου και Δικαιοδόχου, εκτός εάν αυτό έχει ρητά δηλωθεί από το Δικαιοπάροχο. Τίποτα μέσα στον παρόντα Κώδικα δεν θα θεωρείται ότι αποτελεί παραίτηση του Δικαιοπαρόχου από το δικαίωμά του να πωλεί ή εκχωρεί τη συμμετοχή του σε μια επιχείρηση franchise.

2. ΘΕΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Κανένα μέλος του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας δεν θα παραποιεί το σήμα, σύστημα, επωνυμία, εταιρική ταυτότητα, σλόγκαν ή άλλο σημείο αναγνώρισης άλλου Δικαιοπαρόχου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή που θα είχε την τάση ή την δυνατότητα να παραπλανεί ή να παραποιεί.

3. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η αντικειμενικότητα του υλικού επιλογής Δικαιοδόχων (όρος 3.2) αναφέρεται συγκεκριμένα σε υλικό που είναι δημόσια ανακοινώσιμο, ειδικότερα:

- στη νομική μορφή οργάνωσης του Δικαιοπαρόχου ή / και του Κυρίως Δικαιοδόχου (αναλόγως) που περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλα, τους σκοπούς της εταιρίας, την έδρα, την ταυτότητα και τη σχετική εμπειρία στο σύστημα του βασικού προσωπικού διαχείρισης του Δικαιοπαρόχου ή / και του Κυρίως Δικαιοδόχου (αναλόγως),
- στα οικονομικά στοιχεία του Δικαιοπαρόχου ή / και του Κυρίως Δικαιοδόχου (ανάλογα),
- στο επιχειρηματικό ιστορικό του Δικαιοπαρόχου ή / και του Κυρίως Δικαιοδόχου (αναλόγως),
- στην περιγραφή της επιχείρησης franchise,
- στην πρόβλεψη του συνολικού κόστους του σχετικού με τη δημιουργία της επιχείρησης franchise,
- στη γενική περιγραφή των κυρίων χαρακτηριστικών του know . how,
- στην παροχή τεχνικής υποστήριξης από τον Δικαιοπάροχο ή / και την Κυρίως Δικαιοδόχο προς το Δικαιοδόχο,
- στα ονόματα και διευθύνσεις του δικτύου franchise (με ειδική αναφορά στις υπάρχουσες επιχειρήσεις franchise στην Ελλάδα στην περίπτωση ενός Κυρίως Δικαιοδόχου),
- στον αριθμό των Δικαιοδόχων των οποίων η σύμβαση franchise έχει λυθεί μέσα στα δύο (2) προηγούμενα χρόνια και στους λόγους αυτής της λύσης,
- στην πληροφόρηση σχετικά με τις άδειες που τυχόν απαιτούνται από τη νομοθεσία για την ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης franchise,
- στα βασικά στοιχεία μιας σύμβασης franchise όπως δικαιώματα και υποχρεώσεις αμοτέρων των μερών, διάρκεια της σύμβασης, όροι ανανέωσης ή λύσης, όροι αποκλειστικότητας κλπ.,
- πληροφόρηση πάνω στη σύμβαση Κυρίως Δικαιοδόχου με την εξαίρεση των οικονομικών συμφωνιών ανάμεσα σε Δικαιοπάροχο και Κυρίως Δικαιοδόχο. Αναγνωρίζεται ότι συζητώντας επιμέρους επιχειρηματικές προβλέψεις με Δικαιοδόχους, οι Δικαιοπάροχοι κάνουν μοιραία υποθέσεις που μπορούν να δοκιμασθούν μόνο με την πάροδο του χρόνου.

4. ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Για λόγους γενίκευσης του παρόντα Κώδικα Δεοντολογίας για το Franchising το know - how εκλαμβάνεται όπως ορίζεται στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό περί ομαδικής απαλλαγής από το άρθρο 8 5 της Συνθήκης της Ρώμης. Εν τούτοις, για τους σκοπούς του όρου 3.4 του Ευρωπαϊκού Κώδικα Δεοντολογίας γίνεται δεκτό ότι οι Δικαιοπάροχοι μπορούν να επιβάλλουν όρους μη ανταγωνισμού και απορρήτου για να προστατεύσουν άλλες πληροφορίες και συστήματα που μπορεί ευλόγως να εκληφθούν σαν ουσιώδη στη λειτουργία του franchise.

5. ΓΛΩΣΣΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Οι Δικαιοπάροχοι θα πρέπει να εξασφαλίζουν στους Δικαιοδόχους συμβάσεις σε γλώσσα που να είναι αντιληπτή σ'αυτούς. Συνιστάται Δικαιοπάροχοι και Δικαιοδόχοι να χρησιμοποιούν την ορολογία franchise που υιοθετήθηκε από τον Σύνδεσμο Franchise της Ελλάδας.

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ

Κοινοτική νομοθεσία

- ***Κανονισμός 2790/1999/ΕΚ της Επιτροπής***, της 22-12-1999, «για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 336/1999, σελ. 21.
- ***Κανονισμός 4087/88/ΕΟΚ της Επιτροπής***, της 30-11-1988, «για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών franchise», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 359/1988, σελ. 46.
- ***Κανονισμός 1215/1999/ΕΚ του Συμβουλίου***, της 10-6-1999, «για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 19/65/ΕΟΚ περί εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 148/1999, σελ. 1.
- ***Κανονισμός 1216/1999/ΕΚ του Συμβουλίου***, της 15-6-1999, «για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 17 πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 148/1999, σελ. 5.
- ***Κανονισμός 19/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου***, της 2-3-1965, «περί εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 036/1965, σελ. 533.
- ***Κανονισμός 17/62/ΕΟΚ του Συμβουλίου***, της 21-2-1962, «πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 013/1962 σ. 0204 - 0211.
- ***Κανονισμός 1/2003/ΕΚ του Συμβουλίου***, της 16-12-2002, «για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης», Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 1/2003, σελ. 1.

Κοινοτικά έγγραφα δημοσίου ενδιαφέροντος

- ***Ανακοίνωση Επιτροπής – Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης***, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 101/27.4.2004, σελ. 97.
- ***Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς - Ανακοίνωση Επιτροπής***, Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 291/13.10.2000, σελ. 1.
- ***Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού στους κάθετους περιορισμούς*** (Συνέχεια στο Πράσινο Βιβλίο για τους κάθετους περιορισμούς), COM(98) 544 τελικό και

COM(98) 546 τελικό, και τα δύο στην Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 365/26.11.1998, σελ. 3.

- **Green Paper on Vertical Restraints**, EC Competition Policy, Com. (96) 721 τελικό της 22.1.1997, (δεν αναφέρεται σελίδα, διότι το κείμενο βρέθηκε σε ηλεκτρονική μορφή).
Πηγή: www.euroopa.eu. – δικτυακή πύλη της ΕΕ
- **The European Code Of Ethics of the European Franchise Federation (E.F.F.)**, Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για το Franchising της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Franchise.

Ελληνική νομοθεσία

- **Νόμος 703/1977** περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.
- **Νόμος 146/1914** περί αθέμιτου ανταγωνισμού
- **Νόμος 703/1977** για την προστασία του καταναλωτή
- **Π.Δ. 219/1991** για τους εμπορικούς αντιπροσώπους

Ελληνικά έγγραφα δημοσίου ενδιαφέροντος

- Ο **Ελληνικός Κώδικας Δεοντολογίας για το Franchising** του Συνδέσμου Franchise της Ελλάδας

II. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

- **Γεωργακόπουλος Λεωνίδας**, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, τομ. II, τευχ. 2B, β' έκδοση, 1999.
- **Γεωργιάδης Απόστολος**, Νέες μορφές συμβάσεων της σύγχρονης οικονομίας, ε' έκδοση, 2008.
- **Γεωργιάδης Απόστολος / Σταθόπουλος Μιχάλης**, Αστικός Κώδικας (Ερμηνεία), τόμος I - Γενικές Αρχές (1-286), 1997.
- **Καράκωστας Ιωάννης**, Αστικός Κώδικας (Ερμηνεία-Σχόλια-Νομολογία), τόμος III - Γενικό Ενοχικό (Άρθρα 287-495), 2006.
- **Κοτσίρης Λάμπρος** Η πελατεία, Ένταξιν Πραγματικής Προσδοκίας εις το Σύστημα του Δικαίου, 1971.
- **Κωστάκης Δημήτριος**, Franchising Νομική και Επιχειρηματική Διάσταση, 1998.
- **Λιακόπουλος Θανάσης**, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 2000.

- **Σουφλερός Ηλίας**, Οι συμβάσεις franchising στο ελληνικό δίκαιο και στο κοινοτικό δίκαιο ελεύθερου ανταγωνισμού, 1989.
- **Σταθόπουλος Μιχάλης**, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, γ' έκδοση, 1998.

III. ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

- **Αλεπάκος Κωνσταντίνος**, Νομική Φύση και ιδιαιτερότητες της σύμβασης δικαιόχρησης (franchising), ΝοΒ 1995, σελ. 933.
- **Αυγητίδης Δημήτριος**, Αποζημίωση πελατείας στη σύμβαση Franchising, ΕπισκΕΔ Β/1998, σελ. 344.
- **Του ιδίου**, Συστήματα διανομής και αποζημίωση πελατείας, ΧρΙΔ Α/2001, σελ. 592.
- **Βούλγαρης Ιωάννης**, Οι συμβάσεις δικαιόχρησης (franchising agreements) όπως προκύπτουν από τη διεθνή νομική πρακτική και λειτουργούν στις διεθνείς συναλλαγές, ΝοΒ 46/1998, σελ. 897.
- **Γιαννακάκης Σωτήριος**, Η ανεξαρτησία των δικαιοδόχων στο Franchise, Πηγή: www.franchise.gr.
- **Του ιδίου**, Νομικό Καθεστώς και πρακτική της σύμβασης δικαιόχρησης (Franchising) στην Ελλάδα, ΔΕΕ 11/1997 σελ. 1046.
- **Του ιδίου**, Οι νέοι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού για το franchising και τις συμφωνίες προμήθειας και διανομής, ΔΕΕ 7/2001, σελ. 697
- **Γεωργακόπουλος Λεωνίδας**, Αξίωση αποζημίωσης πελατείας διανομέα και καταχρηστική καταγγελία σύμβασης διανομής (άρθρο 2α Ν 703/77), ΔΕΕ 2/1998, σελ. 112.
- **Του ιδίου**, Δικαιοχρησία (franchising) και υπεκμίσθωση εμπορικού καταστήματος, ΔΕΕ 11/1996, σελ. 1012.
- **Γεωργιάδης Απόστολος**, Η ανώμαλη εξέλιξη της σύμβασης Franchising, ΕπισκΕΔ Β/1996, σελ. 247.
- **Του ιδίου**, Η σύμβαση Franchising, ΝοΒ 39/1991, σελ. 193.
- **Γκοτσοπούλου Νίκη**, Ηλεκτρονικό Εμπόριο και δικαιόχρηση (Franchising), ΔΕΕ 3/2002, σελ. 250.
- **Καρπουζάκη Ιφιγένεια – Παναγιώτα**, Ο αθέμιτος ανταγωνισμός του δικαιιοπαρόχου από τον δικαιοδόχο, Πηγή: www.franchise.gr
- **Της ιδίας**, Το franchise στην Ελλάδα. Αποφάσεις Ελληνικών Δικαστηρίων, Πηγή: www.franchise.gr

- **Κωστάκης Δημήτριος**, Η έναντι των τρίτων ευθύνη του δικαιιοπάροχου (Franchisor) και του δικαιοδόχου (Franchisee) στις συμβάσεις δικαιόχρησης (Franchising), ΔΕΕ 5/1998, σελ. 459.
- **Του ιδίου**, Το Franchising και ο νέος Κανονισμός (ΕΚ) 2790/1999 της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΔΕΕ 7/2000, σελ. 709.
- **Μαρίνος Μιχαήλ-Θεόδωρος**, Η απαγόρευση ανταγωνισμού κατά τη διάρκεια της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας και διανομής, ΕΕμπΔ 99, σελ. 673.
- **Του ιδίου**, Η μετασυμβατική απαγόρευση ανταγωνισμού στην εμπορική αντιπροσωπεία – Συμβολή στην ερμηνεία του άρθρου 10 Π.Δ. 219/1991, ΔΕΕ 1/2000, σελ. 31.
- **Παπαγεωργίου Αικατερίνη-Χριστίνα / Παπαχριστοπούλου Χριστίνα**, Αξίωση αποζημίωσης του franchisee σε περίπτωση λύσης της σύμβασης franchising, Νομική Επιθεώρηση ΙΑ΄τ. 23-24, σελ. 48.
- **Σπυρίδωνος Αλέξανδρος**, Η Εταιρική Μορφή Λειτουργίας του Franchising στο Διεθνή Χώρο, 17^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΛΟΓΩΝ «Το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο του Εμπορίου», Χανιά 2007.

IV. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Ελληνική νομολογία

- ΑΠ 139/2006 Αρμ 60, σελ.1034
- ΑΠ 32/2001 ΕλλΔνη 2001, σελ. 935
- ΑΠ 309/1996 ΕλλΔνη 38, σελ. 83
- ΑΠ 812/1991
- ΑΠ 1505/1988 ΝοΒ 1990, σελ. 92
- ΑΠ Ολ 350/1985 ΕλλΔνη 1985, σελ. 468
- ΑΠ 1053/1975 ΝοΒ 23, σελ. 389
- ΣτΕ 4490/2005
- ΕφΑθ 2817/2007 ΔΕΕ 2007, σελ. 972
- ΕφΑθ 8572/2006 ΔΕΕ 2007, σελ. 609
- ΕφΑθ 5619/2006 ΔΕΕ 2007, σελ. 221
- ΕφΚρ 508/2002 ΔΕΕ 2003, σελ. 663

- ΕφΘεσ 491/2000 ΔΕΕ 2001, σελ. 513
- ΕφΑθ 8316/1999 ΕπισκΕΔ 2000, σελ. 1035
- ΕφΑθ 6504/1995 ΕλλΔνη 1995, σελ. 885
- ΕφΑιγ 282/1989 ΕΕΝ 56, σελ. 637
- ΠΠρΑθ 6173/2007 ΔΕΕ 2008, σελ. 352
- ΠΠρΑθ 940/2001 ΧρΙΔ 2001, σελ. 259
- ΜΠρΑθ 6289/2004
- ΜΠρΑθ 1047/2003 ΔΕΕ 2003, σελ. 554
- ΜΠρΑθ 3207/2001 ΔΕΕ 2001, σελ. 717
- ΜΠρΑθ 1733/2000 ΔΕΕ 2000, σελ. 746
- ΜΠρΑθ 3375/1999 ΔΕΕ 2000, σελ. 1231
- ΜΠρΑθ 6787/1998
- Επιτροπή Ανταγωνισμού 252/1995 ΔΕΕ 1995, σελ. 396
- Επιτροπή Ανταγωνισμού 15/1995

Κοινοτική νομολογία

- ΔΕΚ 28-1-1986, Υπόθεση 161-84, (**Pronuptia** de Paris GmbH v Pronuptia de Paris Irmgard Schillgalis), Συλλ. Νομολ. 1986, σελ. 353.

V. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ (SITES)

- www.cmda-law.com (CMDA Law Firm).
- www.dsanet.gr (Τράπεζα Πληροφοριών του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών).
- www.eff-franchise.org (European Franchise Federation).
- www.europa.int.eu (Διαδικτυακή πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης).
- www.franchise.org (International Franchise Association).
- www.franchise-success.gr (ηλεκτρονικό περιοδικό).
- www.ifranchise.net (The iFranchise Group Inc.).
- www.lawnet.gr (Legal Search Engines).

- www.ryanlaw.com (RSC Law Firm).